Gemeente Voorschoten

JAARSTUKKEN 2023

Colofon

Uitgave Gemeente Voorschoten
Postbus 393
2250 AJ Voorschoten
info@voorschoten.nl

Infographic

Inhoudsopgave

Infographic ... 3
Inhoudsopgave ... 4
Leeswijzer ... 5
Jaarverslag 2023 ... 7
Inleiding ... 8
Algemeen ... 8
Financiële resultaten ... 12
Recapitulatie ... 22
P0 Bestuur en ondersteuning ... 23
P1 Veiligheid ... 36
P2 Verkeer en vervoer ... 42
P3 Economie ... 46
P4 Onderwijs ... 51
P5 Sport, cultuur en recreatie ... 56
P6 Sociaal Domein ... 64
P7 Volksgezondheid en milieu ... 80
P8 Wonen en bouwen ... 89
Verplichte paragrafen ... 95
Paragraaf Lokale heffingen ... 95
Paragraaf Weerstandsvermogen ... 101
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen ... 110
Paragraaf Financiering ... 116
Paragraaf Verbonden partijen ... 123
Paragraaf Bedrijfsvoering ... 136
Paragraaf informatieveiligheid en privacy ... 144
Paragraaf Grondbeleid ... 146
Paragraaf Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen ... 148
Openbaarheidsparagraaf WOO ... 149
Jaarrekening 2023 ... 150
Balans per 31 december 2023 ... 151
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling ... 153
Toelichting op de balans per 31 december 2023 ... 161
Programmarekening ... 190
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening ... 190
Incidentele baten en lasten ... 191
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid ... 193
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ... 194
Specificatie gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen ... 194
Overzicht van baten en lasten per taakveld ... 195
Specifieke uitkeringen: Single information, Single Audit ... 198
Wet normering Topinkomens ... 211
Rechtmatigheidsverantwoording ... 214
Bijlagen ... 216
Bijlage 1: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten ... 217
Bijlage 2: Algemene uitkering ... 220
Bijlage 3: Subsidies ... 223
Bijlage 4: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant ... 225

Leeswijzer

Voorwoord en inleiding

Met de jaarstukken 2023 legt het college van burgemeester en wethouders van Voorschoten verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Het jaarverslag start met de inleiding waarin kort en bondig wordt ingegaan op de belangrijkste inhoudelijke en financiële ontwikkelingen in 2023.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bestaan de jaarstukken uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De jaarrekening omvat het zogenaamde overzicht van baten en lasten en de balans waarop de controleverklaring van de accountant betrekking heeft.

Daarnaast is detailinformatie beschikbaar in de vorm van bijlagen. Hierin is ook de wettelijk verplichte informatie als de SiSa-bijlage en het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen.

Jaarstukken

Op grond van artikel 8 van het BBV volgt deze jaarrekening de beleidsbegroting 2023 waar de programma's onderverdeeld zijn in taakvelden. In de programma’s is opgenomen welke maatschappelijke doelen we nastreven op de langere termijn en wordt aangegeven welke activiteiten per taakveld we in 2023 daarvoor hebben uitgevoerd en wat het heeft gekost. De beleidsindicatoren geven aan in hoeverre de gewenste maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd en hoe deze effecten worden gemeten. Deze beleidsindicatoren worden aangereikt vanuit de VNG (waarstaatjegemeente.nl), tenzij anders aangegeven.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bevat de beleidsmatige verantwoording over 2023, een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, de kosten van de overhead, het gebruik van de post onvoorzien en het bedrag voor de vennootschapsbelasting.

In dit deel gaan we vooral in op de beleidsmatige verantwoording aan de hand van de volgende vragen:

1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we hiervoor gedaan?
3. Wat heeft het gekost (inclusief verschillenverklaring)?

Beleidsindicatoren

Met de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 (Stb. 101) zijn gemeenten voortaan gehouden om in de programmaverantwoording in het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma’s worden

beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om het jaarverslag meer beleidsmatig te maken.

Paragrafen

Naast de programma's moet de gemeente minimaal zeven programma overstijgende paragrafen in het jaarverslag opnemen. In de paragrafen staat belangrijke informatie voor het krijgen van inzicht in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

De Jaarrekening

De jaarrekening omvat de balans met toelichting en het zogenaamde overzicht van baten en lasten met een toelichting per programma.

Controleverklaring

De jaarrekening is onderworpen aan de accountantscontrole en leidt tot een controleverklaring van de onafhankelijke accountant met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Algemene disclaimer

Doordat tabellen in de jaarrekening gecomprimeerd worden gepresenteerd, kunnen door afrondingen verschillen ontstaan.

Jaarverslag 2023

Inleiding

Algemeen

In deze jaarrekening wordt er teruggeblikt op 2023. Afgelopen jaar was een bewogen jaar voor Voorschoten. In april vond er in Voorschoten een treinongeluk plaats. Velen hebben inspanningen geleverd, waaronder de hulpdiensten, omwonenden en de gemeente. In deze jaarrekening staat het college stil bij de resultaten, inkomsten en uitgaven van de gemeente Voorschoten. Er wordt een beeld geschetst van de hoofdlijnen en de programmalijnen.

Een deel van het nieuwe beleid betreft het uitvoeren van coalitieambities en een deel betreft het inpassen van autonome ontwikkelingen.

Samenwerking
Met een betrouwbare open en transparante houding werkt Voorschoten intensiever samen met de gemeenten in de Leidse regio, Holland Rijnland en de andere buurgemeenten. Hierdoor behartigt Voorschoten actief de belangen van de Voorschotense samenleving in regionaal verband. Daarnaast werkt de gemeente ook samen met inwoners, betrekt hen waar mogelijk bij de beleidsontwikkeling en communiceert de gemeente veel intensiever over wat er binnen de muren van het gemeentehuis gebeurt. Dat blijkt bijvoorbeeld uit meer gebruik van sociale media, en een participatief proces voor de herinrichting van Adegeest.

Woningmarkt
In het ruimtelijk domein spelen momenteel veel vraagstukken die vragen om een oplossing voor inwoners waar het gaat om wonen. Onlangs is de nieuwe woonvisie vastgesteld. Ook het voorstel voor flexwoningen maakt duidelijk dat de maatschappelijke vraag naar woningen serieus genomen wordt.

Ontheemden
Een taak van de gemeente bestaat uit het opvangen van ontheemden. De afgelopen tijd heeft het college het aantal plekken in de opvang, welke in het gemeentehuis is gerealiseerd, op kunnen schalen naar 83 ontheemden. Ook huurt de gemeente een aantal huurwoningen waar ook nog eens 28 ontheemden worden opgevangen en worden er ook nog 4 in huize Bijdorp opgevangen.

Doorontwikkeling organisatie
In september 2023 is een analyse gemaakt van de staat van de organisatie. Hier zijn een aantal ontwikkelpunten uit naar voren gekomen zoals een hoge werkdruk, gebrek aan integraliteit, taakvervaging, organisatie zonder (eigen) identiteit, ontevredenheid bij de “klanten”, hoog ziekteverzuim, hoog verloop en veel externe inhuur. Daarnaast is een medewerkerstevredenheid onderzoek geweest en een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E). Dit alles heeft geresulteerd in een organisatieontwikkelprogramma met inmiddels zeventien projecten die vrijwel allemaal in oktober 2023 zijn gestart.

De projecten richten zich onder andere op:

- Het aanpassen van de structuur, inrichten van de organisatie en optimaliseren van processen.
- De toekomst van onze gebouwen en het tijdelijk verbeteren van de werkomstandigheden.
- Het verbeteren van de communicatie- en overlegstructuren.
- Het verbeteren van de HR-doelstellingen gericht op werkplezier en gezondheid van onze medewerkers.
- Het verbeteren van de identiteit van Voorschoten als werkgever (arbeidsmarktcommunicatie).

Vrijwel elk project heeft een projectleider die een plan van aanpak heeft gemaakt en voortvarend aan de slag is gegaan. De meeste van de zeventien projecten lopen conform planning en de eerste resultaten zijn inmiddels geboekt.

Ontvlechting sociaal domein
In 2023 zijn er noodzakelijke stappen gezet voor de ontvlechting van het sociaal domein, dat de gemeente deelt met Wassenaar. Dit krijgt verder zijn beslag in 2024. Voor het onderdeel jeugdhulp sluit Voorschoten aan bij de GR Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland. Ook voor maatschappelijke zorg en WMO werkt de gemeente Voorschoten samen op Leidse regio niveau.

Centrum en Kruispuntkerk
De ontwikkelvisie Centrum is in 2023 vastgesteld. Waarin heldere keuzes worden gemaakt over waar toekomstige ontwikkelingen gaan plaatsvinden. Er wordt gewerkt aan de aanpak van de openbare ruimte, alsmede de ontwikkeling van de Noordflank centrum. Het project Kruispuntkerk valti hieronder. In de Kruispuntkerk wordt een onderkomen gerealiseerd voor de gebruikers van het huidige cultureel centrum aan de Prinses Marijkelaan. Dit is essentieel voor het kunnen vrijspelen van de locatie Prinses Marijkelaan voor de nieuwbouw van de Fortgensschool met Integraal Kind Centrum en woningen.

Cultuur
In maart 2023 is de Cultuurvisie 2023-2026 door de raad vastgesteld, waarna de uitwerking van deze visie in de Uitvoeringsagenda Cultuur 2024 is vormgegeven.

Economie
Met het programma economie zetten we in op een toekomstbestendige lokale economie. Onze winkelcentra worden versterkt, zodat wij het lokale voorzieningenniveau op peil houden. De ontwikkelvisie centrum geeft per locatie de potentiële kansen voor de kwalitatieve verbetering van de openbare ruimte (onder andere aan: het Churchillplein, het Treubplein, de Wagenerf en het MOC-terrein). Ook dragen onze bijdragen aan de centrummanager en ‘ingroeiplekken’ (die worden gecreëerd voor startende ondernemers), bij aan een actieve leegstandsaanpak en versterking van het centrumgebied. Bij winkelcentrum Hofland en de Van Beethovenlaan wordt gewerkt aan een herinrichting van de openbare ruimte die past bij de huidige behoefte van het winkelend publiek.

Voldoende ruimte voor het behoud van een vitale economie is het uitgangspunt van de ontwikkelvisie bedrijventerreinen Voorschoten. Zo versterken wij onze lokale economie en werkgelegenheid door het economisch potentieel optimaal te benutten. We spelen hiermee in op de behoeften van onze ondernemers en bewoners en bevorderen de toekomstbestendigheid van deze terreinen door de uitgangspunten voor de duurzaamheid in brede zin hierin mee te nemen.

In het regionale samenwerkingsverband Economie071 zetten wij ook in op de versterking van onze lokale economie door bijvoorbeeld in te zetten op projecten die MKB-ers helpen met digitaliseringsvraagstukken en de arbeidsmarktproblematiek.

Gerichte dorpsmarketing die past bij Voorschoten wordt ingezet als instrument voor het behoud van lokale voorzieningen, waar bewoners en bezoekers van Voorschoten van kunnen genieten, door een toename van bestedingen in Voorschoten aan toerisme en recreatie.

Sport
De sportvisie is door de raad aangenomen in november 2023. In 2024 wordt het sportaccommodatiebeleid verder uitgewerkt. Tegelijkertijd zijn er voorbereidende werkzaamheden en gesprekken gaande over de mogelijke aanleg van de zogeheten combibaan en vervanging van de atletiekbaan.

Onderwijshuisvesting
In december 2023 is het IHP (Integraal Huisvestingsplan) onderwijs herijkt en vastgesteld door de raad. Goede onderwijshuisvesting vraagt om forse investeringen. De komende jaren wordt er geld gereserveerd om nieuwbouw zoals de Fortgensschool mogelijk te maken.

In 2024 wordt uitgezocht hoe, op de per 1 januari 2026 vrijkomende locatie aan de Prinses Marijkelaan 2-4, de nieuwbouw van de Fortgensschool stedenbouwkundig het beste kan worden ingevuld. Daarin wordt bekeken hoe op deze locatie naast de nieuwbouw van de Fortgensschool ruimte kan worden gemaakt voor een BSO, peuterspeelzaal, wonen en/ of andere functie(s).

Duurzaamheid en klimaat
De lokale energie strategie (LES) en het klimaatadaptatieplan zijn vastgesteld en er is een start gemaakt met het opstellen van het eerste wijkuitvoeringsplan in de Krimwijk en wordt er een duurzaamheidscampagne ontwikkeld voor de hele gemeente. Daarbij zijn er in 2023 8 energiescans verricht bij bedrijven, 15 duurzaamheidsleningen verstrekt en is de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) succesvol afgerond.

Verder geeft het Duurzaam Bouwloket 3.243 duurzaamheidsadviezen aan inwoners en wordt een interne risicodialoog voor klimaatadaptatie georganiseerd. Er wordt steeds nauwer samen gewerkt met onze inwoners om ons dorp blijvend te verduurzamen. Tot slot geeft de gemeente graag het goede voorbeeld. Bij regulier onderhoud van het eigen vastgoed wordt standaard ledverlichting gebruikt en wordt energieprestatieadvies ingewonnen.

Veiligheid

Conform artikel 18 van de Politiewet 2022 worden één keer in de vier jaar landelijke beleidsdoelstellingen vastgesteld (De Landelijke Veiligheidsagenda). Aan de hand van deze doelstellingen is het regionaal beleidsplan Coalitie voor veiligheid 2023-2026 opgesteld. Ook is het Integraal Veiligheidsplan vastgesteld. In het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 van de gemeente Voorschoten zijn de doelstellingen op de vijf regionale thema's verder uitgewerkt. Ondermijning is hierin als één van de vijf geprioriteerde thema's opgenomen en heeft structurelere aandacht gekregen.

Financiële resultaten

Rekeningresultaat 2023

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat per programma eerst alle baten en lasten en het saldo daarvan worden verantwoord. Om het gerealiseerde resultaat te bepalen worden vervolgens per programma toevoegingen en/of onttrekkingen aan reserves verantwoord. De resultaatbestemmingen die in deze inleiding samengevat zijn weergegeven, worden in mindering gebracht op het gerealiseerde resultaat. Het hierna resterende bedrag wordt het saldo na bestemming 2023 genoemd en wordt toegevoegd aan de concernreserve.

De begroting zoals benoemd in onderstaande tabel, betreft de laatste door de raad vastgestelde begroting van 2023, hierin zijn de mutaties uit de najaarsnota 2023 verwerkt.

Tabel Opbouw resultaat

(bedragen x € 1.000)	**Begroting**	**Rekening**
Totaal baten	79.676	78.779
Totaal lasten	-83.607	-80.092
Saldo van baten en lasten	**-3.931**	**-1.313**
Onttrekking reserves	5.644	4.140
Toevoeging reserves	-841	-1.141
Saldo reservemutaties	**4.803**	**2.999**
Begroot / gerealiseerd resultaat	**872**	**1.686**

Tabel Opbouw resultaat jaarrekening 2023

(bedragen x € 1.000)	Begroting	Rekening
Totaal baten	79.676	78.779
Totaal lasten	-83.607	-80.092
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	**-3.931**	**-1.313**
Onttrekking reserves	5.644	4.140
Toevoeging reserves	-841	-1.141
Saldo toevoeging/onttrekking aan reserves	**4.803**	**2.999**
Gerealiseerde resultaat	**872**	**1.686**
Bestemming resultaat		
Budgetoverhevelingen (A+B)		446
Toevoeging en onttrekking aan reserves/ bestemming resultaat (C)		1.263
Saldo na bestemming	**872**	**-22**

Gerealiseerd resultaat 2023

Het verwachte resultaat op basis van de najaarsnota 2023 bedroeg € 872.000 voordelig.
Het gerealiseerde resultaat over 2023 (voor bestemming) bedraagt € 1.686.000 voordelig. Dat is een afwijking van 2,0% in verhouding tot de totale lastenbegroting (€ 83,6 miljoen) en een verbetering ten opzichte van het resultaat van de jaarrekening 2022. In dat jaar ging het om een afwijking van 7,7%. Een uitgebreide toelichting op het verschil tussen het verwachte resultaat in de najaarsnota en het gerealiseerde resultaat treft u aan in de financiële toelichtingen aan het eind van de verschillende programma's in het programmaverslag van deze jaarrekening. Ter aanvulling, de afwijkende over- en onderschrijdingen waren bij het opstellen van de najaarsnota niet in beeld.

Het verschil tussen het verwachte resultaat na de najaarsnota en het gerealiseerde resultaat laat zich tweeledig verklaren. Enerzijds is het resultaat het gevolg van financiële effecten van reserves en voorzieningen. Op de geraamde reservemutaties geldt een afwijking van bijna 38% (€ 1,8 miljoen). Hiervan is € 1,5 miljoen gerelateerd aan begrote uitgaven die niet zijn gerealiseerd. Deels betreft dit klimaatmiddelen, maar grotendeels betreft aanvullende inhuurbudgetten op taakveld overhead. De overige € 0,3 miljoen wordt verklaard door de extra storting in de reserve Onderwijshuisvesting. Naast het effect van de reserves, worden bij de jaarrekening ook 3 nieuwe voorzieningen ingesteld:

- Voorziening verlofsparen (Programma 0)
- Voorziening degeneratievergoeding (Programma 2)
- Voorziening begraafplaatsen (Programma 7)

In totaal wordt er circa € 1,6 miljoen euro in deze nieuwe voorzieningen gestort, die een nadelig effect hebben op het begrotingsresultaat. Bij de financiële toelichting van het bijbehorende programma worden de voorzieningen nader toegelicht.

Naast bovengenoemde financiële effecten, spelen de verschillende ontwikkelingen zoals benoemd bij de jaarrekening 2022 ook in 2023 nog steeds een substantiële rol:

1. *Arbeidsmarktproblematiek.* De krapte op de arbeidsmarkt in Nederland is de afgelopen jaren sterk toegenomen en was ook in 2023 onverminderd hoog. Veel gemeenten hebben moeite met het aanstellen van personeel op moeilijk vervulbare vacatures. Dit geldt ook voor de gemeente Voorschoten. Het aantal vacatures is redelijk gemiddeld, maar de duur dat ze vacant zijn is langer. Om die reden wordt regelmatig gekozen voor tijdelijke externe inhuur. Echter, ook bij externe inhuur is de krapte op de arbeidsmarkt merkbaar, waardoor het tijdelijk extern invullen van een vacature niet altijd lukt. Dit heeft gevolgen voor het uitvoering van het werk en de werkdruk en daaraan gerelateerd het ziekteverzuim.
Kijkend naar de data over 2023 landelijk vergeleken met die van de gemeente Voorschouten dan ziet dat er als volgt uit:

	Landelijk	Voorschoten
Instroom	18,1%	21,0%
Doorstroom	11,2%	6,3%

Uitstroom	9,3%	15,5%
Externe inhuur	18,1%	23,7%

Hieruit kan geconcludeerd worden dat zowel de instroom, de uitstroom als de externe inhuur boven het landelijk gemiddelde ligt. Als kleinere gemeente heeft Voorschoten grotere uitdagingen op de arbeidsmarkt en hogere in- en uitstroompercentages dan grotere gemeenten. In het organisatieontwikkelprogramma met zeventien projecten is het doel de instroom van vaste medewerkers te vergroten. Door in te zetten op het verbeteren van de secundaire arbeidsvoorwaarden per 1 januari 2025, verbetering van de werkomstandigheden in het gemeentehuis en een nieuwe arbeidsmarktcommunicatiestrategie die in Q3 van 2024 gelanceerd wordt.
De invoering van de nieuwe klantgerichte organisatiestructuur biedt veel kansen voor medewerkers om door te groeien of zich te verbreden. Dit wordt ondersteund door de nieuwe leergang die in 2024 twee keer van start gaat.
De projecten Belonen en waarderen en een nieuw introductie en inwerkprogramma zijn gericht op het vergroten van werkplezier en behoud van onze medewerkers waardoor uitstroom wordt verminderd.

2. *Extra taken rijk*. Evenals in 2022 zorgen de extra taken vanuit rijk, zoals de opvang van ontheemden uit Oekraïne en statushouders, maar ook de uitvoering van de energietoeslag en klimaatakkoord, voor een positief effect in de jaarrekening. Het restantbudget voor de energietoeslag en klimaatakkoord zal worden overgeheveld naar 2024. De middelen die beschikbaar zijn gesteld voor Oekraïne, worden conform het advies van het VNG, in de bijbehorende bestemmingsreserve gestort.

3. *Nieuw traject Organisatieontwikkeling.* In 2023 zijn een medewerkerstevredenheidsonderzoek en risico-inventarisatie en evaluatie gehouden. Daarnaast zijn er gesprekken geweest met medewerkers, het MT en het college. Hieruit is geconcludeerd dat de organisatie nog slagen te maken heeft als het gaat om slagvaardige, efficiënte, effectieve en klantgerichte dienstverlening zowel in- als extern. Ook de dynamische omgeving en de maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een toekomstbestendige organisatie.
In het tweede deel van 2023 is een interim gemeentesecretaris aangesteld, die onder andere met de organisatieontwikkeling aan de slag is gegaan. In november 2023 is het programma organisatieontwikkeling gestart, waar 17 projecten onder vallen gericht op het verbeteren van de organisatie. De structuur, cultuur maar ook de werkprocessen en werkomgeving worden onderzocht en waar mogelijk aangepast om te ontwikkelen naar een toekomstbestendige organisatie.

De afwijkingen die substantieel bijdragen aan het positievere resultaat staan benoemd in onderstaande tabel. In de programmaverantwoording worden deze verder toegelicht.

Tabel Verschillenverklaring Jaarrekening 2023

Voordelen	Bedragen X € 1.000	Nadelen	Bedragen X €1.000
Opvang Oekraïne (P6)	1.270	Voorz.Begraafpl. (P0)	995
Overhead (P0)	1.031	Voorz.Verlofsparen (P0)	492
Afval & Riool (P7)	495	Voorz.Deg.vergoeding (P2)	116
Energietoeslag (P6)	298	Rente (P0)	331
Jeugd (P6)	198		
BUIG (P6)	166	Niet benutten reserves	1.504
Overig Sociaal Domein (P6)	218	BR Onderwijshuisvesting	300
Klimaatmiddelen (P7)	212		
Rente kapitaallasten (P1 t/m P8)	323		
OZB (P0)	136		
Openbaar Groen (P5)	167		
Diverse budgetten	38		
Totaal	4.552		3.738
Saldo	814		

Resultaatbestemming

In 2023 zijn de beschikbare budgetten niet in alle gevallen volledig benut. Voor een deel van de middelen die hierdoor niet zijn besteed wordt voorgesteld om deze over te hevelen naar 2024. In totaal gaat het hier om een bedrag van € 1.708.789. Naast de budgetoverhevelingen ten laste van het resultaat (A+C; € 445.943 + € 1.262.846) betreft dit overhevelingen welke in 2023 reeds dekking hadden vanuit reserves danwel toegezegde subsidies (B;€ 1.860.431).

Het saldo van de jaarrekening voor resultaatbestemming (€ 1.686.370) wijzigt als gevolg van bovenstaande resultaatbestemming naar een negatief bedrag van € 22.419. Dit bedrag wordt onttrokken aan de concernreserve.

De toelichting op de bestemming van het resultaat volgt hieronder. De letters A t/m C verwijzen naar de tabel "Opbouw resultaat jaarrekening 2023" voorin deze paragraaf.

A. Budgetoverheveling ten laste van het resultaat 2023 € 445.943

Energietoeslag (€ 297.539)

In 2023 is de energietoeslag in meerdere tranches uitgekeerd aan Voorschotense huishoudens. De laatste tranche kon eind 2023 worden aangevraagd, en wordt begin 2024 uitgekeerd. Rekening houdend met de uitvoeringskosten resteert er € 298.000. Er wordt daarom voorgesteld om het restant budget over te hevelen naar 2024.

Actualisatie visie Dobbewijk/ Bedrijventerreinen (€ 25.000)

Het project ‘ontwikkelvisie Dobbewijk’ is breder getrokken naar een ontwikkelvisie voor alle bedrijventerreinen in Voorschoten en wordt in 2024 opgestart. Voorgesteld wordt om het budget (€ 25.000) over te hevelen naar 2024.

Sportaccommodatiebeleid (€ 31.338)
Het sportaccommodatiebeleid is gestart na het vaststellen van de sportvisie in december 2023. Dit loopt daarmee door in 2024 en dan wordt beroep gedaan op de middelen. Bij de najaarsnota zijn aanvullende middelen naar voren gehaald. Voorgesteld wordt om de nog niet bestede middelen over te hevelen naar 2024.

Evaluatie welzijnsorganisatie (€ 31.000)
Het onderzoek naar Voorschoten voor Elkaar loopt door in 2024, in het tweede kwartaal worden de resultaten van het onderzoek aan de raad gepresenteerd.

Opleidingsbudget (€ 30.066)
In 2023 is onder andere vanwege de hoge werkdruk en ziekteverzuim onvoldoende aandacht besteed aan de individuele ontwikkeling van de medewerkers. Het is van belang dat medewerkers zich (blijven) ontwikkelen waarmee in 2024 dus een inhaalslag gemaakt dient te worden. Daartoe is onder meer een Leergang voor Ambtenaren ontwikkeld om de ontwikkeling zowel individueel als integraal een extra impuls te geven.

Baggeren watergangen (€ 23.000)
Bij waterkeringen en afwateringen heeft de gemeente Voorschoten te maken met een cyclus voor het baggeren van de watergangen. Het grootste gedeelte van de geplande uitvoeringswerkzaamheden heeft in 2023 plaatsgevonden, behalve de watergangen bij het Buizerderf en Huize Bijdorp. Deze baggerwerkzaamheden zullen gaan plaatsvinden in 2024 en daarom wordt voorgesteld het restantbudget van € 23.000 over te hevelen naar 2024.

Projectbudget economie/ British school (€ 8.000)
Het project British school is in 2023 niet uitgevoerd. Het project British School streeft verbinding tussen British School en het dorpscentrum na. Er is nog geen concrete uitwerking. Voorgesteld wordt om het budget (€ 8.000) over te hevelen naar 2024.

B. **Budgetoverheveling waarvoor specifieke dekking beschikbaar is (geen invloed op het resultaat; € 1.860.431**

Reorganisatie/ Ontvlechting (€ 447.732 tlv reserve reorganisatie)
In 2023 was circa € 448.000 incidenteel budget beschikbaar gesteld uit de bijbehorende bestemmingsreserve voor de reorganisatie. Een deel van dit budget is toegewezen aan de incidentele ontvlechtingskosten van de DVO Mens & Samenleving van Wassenaar. Daar er voldoende dekking in 2023 was vanuit het salarisbudget, wordt voorgesteld om dit bedrag inclusief de dekking uit de reserve reorganisatie beschikbaar te stellen voor 2024. De middelen zullen worden ingezet ter dekking van de eerder genoemde ontvlechting, maar ook voor incidentele kosten voor organisatieontwikkeling.

Doorbelasting personeelskosten Oekraïne (€ 270.728 tlv concernreserve)
Bij de jaarrekening 2022 is als gevolg van de inzet van eigen personeel voor opvang van Oekraïners, een incidenteel inhuurbudget (€ 270.000), beschikbaar gesteld voor het inhalen van achtergesteld werk. Voorgesteld wordt dit bedrag in 2024 opnieuw beschikbaar te stellen.

Arbeidsmarktproblematiek (€ 200.000 tlv concernreserve)
Het incidentele budget (€ 200.000) dat in 2023 beschikbaar was voor inhuur in verband met de krappe arbeidsmarkt en langdurig verzuim in verband met een relatief groot aantal zieke medewerkers is als gevolg van de ruimte op de salarislasten niet uitgeput. Zowel de krapte op de arbeidsmarkt als het langdurig verzuim zijn actueel. Vandaar de wens dit budget in 2024 beschikbaar te hebben inclusief de dekking uit de concernreserve.

Nationaal Programma Onderwijs (€ 185.229 tlv rijksvergoeding)
De specifieke uitkering voor het inhalen van onderwijsachterstanden door de coronacrisis (NPO) mag in de jaren 2021-2025 worden besteed. Voor niet bestede middelen in dit tijdvak geldt dat deze aan het einde daarvan moeten worden terugbetaald aan het rijk. Het t/m 2023 niet bestede deel moet daarom inclusief de dekking worden overgeheveld naar 2024.

Klimaatakkoord (€ 150.000 tlv reserve klimaatgelden)
Dit budget is nodig voor de intensivering van de uitvoering van het Klimaatakkoord. Voorgesteld wordt om het restantbudget ad € 150.000 over te hevelen naar 2024 en te dekken door een onttrekking uit de bestemmingsreserve klimaatgelden.

Wet Inburgering (€ 112.994 tlv rijksvergoeding)
De specifieke uitkering voor de Wet Inburgering is niet volledig besteed. Dit mag worden doorgeschoven naar volgend jaar. Daarom wordt voorgesteld het resterend deel van bijna € 113.000 inclusief dekking van de rijksmiddelen door te schuiven naar 2024.

Energiearmoede (€ 81.501 tlv rijksvergoeding)
In het kader van de regeling Energiearmoede heeft de gemeente een specifieke uitkering ontvangen. Omdat er nog een deel resteert dat in het volgende jaar mag worden besteed wordt voorgesteld het resterende deel, inclusief de rijksmiddelen, over te hevelen naar 2024.

Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (€ 73.084 tlv rijksvergoeding)
Het rijksbudget voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) wordt jaarlijks aan gemeenten beschikbaar gesteld in de vorm van een specifieke uitkering. Voor niet bestede middelen van 2023 geldt dat deze mogen worden overgeheveld naar 2024, mits het minder dan 50% van de SPUK betreft. Omdat aan deze voorwaarde is voldaan, wordt voorgesteld het resterend deel inclusief dekking over te hevelen naar 2024.

SPUK GALA (€ 55.160 tlv rijksvergoeding)
Binnen de regeling van de specifieke uitkering (SPUK) GALA bestaat er de mogelijkheid om 20% van het budget, als dat in 2023 niet is besteed, mee te nemen naar het volgende jaar. Omdat de

lasten worden gedekt door de rijksbijdrage, is de budgetoverheveling van ruim € 55.000 neutraal voor het begrotingsresultaat van 2024.

Duurzaamheidsfonds (€ 53.793 tlv reserve duurzaamheid)
Het beschikbare budget voor 2024 wordt ingezet voor nieuwe leningen die gedekt worden uit het Duurzaamheidsfonds. Voorgesteld wordt om het restantbudget (€ 53.793) over te hevelen naar 2024 en te dekken door een onttrekking uit de bestemmingsreserve duurzaamheid.

Omklap jeugd naar de Leidse regio (€ 49.129 tlv reserve sociaal domein)
Per 1 januari 2024 is de jeugdzorg van Voorschoten onderdeel van de Leidse regio. De middelen die worden overgeheveld bieden dekking aan de implementatie kosten van deze transitie.

WarmtelinQ (€ 46.871 tlv concernreserve)
De gemeente Voorschoten werkt samen in het verband Warmte Leidse Regio (WLR) om regionaal afspraken te maken over WarmtelinQ en een collectief warmtesysteem. In 2024 neemt de intensiteit van de activiteiten toe. De activiteiten bestaan naast een gemeentelijke bijdrage aan WLR ook uit de toegenomen werkzaamheden van betrokken ambtenaren binnen de gemeente Voorschoten. Gezien de extra werkzaamheden wordt voorgesteld het restantbudget over te hevelen naar 2024 en te dekken door een onttrekking uit de concernreserve.

Invoering Omgevingswet (€ 41.954 tlv reserve invoering omgevingswet)
Voor de invoering van de Omgevingswet is in 2023 budget beschikbaar gesteld. Dit is niet in zijn geheel gebruikt. Voorgesteld wordt om het restant over te hevelen naar 2024.

Verduurzaming vastgoed (€ 28.115 tlv concernreserve)
In de jaren 2022 en 2023 is ter voorbereiding van het verduurzamingsproject een onderzoek gestart naar de verduurzaming van de panden uit het Gemeentelijke maatschappelijke vastgoedportefeuille. In 2024 wordt dit onderzoek gecontinueerd en een zogenaamde 'routekaart verduurzaming' op gemaakt om de (financiële)opgave inzichtelijk te maken. De routekaart zal bestaan uit een strategie en uitvoeringsplan van 4 jaar die ter goedkeuring voorgelegd zal worden aan college en raad. Voorgesteld wordt om het restantbudget over te hevelen naar 2024 en te dekken door een onttrekking uit de concernreserve.

Inburgering onderwijsroute (€ 23.141 tlv rijksvergoeding)
De specifieke uitkering voor de Onderwijsroute is niet volledig besteed. Dit mag worden doorgeschoven naar volgend jaar. Daarom wordt voorgesteld het resterend deel inclusief dekking van de rijksmiddelen door te schuiven naar 2024.

Onderhoud beeld buitenruimte (€ 21.000 tlv concernreserve)
Het onderhoud van de beelden in de buitenruimte staat gepland voor begin 2024.

Scheve huisjes (€ 20.000 tlv vergoeding regio)
Regionaal zijn afspraken gemaakt om in elke gemeente een tweetal scheve huisjes te plaatsen. Dit zijn woonvormen voor mensen die met begeleiding in een prikkelarme omgeving moeten wonen omdat zij zich niet kunnen handhaven in een woonwijk. Het college besloot in 2023 een locatie aan de Rosenburgherlaan te onderzoeken op haalbaarheid voor twee scheve huisjes. Door formatiegebrek is dit onderzoek in 2023 niet opgestart maar pas begin 2024. De middelen voor dit onderzoek dienen dus (inclusief vergoeding hiervoor vanuit de regio) overgeheveld te worden naar 2024.

C. Bestemming van het resultaat ad. € 1.262.846

Bestemmingsreserve Opvang Oekraïners (€ 1.269.553)
De Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne regelt een specifieke uitkering aan gemeenten die de kosten voor een groot deel via normbedragen vergoedt. Van de middelen die in 2023 zijn ontvangen resteert een bedrag van € 1.270.000. Bij de jaarrekening wordt voorgesteld dit restantbedrag in de bestemmingsreserve Opvang Oekraïne te storten. Bij de jaarrekening 2022 is hiertoe al een bedrag van €687.000 gestort.

Rekenkamercommissie (€ 43.293)
De gemeente Voorschoten voert de administratie van de Rekenkamercommissie. In het jaar 2023 was het jaarrekeningresultaat van de Rekenkamercommissie bijna € 43.000 voordelig. Voorgesteld wordt om conform de aanwezige afspraken het voordelig resultaat te storten in de daarvoor benoemde bestemmingsreserve Rekenkamercommissie.

Bijdrage Intratuin (-/- € 50.000)
Voor plankosten verkeersontsluiting Leiden Voorschoten conform anterieure overeenkomst wordt voorgesteld om kosten die eerst voor het jaar 2024 waren voorzien reeds in de jaarrekening 2023 te dekken uit de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen.

<u>Resterend saldo</u>
Na de voorgestelde bestemmingen resteert een negatief jaarrekeningresultaat na bestemming ter grootte van € 22.419. Voorgesteld wordt dit resultaat te onttrekken aan de concernreserve.

Afwikkeling oude investeringskredieten en -budgetten
Jaarlijks stelt de raad middelen beschikbaar voor het doen van investeringen. De praktijk wijst uit dat door omstandigheden niet alle projecten binnen de voorgenomen termijn (volledig) uitvoeren waardoor kredieten (deels) onbenut blijven. Om te voorkomen dat door de gemeenteraad beschikbaar gestelde kredieten te lang aan de integrale afweging van de aanwending van schaarse middelen onttrokken blijven, is in de nota activabeleid verwoord dat kredieten voor investeringen maximaal 2 jaar beschikbaar blijven. Daarom wordt bij het opstellen van de jaarrekening de projecten tegen het licht gehouden mede om te zien of de nog niet bestede middelen nodig zijn in 2024.

Voorgesteld wordt om in lijn met Bijlage 1 Jaarrekening 2023 "Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten":

1. Een bedrag van € 107.272 aan restantkredieten af te boeken. Deze restantkredieten hebben betrekking op 15 afgeronde investeringsprojecten;
2. Een bedrag van € 413.564 voor 8 restantkredieten die in 2022/2023 zijn gestart conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar te stellen voor de uitvoering in 2024;
3. In afwijking op de nota activabeleid 5 lopende investeringsprojecten uit 2019/2021 een bedrag van € 37.454 nog één jaar beschikbaar te houden voor de afronding.

Reserves en Voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening geëvalueerd. Bij alle reserves wordt beoordeeld of het doel waarvoor de reserves zijn gevormd nog relevant is en of de omvang nog in overeenstemming is met de gestelde doelen.

Toelichting op de vermogenspositie

Eigen vermogen

Onder voorbehoud van de resultaatbestemming neemt het eigen vermogen ten opzichte van eind 2022 in eerste instantie af met € 1,3 miljoen aan het eind van 2023. In deze (sub)paragraaf ligt de nadruk op de ontwikkeling van de concernreserve, het vrij besteedbare deel en de financieringspositie.

bedragen x € 1.000	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Algemene reserves*	21.478	18.509
Bestemmingsreserves*	16.588	16.622
Gerealiseerde resultaat	1.686	5.934
Eigen Vermogen	**39.753**	**41.065**

*Zie de balanstoelichting verder op in de jaarstukken voor een nadere toelichting op de reserves.

De algemene reserves

De algemene reserves zijn te onderscheiden in een vrij besteedbaar deel (de concernreserve) van € 16,3 miljoen eind 2023 en een reserve Weerstandsvermogen van € 5,2 miljoen. Het vrij besteedbare deel is in 2023 toegenomen met € 3,0 miljoen. De bestemmingsreserves zijn nagenoeg gelijk gebleven.

Het gerealiseerde resultaat

De jaarrekening 2023 laat een positief gerealiseerd resultaat van € 1,7 miljoen zien en dat is meer dan het begrote overschot (najaarsnota 2023) van € 0,9 miljoen.

Een bedrag van per saldo negatief € 1,4 miljoen van dit resultaat komt voort uit incidentele baten en lasten. Het materieel resultaat bedraagt een overschot van € 3,1 miljoen wat voornamelijk veroorzaakt wordt door incidentele overschotten op structurele budgetten.

Wat is nu het effect van dit resultaat op de financiële positie en het eigen vermogen van de gemeente?
Deze vraag wordt hieronder puntsgewijs beantwoord.

Ontwikkeling van het eigen vermogen
In de veronderstelling dat de voorstellen voor resultaatbestemming worden gehonoreerd neemt de concernreserve af met € 22.000 en wordt er door het doorschuiven van budgetten in 2024 een bedrag van € 567.000 ten laste van de concernreserve gebracht.

Ontwikkeling van de schuldpositie
Ultimo 2023 is sprake van een schuldpositie van € 23,2 miljoen dat voor € 27,6 miljoen uit lang aangetrokken geldleningen en voor € 4,4 miljoen uit lang uitgezette geldleningen bestaat. In totaliteit is dit ca. € 2,6 miljoen meer dan vorig jaar, met name door het aantrekken van een langlopende geldlening. Dit heeft wel geleid tot een toename van het saldo op het schatkistbankieren van € 3,4 miljoen naar € 15,7 miljoen. De netto schuldquote is gunstiger uitgevallen met 19% (was 21%). Voor een toelichting op de berekening, zie de paragraaf financiering.

Toekomstig kader investeringsbeslissingen
In het huidige meerjarenperspectief wordt rekening gehouden met de uitvoering van nog openstaande investeringen uit 2023 en eerdere jaren van ca. € 0,6 miljoen en van voorgenomen investeringen 2024-2027 van in totaal € 70 miljoen. Aan deze investeringsuitgaven is een financieringsbehoefte verbonden omdat het eigen vermogen niet in liquide middelen beschikbaar is. In het lange meerjarenperspectief zullen de hierboven gekwantificeerde investeringen leiden tot een netto schuldquote die flink op zal lopen.

Financiering investeringen
Voorschoten zal elke grotere uitgave extern moeten financieren, mede daarom zijn in 2022 al twee nieuwe langlopende geldleningen aangetrokken, waarvan één gestort is in 2023. Gedurende de levensduur worden de liquiditeiten voor de benodigde aflossingen (mede) verkregen uit de afschrijvingen. Het is dus zaak om zowel in de exploitatie als in de liquiditeitenplanning voldoende ruimte voorhanden te hebben om de investeringslasten (afschrijvingen, maar ook onderhoud e.d.) en de aflossingen te kunnen voldoen. De exploitatiebegroting dient structureel en reëel sluitend te zijn. Met dit gegeven is niet uit te sluiten dat vermogen toch ingezet wordt om afschrijvingslasten van investeringen te dekken binnen de exploitatie.

Recapitulatie

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma's	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
	baten	**lasten**	**saldo**	**baten**	**lasten**	**saldo**	**baten**	**lasten**	**saldo**
P0 Bestuur en ondersteuning	574	-6.626	-6.051	528	-3.829	-3.301	572	-3.800	-3.228
P1 Veiligheid	218	-2.171	-1.953	439	-2.471	-2.032	423	-2.459	-2.036
P2 Verkeer en vervoer	150	-3.346	-3.196	412	-4.695	-4.283	470	-4.751	-4.281
P3 Economie	42	-554	-511	69	-562	-492	70	-528	-458
P4 Onderwijs	472	-2.406	-1.933	741	-2.354	-1.613	696	-2.096	-1.400
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.033	-6.358	-5.325	3.103	-8.970	-5.867	2.688	-8.493	-5.805
P6 Sociaal Domein	5.473	-24.322	-18.849	9.330	-30.910	-21.580	9.735	-29.165	-19.430
P7 Volksgezondheid en milieu	8.075	-8.294	-219	8.410	-9.048	-638	8.761	-9.602	-841
P8 Wonen en bouwen	2.991	-4.535	-1.544	1.450	-4.007	-2.558	650	-3.135	-2.485
Totaal programma's	19.030	-58.612	**-39.582**	24.482	-66.846	**-42.364**	24.065	-64.029	**-39.964**
Algemene dekkingsmiddelen	48.680	-926	47.754	50.920	-944	49.976	50.645	-983	49.661
Overhead	3.895	-12.269	-8.375	4.274	-15.817	-11.543	4.070	-14.582	-10.512
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	-6	-6
Onvoorzien	0	-26	-26	0	0	0	0	-492	-492
Saldo van baten en lasten	71.604	-71.833	**-228**	79.676	-83.607	**-3.931**	78.779	-80.092	**-1.313**
Reserves									
P0 Bestuur en ondersteuning	378	0	378	1.362	0	1.362	416	0	416
P2 Verkeer en vervoer	116	0	116	1.116	0	1.116	1.116	0	1.116
P3 Economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P4 Onderwijs	0	-500	-500	0	-500	-500	0	-800	-800
P5 Sport, cultuur en recreatie	197	-20	177	336	-186	150	223	-186	37
P6 Sociaal Domein	387	0	387	1.671	-80	1.591	1.580	-80	1.500
P7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	387	0	387	130	0	130
P8 Wonen en bouwen	57	0	57	772	-75	697	675	-75	600
Mutaties reserves	1.135	-520	**615**	5.644	-841	**4.803**	4.140	-1.141	**2.999**
Gerealiseerde resultaat	72.739	-72.353	**386**	85.320	-84.448	**872**	82.920	-81.233	**1.686**

* De Algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.5, 0.61, 0.62, 0.64, 0.7 en taakveld 3.4, de overhead (taakveld 0.4), de heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9) en het bedrag voor onvoorzien (taakveld 0.8 alleen bedrag onvoorzien) zijn in deze tabel apart zichtbaar gemaakt en met regels onder het totaal van programma's opgenomen. De bedragen van deze taakvelden horen bij programma 0 en programma 3 en zijn in deze tabel anders dan in de overige tabellen in deze begroting in mindering gebracht op de bedragen in te tabelregel van programma 0 en programma 3.

P0 Bestuur en ondersteuning

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Als gemeente zijn we er voor onze inwoners. De dienstverlening aan inwoners is één van de belangrijkste taken van de gemeente. Inwoners weten waar ze moeten zijn als zij iets van de gemeente nodig hebben. We willen graag de inwoners op een kwalitatief hoog serviceniveau kunnen bedienen. Bij een goede dienstverlening hoort een lage regeldruk: we proberen waar mogelijk regels te vereenvoudigen en regeldruk te verminderen. Informatie aan inwoners is essentieel. Daarom denken we goed na over hoe we communiceren naar de diverse doelgroepen. Daarbij willen we de beschikbare communicatiemiddelen zo effectief mogelijk inzetten. We maken een verbeteringsslag in het afhandelen van e-mails, brieven en telefoontjes, handhaving en de controle daarop. Klachten handelen we snel af en doen dit liever in gesprek dan via papier. De afstand tussen ambtenaren en het dorp verkleinen we.

Voorschoten is een zelfstandige gemeente, maar dat betekent niet dat we alles zelf doen. Daar waar het meerwaarde heeft of wat we simpelweg niet alleen kunnen doen we samen met andere gemeenten. Voorschoten richt zich daarbij op de Leidse regio. We maken duidelijke afwegingen over welk beleid in Voorschoten te maken is en voor welk beleid we gebruik willen maken van de regionale denk- en organisatiekracht.

We willen dat inwoners zich herkennen in het bestuur en willen als bestuur dicht bij de inwoners staan. Daarom maken we beleid waar mogelijk in samenspraak met inwoners. Om dit tot stand te brengen willen we onze participatie verbeteren.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 0.1 Bestuur

Belangrijkste ontwikkelingen

- De ontvlechting is afgerond.
- De basis van de organisatie is zoveel mogelijk op orde gebracht.

Beoogde resultaten

- We werken efficiënter en effectiever.
- We werken dichter bij de inwoner.

Focus van regionale samenwerking in de Leidse regio

Regionale samenwerking
Er is door Voorschoten veel samengewerkt met regionale partners, op meerdere beleidsterreinen en in verschillende samenwerkingsverbanden. Regionale samenwerking is voor Voorschoten erg belangrijk. Doelen en ambities kunnen in veel gevallen alleen bereikt worden door met medeoverheden samen te werken. Voorschoten heeft binnen de samenwerkingen de eigen doelstellingen op de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven behartigd, onder meer in de ontwikkeling van de Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland, waarvoor werkzaamheden in 2023 startten. Ook is er aandacht voor de regionale doelstellingen waar binnen de verbonden partijen afspraken over zijn gemaakt.

In het kader van het project Grip op Gemeenschappelijke regelingen is in 2021 door de raad besloten om jaarlijks voor iedere gemeenschappelijke regeling volgens een vastgesteld format een dashboard op te leveren. In 2023 zijn deze dashboards opnieuw opgeleverd. Op ambtelijk niveau wordt er los van het gebied op openbare orde en veiligheid nog weinig samengewerkt in de Leidse regio, kennis kan daar meer worden gedeeld, zodat de gemeenten niet separaat het wiel hoeven uit te vinden.

Het vaststellen van het raadsvoorstel Omklappen sociaal domein Leidse regio onderdeel jeugd (48022-322128) was een belangrijke stap in het verder versterken van de samenwerking van het sociaal domein in de Leidse regio. Daarbij is besloten dat per 1 januari 2024 voor de gezamenlijke inkoop en afstemming van het beleid jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering de overstap wordt gemaakt van de jeugdhulpregio Haaglanden naar de jeugdhulpregio Holland Rijnland via de Service Organisatie Zorg (SOZ).

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen
Per 1 juli 2022 is de Wet op de gemeenschappelijke regelingen aangepast. Met deze wijziging wordt de betrokkenheid van de gemeenteraden bij het bestuur van een samenwerkingsverband verbeterd. Zo krijgen zij meer invloed op besluiten van een gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regelingen hebben twee jaar de tijd om de implementatie van deze wet te regelen. Voor de GR-en Hecht en ODWH heeft de raad een zienswijze op de wijzigingen van deze regelingen gegeven.

Inwonersparticipatie
Om concreet inhoud te geven aan participatie, worden inwoners steeds tijdiger bij bouwplannen betrokken. Ook wordt het werken met het participatiekompas bevorderd binnen de gemeente. Daarnaast is een start gemaakt met de ontwikkeling van een participatieverordening en wordt het opzetten van een digitaal burgerplatform nader onderzocht, mede met het oog op de nieuwe Wet open overheid.

Samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverband	**Leidse Regio**
Juridische vorm	Informele bestuurlijke samenwerking
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Samenwerkingsverbanden in de regio Portefeuillehouders regio van de 5 Leidse regio-gemeenten (Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Voorschoten en Zoeterwoude).
Doelstelling	De gemeente Voorschoten werkt waar dit meerwaarde biedt samen in de Leidse regio (gemeenten Leiden, Leiderdorp, Voorschoten, Oegstgeest en Zoeterwoude). We zien daarin de Leidse regio als een "daily urban system". Afhankelijk van het onderwerp kan dit op verschillende schaalniveaus zijn. Soms is dat Holland Rijnland-niveau, soms Hollands Midden en soms Leidse regio. Gemeenten kunnen meer bereiken voor hun inwoners wanneer zij hun krachten bundelen en samenwerken met burgers, bedrijven en maatschappelijke partners. Uitgangspunt is dat Voorschoten zelfstandig blijft. We zien daarin regionale samenwerking als het slimste antwoord op de opgaven van de toekomst: de overgang naar duurzame energie; toenemende vergrijzing; een groeiende zorgbehoefte; behoud van banen en welvaart; de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen; de bereikbaarheid van huis, school en werk; een leefbare en veilige

omgeving.

Bestuurlijk belang

Bestuurlijk belang omdat de Leidse regio met vijf gemeenten, hun inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen één stedelijk gebied gebruiken, is samenwerking noodzakelijk.
Relatie met andere verbonden partijen Holland Rijnland en de Leidse Regio zijn voor de gemeente communicerende vaten. Dat betekent dat weer meer gedaan wordt in de Leidse Regio en minder in de Samenwerking Holland Rijnland. De gemeenten die deelnemen aan de samenwerking Leidse Regio maken daarnaast ook alleen deel uit van de regionale samenwerking Holland Rijnland.

Taakveld: 0.2 Burgerzaken

Belangrijkste ontwikkelingen

- Een belangrijk uitgangspunt in de dienstverlening blijft digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is.
- De aandacht voor identiteitsfraude blijft belangrijk bij Burgerzaken. Aandacht voor adresfraude in het kader van ondermijning en de aanpak adreskwaliteit blijven ook van groot belang.
- Op 15 maart 2023 zijn er Provinciale Statenverkiezingen en die van de Waterschappen en op 22 november de vervroegde Tweede Kamerverkiezing.

Beoogde resultaten

- Wij verbeteren de dienstverlening aan inwoners en bedrijven continue op basis van de uitkomsten van de peilingen in 2020 en de continue feedback die wij vragen.
- We werken door aan de realisatie van de Samenhangende objectenregistratie.
- Goed verlopen verkiezingen, voor de Provinciale Staten en de Waterschappen en de Tweede Kamer, waarbij toegankelijkheid een aandachtspunt blijft.

Dienstverlening
in 2023 heeft de organisatie te maken gehad met veel personele verschuivingen, dat heeft de aandacht verschoven van ontwikkelen, naar het op niveau houden van de basisdienstverlening. De verbetering van de informatie op de website, het meer en eenvoudiger maken van het maken van afspraken en verkrijgen van informatie, zijn aangepakt en nog in ontwikkeling.

Burgerzaken
Het team Burgerzaken heeft zich voorbereid op de verwachte paspoortpiek. Extra maatregelen; samenwerking met de telefonistes/medewerksters Balie en procedurele aanpassingen; zijn genomen om deze piek (naast de reguliere werkzaamheden) aan te kunnen. De maatregelen lijken in de praktijk goed te functioneren. Doel is om het proces zodanig te laten verlopen, zodat wachttijden voor onze inwoners zoveel mogelijk worden voorkomen. Zodoende kan de organisatie de paspoortpiek aan. De getroffen maatregelen werken. Verwacht wordt dat de paspoortpiek aanhoudt tot de start van de zomervakantie.

Tijdens de ontvlechting uit de werkorganisatie Duivenvoorde is gekozen om de personeelsleden een grote mate van keuze vrijheid te geven om of te gaan werken bij de Wassenaar of bij de gemeente Voorschoten. Daardoor is onevenwichtigheid ontstaan in de opbouw van team Burgerzaken. Deze onevenwichtigheid is grotendeels opgelost door te investeren in ontwikkeling van vakkennis. Ontwikkeling van de individuele kwaliteit en ontwikkeling van benodigde kwaliteit teambreed. Het ontwikkelen van team Burgerzaken gaat verder door werkprocessen en procedures passend te maken om de noodzakelijke kwaliteit te borgen.

Verkiezingen
De verkiezingen van 2023 zijn uitstekend verlopen. De opkomst in Voorschoten ligt boven het landelijk gemiddelde. Er is veel inzet geweest vanuit de ambtelijke organisatie. Er zal een procesbeschrijving worden opgesteld, zodat het werkproces rondom de verkiezingen nog beter wordt geborgd in de organisatie. Daarnaast worden de Europese verkiezingen aangewend om verbeteringen door te voeren. Verschillende stappen in de organisatie van de verkiezingen zijn gedigitaliseerd.

Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Strategische visie maatschappelijk vastgoed. • Verduurzamen pilot maatschappelijk vastgoed. • Start plan Huisvesten ambtelijke organisatie. • Bibliotheek plus.	• Het definiëren van een strategische visie; kader voor de sturing op gemeentelijk vastgoed. • Het opstellen van een routekaart van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed als uitwerking van de gemeentelijke verduurzamingskaders. • Het bepalen van de gewenste omvang van de vastgoedportefeuille. • Het afronden van de business case huisvesten ambtelijke organisatie. • Het vormgeven en uitvoeren van de business case bibliotheek plus.

Definiëren strategische visie
Het definiëren van een strategische visie beschrijft de uitgangspunten waarmee een toekomstbestendige vastgoedportefeuille en in een vervolgfase een toekomstbestendige vastgoedbeheerorganisatie kan worden bereikt. Vaststelling visie op vastgoed vindt plaats in 2024.

Het opstellen van een routekaart van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed als uitwerking van de gemeentelijke verduurzamingskaders
In het kader van de pilot verduurzaming maatschappelijk vastgoed zijn er 2 panden/5 adressen verduurzaamd. De routekaart verduurzaming volgt in 2024.

Het bepalen van de gewenste omvang van de vastgoedportefeuille
De nota Vastgoedbeleid Voorschoten beschrijft de uitgangspunten waarmee een toekomstbestendige vastgoedportefeuille en in een vervolgfase een toekomstbestendige vastgoedbeheerorganisatie kan worden bereikt. In de vervolgrapporten, zoals de Routekaart verduurzaming en beheerplan vastgoed, zal er een specificatie gemaakt worden van de panden die in eigendom blijven of afgestoten worden. Hierin zullen de verduurzamingsmaatregelen uitgewerkt worden en de daarbij behorende financiële consequenties.

Eerste fase Businesscase Huisvesting Gemeentelijke Organisatie
Met het vaststellen van de startnotitie in de Raad van 28 september 2023 heeft de raad groen licht gegeven om met de businesscase Huisvesting Gemeentelijke Huisvesting en Bibliotheek van start te gaan. De startnotitie is bedoeld om de raad kaders mee te geven voor het proces van beleidsvorming en de onderwerpen die daarin worden meegenomen. In 2023 is de eerste fase van de businesscase (het bepalen van uitgangspunten) grotendeels uitgewerkt. Participatie van elke

stakeholder (o.a. medewerkers, raadsleden, inwoners, directie bibliotheek) is meegenomen in dit onderzoek.

Huisvesting bibliotheek
De bibliotheek blijft de komende 5-7 jaar nog op de huidige locatie, met de intentie daarna mee te gaan in een ontwikkeling van het gemeentehuis conform de huidige ontwikkelvisie centrum. De businesscase huisvesten ambtelijke organisatie in combinatie met bibliotheek is zoals hierboven beschreven in 2023 gestart.

Taakveld: 0.4 Overhead

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.	• Niet van toepassing.

Organisatieontwikkeling
Na een zorgvuldige analyse en gesprekken binnen onze organisatie, waaronder feedback vanuit de medewerkers (medewerkerstevredenheidsonderzoek en risico-inventarisatie en evaluatie), het management en het college is vastgesteld dat de organisatie op veel vlakken toekomstbestendiger, klantgerichter, efficiënter en slagvaardiger moet worden. De dynamische omgeving en de maatschappelijke ontwikkelingen vragen daarnaast om een organisatie die hierin kan meebewegen. Dit betekent dat zowel de structuur, cultuur, werkomstandigheden als de inrichting van de organisatie en de werkprocessen verbeterd moeten worden. Met deze uitkomsten en opgaven is in de tweede helft van 2023 besloten een organisatieontwikkelprogramma op te zetten en van start te laten gaan. Dit heeft geresulteerd in een programma dat zich richt op:

- herijking organisatiestructuur
- huisvesting ambtelijke organisatie (gemeentehuis, buitendienst en begraafplaats)
- vermindering aandeel externe inhuur en verlaging verzuim
- verbetering communicatie en overleg (in-en extern)
- procesinrichting (o.a. sturing collegeprogramma, agendakamer)
- arbeidsvoorwaarden, arbeidsmarktcommunicatie
- identiteit en werkplezier
- verbeteren werkomstandigheden
- verbeteren bereikbaarheid
- ontwikkeling medewerkers (introductieprogramma, leergangen)

Er is een stuurgroep ingericht om zowel de bestuurlijk portefeuillehouder als Ondernemingsraad niet alleen goed op de hoogte te houden van de voortgang, maar zijn daardoor ook direct betrokken. De Raad wordt één keer per half jaar bijgepraat over de laatste stand van zaken door de portefeuillehouder en gemeentesecretaris, en vaker indien nodig.

Beëindiging DVO Sociaal domein
Begin 2023 sprak het college het voornemen uit om de dienstverleningsovereenkomst Maatschappelijke Ondersteuning Taken tussen gemeente Voorschoten en gemeente Wassenaar op te zeggen. In 2023 heeft een projectorganisatie waarin de beide gemeenten vertegenwoordigd waren alle voorbereidingen getroffen om per 1 mei 2024 de ontvlechting te realiseren. Later dat jaar worden alle andere nog bestaande verplichtingen afgewikkeld.

Na de splitsing hebben beide gemeenten weer volledige vrijheid om zelf te bepalen welke taken binnen het Sociaal domein, op welke manier en met welke partijen uitgevoerd worden.

Medewerkers die per 1 mei voor ons komen werken kunnen zich na de splitsing volledig richten op werkzaamheden voor de gemeente Voorschoten, om de beloften vanuit het coalitieakkoord te realiseren. Voor Voorschoten betekent het ook dat de gerichtheid op samenwerking in de Leidse regio zo de bestuurlijk gewenste vorm krijgt.

Organiseren inkoopfunctie
De huidige wijze waarop inkoop & aanbesteding is georganiseerd in Voorschoten is kwetsbaar en levert risico's op. Daarbij komt dat niet alleen het aantal aanbestedingen toeneemt, maar ook de complexiteit alsmaar groter wordt. Om de continuïteit van de werkzaamheden op inkoop & aanbesteding te waarborgen en een professionaliseringsslag te kunnen maken is het noodzakelijk om de inkoopfunctie anders te organiseren. In 2023 is een onderzoek gestart naar het organiseren van de inkoopfunctie.

Informatiemanagement, informatiebeveiliging en privacy
Gemeente Voorschoten heeft doorlopende activiteiten op het gebied van cybersecurity om de gemeentelijke processen, systemen en de informatie die daarin verwerkt wordt te beschermen. De uitkomsten van de zelfevaluatie, interne en externe audits geven input voor het jaarlijkse informatiebeveiligingsplan. In 2023 hebben verschillende projecten plaatsgevonden om de organisatie beter te beschermen tegen ransomware, namelijk:

- De aanschaf van DDI Management: een toepassing voor netwerkbeheer wat zich richt op bescherming van de hele infrastructuur (DDI staat voor "DHCP","DNS" en "IP Address Management". Binnen ieder computernetwerk vormen deze drie standaarden het fundament voor digitale communicatie);
- De vervanging van de firewalls: waarmee het netwerk beter wordt beschermd voor de buitenwereld;
- Actieve monitoring van het netwerk op bedreigingen middels SIEM/SOC (Een SIEM is het gereedschap dat in staat is om (log)informatie vanuit verschillende bronnen te raadplegen, te interpreteren en te correleren naar wat zich binnen de ICT-infrastructuur afspeelt op het gebied van digitale aanvallen en andere beveiligingsincidenten. Het beheer van het SIEM en de analyse van meldingen vindt plaats vanuit een SOC. Dit SOC is de centrale plaats bij een externe leverancier van waaruit het monitoren van de digitale infrastructuur van de gemeente plaatsvindt op basis van verzamelde gebeurtenissen in logbestanden);
- Aanschaf van een nieuw antivirusprogramma;
- Publieke wifi en BYOD apparaten zijn gescheiden van het netwerk (Bring Your Own Device: dit betreffen privé apparaten van medewerkers die via WiFi verbinding met het netwerk maken).

Een van de grootste risico's voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie is de mens. Het vergroten van het bewustzijn voor informatieveiligheid en privacy is dan ook erg belangrijk. Iedere medewerker die nieuw in dienst komt doorloopt verplicht een online training en een workshop gericht op basiskennis over informatiebeveiliging & privacy. Eenmalige bewustzijnsacties zijn echter niet voldoende. Om deze reden krijgen alle medewerkers wekelijks een vraag toegestuurd met betrekking tot een actueel thema over digitale veiligheid. De antwoorden op deze vragen worden geanalyseerd en daar waar aandacht op een onderwerp nodig is vertaald naar een intranetbericht.

In 2023 zijn er drie meldingen gemaakt van een datalek. Alle drie de meldingen zijn door de privacyfunctionaris als zodanig gekwalificeerd en afgehandeld, waarbij in alle gevallen corrigerende maatregelen zijn getroffen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
01	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,84 (2023)	*)
02	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,55 (2023)	*)
03	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 409,57 (2023)	*)
04	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	22,30% (2023)	*)
05	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	18,23% (2023)	*)

De berekening van deze beleidsindicatoren volgt uit gegevens van de eigen salarisadministratie en worden niet aangereikt via de VNG (waarstaatjegemeente.nl).

Taakveld: 0.5 Treasury

Belangrijkste ontwikkelingen

- Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.

Beoogde resultaten

- Niet van toepassing.

Taakveld: 0.61 OZB Woningen

Belangrijkste ontwikkelingen

- Op dit taakveld zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen van toepassing.

Beoogde resultaten

- Toepassen inflatiecorrectie.

Toepassen inflatiecorrectie
De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen is voor 2023 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 3,1% (geharmoniseerde consumentenprijsindex (HCPI)). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk geweest om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Taakveld: 0.62 OZB Niet-Woningen

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Op dit taakveld zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen van toepassing.	• Toepassen inflatiecorrectie.

Toepassen inflatiecorrectie
De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) voor niet-woningen is voor 2023 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 3,1% (geharmoniseerde consumentenprijsindex (HCPI)). Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk geweest om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

Taakveld: 0.64 Belastingen overig

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Op dit taakveld zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen van toepassing.	• Toepassen inflatiecorrectie.

Onder de overige belastingen vallen de hondenbelasting, reclamebelasting, toeristenbelasting, precariobelasting en roerende-ruimtebelastingen.

In de begroting 2023 zijn de opbrengsten voor de hondenbelasting, de precariobelasting en de toeristenbelasting met het inflatiepercentage van 3,1% verhoogd.

De opbrengst voor de reclamebelasting wordt onder aftrek van de perceptiekosten (kosten van vaststelling) uitgekeerd aan het ondernemersfonds. De opbrengst is voor 2023 niet verhoogd.

De opbrengst Bedrijven InvesteringsZone (BIZ)-Dobbewijk wordt onder aftrek van de perceptiekosten uitgekeerd aan de BIZ-vereniging. Op de opbrengst is geen inflatiecorrectie toegepast.

De tarieven voor de roerende-ruimtebelastingen zijn op basis van de wettelijke voorschriften gelijk aan die van de onroerendezaakbelastingen.

Taakveld: 0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• De herijking van het gemeentefonds waarbij de gevolgen voor 2026 en verder nog onduidelijk zijn.	• Voor 2023 en latere jaren de financiële gevolgen in beeld brengen.

In het verslagjaar zijn drie circulaires verschenen waarover de raad met raadsinformatiebrieven is geïnformeerd. Het betrof de mei-, september- en decembercirculaire. Met betrekking tot de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn de belangrijkste ontwikkelingen:

1. De middelen voor jeugd/ hervormingsagenda
De provincie heeft in 2023 de richtlijn aangepast die geldt voor het ramen van de extra inkomsten voor jeugdzorg. Gemeenten mogen in de jaarschijven 2026 en 2027 de extra inkomsten zoals afgesproken in de hervormingsagenda nu voor 100% in de begroting ramen, eerder was dit 75%.

2. Indexering gemeentefonds
In de voorjaarsnota 2023 van het Rijk is besloten om vanaf 2027 de indexeringssystematiek van het gemeentefonds te wijzigen. Vanaf 2027 zal geïndexeerd worden op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp).

3. Nieuwe verdeelmodel gemeentefonds
Vanaf 2023 is het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds in werking getreden, dit levert voor Voorschoten een nadeel van in totaal € 140 per inwoner per jaar op. Door het Rijk is besloten om een ingroeipad voor de herverdeling te hanteren. Dit leidt ertoe dat in 2023 een maximaal nadeel geldt van € 7,50 per inwoner.

Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.	• Niet van toepassing.

Op dit taakveld zijn de lasten en baten verantwoord die niet aan specifieke taakvelden zijn toe te rekenen. Het gaat daarbij onder andere om stelposten, zoals voor loon- en prijsindexatie, de post onvoorzien en eventuele bijstellingen van de voorziening voor dubieuze debiteuren. Bij de jaarrekening wordt een nieuwe voorziening Verlofsparen ingesteld, die op dit taakveld is verantwoord. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden.

Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.	• Niet van toepassing.

Allesomvattend kan voor nu geconcludeerd kan worden dat het merendeel van de activiteiten buiten de reikwijdte van de vennootschapsbelasting (Vpb) blijven, omdat deze verlieslatend zijn of kunnen steunen op een (winst)vrijstelling. Rekening dient te worden gehouden met een te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting van circa € 500.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden partijen Bestuur en Ondersteuning

Naam	Taakveld
Holland Rijnland	0.1 Bestuur
Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland	0.61 OZB Woningen 0.62 OZB Niet-Woningen 0.64 Belastingen overig
BNG NV	0.5 Treasury
Alliander NV	0.5 Treasury
Dunea NV	0.5 Treasury

Wat heeft het gekost?

P0 Bestuur en ondersteuning bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
0.1 Bestuur	Baten	160	160	172	12
	Lasten	-2.641	-2.644	-2.594	51
	Saldo	-2.481	-2.484	-2.422	63
0.2 Burgerzaken	Baten	375	326	335	9
	Lasten	-908	-998	-1.022	-24
	Saldo	-533	-672	-687	-15
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	39	42	65	23
	Lasten	-208	-188	-139	48
	Saldo	-169	-145	-74	71
0.4 Overhead	Baten	3.895	4.274	4.070	-204
	Lasten	-12.269	-15.817	-14.582	1.235
	Saldo	-8.375	-11.543	-10.512	1.031
0.5 Treasury	Baten	923	1.409	1.136	-272
	Lasten	-467	-452	-511	-59
	Saldo	456	957	625	-331
0.61 OZB Woningen	Baten	6.884	6.884	6.939	55
	Lasten	-313	-346	-333	13
	Saldo	6.570	6.537	6.606	68
0.62 OZB Niet-Woningen	Baten	1.134	1.134	1.201	67
	Lasten	-53	-53	-53	0
	Saldo	1.081	1.081	1.148	67
0.64 Belastingen overig	Baten	251	237	252	15
	Lasten	-93	-93	-86	7
	Saldo	158	144	166	21
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	Baten	39.321	41.021	40.908	-113
	Lasten	0	0	0	0

	Saldo	39.321	41.021	40.908	-113
0.8 Overige baten en lasten	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-2.895	0	-538	-538
	Saldo	-2.895	0	-538	-538
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-6	-6
	Saldo	0	0	-6	-6
Totaal baten		52.980	55.487	55.079	-408
Totaal lasten		-19.846	-20.590	-19.863	727
Saldo van baten en lasten		**33.134**	**34.896**	**35.216**	**319**

Onttrekking reserves	378	1.362	416	-947
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	**378**	**1.362**	**416**	**-947**

Programma resultaat	**33.512**	**36.258**	**35.631**	**-627**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Taakveld 0.1 Bestuur (voordeel € 63.000)
Het voordeel op dit taakveld wordt grotendeels bepaald door het saldo van baten en lasten van de Rekenkamercommissie (€ 43.000). Enerzijds is er een voordeel van € 11.000 op de baten als gevolg van de bijdragen van deelnemende gemeenten. De werkelijke bijdrage waren hoger dan geraamd. Daarnaast is er ook sprake van lagere lasten (€ 31.000). Het totale voordelig saldo zal bij vaststelling van de jaarrekening in de bijbehorende bestemmingsreserve worden gestort.
Ook in 2023 waren er lagere lasten in de bijdrage aan Holland Rijnland als gevolg van de toepassing van de btw-transparantiemethode, waardoor € 36.000 doorschuif btw is gerealiseerd. Naast de btw die gemeenten zelf betalen kunnen gemeenten ook de btw declareren bij het btw-compensatiefonds die via de zogenoemde btw-transparantiemethode naar de gemeente wordt doorgeschoven. Het restantverschil (€ 16.000 nadelig) ontstaat door verschillende marginale afwijkingen.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen (voordeel € 71.000)
Het taakveld heeft een positief resultaat van € 71.000 als gevolg van een voordeel op zowel de lasten (€ 48.000) als de baten (€ 23.000). Het voordeel op de baten wordt volledig verklaard doordat er meer verkopen van percelen en groenstroken zijn gerealiseerd dan in de begroting geraamd. Het voordeel aan de lastenkant betreft grotendeels niet uitgegeven budget inzake verduurzaming vastgoed (€ 28.000). In 2024 wordt het onderzoek verduurzaming vastgoed gecontinueerd en een zogenaamde ‘routekaart verduurzaming’ ontwikkeld om de (financiële) opgave inzichtelijk te maken. Er wordt voorgesteld het restantbudget inclusief dekking uit de concernreserve over te hevelen naar 2024. Het restant wordt verklaard door lagere lasten voor planmatig onderhoud (€ 8.000), energielasten (€ 7.000) en overige kleine verschillen (€ 5.000).

Taakveld 0.4 Overhead (voordeel € 1.031.000)
Het taakveld heeft een positief resultaat van ruim € 1,0 miljoen dat grotendeels verklaard wordt door lagere personele lasten. Van het ambtelijk salarisbudget (€ 19,2 miljoen) blijkt eind 2023 87 % gerealiseerd, waardoor een voordeel van € 2,6 miljoen op de lasten ontstaat. Dit voordeel wordt gedrukt door een overschrijding op de inhuurlasten van € 1,4 miljoen. Per saldo verklaart dit een positief effect van bijna € 1,2 miljoen op dit taakveld. Aan de batenkant is een nadeel van € 203.000 gerealiseerd. Dit wordt volledig verklaard door de resultaten van de DVO's Mens & Samenleving en Fysieke ruimte (o.a. tractie) met Wassenaar. Op beide DVO's zijn niet alle werkzaamheden uitgevoerd, waardoor er een lagere bijdrage vanuit Wassenaar geldt dan begroot.

Hier staan uiteraard ook lagere lasten tegenover, die qua effect zijn meegenomen in de onderuitputting op het salarisbudget.
Doordat de ruimte op het salarisbudget dekking biedt aan de externe inhuur, wordt voorgesteld de incidentele inhuurbudgetten, zoals o.a. ontvlechting, arbeidsmarktproblematiek, niet in 2023 in te zetten, maar door te schuiven naar 2024. In totaal betreft het hier een drietal overhevelingen.
In 2023 was € 447.000 incidenteel budget beschikbaar voor de reorganisatie. Een deel van dit budget is toegewezen aan de incidentele ontvlechtingskosten van de DVO Mens & Samenleving van Wassenaar. Daar er voldoende dekking in 2023 was vanuit het salarisbudget, wordt voorgesteld om dit bedrag beschikbaar te stellen voor 2024. De middelen zullen worden ingezet ter dekking van de eerder genoemde ontvlechting, maar ook voor incidentele kosten voor organisatieontwikkeling.
Het incidentele budget (€ 200.000) dat in 2023 beschikbaar was voor inhuur in verband met de krappe arbeidsmarkt en langdurig verzuim in verband met een relatief groot aantal ernstig zieke medewerkers is als gevolg van de ruimte op de salarislasten niet uitgeput. Zowel de krapte op de arbeidsmarkt als het langdurig verzuim zijn actueel. Vandaar de wens dit budget in 2024 beschikbaar te hebben.
Bij de jaarrekening 2022 is als gevolg van de inzet van eigen personeel voor opvang van Oekraïners, een incidenteel inhuurbudget (€ 270.000) , beschikbaar gesteld. Er wordt voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar 2024. Dit aanvullende inhuurbudget zal worden ingezet op verschillende projecten vanuit de organisatieontwikkeling.

Taakveld 0.5 Treasury (nadeel € 331.000)
Het nadeel op dit taakveld wordt grotendeels veroorzaakt door lagere baten (€ 271.000). De lagere baten worden door een drietal factoren verklaard. Het gehele jaar is rente verkregen voor de gelden die de gemeente op het schatkistbankieren had staan. Tezamen met de rente verkregen over de gelden op de rekeningen van de BNG levert dit een voordeel op ten opzichte van de raming van € 97.000. Door de verkregen rente van het schatkistbankieren moet de omslagrente gecorrigeerd worden naar 0% (ten opzichte van 0,5% begroot). Dit levert een nadeel op van € 321.000. Daarnaast geeft de rente op de GREX een nadeel van € 47.000.
Het overige deel wordt verklaard door hogere lasten (€ 60.000). Dit betreft de rente betaald over suppleties van de omzetbelasting van afgelopen jaren (€ 37.000), de toerekening van de rentelasten (€ 18.000) en hogere bankkosten (€ 5.000).

Omslagrente 2023
In de begroting 2024 is de omslagrente bepaald op 0,50%. Bij het opstellen van de jaarrekening is de omslagrente opnieuw bepaald. Deze kwam uit op -0,28%. De voornaamste oorzaak hiervoor zijn de ontvangen rentebaten vanuit het schatkistbankieren. Er is meer rente ontvangen dan voorzien tijdens het opstellen van de begroting. Aangezien de werkelijke omslagrente meer dan 25% afwijkt van de begrote omslagrente moet deze, conform Commissie BBV, gecorrigeerd worden naar 0%. Dit zorgt op dit taakveld voor een nadeel van € 321.000 en tot voordelen op de taakvelden waar de rente toe wordt omgeslagen. In onderstaande tabel is het effect per taakveld inzichtelijk gemaakt.

Taakveld	**Bedrag**
0.1 Bestuur	€ 1.000
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	€ 1.000
0.4 Overhead	€ 4.000
0.5 Treasury	€ -321.000
2.1 Verkeer en vervoer	€ 76.000
4.1 Openbaar basisonderwijs	€ 4.000
4.2 Onderwijshuisvesting	€ 79.000
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 1.000
5.2 Sportaccommodaties	€ 14.000
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	€ 16.000
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	€ 15.000

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorziening	€ 2.000
6.3 Inkomensregelingen	€ 1.000
7.1 Volksgezondheid	€ 1.000
7.2 Riolering	€ 93.000
7.3 Afval	€ 6.000
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	€ 1.000
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)	€ 1.000
8.3 Wonen en bouwen	€ 5.000
Totaal	**€ 0**

Taakveld 0.7 Algemene uitkering (nadeel € 113.000)
Het nadeel op dit taakveld zit volledig in de baten vanuit de algemene uitkering van het gemeentefonds en wordt verklaard door drie zaken. Een deel wordt verklaard door het effect van de decembercirculaire (€ 35.000). Vanwege het tijdstip van verschijnen kon de decembercirculaire niet meer in de begroting verwerkt worden. Het grootste deel wordt verklaard door het actualiseren van aantallen van de maatstaven bij de jaarrekening, dit resulteerde in een nadeel van € 91.000. Het nadeel wordt gecompenseerd door een voordelig effect (€ 13.000) als gevolg van mutaties in oude jaren van de algemene uitkering.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten (nadeel € 538.000)
Het nadeel op dit taakveld wordt volledig verklaard door storting in de voorziening dubieuze debiteuren (€ 46.000) en een storting in de voorziening Verlofsparen (€ 492.000). Met de jaarrekening 2023 is een voorziening Verlofsparen gevormd. Als gevolg van de gewijzigde cao kunnen medewerkers vanaf 1 januari 2022 namelijk bovenwettelijk verlof sparen voor vervroegd pensioen en/of een sabbatical. Door het ongelijke verloop van deze personele verplichtingen over de jaren is het voorgeschreven hier een voorziening voor te vormen.

P1 Veiligheid

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Een veilig dorp, waarbij wij ons richten op het terugdringen van inbraken en overlast. Burgers voelen zich betrokken bij het veiligheidsbeleid en de contacten met burgers zijn goed. Het accent ligt op preventie. Onze inwoners zijn zelfredzaam, kennen hun eigen verantwoordelijkheid en geven daar actief invulling aan, al dan niet georganiseerd op buurt- en wijkniveau. De afspraken die we maken en acties die we uitvoeren hebben de basis in vrijwilligheid, maar zijn niet vrijblijvend. Omdat elke wijk een andere problematiek kent gaan we hierover met onze bewoners in gesprek, om daar waar mogelijk op wijkniveau maatwerk te kunnen bieden.

Om problemen beter te kunnen signaleren maar ook aan te pakken, gaan we de samenwerking met de verschillende actoren zoals politie, welzijnsorganisatie, scholen en woningbouwcorporaties verbeteren.

Het handhaven van de geldende wet- en regelgeving is voor ons belangrijk. We gaan onze BOA's gerichter inzetten om te controleren of mensen zich op straat aan de regels houden.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Belangrijkste ontwikkelingen

De opgenomen risico's als gevolg van de vier thema's uit het regionaal risicoprofiel kennen, duiden en vertalen naar veiligheidsmaatregelen. De vier thema's zijn:

- klimaatadaptatie
- energietransitie
- digitale ontwrichting
- continuïteit.

Beoogde resultaten

De veiligheidsmaatregelen waarop we ons onder andere richten zijn:

- het meer zelfredzaam maken van inwoners en met name risicogroepen zoals ouderen.
- samenwerking aan (fysieke) veiligheid, waaronder brandveiligheid voor ouderen.
- competente advisering binnen het nieuwe Omgevingsrecht.

Algemeen

Op lokaal niveau heeft Voorschoten te maken gehad met één GRIP-3 opschaling vanwege het treinincident op 4 april 2023 en twee slow-crisissen. De slow-crisissen betreffen de opvangopgave voor de ontheemden uit Oekraïne en de opvangopgave bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). In lijn met de landelijke ontwikkelingen is de verantwoordelijkheid voor de COA-opvangopgave per 1 april 2023 overgedragen naar de reguliere organisatie.

De Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) heeft conform het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 verder gewerkt aan het jaarplan VRHM 2023. De resultaten daarvan worden beschreven in het jaarverslag van de Veiligheidsregio.
Op basis van het Regionaal Risicoprofiel en diverse discussies binnen het Algemeen bestuur VRHM heeft de Veiligheidsregio Hollands Midden in 2023 het Regionaal Beleidsplan 2024-2027 ontwikkeld. Het Regionaal Beleidsplan is in 2023 met een raadsvoorstel overlegd met de gemeenteraad in Voorschoten. De opzet past binnen de ontwikkelingen in de samenleving door de

komst van nieuwe crisistypen die te typeren zijn als langdurig, met een bovenregionaal / landelijk karakter en een snel veranderde wereld om ons heen.

Treinincident Voorschoten
In de nacht van 4 april 2023 leidden werkzaamheden aan het spoor bij Voorschoten tot een treinincident. Een goederentrein die vanuit Den Haag richting Leiden reed kwam vlak bij station Voorschoten in botsing met een kraan van de Koninklijke BAM Groep, die op dat moment op een van de sporen stond die in gebruik was. Door de botsing viel de kraan deels op het andere spoor dat nog in gebruik was. Enkele minuten later botste een intercitytrein die vanuit Leiden richting Den Haag reed op de kraan die op het spoor lag. De intercity ontspoorde waardoor twee van de vier treinstellen in het naastgelegen weiland belandden. Tijdens dit incident is de kraanmachinist overleden en zijn twintig van de vijftig inzittenden van de intercity overgebracht naar ziekenhuizen voor medische hulp en verzorging.

Naar aanleiding van de meldingen rukten de hulpdiensten massaal uit. Binnen enkele minuten zijn als eerste de brandweer uit Voorschoten en de politie ter plaatse. Een paar minuten later schaalt de calamiteitencoördinator op naar GRIP-1, dat later op aangeven van de Operationeel Leider wordt opgeschaald naar GRIP-2 en even later door de burgemeester wordt opgeschaald naar GRIP-3. Door de opschaling worden meerdere crisisteams opgeroepen die binnen de crisisstructuur te werk gaan. Crisisfunctionarissen vanuit de gemeente Voorschoten, Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM), brandweer, politie, GHOR, Defensie, gemeenten binnen de VRHM waaronder gemeenten binnen Bevolkingszorg Regio Leiden (BRL) en externe partijen nemen deel aan de crisisteams. Nabij het incident wordt een Commando Plaats Incident (CoPI) gevormd, in de brandweerkazerne Leiden-Zuid neemt het Regionaal Operationeel Team (ROT) plaats en in het gemeentehuis het Team Bevolkingszorg (TBz) en het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). Uit het leeronderzoek van het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) blijkt dat de acute hulpverlening professioneel, snel en in goede harmonie is verlopen. Uiteraard zijn er ook enkele leerpunten geconstateerd die nadere overweging of aanscherping behoeven, die leerpunten zijn meegenomen door meerdere partijen.

Tijdens de opschaling en in de nafase zijn door veel personen tal van werkzaamheden en activiteiten verricht. Omwonenden die huizen ter beschikking stelden voor opvang en verzorging, het openstellen van ziekenhuizen, het activeren van de Slachtofferinformatiesystematiek (SIS), het gewaardeerde bezoek van Koning Willem-Alexander die zijn medeleven toonde, de grote internationale mediabelangstelling tijdens de persconferentie, het hijsen en transporteren van de treinstellen, de reparaties aan het spoor, de evaluaties van onderzoeksorganisaties en zoveel meer. Op 13 april 2023 bedankte de burgemeester alle hulpverleners en betrokkenen voor hun inzet tijdens een bijeenkomst in kasteel Duivenvoorde.

Voor het Team Openbare Orde en Veiligheid was het een drukke periode. De Adviseur Crisisbeheersing heeft zijn rol als procesbegeleider in het Gemeentelijk Beleidsteam opgepakt door onder andere modelagenda’s uit te reiken waarmee de BOB-structuur (Beeld-Oordeel-Besluit) gevolgd werd. Ook had hij goed contact met andere crisisfunctionarissen in het Team Bevolkingszorg en bij het CoPI. De afspraak om met de burgemeester en regiodirecteur van ProRail naar het plaats incident te gaan was snel gemaakt met de Officier van Dienst Bevolkingszorg. Tijdens de nafase fungeerde de Adviseur Crisisbeheersing als coördinator en veiligheidskundige door agenda’s voor het (nafase)kernteam te maken, acties bij te houden en uit te zetten naar ambtelijke collega's, contacten te onderhouden, te ondersteunen in communicatie-uitingen zoals het opstellen en bezorgen van brieven naar omwonenden, een beveiligingsplan op te stellen voor het bewaken van de treinstellen en met de Hoofd Taakorganisatie Omgevingszorg, projectleider nafase en teamleider OOV te overleggen tussen BAM, ProRail en Boer Freek om de treinstellen te verwijderen van het weiland. De boa’s zijn direct in de ochtend naar het plaats incident gegaan om de situatie in kaart te brengen. Er stonden auto’s in de wijk die de draai van een vrachtwagen blokkeerden. De boa’s hebben bij omwonenden aangebeld zodat de auto’s verplaatst konden worden. Ook hebben zij in de nafase contact gehouden met verkeersregelaars en waar nodig

geholpen met de verkeersdoorstroming omdat bepaalde stoplichten uitgezet moesten worden. Doordat de boa's elke dag bij het plaats incident gingen kijken wist team OOV wat er op straat speelde, deze informatie was ook belangrijk voor het opstellen van het beveiligingsplan. Toen omwonenden klaagden dat zij lastig werden gevallen door journalisten hebben de boa's toezicht gehouden in de wijk. Ook bij het treinstation hebben boa's gecontroleerd zodat alleen bevoegden toegang kregen tot delen van het spoor.

Gezamenlijke doelen VRHM
Op basis van het Regionaal Risicoprofiel en diverse discussies binnen het Algemeen bestuur VRHM heeft de Veiligheidsregio Hollands Midden in 2023 het Regionaal Beleidsplan 2024-2027 ontwikkeld. Het Regionaal Beleidsplan is in 2023 in de gemeenteraad in Voorschoten behandeld. De opzet van het Regionaal Beleidsplan 2024-2027 past binnen de ontwikkelingen in de samenleving met de komst van nieuwe crisistypen die te typeren zijn als langdurig, met een bovenregionaal / landelijk karakter in een snel veranderde wereld om ons heen. De Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) heeft in overeenstemming met het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 deze opgave verder gewerkt in het jaarplan VRHM 2023. De resultaten daarvan worden beschreven in het jaarverslag van de Veiligheidsregio. In lijn met de landelijke ontwikkelingen is de verantwoordelijkheid voor de COA-opvangopgave per 1 april 2023 overgedragen naar de reguliere organisatie.

Het is belangrijk om het veiligheidsbewustzijn van inwoners, bedrijven en instellingen te ondersteunen. Om dit zoveel mogelijk te bewerkstelligen maakt de VRHM onder andere gebruik van woningbouwcorporaties en basisscholen. Verdere uitbreiding van het netwerk door de toevoeging van zorginstellingen is van start gegaan.

In het Regionaal Risicoprofiel worden verschillende aanjagers genoemd die van grote invloed zijn op de risico's in de regio. De uitwerking van deze aanjagers (als klimaatverandering en energietransitie) is een belangrijk gezamenlijk doel van de VRHM. Eén van de manieren om goed voorbereid te zijn op deze aanjagers is door Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO). In 2023 hebben verschillende OTO-activiteiten plaatsgevonden zoals de landelijke oefening (in samenwerking met de Nationale Reddingsvloot) in Gouda en de cybergames binnen verschillende gemeenten, zo ook in Voorschoten.

De VRHM heeft haar adviseurs Toezicht, Planbeoordeling & Omgevingsveiligheid opgeleid voor de nieuwe Omgevingswet. De overgang naar een nieuw systeem is goed verlopen.
Bevolkingszorg
De VRHM is bezig geweest met het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen.
Een deel van de crisisfuncties zijn inzet- en uitwisselbaar in regionaal samenwerkingsverband met de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude en Oegstgeest. Dit samenwerkingsverband heet Bevolkingszorg Regio Leiden (BRL). Met een deel van de BRL-crisisfunctionarissen wordt eenmaal in het jaar een grootschalige oefening gehouden. Dit jaar werd de oefening op 7 december gehouden in de gemeente Leiderdorp.

Brandweerzorg
Preventief heeft de gemeente campagne gevoerd om inwoners bewust te maken van brandgevaar. Er zijn verbeteringen doorgevoerd om tot een snellere opkomsttijd te komen. De Veiligheidsregio heeft in opdracht van de gemeente een digitale nazorg campagne over brandveiligheid gelanceerd op sociale mediakanalen. Via de campagne werd verwezen naar een informatiepagina waar handelingsperspectief aan omwonenden werd geboden om brand te voorkomen.

Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid

Belangrijkste ontwikkelingen

- Inwoners geven blijk van een behoefte aan contact met en bereikbaarheid van de BOA's in Voorschoten.
- Toenemende focus op bewustwording en noodzaak van aanpak van georganiseerde criminaliteit.
- Toename van verschillende groepen jongeren die op plaatsen aanwezig zijn waarvan soms overlast wordt ervaren.

Beoogde resultaten

- Nieuw Integraal Veiligheidsplan (IVP) voor de periode 2023 -2026 met een aantal geprioriteerde thema's. Vanuit dit plan wordt een jaarlijks Handhavingsuitvoeringsplan (HUP) opgesteld.
- Plan van aanpak wijkgericht werken waarbij het gericht inzetten van de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) wordt omschreven.
- Bewustwordingscampagne ondermijnende activiteiten voor inwoners, ondernemers en verenigingen.
- Lokaal signaaloverleg met bespreking van casuïstiek, training en kennisdeling op het gebied van ondermijnende activiteiten
- Plan van aanpak Jeugdoverlast waarin naast strafrecht ook bestuurlijke maatregelen worden opgenomen. Dit betreft een uitgebreid handelingsperspectief voor preventie en repressie. De handelswijze vanuit Openbare Orde en Veiligheid sluit hierbij aan op het nieuw op te stellen beleid door het sociaal domein H 11 goede zorg voor de inwoners, paragraaf 11.4 jongerenwerk die hiervoor ook middelen reserveren.

Veiligheid, toezicht en handhaving

De boa’s zijn gestart met een wekelijks inloopspreekuur voor alle inwoners. Daarnaast zijn ze een paar keer in het jaar aanwezig geweest op de weekmarkt in het centrum om informatie te verstrekken over digitale veiligheid en het herkennen van signalen van ondermijning. Het aantal woninginbraken is in 2023 sterk toegenomen en om de inwoners zo goed mogelijk te informeren zijn campagnes op social media opgezet, is in de kranten aandacht besteed aan het goed afsluiten van de woning en hebben de boa’s onder de noemer ‘zomer- en donkere dagenoffensief’ inwoners gewezen op het belang van het zelf maatregelen treffen ter voorkoming van inbraak en diefstal. Verder is gebruik gemaakt van de expertise van een bestuurlijk uitvoeringsspecialist van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Den Haag. Deze specialist is overwegend ingezet om de praktijkkennis van ondermijning bij de boa’s te vergroten. Concreet hield dit in dat deze specialist diensten meewerkte met de boa’s, waarbij de aandacht werd gevestigd op het herkennen van signalen van ondermijning, het uitvoeren van laagdrempelige, verkennende gesprekken met ondernemers en het verbeteren van de kwaliteit van de verslaglegging. Er wordt gewerkt met een maandelijkse forecast oftewel vooruitblik en een maandrapportage ter borging van de uitvoering van het beleid.

Aanpak Ondermijning

In het kader van de bewustwording is begin 2023 voor de interne organisatie een presentatie gegeven over de inzet van de Wet Bibob en heeft de regisseur ondermijning in februari een presentatie gegeven aan de brandweer over het herkennen van signalen van ondermijning.

Daarnaast hebben de medewerkers van team Burgerzaken en het Klantcontactcentrum een e-learning gevolgd bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Wet Bibob (Bevordering **I**ntegriteits**b**eoordelingen **o**penbaar **b**estuur)
Bibob beleid is een noodzakelijk instrument om de gemeente meer weerbaar te maken tegen ondermijnende activiteiten. In 2023/2024 is Bibob beleid opgesteld voor de gemeente. Het ervaren gemis aan expertise heeft zich in het verleden vertaald in een beperkte bewustwording. In november 2023 heeft de gemeente Voorschoten zich daarom versterkt met een Bibob specialist.

Lokaal signaaloverleg
In het begin van 2023 is het signaaloverleg met externe partners opgezet. Aan dit overleg namen het Haags Economisch Interventieteam (HEIT), de politie, de gemeente Voorschoten, de Omgevingsdienst West-Holland en het RIEC deel. Dit overleg vond elke vier weken plaats op grond van het RIEC convenant. Het doel van de overleggen met externe partners is om signalen te delen en informatie te bundelen om zo tot een sterkere informatiepositie te komen en malafide ondernemingen of subjecten eerder te signaleren. Als gevolg hiervan heeft er in april een integrale controle plaatsgevonden bij een onderneming door het Haags Economisch Interventieteam.

Verbinding Zorg- en Veiligheidsdomein
Vanuit OOV is de integrale jeugdaanpak voorbereid en vervolgens in samenwerking met preventief jeugdbeleid verder uitgewerkt. De aanpak is verdeeld in een aantal onderdelen:

- Gewerkt wordt met het in de regio vastgestelde 7-stappenmodel, wat als doel heeft om problematisch groepsgedrag te beëindigen of verminderen, de sociale positie van jongeren te versterken, negatieve groepsdynamiek te verstoren en nieuwe aanwas voorkomen.
- Er is een informatieconvenant opgesteld naar landelijk model.
- Er is een overlegstructuur opgezet naar strategisch, tactisch en uitvoerend niveau.
- Er is gekozen voor een werkmethodiek die op verschillende plaatsen in de regio eveneens zal worden ingezet, namelijk de 'plusminmee-methodiek'.

Het onderwerp Buurtbemiddeling is ondergebracht bij Stg. Kwadraad die voor de gemeente Voorschoten de bemiddelingsgesprekken verzorgt. Het aantal bemiddelingsgesprekken neemt jaarlijks toe. Dit is enerzijds te wijten aan de toename van verharding van de maatschappij en anderzijds het afnemen van tolerantie naar de woonomgeving. De inspanningen om te komen tot een nauwere samenwerking met de woningcorporaties (die een groot aandeel van de woningen in Voorschoten in eigendom hebben) heeft ertoe geleid dat een overeenkomst is voorbereid voor de komende jaren, waarbij de corporaties een deel van de kosten voor hun rekening nemen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
06	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Stichting Halt	6 (2022)	8 (2022)
08	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,0 (2022)	2,3 (2022)
09	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,0 (2022)	4,5 (2022)
10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,2 (2022)	1,4 (2022)
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,9 (2022)	6 (2022)

Verbonden partijen

Tabel Verbonden partijen Veiligheid

Naam	Taakveld
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	1.1 Crisisbeheer en brandweer

Wat heeft het gekost?

P1 Veiligheid bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	116	164	165	1
	Lasten	-1.638	-1.711	-1.709	2
	Saldo	-1.522	-1.548	-1.544	4
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	102	275	258	-17
	Lasten	-533	-760	-750	10
	Saldo	-431	-485	-492	-7
Totaal baten		218	439	423	-16
Totaal lasten		-2.171	-2.471	-2.459	12
Saldo van baten en lasten		**-1.953**	**-2.032**	**-2.036**	**-3**

Onttrekking reserves				
Toevoeging reserves				
Mutaties reserves				

Programma resultaat	**-1.953**	**-2.032**	**-2.036**	**-3**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Programma 1 behoeft geen financiële toelichting, want er zijn geen verschillen tussen begrote baten en/ of lasten van groter dan € 50.000.

P2 Verkeer en vervoer

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Voorschoten voor alle modaliteiten, met extra aandacht voor de zwakke verkeersdeelnemers (fietsers, voetgangers, mensen met een beperking, schoolgaande kinderen, etc.).

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer

Belangrijkste ontwikkelingen

- In 2023 zullen de Lammenschansweg en de Europaweg worden aanbesteed.
- Aanpassen rotonde gemeentehuis.

Beoogde resultaten

- Bereikbaarheid zo goed mogelijk waarborgen.
- Nota Verkeersbeleid.
- Aansluiten Trompweg op Fortuyn van Voorschoten.
- Steeds aandacht besteden aan verkeersveiligheid.

Uitvoeringsplan verbeteren fietsveiligheid
In juni 2020 is het plan van aanpak Fietsveiligheid unaniem door de gemeenteraad vastgesteld. Vervolgens is gestart met de uitvoering van het aanpakken van de fietsknelpunten en actiepunten uit het plan van aanpak. Op een aantal plaatsen is met kleine ingrepen klein leed aangepakt. Zo zijn er in 2023 op een aantal locaties fietspadpalen verwijderd van fietspaden, en zijn diverse verkeersveiligheidsacties uitgevoerd zoals: een fietsverlichtingsactie, verbeteren verkeersveiligheid bij de Fortgensschool, aanbrengen van fietsparkeerplaatsen bij de Nutsschool, met de leerlingenraad van de Gevers Deynootschool een plan gemaakt voor een voetgangersoversteek nabij de school, verkeersexamens voor basisschoolleerlingen, enz. Ook is op verzoek van de Fietsersbond Voorschoten een aanpassing gemaakt in de Papelaan met de Sixlaan. Met de regio is het programma “Doortrappen” georganiseerd. Dit is een fietsactie om ouderen beter, veiliger en langer te laten fietsen.

Daarnaast is bij herbestratingen en rioleringswerkzaamheden ook bekeken hoe de verkeersveiligheid kan worden verbeterd. Zo zijn er in het project Adegeest voorstellen gedaan om de fietsveiligheid te verbeteren van en naar het sportpark en wil college de snelheid remmende maatregelen in de wijk Adegeest realiseren. Dit plan wordt in de raad van 2024 vastgesteld.

Bereikbaarheid
In 2023 is regelmatig overleg gevoerd met de provincie, Holland Rijnland en de gemeente Leiden over de regionale bereikbaarheid en diverse wegwerkzaamheden. Deze werkzaamheden worden afgestemd via het meldingssysteem Melvin en leveren actieve input aan projecten zoals de Rijnlandroute, werkzaamheden aan de A44, herinrichting van de N206 Europaweg en het Lammenschansplein, om de bereikbaarheid van Voorschoten te waarborgen. Met de NS zijn afspraken gemaakt over treinvervangend vervoer bij geplande en ongeplande werkzaamheden in de regio. Ook zijn er afspraken met de PZH gemaakt over scenario's bij storingen aan de Hooghkamerbrug. In 2023 is het laatste deel van het Rijnlandrouteproject aanbesteed en voorlopig gegund aan een aannemer. Na afronding van de bezwarentermijn in 2024 zal de aannemer voorbereidingen treffen om in 2025 te starten met werkzaamheden rondom de Lammebrug en de Europaweg in Leiden.

In stand houden fysieke leefomgeving
Er is door de gemeente inzet gepleegd om de openbare ruimte toegankelijk te houden tijdens de verschillende bouw- en graafwerkzaamheden. In Voorschoten is momenteel een aantal kleinere en grotere bouwlocaties in voorbereiding. Advisering op gebied van ruimtelijke inrichting, toegankelijkheid, veiligheid en parkeren vraagt vanuit cluster verkeer de nodige inzet.

Kruising Trompweg – het Fortuyn van Voorschoten
De nieuwe kruising is gerealiseerd in 2023. Door de vorstperiode is het werk niet 100% gereed gekomen en zal het resterende werk in 2024 afgemaakt worden.

Snelfietsroute Velostrada
De provincie heeft de ambitie om van Zuid-Holland de best bereikbare provincie te maken, ook per fiets. Daarom stimuleert de provincie het gebruik van de fiets; hoe maken we het aantrekkelijk om (een deel van) de reis per fiets af te leggen? Concreet betekent dit dat fietsnetwerken verbeterd moeten worden, overstappen van auto of OV op de fiets makkelijk moet zijn en dat er innovatieve fietsprojecten zullen worden ontwikkeld.

Via subsidies ondersteunt de provincie de gemeente Voorschoten bij het realiseren van enkele verbeterpunten van de Velostrada (snelfietsroute langs het spoor). In 2023 zijn hiertoe voorbereidingen getroffen. In 2024 wordt het bestek opgemaakt en zal de aanbesteding plaatsvinden zodat een aannemer in Q2 2024 kan beginnen met de uitvoering.

Verbeteren verkeersveiligheid
Om de verkeersveiligheid in Voorschoten te blijven verbeteren ligt de focus zowel op fysieke maatregelen als op educatieve maatregelen. Zo is in 2023 de website van de gemeente op het gebied van verkeer verbeterd door de teksten te actualiseren, meer toe te voegen en zijn er controles en verbeteringen doorgevoerd op het gebied van toegankelijkheid. Samen met de regio (Holland Rijnland) wordt actieve voorlichting ingezet op het gebied van verkeersveiligheid. Zo staan er langs de kant van de weg roulerende actieborden over BOB, verlichting, e.d. Ook wordt d.m.v. nudging op diverse plaatsen in Voorschoten aandacht gevraagd voor: fietsverlichting, snelheid d.m.v. containerstickers en plaatsen van snelheidsinformatiedisplay's, blindegeleidelijnen vrij houden en niet fietsen in een steeg in het centrum.

Nota Verkeersbeleid
Eind 2024 zal college een Uitgangspuntennotitie Nota Mobiliteitsbeleid aanbieden aan de raad. Zo kan in 2024 eerst het parkeerbeleid goed worden afgerond en eventuele acties uit het parkeerbeleid gelijk worden uitgevoerd. In 2025 wordt er dan vervolgens gewerkt aan nieuw mobiliteitsbeleid.

Taakveld: 2.2 Parkeren

Belangrijkste ontwikkelingen

- Toenemende vraag naar laadpalen/-pleinen

Beoogde resultaten

- Een nota parkeerbeleid
- Parkeercapaciteit winkelcentrum Hofland

Laadinfrastructuur faciliteren
Het aantal hybride en volledig elektrische auto's blijft sterk toenemen, wat resulteert in een groeiende vraag naar laadpalen. In Voorschoten zijn momenteel 97 openbare laadpalen geïnstalleerd, met in totaal 182 beschikbare laadpunten. In 2023 is gestart met het datagestuurd plaatsen, waarbij de stroomafname per laadpaal kan worden gemonitord. Wanneer de maximale capaciteit bijna bereikt is, wordt een nieuwe laadpaal geplaatst in de omgeving om aan de vraag te

voldoen. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2023 getroffen en de eerste datagestuurde plaatsingen zullen begin 2024 van start gaan.

Uitbreiding fietsparkeerterrein station De Vink
In 2023 is gewerkt aan het voorlopig ontwerp van de beoogde uitbreiding. Dit project heeft een jaar vertraging opgelopen door ernstige leveringsproblemen van Prorail en de leverancier. Concreet gaat het ontwerp uit van uitbreiding in de bestaande ruimte met 200 fietsparkeerplaatsen en het verwijderen van 24 fietskluizen. De uitvoering van de werkzaamheden staat gepland voor Q2 2024.

Uitvoering maatregelen uit het parkeeronderzoek centrum
Eind 2022 is er een zestal verkeersbesluiten genomen om de verkeerssituatie te verbeteren. In 2023 is de bebording in en om het centrum aangepast en wat ontbrak geplaatst.

Parkeerbeleid
In september 2023 is de Startnotitie parkeerbeleid door de raad vastgesteld, waarmee een begin is gemaakt om voor Voorschoten parkeerbeleid te ontwikkelen. In 2024 zal net voor de zomer het parkeerbeleid aan de raad worden aangeboden.

Herinrichting omgeving winkelcentrum Hofland
De publieke ruimte rond winkelcentrum Hofland is verouderd. Om het winkelcentrum Hofland toekomstbestendig te maken is een herinrichting noodzakelijk. In 2023 is gestart met de planvorming. Tijdens een bewonersbijeenkomst is een zogenaamde praatprent gepresenteerd. De aanwezige bewoners en winkeliers hebben hierop hun reactie gegeven. Eind 2023 is een werkgroep (bewoners, winkeliers en adviesbureau) gevormd. De werkgroep en de gemeente werken samen aan een realistisch en gedragen inrichtingsplan. Hierover komt in 2024 een voorstel naar de raad.

Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer

Belangrijkste ontwikkelingen

- Verlenging overbruggingsconcessie.

Beoogde resultaten

- Niet van toepassing.

Openbaar vervoer-visie Leidse regio
In juli 2023 heeft de Provincie Zuid-Holland (PZH) de OV-concessie Zuid-Holland Noord aan vervoersonderneming Qbuzz BV gegund. Hierdoor is de nieuwe concessie, die op 15 december 2024 van start gaat, in voorbereiding. Medio oktober 2023 heeft een kennismaking plaatsgevonden met de medewerkers van Qbuzz in aanloop naar een soepele overgang van Arriva naar Qbuzz.

Wat heeft het gekost?

P2 Verkeer en vervoer bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	111	409	468	59
	Lasten	-3.218	-4.599	-4.643	-44
	Saldo	-3.106	-4.190	-4.175	15

2.2 Parkeren	Baten	39	3	3	0
	Lasten	-128	-95	-108	-12
	Saldo	-89	-92	-105	-13
2.3 Recreatieve havens	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
Totaal baten		150	412	470	59
Totaal lasten		-3.346	-4.695	-4.751	-56
Saldo van baten en lasten		**-3.196**	**-4.283**	**-4.281**	**2**

Onttrekking reserves	116	1.116	1.116	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	**116**	**1.116**	**1.116**	**0**

Programma resultaat	**-3.080**	**-3.167**	**-3.165**	**2**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer (voordeel € 15.000)
Dit taakveld sluit, na storting van € 116.000 in de nieuw te vormen voorziening 'Degeneratievergoeding straatwerk & groen', af met een positief saldo van € 5.000. Door de uitrol van glasvezel in de gemeente Voorschoten moeten veel herstelmaatregelen aan de wegen/trottoirs/etc. plaatsvinden, waarvoor de aanvrager een degeneratievergoeding verschuldigd is. De kosten voor het herstel van het straatwerk komen ten laste van wegen. De benodigde herstelwerkzaamheden kunnen jaaroverstijgend zijn en door het vormen van een voorziening wordt het geld besteed aan de werkzaamheden waarvoor het bedoeld is en ontstaat er geen financieel tekort om deze herstelmaatregelen uit te kunnen voeren. De noodzaak tot vorming van deze voorziening was al aangekondigd in de najaarsnota, op dat moment kon de benodigde omvang van de voorziening nog niet worden vastgesteld.
Het voordeel op de hogere baten (€ 59.000) worden veroorzaakt door drie verschillende factoren. In 2023 is een bedrag van € 36.000 binnengehaald voor incidentele schades in de openbare ruimte. De gemeente heeft de werkzaamheden voor schadeverhaal bij een externe partij ondergebracht die hierin gespecialiseerd is. De ontvangen straatwerk- en degeneratievergoedingen zijn € 9.000 hoger dan geraamd. Als gevolg van de uitgevoerde graafwerkzaamheden van nuts- en telecombedrijven vermindert de levensduur van de verhardingen en hiervoor verkrijgt de gemeente een vergoeding. Tot slot heeft de gemeente in het kader van het aanpakken van de fietsveiligheid een subsidie van € 14.000 verkregen vanuit Holland Rijnland. De hogere lasten binnen dit taakveld hebben meerdere oorzaken. Bij de jaarrekening blijkt dat de lasten bij disciplines wegen (€ 34.000), verkeer en mobiliteit (€ 39.000), wegmeubilair (€ 16.000) en onkruidbestrijding (€ 32.000) lager zijn uitgevallen dan begroot. Hier staat tegenover dat er hogere lasten waren bij kabels en leidingen (€ 64.000), vorming van de voorziening 'Degeneratievergoeding straatwerk & groen' (€ 116.000) en tractie (€ 26.000). De aanpassing van het omslagpercentage van 0,5% naar 0% (zie taakveld 0.5) levert een voordeel op van € 45.000. Het restantverschil (€ 4.000 nadelig) wordt verklaard door overige kleine verschillen.

P3 Economie

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, winkels en horeca;

Meer werkgelegenheid, met aandacht voor banen in de duurzame sector en voor duurzaam ondernemen;

Vitaal en aantrekkelijk houden van het centrum voor inwoners en toeristen.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Een nieuw uitvoeringsconvenant voor Economie 071 en Expat Centre Leiden en samenwerking op economisch gebied wordt eind 2022 afgestemd en ondertekend.	• Uitvoering taken economische agenda conform prioritering. • Beleidsharmonisering Economische agenda's Leidse regio, Holland Rijnland en Voorschoten. • Uitvoering van economische projecten Economie 071.

Uitvoering taken economische agenda conform prioritering en coalitie programma 2022-2026

Stimuleren nieuw ondernemerschap
Via het project Meraki worden ook dit jaar statushouders en bijstandsgerechtigden gestimuleerd om als ondernemer of zelfstandige te starten. Daarnaast is de stedenbouwkundige ontwikkelvisie voor ons dorpscentrum het afgelopen jaar vastgesteld en is een start gemaakt met de uitwerking van het uitvoeringsplan. College zet zich hierbij onder andere ook in voor ruimte voor creatieve, culturele en innovatieve startups en mogelijkheden voor ingroeiplekken, zodat het centrum een aanzuigende werking heeft op nieuwe (startende) ondernemers.

Aantrekken bestaande bedrijven
In samenwerking met de centrummanager en de bedrijventerreinenregisseur is er blijvende aandacht voor een goede invulling van (toekomstige) leegstaande panden die ruimte bieden voor ondernemerschap en bedrijvigheid.

Toekomstklaar maken winkelcentra-Centrum
Het afgelopen jaar heeft de raad de ontwikkelvisie centrum vastgesteld. Deze stedenbouwkundig visie vormt tezamen met de centrumvisie "Stadsdorp in beweging" (2021) het kader waarbinnen ruimtelijke en economische ontwikkelingen in het centrum gerealiseerd worden. Zo is gewerkt aan een passende invulling voor de Kruispuntenkerk, het Churchillplein, de openbare inrichting van het centrum en alvast een plan van aanpak voor ontwikkeling van de zuidflank.
In goede samenwerking met de centrumondernemers is er gewerkt aan het verbeteren van de verblijfservaring in het centrum, onder andere door sfeerverlichting in de Voorstraat en verdere uniformiteit in het straatbeeld door vervanging van stoepborden.

Noord Hofland en Beethovenlaan
Voor een verdere versterking van deze winkelgebieden zijn de contouren van de herinrichtingsplannen verder uitgewerkt in overleg met ondernemers en omwonenden. De plannen zijn in een integraal en participatief traject aangevuld voor een toekomstbestendige en optimale uitwerking. De Beethovenplan valt onder het plan Adegeest. Voor winkelgebied Hofland volgt een voorstel richting de raad in 2024.

Versterken lokale samenwerking
De samenwerking met de Centrum Ondernemers Vereniging (COV) is voortgezet. Onder meer is er samengewerkt met hen als betrokken stakeholders om waardevolle input op te halen voor het participatietraject van de ontwikkelvisie, verbetering van de invulling van de dorpspromotie en het onderzoek naar de oprichting van een ondernemersfonds. Middels de cofinanciering voor de inzet van de centrummanager, draagt de gemeente nog steeds bij aan de leegstandsaanpak via de opstart van een dialoog met vastgoedeigenaren. De aandacht is hierbij gevestigd op een passende samenstelling van de detailhandelsfunctie en de rol van private partijen daarin conform de aanbevelingen van het programma "10 vinkjes voor transformatie" van de Provincie Zuid Holland.

Ondernemersfonds
Het afgelopen jaar is een verkennend onderzoek verricht naar de mogelijke invulling van het ondernemersfonds. De uitkomsten hiervan zijn aangeboden aan de ondernemerscollectieven van Voorschoten. Helaas heeft het raadsbesluit de hondenbelasting af te schaffen met de OZB-niet woningen ertoe geleid dat draagvlak onder het ondernemersfonds is weggevallen. In 2024 zal de raad geïnformeerd worden via een raadsinformatiebrief.

Beleidsharmonisering en uitvoering economische projecten

Versterken regionale samenwerking
Onze deelname in Economie-071 versterkt samen met 5 buurgemeenten, onderwijsinstellingen en ondernemersverenigingen de regionale economie. Er is gewerkt aan de begeleiding van het MKB bij digitaliseringsvraagstukken en de nieuwste editie van de retailmonitor van de regio. De monitor verschaft de gemeente, onze ondernemers en investeerders waardevolle inzichten in het begrijpen en vormgeven van de toekomst van de detailhandel en horeca. Ook wordt in regioverband aan de slag gegaan met de aanbevelingen van de provincie voor een actualisatie van de regionale bedrijventerreinenstrategie.

Internationalisering
De samenwerking met het Leiden International Centre (LIC) is verlengd, hierbij wordt samengewerkt met ondernemers, onderwijs en 3 gemeenten uit de Leidse regio aan de dienstverlening aan internationals. In deze samenwerking heeft college zich gecommitteerd aan de ontwikkeling van de brede welvaart van de regio, door bij te dragen aan een veerkrachtige arbeidsmarkt en een stimulerend regionaal vestigingsklimaat. Daarnaast wordt met deze deelname onze lokale economie versterkt door de internationale inwoners van de regio kennis te laten maken met Voorschoten. In samenwerking met LIC zijn de regionale expatborrels naar Voorschoten gehaald en huurt het LIC ook een kraam op ‘Het weekend van Voorschoten’.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
14	Functiemenging	%	CBS/ BAG LISA	38,8% (2022)	53,8% (2022)
16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	174,1 (2022)	175,3 (2022)

Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Belangrijkste ontwikkelingen

- Ontwikkelingen Leidse regio leiden naar meer vraag naar grotere bedrijfsruimte voor midden-grote bedrijven.

Beoogde resultaten

- Start actualisatie visie Dobbewijk naar ontwikkelvisie bedrijventerreinen Voorschoten.
- Afstemmen vraag en aanbod via bedrijventerreinenstrategie met bedrijventerreinenregisseur.

Samenwerking bedrijventerreinenstrategie
Binnen de samenwerking Economie-071 is gestart met de actualisatie van de regionale bedrijventerreinenstrategie, op aanbeveling van de Provincie. Voor beleidsharmonisering van de 3 bedrijventerreinenstrategieën in de regio Holland Rijnland is (in samenspraak met de regio Holland Rijnland) daartoe opdracht gegeven aan bureau Erac.

Ontwikkelvisie bedrijventerreinen Voorschoten
Het college heeft met de vaststelling van het coalitieakkoord ingezet op het opstellen van een gemeentebrede ontwikkelvisie bedrijventerreinen. In 2023 zijn hierover verkennende gesprekken gevoerd met diverse stakeholders en is college gestart met het opstellen van een integraal afgestemde startnotitie. De startnotitie is in maart 2024 door de raad vastgesteld.
College verzoekt de raad het (via de begroting 2023) beschikbaar gesteld budget van € 25.000 voor begeleiding van de visie door te schuiven naar 2024 voor begeleiding van een extern adviesbureau.

Taakveld: 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Belangrijkste ontwikkelingen

- Onderzoeken mogelijkheden gemeente breed ondernemersfonds.

Beoogde resultaten

- Inzicht in wensen en mogelijkheden ondernemersfonds.

Ondernemersfonds
In 2023 is samen met bureau Blaauwberg een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden voor de oprichting van een ondernemersfonds op basis van de OZB niet-woningen. Na de uitkomsten van een eerste concept is in november een tweede-concept versie aangeboden aan de georganiseerde ondernemerscollectieven. Het voorstel bood een goede basis om in een volgende fase nader uitgewerkt te worden, echter veranderde door een verzwaring van de belastingdruk op de OZB niet-woningen (zie casus hondenbelasting) de uitgangspositie van onze ondernemers. Een verdere verzwaring door de bekostiging van een ondernemersfonds, valt voor de ondernemers niet meer op te brengen, hoewel de wens en noodzaak ertoe nog wel bestaat. De raad ontvangt Q2 2024 een raadsinformatiebrief omtrent dit onderwerp.

Taakveld: 3.4 Economische promotie

Belangrijkste ontwikkelingen

- De afgelopen "Corona-jaren" heeft het binnenlandse toerisme gestimuleerd. Voorschoten wil hier graag op inspelen door meer toeristen en dagjesmensen aan te trekken en overnachtingsplekken te realiseren.

Beoogde resultaten

- Ontwikkelen bed and breakfast beleid.
- Zoeken overige mogelijkheden overnachtingsplekken voor toeristen.
- Promotie van ontwikkeld profiel en gebundelde activiteiten door samenwerking in een gemeenschappelijke uitagenda van horeca, cultuur en samenwerkingsverbanden.

Ontwikkelen Bed & Breakfastbeleid
In 2023 is een start gemaakt met het opstellen van een beleidsvoorstel voor een bed & breakfastbeleid. Dit beleid zet voor aspirant B&B-ondernemers uiteen op welke wijze de gemeente Voorschoten hier medewerking aan kan en wil verlenen. Het beleid wordt simpel, duidelijk en uitnodigend opgesteld om nieuwe toetreders te stimuleren en ook om mogelijke overlastervaringen in de toekomst te kunnen voorkomen. Behandeling is doorgeschoven naar eind 2024 als gevolg van andere prioriteiten.

Versterken dorpspromotie
In 2023 is kritisch gekeken naar welke activiteiten en uitingen de Voorschotense beleving het beste uitdragen en Voorschoten goed op de regionale kaart zetten. Onze lokale detailhandel en horeca ondernemers zijn geconsulteerd over de wijze waarop zij aandacht voor hun aanbod terugzien in de promotie van ons dorp.
Alles overwegende heeft college besloten een nieuwe koers in te zetten voor de dorpspromotie, een koers die niet meer samen met de gemeente Wassenaar voortgezet zal worden, maar die juist alleen het Voorschotens aanbod sterker uit zal zetten in de regio. In 2024 volgt de verdere invulling van deze nieuwe koers.

Wat heeft het gekost?

P3 Economie bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-319	-328	-299	29
	Saldo	-319	-328	-299	29
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Baten	42	69	68	-1
	Lasten	-104	-138	-115	23
	Saldo	-62	-69	-47	22
3.4 Economische promotie	Baten	169	236	210	-26
	Lasten	-131	-96	-114	-18
	Saldo	38	140	96	-44
Totaal baten		211	305	278	-27
Totaal lasten		-554	-562	-528	34

Saldo van baten en lasten	**-343**	**-257**	**-249**	**7**

Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**

Programma resultaat	**-343**	**-257**	**-249**	**7**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Programma 3 behoeft geen financiële toelichting, want er zijn geen verschillen tussen begrote baten en/ of lasten van groter dan € 50.000.

P4 Onderwijs

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Al onze inwoners hebben de mogelijkheid om hun talenten te ontwikkelen. Daarom is het noodzakelijk dat alle kinderen goed onderwijs krijgen;
Het is belangrijk dat in Voorschoten goede en adequate onderwijshuisvesting is;
We willen sociale achterstanden en taalachterstanden voorkomen;
We willen schooluitval en schoolverzuim voorkomen.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs

Belangrijkste ontwikkelingen

- We gaan de formele verhouding tussen de gemeente en OBS de Vos heroverwegen.

Beoogde resultaten

- Aanpassing statuten OBS De Vos.
- Mogelijke juridische overdracht OBS De Vos.

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken om invulling te geven aan de zorgplicht voor voldoende openbaar onderwijs, zoals het aanstellen van het bestuur van een openbare school. De gemeente voldoet aan deze verplichting. In Voorschoten bevindt zich 1 openbare school met twee vestigingen, de Voorschotense Openbare Scholen (VOS). Het bestuur van de VOS legt verantwoording af aan de gemeente door het overleggen van de begroting en jaarrekening. Daarnaast wordt over de benoeming en het ontslag van bestuurders door de gemeenteraad een besluit genomen.

Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting

Belangrijkste ontwikkelingen

- De evaluatie en herijking van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).
- Onderzoek naar de realisatie/mogelijkheden van een nieuw Integraal Kindcentrum (IKC).

Beoogde resultaten

- Het IHP voor de periode 2024-2038 vaststellen.
- De IKC-vorming in Voorschoten als keuze voorleggen.

In december 2023 is door de raad het IHP 2024-2039 vastgesteld. Dit is een beleidsnota met een kaderstellend karakter. Deze nota geeft een doorkijk welke huisvestingsbehoefte er is voor de komende 16 jaar en biedt daardoor gelegenheid financieel en organisatorisch te anticiperen.

Het college van B&W stelt jaarlijks het ‘Programma Onderwijshuisvesting’ vast waarin de eventueel goedgekeurde aanvragen voor onderwijshuisvesting van schoolbesturen worden opgenomen. In 2022 heeft de Fortgensschool een aanvraag ingediend voor een definitief bouwkrediet voor de nieuwbouw van de school. In december 2023 heeft het college het programma Onderwijshuisvesting vastgesteld. In het programma is de kredietaanvraag opgenomen.

De gemeente heeft als uitgangspunt dat er kwalitatief goede onderwijshuisvesting moet komen, waarbij ook moet worden gekeken naar modulaire en duurzame nieuwbouw van de school; in het IHP 2024-2039 is een door de schoolbesturen opgestelde Kindcentrum-visie opgenomen. Voortvloeiende uit het IHP zal er een onderzoek plaats gaan vinden onder meer naar de behoefte aan inbreiding of uitbreiding van vierkante meters voor de realisatie van een Kindcentrum

De verantwoordelijkheid voor het onderhoud van scholen ligt bij de schoolbesturen. Dit geldt voor de scholen die momenteel juridisch eigendom zijn van de schoolbesturen. Voor de scholen die nog niet juridisch overgedragen zijn door de gemeente geldt dat het onderhoud nog onder de verantwoordelijkheid van de gemeente valt. De bekostiging voor uitbreiding, renovatie en nieuwbouw is belegd bij de gemeente. Inmiddels zijn er gesprekken gaande met de openbare basisschool De Vos en de gemeente over het in juridische eigendom overdragen van de twee schoolgebouwen welke nu nog geheel in eigendom zijn van de gemeente.

De verordening onderwijshuisvesting is de richtlijn waarin de procedures worden beschreven voor de nieuw-, aan- en verbouw en renovatie van schoolgebouwen. De jaarlijkse aanpassing van de normbedragen is niet gedaan, omdat de normbedragen die door de VNG zijn gepubliceerd niet aansluiten bij de bouwkosten die in 2023 veel hoger zijn door grote stijging van de bouwkosten. De normbedragen geven een richting aan, maar een bouwkundige aanpassing zal volgens de reële bouwkosten worden berekend. In het IHP is daarom ook uitgegaan van de zogenaamde HEVO normen die een reëel beeld geven van de bouwkosten. In 2023 is er geen start gemaakt met scholenbouw in Voorschoten.

Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.	• De Lokale Educatieve agenda uitvoeren.

Passend onderwijs
Passend onderwijs in Voorschoten maakt onderdeel uit van het samenwerkingsverband in de Leidse regio. De gemeenten Leiderdorp en Voorschoten zijn bestuurlijk trekker van de regionale werkgroep Het Jonge Kind. Ook in 2023 heeft Voorschoten actief deelgenomen aan het regionaal overleg passend onderwijs in de Leidse regio.

Er zijn meerdere overleggen geweest met de scholen over de besteding van de Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen, waarmee achterstanden bij leerlingen als gevolg van Corona maatregelen worden ingehaald. Op 4 februari 2023 is de beleidsnotitie NPO opgesteld samen met de onderwijspartners en de kinderopvang. De NPO-middelen zijn gekoppeld aan drie werkgroepen met de thema's:
- Een goede verbinding tussen kinderopvang en zorg en tussen onderwijs en zorg
- Voorkomen en bestrijden van stagnatie in de (taal)ontwikkeling
- Sterke doorgaande lijnen en goede overgangen

De NPO-middelen mogen uitgegeven worden tot en met juli 2025, waarbij de verwachting is dat deze volledig worden besteed. Via het Lokaal Educatieve Agenda overleg (LEA) wordt inzicht gegeven in de besteding van deze middelen.

Voortijdig Schoolverlaters
Er is uitvoering gegeven aan het arbeidsmarktbeleidsplan voor schoolverlaters in het kader van het regionaal beleid Voortijdig Schoolverlaters. De uitstroom naar arbeid is in 2023 licht afgenomen.

Leerplicht
De gemeente heeft de wettelijke taak te controleren of kinderen ook echt naar school komen en te bevorderen dat een jongere het onderwijs met een startkwalificatie verlaat. Voor leerplicht zijn de wettelijke taken uitgevoerd door het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en er is een jaarverslag leerplicht opgesteld. Hieruit blijkt dat het verzuim in Voorschoten iets lager is dan vorig jaar maar wel hoger dan voor corona. Uit cijfers zoals gemeten door het RBL blijkt dat in Voorschoten is het verzuim (1,6 %) iets lager dan in de regio Holland Rijnland (2,0 %).

Coördineren en begeleiden bij plaatsing vluchtelingenkinderen (Oekraïense kinderen en kinderen van aan Voorschoten toegewezen statushouders)
De Oekraïense kinderen zijn vanaf september 2022 opgevangen in de Kruispuntkerk en ontvangen daar een onderwijsprogramma in de ochtend. In de middag krijgen deze leerlingen een regulier onderwijs programma op één van de scholen in Voorschoten. Kinderen van statushouders worden geplaatst op regulier onderwijs of, indien nodig, in een schakelklas. Met de Voorschotense scholen zijn afspraken gemaakt over de plaatsing van deze kinderen.

Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOAB)
In het kader van dit beleidsonderdeel wordt alleen aandacht besteed aan voorschoolse educatie vanwege de beschikbare capaciteit en middelen. Er is een aanbod van 16 uur per week voorschoolse educatie gerealiseerd. Het beleidsplan Voor- en vroegschoolse educatie is herijkt voor de periode 2024-2026. Er is ingezet op het doorontwikkelen van de doorgaande lijn 0-4 jaar. Er is een digitaal overdrachtsdossier gerealiseerd. Het VE-beleid is uitgevoerd door de Stichting Peuterspeelzalen Leiden (voorheen bekend als Kinderpeuterspeelzalen Voorschoten (SKV)). De subsidieregeling 2023 is uitgevoerd.

Lokale educatieve agenda (LEA)
In 2023 is de LEA met drie werkgroepen van start gegaan. Verschillende onderwijs- en jeugdinhoudelijke onderwerpen worden in de LEA besproken.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	3,19 (2023)	4,2 (2022)
18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	15,73 (2023)	24 (2022)
19	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado	1,09% (2023)	2,4% (2022)

Het verzuim op school is ten opzichte van 2022-2023 iets afgenomen. De voortijdig schoolverlaters worden door de inzet van het Regionaal Bureau Leerplicht beter bereikt en er worden ook specifieke trajecten voor hen ingezet. De meest genoemde oorzaak van het schoolverlaten is de verkeerde schoolkeuze. Het verzuim in Voorschoten ligt onder het regionaal gemiddelde. De algemene conclusie is dat leerlingen beter in beeld zijn en scholen melden sneller waardoor problemen eerder worden aangepakt.
We zien dat de uitstroom naar arbeid de afgelopen tijd ongeveer ongewijzigd is gebleven. Wel speelt een te krappe arbeidsmarkt een rol op het aantal voortijdige schoolverlaters. Hierbij wordt nog opgemerkt dat het percentage vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie, de laagste is in de regio.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden partijen Onderwijs

Naam	Taakveld
GR Holland Rijnland (RBL)	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken: Leerplicht

Wat heeft het gekost?

P4 Onderwijs bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	73	269	301	32
	Lasten	-358	-505	-424	81
	Saldo	-285	-236	-123	113
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	45	61	58	-3
	Lasten	-1.132	-1.044	-947	97
	Saldo	-1.086	-983	-889	94
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	354	411	337	-74
	Lasten	-916	-805	-725	80
	Saldo	-562	-393	-388	6
Totaal baten		472	741	696	-45
Totaal lasten		-2.406	-2.354	-2.096	258
Saldo van baten en lasten		**-1.933**	**-1.613**	**-1.400**	**212**
Onttrekking reserves		0	0	0	0
Toevoeging reserves		-500	-500	-800	-300
Mutaties reserves		**-500**	**-500**	**-800**	**-300**
Programma resultaat		**-2.433**	**-2.113**	**-2.200**	**-88**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs (voordeel € 113.000)
Het voordeel op dit taakveld wordt grotendeels verklaard door de exploitatie van gymzalen. Begin december 2023 is de eindafrekening over 2022 van Sportfondsen ontvangen met betrekking tot beheer en exploitatie. De verstrekte exploitatiebijdrage over 2022 is niet volledig besteed, waardoor er een voordelig effect van € 78.000 ontstaat. Ook de eindafrekening 2023 heeft een positief effect (€ 39.000). Het restantverschil (€ 4.000 nadelig) wordt verklaard door marginale afwijkingen aan zowel baten- als lastenkant.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting (voordeel € 94.000)
Als gevolg van het bijstellen van de rente op kapitaallasten ontstaat een voordeel van € 79.000 op dit taakveld. Dit wordt verder financieel toegelicht bij de verschillen van programma 0. Het restant voordeel van € 15.000 wordt verklaard door kleine verschillen aan zowel baten- als lastenkant.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken (voordeel € 6.000)
De middelen voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) en nationaal programma onderwijs (NPO) zijn in 2023 niet volledig uitgegeven. Deze projecten lopen volgens planning door in 2024. Deze projecten worden vanuit externe middelen betaald en het effect is daarmee neutraal.

P5 Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Gezonde, betrokken en actieve inwoners en sterke verenigingen die zoveel mogelijk zelfstandig kunnen opereren;

Sport is in onze visie belangrijk voor een gezonde en sociale samenleving. Daarom stimuleren wij de samenwerking van sportverenigingen, zodat ze samen sterker worden en minder een beroep hoeven te doen op de gemeente;

We willen dat onze inwoners actief mee kunnen doen aan culturele activiteiten;

We werken aan subsidiebeleid dat gebaseerd is op specifieke doelen die we vervolgens gaan nastreven.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering

Belangrijkste ontwikkelingen

- Waarderen van sporters en verenigingen.
- Versterken van lokale sport- en beweegaanbieders.

Beoogde resultaten

- Organiseren van een sportavond met waarderingsprijzen.
- Het voorzetten van het lokaal sport- en preventieakkoord.
- Deelname aan de landelijke subsidieregeling "Buurtsportcoaches".

Herijkt sportakkoord
De gemeente heeft een herijkt sportakkoord opgesteld en dit verbonden met het preventieakkoord met de naam; Vitaliteitsakkoord Voorschoten.

Hiermee voldoet de gemeente aan één van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een Brede Specifieke Uitkering (Brede Spuk) waar ook de programma's van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de brede regeling combinatiefuncties onder vallen.
Het Vitaliteitsakkoord legt een verbinding met de brede regeling combinatiefuncties en diverse programma's van het GALA.

Nieuwe visie op sport en bewegen
De gemeenteraad heeft in november 2023 een nieuwe visie op sport en bewegen vastgesteld. Deze visie bestaat uit 16 maatschappelijke opgaven om de lokale sport te versterken, meer inwoners vitaal in beweging te krijgen en een inclusieve sport. Hieraan gekoppeld wordt ernaar gestreefd om halverwege 2024 een sportaccommodatiebeleid te hebben afgerond.

Sportavond
Tijdens een zeer goed bezochte avond, tijdens de vooravond van Het Weekend van Voorschoten, zijn er door het college verschillende waarderingsprijzen (de Voorschoten Awards) uitgereikt aan de sporters en vrijwilligers van de sportverenigingen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
20	Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	37,7% (2022)	46,6% (2022)

Taakveld: 5.2 Sportaccommodaties

Belangrijkste ontwikkelingen

- Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.

Beoogde resultaten

- Niet van toepassing.

Inventarisatie overeenkomsten sportverenigingen
In 2023 zijn de juridische overeenkomsten met de sportverenigingen geïnventariseerd. In 2024 is gestart met het opmaken van de eerste conceptovereenkomsten. Het duurt naar verwachting maximaal 1,5 jaar om nieuwe huur- en opstalovereenkomsten volledig af te ronden. Een en ander wordt nader toegelicht in het sportaccommodatiebeleid dat in het tweede kwartaal van 2024 door de raad wordt behandeld.

Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip

Belangrijkste ontwikkelingen

- Afronding cultuurvisie en invulling uitvoeringsprogramma cultuur
- De Cultuurcoördinator is ten volle aan de slag en van toegevoegde waarde
- Voortgang Cultuureducatie met kwaliteit (CMK3)

Beoogde resultaten

- Besluitvorming met betrekking tot cultuurvisie en uitvoeringsprogramma cultuur en de instelling van een cultuurprijs
- Een positieve stimulans in de verbinding en samenwerking van initiatieven en partijen bijvoorbeeld de Cultuurfabriek
- Cultuur in Voorschoten is beter zichtbaar
- Toename in kwaliteit van cultuureducatie in het primair onderwijs

Cultuurvisie, uitvoeringsprogramma en cultuurprijs
De Cultuurvisie Voorschoten 2023-2026 is in de raadsvergadering van 9 maart vastgesteld, als basis voor de opstelling van een jaarlijkse uitvoeringsagenda, aan de hand van de volgende drie prioriteiten: cultuureducatie, cultuurparticipatie en verenigingsleven.
Met veel aandacht voor de input vanuit de sector zelf is vervolgens, mede na een bijeenkomst met betrokkenen waaronder de Cultuurfabriek, de Uitvoeringsagenda Cultuur 2024 opgesteld. De, op 19 december door het college, vastgestelde uitvoeringsagenda vormt de leidraad voor het meer in

gezamenlijkheid vormgeven en uitvoeren van deze agenda in 2024.

De in de begroting aangekondigde instelling van een cultuurprijs is vormgegeven als onderdeel van de 'Voorschoten Awards'. De prijs is in het leven geroepen om de vele vrijwilligers, sporters en cultuurbeoefenaars die in Voorschoten actief zijn, in het zonnetje te zetten en te bedanken voor hun tomeloze inzet. De uitreiking vond, onder grote belangstelling, plaats op 8 september op de vooravond van het Weekend van Voorschoten.

Stimulans verbinding en samenwerking van initiatieven en partijen
De cultuurcoördinator is voortvarend aan de slag gegaan met het stimuleren van verdere verbinding en samenwerking tussen partijen en initiatieven. Naast het leggen van verbindingen en het vormen van een netwerk droeg hij onder meer bij aan de Cultuurproeverij voor nieuwe inwoners en de 'Voorschoten Awards'. Beiden evenementen die ook hun bijdragen leveren aan een betere zichtbaarheid van cultuur in Voorschoten. Ook is er meer aandacht gekomen voor de waarde die cultuur kan hebben voor de gezondheid en het welzijn van inwoners, bijvoorbeeld in het kader van de doelen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Cultuureducatie met kwaliteit
Voorschoten doet mee aan het regionale projectplan Cultuureducatie met Kwaliteit. De in het kader van de deelregeling Cultuureducatie met Kwaliteit voor Voorschoten beschikbaar gestelde middelen zijn in 2023 gematcht. Daarmee worden de Voorschotense scholen begeleid in hun ontwikkeling ter verbetering van de kwaliteit van cultuureducatie op de betreffende school.
Ook is er een regionaal platform dat de verbinding tussen binnen- en buitenschools leren zichtbaar maakt. Door de inzet van de Cultuurfabriek is een start gemaakt om in het kader van 'Verwonder om de Hoek' activiteiten te ontwikkelen en uitvoeren die kinderen de kans bieden om actief, creatief en onderzoekend aan de slag te gaan. Mogelijk een stimulans om zelf lid te worden van een club of vereniging.

Taakveld: 5.4 Musea

Belangrijkste ontwikkelingen

- Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.

Beoogde resultaten

- Bijdragen aan het behoud en versterking van de cultuurhistorische identiteit en kwaliteit van de gemeente Voorschoten.

Facilitering Museum Voorschoten door:
Het in 2023 verstrekken van subsidie aan Museum Voorschoten op basis van het subsidieplan 2020-2023 "Samen werken, samen delen, samen sterker".

Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed

Belangrijkste ontwikkelingen

- In het kader van de invoering van de Omgevingswet moet de basis op orde zijn t.b.v. het op te stellen omgevingsplan.

Beoogde resultaten

- Actualisatie bestaande redengevende omschrijvingen (een deel)
- Start opstellen gebiedskarakteristieken

Erfgoedagenda 2022-2026
In voorbereiding op het omgevingsplan is de cultuurhistorische waardekaart opgesteld. Deze kaart is het gemeentelijk erfgoedregister en is interactief raadpleegbaar via de website van de gemeente. De kaart bevat de Rijksbeschermde dorpsgezichten, (archeologische) rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, de archeologisch verwachtingskaart en de door de provincie aangewezen Natura 2000 en Natuurnetwerk. De kaart wordt de komende jaren aangevuld.

Archeologie
Vanuit archeologie is een bijdrage geleverd aan de publicatie van een archeologisch onderzoek Rosenburg en een vondstverwerking keramiek bij een Romeinse opgraving binnen de buitenplaatsbiotoop van Berbice.

Onderzoek Joods vastgoed
Op verzoek van een betrokken oud inwoner van Voorschoten heeft het college opdracht gegeven voor een onderzoek naar de onteigening van Joods vastgoed in Voorschoten. Het onderzoek heeft aangetoond dat er geen onregelmatigheden hebben plaatsgevonden.

Actualisatie redengevende omschrijvingen
De eerste tranche, boerderijen, van het actualiseren van de redengevende omschrijvingen uit de jaren 80 is afgerond. Er is begonnen met de tweede tranche van 10 objecten.

Bestemmingsreserve monumenten
Het voorstel voor de inzet van de bestemmingsreserve monumenten (€ 290.020) is geamendeerd. Van deze reserve kan € 240.020 worden ingezet voor de instandhouding en restauratie van gemeentelijk monumentaal vastgoed en is er € 50.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het beleid. Door dit besluit kan er geen uitvoering worden gegeven aan het verdrag van Faro. Dit in 2005 door de Raad van Europa gepubliceerde verdrag ziet op het verbeteren van de kwaliteit van de samenleving door cultureel erfgoed in welke vorm dan ook te beschermen, om het door te kunnen geven aan de volgende generatie.

Subsidie restauratie en instandhouding
Voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten zijn 3 subsidieaanvragen ontvangen en verleend.

Kerkenvisie
De gemeente was voornemens het project kerkenvisie, waarvoor de gemeente een decentralisatie uitkering heeft ontvangen, in 2023 af te ronden. Door onvoorziene externe omstandigheden heeft het project vertraging opgelopen. Er zijn in januari 2024 concrete stappen gezet om het project in 2024 af te ronden.

Gebiedskarakteristieken
Het offerte traject is opgestart.

Taakveld: 5.6 Media

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Bibliotheek plus • Taallessen in de bibliotheek	• Uitvoering van besluitvorming over de bibliotheek met een culturele functie (bibliotheek plus). • Een lokale omroep met een lokaal toereikend media-aanbod voor de inwoners van Voorschoten.

Uitvoering van besluitvorming over de bibliotheek plus
In 2023 is een nieuwe koers ingeslagen in het vinden van een locatie voor culturele instellingen, waaronder de bibliotheek. Ondersteund door de ontwikkelvisie centrum is in de raadsvergadering van 6 juli besloten om de bibliotheek nog ten minste 5 tot 7 jaren op de huidige locatie te huisvesten. Om deze reden worden er geen grote investeringen gedaan in het gebouw.
Om in deze periode toch een aantrekkelijker en meer functionele plek voor de inwoners van Voorschoten en de medewerkers van de bibliotheek te zijn, heeft de bibliotheek de binnenkant van het gebouw een upgrade gegeven. Om dit mogelijk te maken heeft de bibliotheek zelf en met de hulp van vrijwilligers veel werk verricht. Zo heeft de bibliotheek onder meer moderner meubilair om niet van een andere bibliotheek overgenomen. De gemeente heeft medewerking verleend om de upgrade mogelijk te maken.

Taalvaardigheid in de bibliotheek
Naast de van oudsher bekende bibliotheekwerkzaamheden draagt de bibliotheek met haar activiteiten, waaronder gericht op de bestrijding van laaggeletterdheid en digibetisme, bij aan het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en preventie. De bibliotheek werkt samen met verschillende maatschappelijke partners.
Ter bevordering van de Nederlandse taalvaardigheid vinden in de bibliotheek activiteiten plaats als: voorlezen in de bieb, het taalspreekuur en het taalcafé. Ook is er een alfagroep, een leesclub voor laaggeletterden en worden mensen één-op-één geholpen met een taalmaatje.

Informatiepunt Digitale Overheid
De bibliotheek geeft uitvoering aan een informatiepunt Digitale Overheid (IDO), waarbinnen kwetsbare inwoners worden doorverwezen naar diverse spreekuren (intern of van partners). Op deze manier worden vragen van inwoners gericht beantwoord door vrijwilligers en/of partners met verstand van zaken. In de bibliotheek vinden verschillende spreekuren plaats. Deze spreekuren bieden hulp bij digitale vragen, vragen over de digitale overheid of worden in samenwerking met de gemeente georganiseerd in de bibliotheek.
Voor het IDO worden door het rijk met een specifieke uitkering middelen beschikbaar gesteld.

Lokaal toereikend media-aanbod
Stichting Agglomeratieomroep Holland Centraal (breder bekend als Unity.NU, met het nieuws van Sleutelstad) is aangewezen als lokale omroep voor de gemeente Voorschoten. De lokale omroep beoogt te voorzien in de behoefte van inwoners van Voorschoten op het gebied van nieuws en informatie uit de nabije woon- en leefomgeving. Bovendien beoogt zij een signaleringsfunctie te vervullen voor de lokale politiek en het bestuur, en een verbindende rol te spelen binnen de gemeente.

Taakveld: 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie

Belangrijkste ontwikkelingen

- Klimaatverandering
- Bomencompensatiefonds
- Participatie in het groen
- Regionale samenwerking

Beoogde resultaten

- Beheerplannen groen en spelen
- Uitbreiding bomenareaal
- Betrokkenheid bij de leefomgeving
- Recreatief en toekomstbestendig landschap

Uitvoering meerjarenprogramma Duin Horst & Weide 2.0
We zijn bezig geweest met het afronden van het meerjarenprogramma 2016-2022. Een belangrijk onderdeel hiervan is de eindafrekening met de provincie Zuid-Holland voor de toegekende subsidie. Daarnaast is er meegewerkt aan het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG). Dit vraagt om een herijking van het meerjarenprogramma 2023-2027. Hier is een start mee gemaakt.

In 2024 wordt hier verder aan gewerkt. Projecten die Voorschoten raken en hier onder vallen zijn onder andere het versterken van het groenblauwe netwerk, de 2e groene ring van Leiden en de ontwikkeling van Parkway De Vliet.

Vergroten betrokkenheid bij de leefomgeving
Onder de noemer 'Meedoen met groen' is het adopteren van groen ook in 2023 onder de aandacht gebracht bij de inwoners van Voorschoten. Steeds meer inwoners nemen het groenbeheer in hun leefomgeving over van de gemeente waaronder ook boomspiegels en geveltuinen. Deze inzet van inwoners zorgt voor een hogere onderhoudskwaliteit en versterkt de sociale samenhang in de buurt. De hoeveelheid adoptiegroen is ten opzichte van 2016 gestegen met gemiddeld 564 m2 per jaar. Inmiddels wordt in 2023 circa 1,4 hectare beheerd door inwoners, die actief ondersteund worden door de gemeente met advisering en beschikbaar stellen van beplantingsmateriaal en -materieel. De komende jaren wordt deze ondersteuning voortgezet.

Uitvoeringsprogramma Leidse Ommelanden 2021-2025
In 2023 heeft er nauwelijks actie plaats gevonden bij de landschapstafel Leidse Ommelanden. Dit had vooral te maken met de ontwikkelingen in het landelijk gebied en het nog in ontwikkeling zijnde ZH-PLG waarop gewacht moet worden voordat duidelijk is welke kant het met deze landschapstafel op gaat.

Beheer en onderhoud openbaar groen
Voor de stand van zaken van onderstaande onderwerpen wordt verwezen naar de Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen in deze jaarrekening.

Beheerplannen Groen en Spelen
De beheerplannen Groen en Spelen zijn opnieuw vastgesteld voor de periode 2023 –2026. Hierin is de financiële onderbouwing voor de komende vier jaar vastgelegd en is duidelijk hoe en op welke wijze de gemeente Voorschoten met het beheer omgaat.

Bestrijding van ziekten, plagen en exoten
Op basis van Europese wetgeving wordt de duizendknoop en de reuzen berenklauw bestreden. Het frequent maaien en afvoeren van maaisel van de duizendknoop heeft voor een afname van deze plant gezorgd. Proactieve bestrijding van de eikenprocessierups heeft er voor gezorgd dat de rupsen niet meer voor overlast zorgen. In 2024 wordt op basis van een Plaagdier Risico scan bepaald op welke integrale wijze (Integrated Pest Management (IPM)) de gemeente omgaat met het beheren en beheersen van ongewenste situaties als gevolg van plaagdieren.

Uitbreiding bomenareaal
Op een aantal locaties, waaronder het Burgemeester Berkhoutpark, zijn 23 extra bomen aangeplant. Ook worden bij structurele vervangingen de mogelijkheden om extra bomen aan te planten benut. Bij het vervangen of nieuw aan te planten bomen is extra aandacht besteed aan een goede groeiplaats, een grotere diversiteit en bomen met een hogere ecologische waarde. Het bomenareaal wordt op deze wijze gestaag uitgebreid, zodat Voorschoten in 2050, 5% meer bomen heeft ten opzichte van 2021.

Onderhoud groen
Heester beplanting is op een aantal locaties vervangen. De nieuwgekozen beplanting is veelal inheems, bij-vriendelijk en heeft een hoge biodiversiteit, waardoor de natuurwaarden toenemen. De bermen in Voorschoten worden zo beheerd dat deze beter gebruikt kunnen worden door diverse insecten. De bij is hierbij de belangrijkste doelsoort. Later en/of minder maaien en meer bloemvegetatie zijn hierbij het uitgangspunt. Door het steeds vaker toepassen van grastegels neemt het areaal gras toe. Dit zorgt voor een groenere buitenruimte en infiltratie van regenwater.

Samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverband	**Leidse Ommelanden**
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Stuurgroep Leidse Ommelanden met daarin wethouders van 8 deelnemende gemeenten en een vertegenwoordiger namens de samenwerkende Agrarische natuurverenigingen.
Doelstelling	Toekomstbestendige kwaliteitsimpuls voor behoud en het toegankelijk maken van het landschap in de Leidse regio. Deelnemende gemeenten voeren projecten uit op het gebied van recreatie en biodiversiteit.
Bestuurlijk belang	Voor Voorschoten neemt de portefeuillehouder Natuur en Landschap deel aan het overleg.

Samenwerkingsverband	**Landschapstafel Duin, Horst en Weide**
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Leidschendam-Voorburg (Financiën zijn hier ondergebracht)
Bestuur en toezicht	De Landschapstafel Duin, Horst en Weide is de bestuurlijke samenwerking van 6 gemeenten (Den Haag, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer), maatschappelijke organisaties en ondernemers. Elke gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn eigen projecten.
Doelstelling	Behoud en ontwikkeling van de kwaliteiten van Duin Horst en Weide, gericht op waarborgen van authenticiteit, versterken van de vitaliteit en het vergroten van de leefbaarheid. Er is een gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma, het Meerjarenprogramma Duin Horst en Weide.
Bestuurlijk belang	Voor Voorschoten neemt de portefeuillehouder Natuur en Landschap deel aan het overleg.

Wat heeft het gekost?

P5 Sport, cultuur en recreatie bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	0	135	-5	-141
	Lasten	-365	-455	-412	43
	Saldo	-365	-319	-417	-98
5.2 Sportaccommodaties	Baten	848	2.687	2.404	-283
	Lasten	-1.762	-3.510	-3.280	230
	Saldo	-914	-823	-876	-53
5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip	Baten	31	85	86	1
	Lasten	-297	-353	-315	37
	Saldo	-266	-267	-230	38

5.4 Musea	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-18	-9	-9	0
	Saldo	-18	-9	-9	0
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	27	30	34	3
	Lasten	-302	-424	-422	3
	Saldo	-275	-394	-388	6
5.6 Media	Baten	64	96	96	0
	Lasten	-545	-528	-526	2
	Saldo	-481	-432	-430	2
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	Baten	64	69	73	5
	Lasten	-3.070	-3.690	-3.528	162
	Saldo	-3.006	-3.621	-3.455	167
Totaal baten		1.033	3.103	2.688	-416
Totaal lasten		-6.358	-8.970	-8.493	477
Saldo van baten en lasten		**-5.325**	**-5.867**	**-5.805**	**62**

Onttrekking reserves	197	336	223	-113
Toevoeging reserves	-20	-186	-186	0
Mutaties reserves	**177**	**150**	**37**	**-113**

Programma resultaat	**-5.149**	**-5.717**	**-5.768**	**-51**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering (nadeel € 98.000)
Het nadeel op dit taakveld wordt grotendeels verklaard door de afwikkeling van de specifieke uitkering Stimulering Sport van voorgaande jaren. Bij de jaarrekening 2022 is een gedeeltelijke vrijval van geraamde lasten voor nog te betalen btw over de periode 2019-2022 opgenomen. Dit blijkt achteraf onterecht, omdat de belastingdienst het standpunt heeft ingenomen dat Sportfondsen als winst beogend kwalificeert. Hierdoor vervalt het recht van btw-compensatie, waardoor deze terugbetaald dient te worden. Per saldo verklaart dit een negatief effect van € 119.000 op de baten. Bij de lasten is een voordeel van € 11.000 op de regeling vakleerkrachten. Het overige verschil (€ 10.000 voordelig) betreft verschillende kleine afwijkingen aan zowel lasten- als batenkant.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties (nadeel € 53.000)
De afrekening aan zwembad Het Wedde van 2022 is € 85.000 hoger uitgevallen dan voorzien. De specifieke uitkering voor hogere energielasten bij zwembaden is deels niet noodzakelijk gebleken voor zwembad Het Wedde. Van de subsidie van € 360.000 wordt daarom € 86.000 uitgekeerd aan het zwembad en het restant wordt terugbetaald aan het ministerie van Volksgezondheid. Dit effect is per saldo neutraal voor de exploitatie. Overige verschillen zijn te klein om toe te lichten.

Taakveld 5.7 Openbaar Groen (voordeel € 167.000)
Het voordeel op dit taakveld wordt bijna volledig verklaard door lagere lasten. Het grootste voordeel (€ 123.000) zit bij waterkeringen en afwateringen. In 2023 hebben niet alle geplande baggerwerkzaamheden plaatsgevonden, zoals bij de watergangen bij het Buizerderf en Huize Bijdorp. Daarnaast waren in verband met de baggerwerkzaamheden de geplande inspecties niet noodzakelijk. Bij de disciplines groen en speelvoorzieningen zijn lagere lasten te melden van respectievelijke € 38.000 en € 31.000. Naast bovengenoemde voordelen, zijn er hogere lasten van € 26.000 te melden bij tractie als gevolg van hogere onderhoudskosten en incidentele reparaties. Het restantverschil (€ 1.000 voordeel) wordt verklaard door overige verschillen.

P6 Sociaal Domein

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Inwoners zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden;
Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen;
Voorschoten is veilig en er is sociale cohesie;
Er is een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning. De ondersteuning vindt dicht bij huis plaats;
Inwoners die hulp nodig hebben, krijgen de juiste ondersteuning op tijd.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Belangrijkste ontwikkelingen

- Het subsidieplan 2020-2023 is een beleidsinstrument dat ondersteuning geeft aan beleidsontwikkeling, uitvoering, monitoring en sturing binnen het sociaal domein. In 2023 wordt gestart met de evaluatie en het opstellen van het nieuwe subsidieplan.

Beoogde resultaten

- In 2023 is er een nieuw subsidieplan opgesteld.

Bij dit taakveld wordt met het begrip burgerparticipatie maatschappelijke participatie in algemene zin voor (groepen van) inwoners bedoeld, dus geen burgerparticipatie gericht op besluitvorming.

Subsidiebeleid
In de raad van 25 mei 2023 is het nieuwe subsidiebeleid 2024-2027 vastgesteld. De raad heeft daarbij motie 277 aangenomen met als strekking dat de rechtstreekse subsidierelatie tussen de welzijnsorganisaties en welzijnsverenigingen met de gemeente moet worden hersteld. In de periode 2020-2023 ontvingen deze partijen een bijdrage van Voorschoten voor Elkaar.

Opvang ontheemden uit Oekraïne
Sinds 1 mei 2022 vangt de gemeente Voorschoten ontheemden uit Oekraïne op. Begin 2023 was de taakstelling voor de gemeente Voorschoten 95 opvangplekken. Voorschoten heeft een groot deel van de noodopvang plekken kunnen realiseren door een deel van het gemeentehuis hiervoor beschikbaar te stellen en te verbouwen tot wooneenheden, met alle faciliteiten die daarbij horen. Daarnaast stelde de congregatie van Huize Bijdorp een aantal plekken beschikbaar voor de oudere ontheemden. Voor enkele personen huurde gemeente Voorschoten woningen. In september 2023 heeft de staatssecretaris 7000 nieuwe opvangplekken gevraagd. Dit betekent voor Voorschoten een nieuwe taakstelling van 115 plekken per 1 februari 2024. De raad is op 7 december 2023 geïnformeerd over het voornemen tot renovatie/verbouwing van het pand aan de Richard Wagnerlaan 22 tot extra locatie voor opvang van ontheemden uit Oekraïne. Hiermee wordt voldaan aan de gevraagde taakstelling. Om alles met betrekking tot de opvang van Oekraïense ontheemden zo goed mogelijk te organiseren zijn twee vaste medewerkers en locatiebeheer op de opvang

dagelijks hiermee bezig. Naast de zorg voor de ontheemden die verblijven in een gemeentelijke opvang is er ook zorg en aandacht voor de ontheemden die bij particulieren thuis verblijven.
De gemeente ontvangt vanuit het rijk via verschillende regelingen een vergoeding voor de kosten van de opvang. Voor sommige regelingen wordt de vergoeding aan de hand van normbedragen bepaald. Omdat Voorschoten de opvang van de ontheemden in eigen beheer uitvoert, zijn de kosten veelal lager dan de vergoeding die hiervoor wordt ontvangen. Omdat nog onzeker is hoelang de opvang zal duren, hoe de vergoedingen vanuit het rijk er in de toekomst uit komen te zien, of de opvang op deze wijze georganiseerd kan blijven en andere onvoorziene omstandigheden wordt in deze jaarrekening voorgesteld om het overschot te storten in de bestemmingsreserve Opvang Oekraïners. Zie daarvoor het onderdeel resultaatbestemming.

Taakveld: 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Belangrijkste ontwikkelingen

- Inwoners worden steeds ouder en wonen steeds langer thuis. De opgave hieruit voortvloeiend is groot en complex en de kosten stijgen nog steeds.
- De druk op kwalitatief goede én betaalbare zorg blijft toenemen.
- Steeds meer mensen met een psychische kwetsbaarheid gaan/ blijven zo gewoon mogelijk wonen in de wijk. Vanuit landelijke ontwikkelingen (ambulantisering GGZ) wordt ingegeven dat alle mensen een volwaardige plek in de samenleving moeten hebben. Deze ontwikkelingen betekenen een grote uitdaging voor de gemeente die voor deze groep mensen passende ondersteuning moeten organiseren.
- Het jeugd- en jongerenwerk houdt zich vooral bezig met het reactief handelen op overlast. Hierdoor is er te weinig ruimte om zich effectief op preventie te kunnen richten. Terwijl jongeren nog heel beïnvloedbaar zijn, ook in positieve zin.
- De jeugd- en opvoedproblematiek neemt al enkele jaren toe in complexiteit en daarmee stijgen ook de kosten. Met de doorontwikkeling van het jeugdteam van Voorschoten voor Elkaar, inclusief de praktijkondersteuners jeugd bij de huisartsen, willen we in een eerder stadium de jeugdigen en hun gezinnen de juiste hulp op de juiste plek bieden.
- De maatregelen uit de Hervormingsagenda worden na

Beoogde resultaten

- We zetten stevig in op preventie, het verder versterken en het bieden van een sluitend netwerk rondom inwoners.
- Door het vroeg signaleren en het snel oplossen van problemen, kunnen later kostbare zorgtrajecten (maatwerkvoorzieningen) worden voorkomen. Dit zorgt voor het verkrijgen van meer grip op de kosten en komt ten goede aan het welbevinden van inwoners.
- We stimuleren het gebruik van collectieve en preventieve zorg en ondersteuning.
- Het bieden van een laagdrempelige loketfunctie, fysiek, digitaal en telefonisch bij Voorschoten voor Elkaar waar inwoners met hun hulpvragen terecht kunnen.
- We werken samen met diverse maatschappelijke partners om de zelfredzaamheid van de inwoners te versterken.
- Stichting Voorschoten voor Elkaar geeft vanuit haar opdracht van de gemeente invulling aan het terugdringen van het beroep op maatwerkvoorzieningen om hiermee de kosten voor de gemeente beter beheersbaar te krijgen. Zij doen dit onder andere door vroegsignalering, bieden van ondersteuning, het vergroten van de zelfredzaamheid en de inzet van algemene, laagdrempelige, collectieve voorzieningen.
- Stichting Voorschoten voor Elkaar brengt Voorschotenaren met elkaar in contact en ondersteunt hen thuis en in de wijk.

vaststelling verder uitgewerkt in het regionale beleid en vertaald naar de lokale situatie. • In 2023 heeft er een implementatie plaatsgevonden van de aanpak rondom suïcidepreventie.	• In 2023 wordt ook verder uitgelijnd hoe de lokale toegang goed kan aansluiten op de samenwerking voor het sociaal domein in de Leidse regio. • Voor 2023 wordt een meer gerichte visie op jeugd- en jongerenwerk ontwikkeld. Met een nieuwe visie willen we ook de opdracht voor jongerenwerk herijken. • Inzet Jeugdteam • Er is een lokaal jeugdteam operatief dat goed vindbaar is voor de inwoners; • Er is sterke eerstelijns jeugdhulp beschikbaar vanuit het lokale jeugdteam, waardoor het aantal en de duur van tweedelijns trajecten beperkt worden; • De praktijkondersteuner jeugd is verankerd in de huisartsenpraktijken van Voorschoten; • Er is duidelijkheid en overeenkomst over de efficiëntie en kwaliteit van de (keten)samenwerking tussen het jeugdteam, jeugdconsulenten en overige partijen. • De maatregelen uit de Hervormingsagenda zijn geconcretiseerd in de actielijnen van het Uitvoeringsplan Regiovisie Jeugdhulp Haaglanden en zijn vertaald naar het lokale beleid en de uitvoering. • Hervormingsagenda • Er is een sluitende keten rondom de aanpak van suïcidaliteit onder inwoners.

De gemeente wil dat welzijn en zorgvoorzieningen in de buurt beschikbaar zijn voor alle ouderen en kwetsbare inwoners. De Brede Welzijnsorganisatie Voorschoten voor Elkaar vormt één laagdrempelige, toegankelijke en herkenbare centrale toegang voor alle ondersteuningsvragen van inwoners en organisaties. Voor zowel inwoners als professionals is het helder waar ze met hun vragen of signalen terecht kunnen. De aanpak is integraal en vraaggericht en sluit aan op de situatie van de inwoner. Waar nodig vindt snelle toeleiding naar professionele hulp plaats.

Daarnaast wil de gemeente dat mensen zich meer betrokken voelen bij hun buurt en bij elkaar. Voorschoten voor Elkaar gaat uit van het principe van wederkerigheid: iedereen heeft talenten, en wie iets komt halen, kan ook iets brengen. Voorschoten voor Elkaar heeft zich afgelopen jaar, samen met een aantal samenwerkingspartners, ingezet voor actieve vrijwilligers, een rijk verenigingsleven en sterke informele netwerken. Voorbeelden hiervan zijn het digitaal platform "Meedoen in Voorschoten", activiteiten in het Vliethuis en het Vrijwilligerssteunpunt.

Ook in 2023 heeft Voorschoten voor Elkaar samen met partners in het voorliggend veld gewerkt aan een dekkend aanbod van activiteiten die bijdragen aan de gewenste effecten zoals omschreven in het Beleidsplan Sociaal Domein en de Maatschappelijke Agenda. Aan Voorschoten voor Elkaar is ook gevraagd om hierin nieuw aanbod te genereren dat heel laagdrempelig en toegankelijk is voor inwoners.

Evaluatie Voorschoten voor Elkaar
In 2023 is een start gemaakt met de evaluatie van de opdracht aan Voorschoten voor Elkaar om te onderzoeken of de oorspronkelijke opdracht heeft opgeleverd wat de gemeente heeft beoogd.

Gezond en Actief Leven Akkoord
De overheid stimuleert gemeenten om breed in te zetten op preventie, gezondheid en sociale basis om het zorgstelsel betaalbaar te houden, zodat mensen die het nodig hebben kunnen blijven rekenen op zorg. Hierover zijn afspraken gemaakt met gemeenten en zorgverzekeraars om vanuit samenhang bij te dragen aan de beweging naar de voorkant waarin een gezonde samenleving centraal staat. De afspraken liggen vast in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
De gemeente heeft zich in 2023 ingeschreven voor de 15 programma's van het GALA en de bijgevoegde SPUK gelden hiervoor ontvangen. Er is een plan van aanpak geschreven hoe de gemeente de komende jaren uitvoering gaat geven aan de doelstellingen van het GALA. In 2023 zijn hiervoor de voorbereidingen getroffen en is "Samen Gezond Voorschoten" opgericht. Een platform waar alle (maatschappelijke) organisaties elkaar treffen en door middel van thematafels en werkgroepen invulling gaan geven aan de doelstellingen van het GALA. Dit wordt ondersteund door de website www.samengezondvoorschoten.nl die als sociale kaart van Voorschoten gaat dienen.

De gemeente krijgt een vergoeding middels een specifieke uitkering van het Rijk om gedupeerden te ondersteunen. Met behulp van een plan van aanpak en achteraf een nazorg traject doet de gemeente dit. De verantwoording aan het Rijk wordt verricht per plan van aanpak. De ondersteuning van gedupeerden is bij Voorschoten voor Elkaar belegd. Het Instituut voor Publieke Waarden helpt hen hierbij. Met de jaarlijkse verantwoording door Voorschoten voor Elkaar worden de SPUKgelden achteraf bij het Rijk gedeclareerd.
Er zijn 28 gedupeerden in Voorschoten waarvan er 4 een plan van aanpak hebben gekregen in 2023 zoals bovenstaand beschreven.

Maatregelen jeugdhulp
Er zijn verschillende acties ondernomen om de kosten voor jeugdhulp omlaag te krijgen en waar mogelijk om te buigen naar het lokale veld. Deze maatregelen staan hieronder beschreven en sluiten aan op de Hervormingsagenda, die naar verwachting per medio 2024 zal worden geïmplementeerd. ☐

- De inzet en verdere ontwikkeling van het jeugdteam binnen Voorschoten voor Elkaar. In het jeugdteam werken jeugd- en gezinsprofessionals die ambulante jeugd- en gezinsbegeleiding bieden en als schoolmaatschappelijk werkers actief zijn op de basisscholen in Voorschoten en gedragswetenschappers die als praktijkondersteuners jeugd actief zijn binnen de huisartsenpraktijken. Met de inzet van de hulp uit het jeugdteam wordt een vermindering van het aantal duurdere tweedelijnstrajecten beoogd.
- Er is lokaal uitvoering gegeven aan Beter Samenspel ter verdere versterking van de jeugdbeschermingsketen, door de expertise van jeugdbeschermers in te zetten in het vrijwillig kader wanneer er sprake is van (on)veiligheid in een gezin. ☐
- Er is structureel inzet van praktijkondersteuners jeugd bij alle huisartsenpraktijken in Voorschoten, met als doel het aantal verwijzingen naar de Jeugd-GGZ vanuit de huisartspraktijken verder terug te dringen, doordat jeugdigen door de praktijkondersteuner jeugd eerder passende hulp hadden.
- Gebruik van het regionale richtinggevend kader door de jeugdconsulenten met als doel het grip krijgen op zorgzwaarte en duur van de trajecten. ☐
- Inwoners kunnen gebruik maken van een uitgebreid preventief GGZ aanbod voor jeugd en volwassenen bij aanbieder Rivierduinen. Het preventief aanbod voor jeugd is in 2023 actief onder de aandacht gebracht van alle jeugdhulp- en onderwijspartijen binnen Voorschoten.
- Er is gewerkt aan de ontwikkeling van een lokale zorgkaart jeugdhulp met de lokale jeugdhulppartijen, waarmee de (keten)samenwerking tussen alle lokale partijen inzichtelijk en versterkt wordt.

- Gemeente Voorschoten is per medio 2023 aangesloten in het ambtelijk overleg jeugdhulp van de samenwerkende gemeenten binnen de Leidse Regio.
- Alle activiteiten van het project omklap jeugd naar jeugdhulpregio Holland Rijnland zijn tijdig gerealiseerd.

Suïcidepreventie
Voorschoten werkt sinds 2021 aan een integrale aanpak om zelfdoding te voorkomen. Er zijn verschillende maatregelen genomen, waaronder een publiekscampagne om inwoners aan te moedigen openlijk te praten over mentale problemen en tijdig hulp te zoeken. Vanaf 1 februari 2023 is het programma 'Sumona' gestart, gericht op **su**ïcidepreventie, **mo**nitoring en **na**zorg. Een belangrijk aspect is de inzet van een casemanager suïcidepreventie, die (licht) suïcidale cliënten begeleidt, vooral ter ondersteuning van huisartsen. De opdracht van Sumona is voortgezet in 2024 en de focus ligt op het versterken van het netwerk met Sumona als ketenpartner.

Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen

Belangrijkste ontwikkelingen

- Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.

Beoogde resultaten

- Evaluatie minimabeleid.
- Omklappen Werk & Inkomen

Evaluatie minimabeleid
In 2023 zijn de minimaregelingen geëvalueerd. Er is gekozen voor een combinatie van zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksmethoden. Twee afzonderlijke onderzoeken zijn uitgevoerd, resulterend in de armoedemonitor en de evaluatie van de klantbeleving van het minimabeleid. Naast deze twee rapporten is gebruik gemaakt van input uit andere bronnen en rapporten, waaronder het eindrapport van de Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg, en input van maatschappelijke organisaties over de regelingen en het aanvraagproces. De evaluatie heeft de gemeente waardevolle inzichten opgeleverd die van belang zijn voor het begrijpen van de behoeften en ervaringen van de doelgroep. Met deze verzamelde informatie kan 2024 gericht gewerkt worden aan het verbeteren en verfijnen van ons minimabeleid.

Omklappen Werk & Inkomen
Er is weer overleg opgestart met de gemeente Leiden over een (herstart) van een plan van aanpak voor een verkenning naar een eventuele overstap voor de uitvoering van Werk in Inkomen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	4% (2022)	6% (2022)
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	191,4 (2023)	344,8 (2023)

Taakveld: 6.4 WSW en beschut werk

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Aanbevelingen naar aanleiding van onderzoek naar begeleide participatie oppakken.	• Niet van toepassing.

Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Op dit taakveld worden geen beleidsmatige ontwikkelingen verwacht.	• Pilots mensen richting ondernemen of specifiek werk. • Reintegratie en participatiebeleid. • Leer-werkmarkten om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Pilots mensen richting ondernemen of specifiek werk
Het Meraki-initiatief helpt bijstandsgerechtigden met ondernemersambities door begeleiding te bieden bij het opzetten van een eigen bedrijf, terwijl ze hun uitkering behouden. Echter, het doel gaat verder dan enkel het starten van een onderneming; het programma stimuleert ook deelnemers om hun potentieel te ontdekken en weer actief deel te nemen aan het arbeidsproces, ongeacht het uiteindelijke resultaat van het ondernemingsproces. Vijf deelnemers werden ondersteund, waarvan vier met succes uit de uitkering zijn gestroomd en nu in loondienst werken en een ander voor een opleiding koos. Hoewel ze allen geen eigen bedrijf zijn gestart, hebben ze waardevolle lessen geleerd.

Ook vanuit Besluit bijstand zelfstandigen worden startende ondernemers en ondernemers die het financieel moeilijker hebben ondersteund in de vorm van het verstrekken van levensonderhoud en/of bedrijfskrediet.
Inwoners met een bijstandsuitkering worden naar vermogen begeleid naar participatie, werk en/of scholing. Om ook komende jaren inwoners te kunnen blijven ondersteunen in hun re-integratie heeft een nieuwe aanbestedingstraject plaatsgevonden waarbij diverse instrumenten zijn ingekocht. Te denken valt aan werktrajecten en werkfit trajecten.

Re-integratie en participatiebeleid
Het nieuwe re-integratie en participatiebeleid is in 2023 vastgesteld door de raad. Deze is ook direct uitgewerkt in een nieuwe verordening en beleidsregels. Het beleid richt zich op 3 pijlers: 1. Beperking van (her)instroom in de uitkering 2. Duurzame uitstroom van de re-integratiegroep richting werk of studie 3. Doorstroom van de participatiegroep.

Leer-werkmarkten om vraag en aanbod bij elkaar te brengen
In totaal zijn er 13 evenementen georganiseerd door het Werkgevers Servicepunt Zuid-Holland Centraal, allemaal gericht op het verbinden van werkgevers (banen) en werkzoekenden. Deze evenementen bieden een platform voor het vinden van werk en het opbouwen van professionele netwerken. Ook is dit jaar Praktijkleren in de Zorg opgezet om werkzoekenden op te leiden tot hulp in de huishouding. Enkele van deze evenementen zijn onder meer Banenmarkt Bibliotheek Voorschoten (31 januari 2023), Banenmarkt XXL ZHC (14 april 2023), Netwerkcafé Participatie (11

mei 2023), Meet & Greet WSP (13 juni 2023), Banenmarkt doelgroep banenafspraak (17 november 2023) en Netwerkcafé statushouders (27 november 2023).

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 65 jaar	CBS/LISA	483,1 (2022)	825,4 (2022)
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	72,4% (2022)	72,2% (2022)
26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	1% (2022)	1% (2022)
28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 - 65 jaar	CBS	144,4 (2023)	191,5 (2023)

Samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverband	Gezamenlijke afdeling werk en inkomen
Juridische vorm	Samenwerking op basis van een overeenkomst
Vestigingsplaats	Leidschendam-Voorburg
Bestuur en toezicht	Het samenwerkingsverband heeft geen eigen bestuur waarin bestuurders van de gemeenten zitting hebben.
Doelstelling	Per 1 januari 2012 zijn de gemeenten Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een samenwerkingsovereenkomst aangegaan om de werkzaamheden en dienstverlening op het gebied van Werk en Inkomen door de gemeente Leidschendam-Voorburg te laten verzorgen. De samenwerking is per 1 juli 2017 in een geactualiseerde overeenkomst voortgezet.
Bestuurlijk belang	Bestuurlijke besluiten rond Werk en Inkomen worden separaat in de respectievelijke gemeenten genomen. De samenwerkingsovereenkomst kent een bestuurlijk overleg W&I. Aan dit overleg neemt deel de Portefeuillehouder Werk en Inkomen.

Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Belangrijkste ontwikkelingen

- Het aanbod van hulpmiddelen staat onder druk door diverse landelijke en mondiale logistieke problemen.
- Kostenbesparende maatregelen.

Beoogde resultaten

- We bieden goede zorg aan inwoners die het, het hardste nodig hebben.

Wederom is in 2023 geïnvesteerd in het preventieve veld. De gemeente heeft Voorschoten voor Elkaar eerder opdracht gegeven pilots te draaien voor het uitbreiden/opzetten van algemene voorzieningen voor kwetsbare doelgroepen met als doel dat deze mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Deze pilots zijn in 2023 positief geëvalueerd en de subsidies zijn verwerkt in de structurele exploitatiesubsidie aan Voorschoten voor Elkaar. Zie ook taakveld 6.1. en 6.2. voor een bredere toelichting op de inzet op preventie en Voorschoten voor Elkaar.

Ook is in 2023 het uitvoeren van een zorgvuldig Wmo-onderzoek en het doen van een informeel moreel appel wederom een nadrukkelijk aandachtspunt richting de Wmo-consulenten gebleven. Hoewel de financiële situatie van een inwoner in het Wmo-onderzoek niet expliciet wordt meegenomen, wordt er wel gestreefd naar het benutten van de eigen mogelijkheden van de inwoner, die van hun sociaal netwerk, of die van de eerstelijnsvoorzieningen, voordat er eventueel een beroep wordt gedaan op de Wmo.

Onder maatwerkvoorzieningen vallen o.a:

- Onderdelen van het arrangementenmodel, zie overkoepelende informatie bij 6.71d
    - Huishoudelijke ondersteuning (6.71a);
    - Begeleiding (6.71b)
    - Dagbesteding (6.71c);
    - Beschermd Wonen (6.81a).
- Maatschappelijke opvang (6.81b)

Taakveld: 6.71a t/m 6.71c Huishoudelijke hulp/ Begeleiding/ Dagbesteding (WMO)

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten

Bovengenoemde taakvelden vallen onder het arrangementenmodel, zie 6.71d.

Taakveld: 6.71d Overige maatwerkarrangement (WMO)

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Er is arbeidskrapte bij de zorgverleners, en de vergrijzing zet door. De druk op de zorg blijft daardoor hoog en daarmee ook de kosten.	• We bieden goede zorg aan inwoners die het, het hardste nodig hebben. • Uitwerken kostenbesparende maatregelen.

In 2023 is de aanbesteding van het arrangementenmodel afgerond en de nieuwe aanbieders zijn gestart in 2023. Onder het arrangementenmodel vallen o.a. Huishoudelijke ondersteuning (HO) en alle vormen van begeleiding, zowel ambulant als in een woonvoorziening (Beschermd wonen/Wonen met Ondersteuning, zie 6.81a). 2023 was een jaar van overgangsrecht en finetuning van de uitvoeringsprocessen.

Huishoudelijke ondersteuning
Afgelopen jaar is geïnvesteerd in het ontwikkelen van een nieuw product, het (pilot) product Huishoudelijk ondersteuning Licht. Voorheen bestond alleen "Midden" en "Zwaar". Dit nieuwe

product kan sinds 2024 worden ingezet voor inwoners met een lichtere ondersteuningsbehoefte dan de gemiddelde cliëntsituatie omdat zij zelf en/of hun netwerk nog in staat zijn om in bepaalde mate en langdurig bij te dragen. De intentie van dit product is passendere zorg aan te kunnen bieden en onnodige kosten te voorkomen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	550 (2021)	700 (2021)

Taakveld: 6.72a t/m 6.72d Jeugdhulp begeleiding/ Behandeling/ Dagbesteding/ Zonder verblijf

Belangrijkste ontwikkelingen

Beoogde resultaten

Per 1 januari 2023 zijn er nieuwe taakvelden toegevoegd in Programma 6 conform de nieuwe IV3-voorschriften. Bij het vaststellen van de begroting 2023, waren deze nieuwe taakvelden nog niet verwerkt. Daarom hebben deze taakvelden geen toelichting.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	10,5% (2023)	11,1% (2023)

Taakveld: 6.73a t/ 6.73c Pleegzorg/ Gezinsgericht/ Met verblijf overig

Belangrijkste ontwikkelingen

Beoogde resultaten

Per 1 januari 2023 zijn er nieuwe taakvelden toegevoegd in Programma 6 conform de nieuwe IV3-voorschriften. Bij het vaststellen van de begroting 2023, waren deze nieuwe taakvelden nog niet verwerkt. Daarom hebben deze taakvelden geen toelichting.

Taakveld: 6.74a t/m 6.74c Jeugd behandel GGZ zonder verblijf/ Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf/ Gesloten plaatsing

Belangrijkste ontwikkelingen

Beoogde resultaten

Per 1 januari 2023 zijn er nieuwe taakvelden toegevoegd in Programma 6 conform de nieuwe IV3-voorschriften. Bij het vaststellen van de begroting 2023, waren deze nieuwe taakvelden nog niet verwerkt. Daarom hebben deze taakvelden geen toelichting.

Taakveld: 6.81a Beschermd wonen (WMO)

Belangrijkste ontwikkelingen

- In 2023 zal de doordecentralisatie van de Maatschappelijke Zorg plaatsvinden. Daar waar nu centrumgemeente Leiden verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Maatschappelijke Zorg worden in 2023 de lokale gemeenten in de Holland Rijnland Regio (financieel) verantwoordelijk voor de uitvoering.

Beoogde resultaten

- Inwoners kunnen op het gebied van maatschappelijke opvang, beschermd wonen, bemoeizorg en verslavingszorg rekenen op ondersteuning die lokaal dan wel (sub)regionaal beschikbaar is.

Dit valt onder het arrangementenmodel, zie 6.71d.
Voor beschermd wonen geldt voor Voorschoten een opbouwopgave. Daarvoor dient de nieuwbouw van Huize Bijdorp waar 18 tot 20 sociale huurwoningen bestemd zullen worden voor inwoners met GGZ-problematiek. Oplevering is gepland rond 2027.
Het college heeft in 2023 besloten een haalbaarheidsonderzoek te starten naar twee scheve huisjes aan de Rosenburgherlaan.

Taakveld: 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang

Belangrijkste ontwikkelingen

Beoogde resultaten

Implementatie lokale uitvoering Maatschappelijke Zorg
Als gevolg van de decentralisatie van de Maatschappelijke zorg van centrumgemeente naar individuele gemeente, is de gemeente Voorschoten per 1 januari 2023 (financieel) verantwoordelijk voor haar inwoners die dak- en thuisloos raken. In 2023 is de implementatie afgerond en zijn de samenwerkingsovereenkomsten maatschappelijke zorg Leidse Regio en Holland Rijnland door het college getekend. De vijf gemeenten van de Leidse regio hebben een programmateam Maatschappelijke zorg ingericht dat werkt aan een programmaplan dat in de eerste helft van 2024 zal worden vastgesteld.

Taakveld: 6.82a Jeugdbescherming

Belangrijkste ontwikkelingen

- De jeugdbeschermingsketen wordt verder geoptimaliseerd door de implementatie en borging van de werkwijze Beter Samenspel, waarmee de jeugdconsulenten en de gecertificeerde instellingen zich voorbereiden op het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, dat per 2026 landelijk in werking treedt. De

Beoogde resultaten

- Beter Samenspel is geïmplementeerd binnen het team jeugdconsulenten van de gemeente en de betrokken medewerkers van de gecertificeerde instellingen. Door de verbetering in de jeugdbeschermingsketen door het toepassen van deze methode, beogen we op termijn een vermindering van de duur en van het aantal

lokale veiligheidsketen inclusief het jeugdteam wordt hierop afgestemd en verder doorontwikkeld.	jeugdbeschermingsmaatregelen. • Voor de in- en uitstromende jeugdbeschermingscliënten is duidelijk bij welke partij de regie over de hulpverlening is belegd.

In Voorschoten is het aantal jeugdbeschermingstrajecten in 2023 gedaald naar 27 ten opzichte van 40 in 2022. Het aantal jeugdreclasseringstrajecten is gestegen naar 10 in 2023 ten opzichte van 7 in 2022.

In 2023 is verder vorm en inhoud gegeven aan Beter Samenspel. Het programma Beter Samenspel stuurt op een betere en efficiëntere manier van samenwerking tussen het lokale team (vrijwillig kader) en de gecertificeerde instellingen (gedwongen kader) en bereidt de gemeente voor op het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, dat per 2026 in werking treedt. Met de betere samenwerking tussen het vrijwillig en gedwongen kader is bijgedragen aan de afname van het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen.

In 2019 heeft een inkooptraject plaatsgevonden voor jeugdbescherming, jeugdreclassering, Crisisinterventieteam Haaglanden, Crisisinterventieteam Haaglanden en Regionaal Expertisecentrum Haaglanden en Jeugdhulp-plus. Deze contracten lopen (2020 - 2024), waardoor er een breed aanbod van voorzieningen aanwezig is. Landelijke problematiek speelt echter ook in de regio Haaglanden, zoals het tekort aan medewerkers voor het uitvoeren van door de rechter opgelegde maatregelen en het beschikbaar hebben van aanbod voor zeer gespecialiseerde zorgvragen. Hiervoor is in 2023 verder geïnvesteerd in en uitvoering gegeven aan de Verbeterplannen Jeugdbescherming en wordt op (boven)regionaal niveau frequent overleg hierover gevoerd. Per 2024 gaat de gemeente Voorschoten over naar de regio Holland Rijnland en lopen de contracten via de Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland. Het bovenregionale beleid blijft lopen, gezien Holland Rijnland net als Haaglanden onderdeel uitmaakt van dezelfde bovenregionale samenwerking binnen landsdeel Zuid-West.

Door de ambitie om het aantal plaatsingen gesloten jeugdzorg terug te brengen naar nul in 2030, is de instroom in de jeugdhulpplus (JHP) sterk gedaald, sterker dan verwacht. Dit heeft geleid tot financiële problemen bij de aanbieders JHP. Om de zorgcontinuïteit te borgen (plicht voor gemeenten), hebben gemeenten en aanbieders JHP samen gewerkt aan de verder ontwikkeling en uitvoering van herstel- en continuïteitsplannen en aan het ontwikkelen van alternatieve zorgvormen binnen de zorglocaties van de JHP aanbieders. In 2023 is het Bovenregionaal Plan JeugdzorgPlus en ontwikkeling alternatief JeugdzorgPlus geactualiseerd.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,6% (2023)	1,0% (2023)

Zowel het percentage als het absolute aantal jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel en een jeugd reclasseringsmaatregel is de afgelopen jaren laag en stabiel. De werkprocessen rond de toegang tot het gedwongen kader jeugdhulp zijn de afgelopen jaren uitgekristalliseerd en beter afgestemd.

Taakveld: 6.82b Jeugdreclassering

Belangrijkste ontwikkelingen **Beoogde resultaten**

Zie toelichting 6.82a.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	1% (2022)	1% (2022)
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,2% (2022)	0,3% (2022)

Verbonden partijen

Tabel Verbonden partijen Sociaal Domein

Verbonden Partij/ Samenwerkingsverband	Taakveld
Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10	6.72 Maatwerk dienstverlening 18- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
Gemeenschappelijke regeling Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.71 Maatwerk dienstverlening 18+ 6.72 Maatwerk dienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
Gezamenlijke afdeling werk en inkomen	6.2 Wijkteams 6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie 6.5 Arbeidsparticipatie 6.71 Maatwerk dienstverlening 18+ 6.72 Maatwerk dienstverlening 18-

Wat heeft het gekost?

P6 Sociaal Domein bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2023 primair	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	363	3.726	4.000	273
	Lasten	-2.069	-6.402	-5.191	1.211
	Saldo	-1.706	-2.676	-1.191	1.485
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	31	74	98	25

	Lasten	-503	-1.465	-1.431	34
	Saldo	-472	-1.391	-1.332	59
6.3 Inkomensregelingen	Baten	4.919	5.211	5.306	95
	Lasten	-6.969	-8.917	-8.510	407
	Saldo	-2.050	-3.705	-3.204	502
6.4 WSW en beschut werk	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-254	-213	-195	18
	Saldo	-254	-213	-195	18
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-829	-771	-701	70
	Saldo	-829	-771	-701	70
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	0	167	169	2
	Lasten	-1.095	-937	-1.059	-122
	Saldo	-1.095	-770	-890	-120
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	146	0	0	0
	Lasten	-3.939	0	0	0
	Saldo	-3.793	0	0	0
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-2.035	-2.038	-3
	Saldo	0	-2.035	-2.038	-3
6.71b Begeleiding (WMO)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-1.233	-1.306	-73
	Saldo	0	-1.233	-1.306	-73
6.71c Dagbesteding (WMO)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-184	-166	18
	Saldo	0	-184	-166	18
6.71d Overige maatwerkarrangement (WMO)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-374	-411	-37
	Saldo	0	-374	-411	-37
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-6.716	0	0	0
	Saldo	-6.716	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-1.018	-910	107
	Saldo	0	-1.018	-910	107
6.72b Jeugdhulp behandeling	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-675	-613	62
	Saldo	0	-675	-613	62
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-535	-517	17
	Saldo	0	-535	-517	17
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-1.461	-1.474	-13
	Saldo	0	-1.461	-1.474	-13
6.73a Pleegzorg	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-246	-252	-6

	Saldo	0	-246	-252	-6
6.73b Gezinsgericht	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-201	-197	4
	Saldo	0	-201	-197	4
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-783	-662	120
	Saldo	0	-783	-662	120
6.74a Jeugd behandel GGZ zonder verblijf	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-1.791	-1.656	134
	Saldo	0	-1.791	-1.656	134
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-792	-954	-163
	Saldo	0	-792	-954	-163
6.74c Gesloten plaatsing	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-88	-168	-81
	Saldo	0	-88	-168	-81
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	15	0	0	0
	Lasten	-487	0	0	0
	Saldo	-473	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	Baten	0	104	111	7
	Lasten	0	-174	-149	24
	Saldo	0	-70	-39	31
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	Baten	0	48	51	3
	Lasten	0	-152	-152	0
	Saldo	0	-105	-101	3
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-1.460	0	0	0
	Saldo	-1.460	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-362	-352	10
	Saldo	0	-362	-352	10
6.82b Jeugdreclassering	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	-102	-99	3
	Saldo	0	-102	-99	3
Totaal baten		5.473	9.330	9.735	405
Totaal lasten		-24.322	-30.910	-29.165	1.745
Saldo van baten en lasten		**-18.849**	**-21.580**	**-19.430**	**2.150**

Onttrekking reserves	387	1.671	1.580	-91
Toevoeging reserves	0	-80	-80	0
Mutaties reserves	**387**	**1.591**	**1.500**	**-91**

Programma resultaat	**-18.462**	**-19.990**	**-17.931**	**2.059**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (voordeel € 1.485.000)
Het voordeel op dit taakveld is grotendeels te verklaren door een voordeel van € 1.270.000 op de opvang van Oekraïense vluchtelingen, waarvan in het hoofdstuk resultaatbestemming wordt voorgesteld om dit in de reserve Opvang Oekraïners te storten. Daarnaast was er sprake van een voordeel op inburgering van € 70.000, deels door lagere uitvoeringskosten, deels door een voordelige afrekening van de SPUK over 2022. De kosten voor de omklap jeugd en de evaluatie van Voorschoten voor Elkaar vielen respectievelijk € 49.000 en € 31.000 lager uit dan geraamd. Hiervan wordt voorgesteld dit (inclusief dekking uit de reserve voor het onderdeel omklap jeugd) over te hevelen naar 2024. Op het gebied van statushouders is er sprake van een voordeel van € 38.000, door een hogere bijdrage van het COA, en door lagere lasten voor o.a. maatschappelijke begeleiding. Ten slotte waren de kosten voor kinderopvang, bestaande uit de inspecties en de sociaal medische indicaties SMI) € 14.000 lager dan geraamd. Het resterend voordeel van € 13.000 betreft overige kleine verschillen.

Taakveld 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (voordeel € 59.000)
Het voordeel op dit taakveld komt deels door lagere lasten voor opstellen van het nieuwe beleidsplan sociaal domein en het nieuwe subsidiebeleid (€ 25.000), deels door lagere lasten voor collectieve GGZ preventie (€ 11.000), en deels door lagere lasten voor het Centrum voor Jeugd en Gezin (€ 14.000). Ten slotte is en sprake van een voordeel op het saldo van de SPUKs in het kader van de Kinderopvangtoeslagaffaire van (€ 11.000). Het resterend nadeel van € 2.000 betreft overige kleine verschillen.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen (voordeel € 502.000)
Het voordeel op de energietoeslag van € 298.000 verklaart het grootste deel van het voordeel op dit taakveld. Hiervan wordt voorgesteld om dit over te hevelen naar 2024. Daarnaast was er sprake van een voordeel op de Gebundelde Uitkering (BUIG) van € 166.000, en op de bijdrage aan de samenwerking met Leidschendam-Voorburg op het gebied van werk en inkomen van € 83.000. Op de bijzondere bijstand bedraagt het nadeel per saldo € 33.000. Het resterend nadeel van € 12.000 betreft overige kleine verschillen.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie (voordeel € 70.000)
Het saldo op dit taakveld bedraagt € 70.000 voordelig. Dit wordt voor € 31.000 verklaard door een lagere bijdrage aan de samenwerkingsovereenkomst met Leidschendam-Voorburg op het gebied van werk en inkomen. Daarnaast is er met de jaarrekening 2022 incidenteel budget overgeheveld, waarvan € 41.000 resteert. De reserve-onttrekking uit de concernreserve die hier tegenover stond is dan ook € 41.000 lager. Het resterend nadeel van € 2.000 betreft overige kleine verschillen.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) (nadeel € 120.000)
Het nadeel op dit taakveld bestaat voor het grootste deel uit een nadeel op de rolstoelverstrekkingen (€ 49.000). Daarnaast kennen het zorgvervoer en de woonvoorzieningen een nadeel van respectievelijk € 30.000 en € 21.000. Ten slotte bedraagt het nadeel op de scootmobielen € 15.000. Het restant van € 5.000 nadeel betreft overige kleine verschillen.

Taakveld 6.71b Begeleiding (Wmo) (nadeel € 73.000)
Het nadeel op taakveld 6.71b wordt geheel verklaard door hogere lasten voor begeleiding. De gerealiseerde lasten blijken 6% hoger dan waar bij de laatste prognose vanuit werd gegaan.

Taakvelden 6.72(a t/m d), 6.73 (a t/m c), 6.74 (a t/m c) en 6.82 (a t/m b) (samen taakvelden jeugd) (voordeel € 198.000)
Per saldo is er op de taakvelden maatwerkvoorzieningen met en zonder verblijf jeugd en geëscaleerde jeugdzorg, die samen het onderdeel jeugd bestrijken, sprake van een voordeel van 3% op de begroting van jeugd. Dit is ook toegelicht in de raadsbrief van april 2024. Ten opzichte van de begroting is er sprake van lagere lasten voor de regionaal ingekochte zorg € 177.000, voor de niet regionaal ingekochte voorziening is een voordeel ontstaan van € 96.000 en voor de LTA is

een voordeel ontstaan van € 23.000. Op de PGB's is een nadeel ontstaan van € 56.000 en voor de afwikkeling van kosten van oude jaren is een nadeel ontstaan van € 55.000. Er zit een nadeel van € 17.000 op de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling. Het restant nadeel van € 13.000 zit op kosten voor regionale samenwerkingen.

P7 Volksgezondheid en milieu

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Inwoners zijn zich bewust van hun gezondheid en de effecten van een gezonde leefstijl;
Vermindering van de hoeveelheid restafval;
Een duurzame leefomgeving en versterking van de milieukwaliteiten van de leefomgeving;
Voorschoten creëert een gezonde leefomgeving voor haar inwoners.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 7.1 Volksgezondheid

Belangrijkste ontwikkelingen

- JGZ: Vanaf 1 juli 2022 heeft de JGZ een nieuwe wettelijke taak, het prenataal huisbezoek.
- IVH: De financiering van de functie integrale vroeghulp (IVH) wordt aangepast.
- Nieuwe wet: Wet Transparante en Voorspelbare Arbeidsvoorwaarden (TVA): M.b.t. o.a. GGD/ jeugdgezondheid/ Veilig Thuis betekent dit dat het interne opleidingsbeleid aangepast moet worden, omdat werknemers met een BIG -of SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd)-registratie hun accreditatiepunten volledig onder arbeidstijd mogen behalen. Dit brengt extra kosten met zich mee. Concrete voorstellen worden nog uitgewerkt.

Beoogde resultaten

- Niet van toepassing.

Lokaal gezondheidsbeleid
De uitvoering van het lokale gezondheidsbeleid staat beschreven in diverse plannen en akkoorden. In het Lokaal Peventieakkoord (Triple V) 2021-2023 staat beschreven hoe Voorschoten zich lokaal inzet op het gebied van gezondheid. Met de herijking van het lokale sportakkoord (Voorschoten in beweging) is de verbinding gelegd met het lokale preventieakkoord en zijn beide akkoorden samengevoegd tot één Vitaliteitsakkoord.

Het Landelijke Sportakkoord II en het Gezond en Actief Leven Akkoord hangen hieraan samen en bevatten richtlijnen wat betreft aanpak roken, alcoholmisbruik, gezonde voeding (tegengaan overgewicht), mentale gezondheid en sport en bewegen. Hierbij wordt nog nadrukkelijker ingezet op een integrale aanpak, uitgaand van de positieve gezondheid en met de inhoudelijke beweging naar de voorkant: van gezondheidszorg naar gezondheidsbevordering. Daarnaast ligt de focus op zowel universele preventie (voor de gezonde inwoners) als selectieve preventie (voor inwoners met een verhoogd risico, b.v. kwetsbare groepen). Aan de hand van de uitgangpunten uit de verschillende akkoorden wordt samen met andere relevante stakeholders de komende periode verder gewerkt aan het (nog) gezonder maken van onze inwoners.

Integraal Zorgakkoord
Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft het doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. In samenwerking met de regio Zuid-Holland Noord wordt gewerkt aan de doelstelling van het IZA. Voor de aanpak van het IZA is er een regiobeeld en een samenhangend regioplan opgesteld. Het regiobeeld geeft een overkoepeld beeld van de zorgbehoefte van de bevolking én de capaciteit van zorg, welzijn en ondersteuning. Het regioplan 'Een gezonde regio maken we samen' bevat de regionale overstijgende doelen en de globale aanpak. Zo wordt er de komende jaren ingezet op een gezond en betekenisvol leven, beter ouder worden en het versterken van de mentale gezondheid.

Gemeenschappelijke Regeling Hecht (voorheen: RDOG Hollands Midden)
Hecht is een deskundige partner in de zorg- en veiligheidsketen met als doel de verbetering van het leven van de inwoners van de regio Hollands Midden. Hecht bestaat uit de Jeugdgezondheidszorg (JGZ), Gezondheidsbescherming, Toezicht en GHOR (GTG), Gezondheidsbevordering en Onderzoek (GBO), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH) en Coronabestrijding (CB).

Taakveld: 7.2 Riolering

Belangrijkste ontwikkelingen

- Werken aan een robuust stelsel.
- Intensiveren samenwerking Leidse regio.

Beoogde resultaten

- Start uitvoering vervangen riolering Adegeest (8 km), Oranjeboomstraat e.o. (1 km) en realisatie van een tijdelijke overstort Korte Vliet.
- Vastgesteld Integraal Waterketen plan 2024-2028.

Ontwerp robuust rioolstelsel
De uitkomsten van het basis rioleringsplan (BRP) en de afvalwaterstudie vragen een nader ontwerp van het rioolstelsel. Met het ontwerpen van een robuust rioolstelsel wordt de eerste stap gezet naar een uitvoering die een bijdrage levert aan de verbetering van de waterkwaliteit. Dit is opgenomen in het inmiddels vastgestelde Integraal Waterketen programma 2024-2028, waarin naast de integrale wijkgerichte aanpak voor Adegeest, het rioleringssysteem waar mogelijk met relinen (Relinen is een rioolrenovatie techniek zonder hak en breekwerk) wordt gerepareerd en een nieuwe centrale persleiding wordt aangelegd. Met de centrale persleiding, een wijkgerichte aanpak en met de aanleg van een gescheiden systeem wordt een toekomstbestendig robuust rioleringssysteem gerealiseerd. Hierbij staat het inspelen op de klimaatveranderingen en duurzaamheid voorop.

Overstort Korte Vliet
Voor het ontlasten van overstorten, bijvoorbeeld aan de Krimkade, wordt door het Hoogheemraadschap een overstort gerealiseerd aan de Korte Vliet. Deze werkzaamheden hebben vertraging opgelopen. Volgens de huidige planning wordt de overstort in de eerste helft van 2025 aangelegd.

Vervangen riolering project Adegeest
De wijk Adegeest krijgt vanaf 2024 een grote opknapbeurt. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2022 en 2023 uitgevoerd en eind 2023 is het definitieve ontwerp voor Adegeest afgerond. Met de beheeropgave aan de riolering (bijna 8 kilometer vervangen) en de (woon)straten wordt ook de openbare ruimte op een integrale en gebiedsgerichte werkwijze verbeterd. Hiermee wordt de wijk verkeersveilig (Duurzaam veilig), klimaatadaptief en met meer biodiversiteit ingericht. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de energietransitie (ruimte reserveren). Dit allemaal om de

leefomgeving binnen de wijk Adegeest te verbeteren. Naar verwachting worden de werkzaamheden - die gefaseerd worden uitgevoerd - in 2027 afgerond.

Vervangen riolering en herinrichting rotonde Raadhuislaan
Het project Raadhuislaan, Oranjeboomstraat e.o. betreft enerzijds het vervangen van de riolering en het herinrichten van de woonstraten Raadhuislaan, Oranjeboomstraat, Sir Winston Churchillweg, Christiaan Huygensstraat en de Van Heuven Goedhartstraat. In 2022 is gestart met de voorbereiding van dit project. Dit is in 2023 voortgezet. Dit onderhoud is noodzakelijk om de openbare inrichting veilig te houden en te laten voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau C. Daarnaast wordt binnen dit project de rotonde Raadhuislaan aangepast. Hierdoor wordt de verkeersveiligheid vergroot en het aantal (bijna) verkeersongelukken omlaag gebracht. Begin 2024 starten de uitvoerende werkzaamheden aan de riolering en de wegen. Daarbij wordt ook het persriool (ruim 400 meter) tussen de Molenlaan en de rotonde Raadhuislaan vervangen. Dit dient uiterlijk in september 2024 uitgevoerd te zijn.

Samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverband	**Samenwerking Waterketen Regio Rijnland**
Juridische vorm	Samenwerkingsverband van 28 gemeenten, drinkwaterbedrijven Dunea en Oasis en het Hoogheemraadschap van Rijnland.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De samenwerking kent drie bestuursorganen: • Bestuurlijk algemeen • Bestuurlijk Cluster • C-team, overkoepelend orgaan van voorzitters van de clusters (4 in totaal) en Rijnland
Doelstelling	Gezamenlijke zorg voor de gehele waterketen en krachten bundelen. • Realiseren van de kostenbesparingen in het beheer van de waterketen; • Verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken en het innovatievermogen; • Verminderen van de personele kwetsbaarheid bij de uitvoering van de beheertaken. Vertrekpunt in de samenwerking is dat de bestaande taken en verantwoordelijkheden niet worden aangetast. Samenwerken versterkt de waterketen. Met dit uitgangspunt werken gemeenten, drinkwaterbedrijf Dunea en het hoogheemraadschap van Rijnland samen toe naar een waterketen en waterketenbeheer: • Van hoge constante kwaliteit; • Met een lage kwetsbaarheid; • Functionerend tegen zo laag mogelijke totaal maatschappelijke kosten. Met het structureel opzetten van samenwerking geven Rijnland en gemeenten invulling aan het Bestuursakkoord Water.
Bestuurlijk belang	n.v.t.

Taakveld: 7.3 Afval

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Landelijke afval doelen.	• Vermindering kilo's restafval per inwoner.

Vervolgstappen grondstoffenplan 2021-2025
De voorbereidingen zijn getroffen om per 1 januari 2024 over te kunnen gaan op nascheiden van PMD (**p**lastic en **m**etalen verpakkingen en **d**rankkartons), grofvuil ophalen tegen betaling en het apart inzamelen van matrassen. Het apart inzamelen van matrassen leidt naar verwachting tot een daling van het restafval. De matrassen worden niet meer via het grof restafval ingezameld en verbrand, maar gerecycled. In de periode februari tot en met juli 2023 is een aanbestedingstraject doorlopen voor de verwerking van restafval, grof restafval en matrassen. Contracten zijn afgesloten met AVR voor het restafval (nascheiden), Pre Zero voor het grofvuil en Matras Recycling Europa voor de matrassen.

Scheiden GFT afval
In het Grondstoffenplan 2021-2025 ligt de nadruk op het beter scheiden van GFT (Groente, Fruit- en Tuinafval en Etensresten) en OPK (Oud Papier en Karton) uit het restafval. Het vergroten van het bewustzijn over het belang van afvalscheiding en heldere, effectieve communicatie is essentieel voor het verminderen van het restafval.

In 2023 is er gecommuniceerd richting de bewoners over de nut en noodzaak van GFT-scheiding. Aan het gescheiden inzameling van GFT is een impuls gegeven door op verzoek keukenbakjes te verstrekken.

Zwerfafval
In 2023 is er een nieuwe landelijke subsidieregeling voor het opruimen van zwerfafval gekomen. Met deze subsidie is aan bewoners opschoonmateriaal (afvalgrijpers, ringen voor vuilniszakken e.d.) verstrekt. Er is een start gemaakt met het betrekken van inwoners bij het schoonhouden van hun eigen leefomgeving.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval	177 (2022)	148 (2022)

Taakveld: 7.4 Milieubeheer

Belangrijkste ontwikkelingen

- Participatietraject transitie warmte
- Warmtenet Leidse regio
- Regionale energiestrategie 2.0 opstellen
- Klimaatadaptatie opnemen in de Omgevingsvisie
- Voorbereiden en aanvragen impulsregeling DPRA
- Afronden van de externe risicodialoog (participatie met o.a. bewoners en ondernemers)
- Risicodialogen klimaatadaptatie
- Ontwikkelen campagne overlast houtstook

Beoogde resultaten

- Wijkuitvoeringsplan(nen) aardgasvrije woningen
- Duidelijkheid continuering samenwerking warmtenet Leidse regio
- Realisatieplan maatregelen klimaatakkoord
- Aanvraag Impulsregeling DPRA
- Uitwerken Uitvoeringsagenda en klimaat adaptieve maatregelen;
- Externe risicodialoog
- Lancering eerste campagne houtstook najaar 2023

Wijkuitvoeringsplan(nen) aardgasvrij
In 2023 vond het participatieproces plaats voor de ontwikkeling van het wijkuitvoeringsplan voor de Krimwijk. Dit omvatte het organiseren van twee wijkbijeenkomsten voor bewoners en het voeren van gesprekken met Verenigingen van Eigenaren (VvE), woningcorporaties en een grote particuliere verhuurder. Daarnaast zijn er woningscans uitgevoerd bij referentiewoningen om in beeld te brengen welke stappen nodig zijn om de woningen in de Krimwijk aardgasvrij te maken. Er is gestart met het opstellen van het wijkuitvoeringsplan.

Duidelijkheid continuering samenwerking warmtenet Leidse Regio
De gemeente Voorschoten werkt samen met de gemeenten Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude om de mogelijkheden van een open regionaal energiesysteem (ORES) voor de warmtetransitie vorm te geven. Er zijn drie gebieden binnen Warmte Leidse Regio waar verdere uitwerking nodig is om tot besluitvorming over de regionale infrastructuur te komen. Dat betreft natuurlijk het project restwarmte voor Voorschoten en Leiden maar ook de mogelijke inzet van restwarmte voor Leiderdorp en Zoeterwoude en de ontwikkeling van geothermie met name aan de westzijde van de regio in combinatie met de RES (Regionale Energiestrategie Holland Rijnland) gemeenten daar. In 2023 heeft de focus van het programma Warmte Leidse Regio gelegen op het inhoudelijk en organisatorisch vormgeven van de verdere samenwerking en het voorbereiden van de besluitvorming daarover. Dat heeft geleid tot positieve besluiten in de colleges en raden over de verdere samenwerking.

Realisatieplan maatregelen klimaatakkoord
Hiermee wordt de Lokale Energiestrategie 2024-2026 bedoeld (LES). Dit is een integraal uitvoeringsprogramma voor energietransitie. De LES is in 2023 door het college van B&W vastgesteld. Hiermee is tevens motie 270 afgedaan waarin de gemeenteraad het college verzocht een uitvoeringsplan voor de energiebesparingsdoelen uit de Regionale Energiestrategie Holland Rijnland voor te leggen.

Aanvraag impulsregeling DPRA
De subsidietoekenning DPRA (Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie) is eind 2023 bekrachtigd en daarmee definitief. De subsidie (€ 180.000) wordt ingezet voor de herinrichting van de wijk Adegeest, voor de klimaatadaptieve maatregelen grasbetonstenen (doorlatende verharding) op parkeerterreinen en inrichten van wadi’s in combinatie met een drainage/infiltratie leiding.

Uitwerken uitvoeringsagenda en klimaatadaptieve maatregelen
We hebben in 2023 gewerkt aan de invulling en uitwerking van de uitvoeringsagenda. Zo is voor de nieuwbouwprojecten Segaar Arsenaal en Starrenburg voor klimaatadaptatie het nodige opgenomen in o.a. het ontwerp bestemmingsplan en het concept uitwerkingsplan. Daarnaast is het nut en de noodzaak van een lokaal hitteplan onderzocht. Tot slot zijn de meekoppelkansen verkend binnen de geplande toekomstige ruimtelijke plannen en rioleringsplannen.
De uitwerking van de uitvoeringsagenda is overigens een continu proces, dat doorgaat in 2024 en de jaren daarna.

Externe risicodialoog
In 2023 is een interne risicodialoog gevoerd naar aanleiding van verfijnde stresstesten en een prioritering in de knelpuntgebieden. De externe risicodialoog wordt in 2024 gestart.

Lancering campagne houtstook najaar 2023
De campagne Houtstook 2023-2024 is eind 2023 van start gegaan. Op de gemeentelijke website en op social media zijn enkele berichten geplaatst met als doel inwoners ervan bewust te maken dat het stoken van hout overlast kan geven in de buurt.

Vastgoed
Bij regulier onderhoud wordt standaard LED verlichting toegepast en voor gemeentelijk vastgoed wordt energieprestatieadvies ingewonnen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	9,8% (2021)	33,1% (2021)

Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Belangrijkste ontwikkelingen

- Op dit taakveld zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen van toepassing.

Beoogde resultaten

- Herstel padenstructuur.
- Uitvoering beheerplan.
- Upgraden aula Rosenburgh.

Begraafplaats Rosenburgh
De begraafplaats Rosenburgh is prachtig gelegen en heeft een mooie groene uitstraling, onder andere door het goede beheer en onderhoud. De begraafplaats biedt al vele jaren een plek voor inwoners van Voorschoten en de regio voor een laatste rustplaats en om dierbaren te gedenken. Modernisering en toekomstbestendige maatregelen zijn echter nodig voor de begraafplaats om deze plek te laten aansluiten op de wensen uit de samenleving. Daarom is in 2023 gestart met een onderzoek naar toekomstige ontwikkelingen voor begraafplaats Rosenburgh. In het tweede kwartaal van 2024 wordt hiervoor een voorstel voorgelegd aan de raad. Niet alle doelen voor het jaar 2023 zijn behaald. Voor het herstellen van de padenstructuur en het upgraden van de aula van de begraafplaats moet namelijk eerst een beheervisie worden opgesteld. Hierin worden op basis van de ambities en te behalen doelen, de kaders voor het beheer vastgelegd. Deze kaders worden vervolgens doorvertaald in een beheerplan met betrekking tot begraafplaatsen.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden partijen Volksgezondheid en Milieu

Naam	Taakveld
Gemeenschappelijke regeling GGZ subsidies	7.1 Volksgezondheid
RDOG Hollands Midden	7.1 Volksgezondheid
Omgevingsdienst West-Holland	7.4 Milieu: legalisering, toezicht, handhaving

Wat heeft het gekost?

P7 Volksgezondheid en milieu bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
7.1 Volksgezondheid	Baten	62	194	190	-5
	Lasten	-1.944	-1.915	-1.830	85
	Saldo	-1.882	-1.721	-1.640	81
7.2 Riolering	Baten	2.748	2.848	3.144	296
	Lasten	-1.709	-1.876	-1.915	-39
	Saldo	1.039	972	1.230	257
7.3 Afval	Baten	4.926	4.938	4.962	25
	Lasten	-3.356	-3.415	-3.202	213
	Saldo	1.570	1.522	1.760	238
7.4 Milieubeheer	Baten	0	91	134	43
	Lasten	-959	-1.454	-1.271	183
	Saldo	-959	-1.363	-1.137	226
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	339	339	331	-8
	Lasten	-327	-387	-1.384	-997
	Saldo	12	-48	-1.054	-1.006
Totaal baten		8.075	8.410	8.761	351
Totaal lasten		-8.294	-9.048	-9.602	-554
Saldo van baten en lasten		**-219**	**-638**	**-841**	**-204**

Onttrekking reserves	0	387	130	-257
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	**0**	**387**	**130**	**-257**

Programma resultaat	**-219**	**-251**	**-711**	**-460**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Taakveld 7.1 Volksgezondheid (voordeel € 81.000)
Op dit taakveld is er per saldo sprake van een voordeel van € 81.000. In december 2023 is door het algemeen bestuur van Hecht niet ingestemd met de begrotingswijziging. De financiële gevolgen voor de begroting van Voorschoten waren al wel verwerkt met de najaarsnota 2023, dit zorgt voor een financieel voordeel van € 87.000 op de gemeenschappelijke regeling van Hecht. De

begrotingswijziging van Hecht zal opnieuw worden voorgesteld in 2024. Overige verschillen ontstaan door kleine afwijkingen.

Taakveld 7.2 Riolering (voordeel € 257.000)
Op dit taakveld is, na onttrekking (€ 343.000) uit de egalisatievoorziening rioolheffing, per saldo sprake van een voordeel van € 257.000. Dit voordeel wordt grotendeels verklaard door afwijkingen aan de batenkant. De onttrekking uit de voorziening was niet begroot, waardoor de gehele onttrekking leidt tot hogere baten. Deels betreft dit de dekking van lagere baten op de rioolheffing (€ 47.000 nadeel). Het resterende deel van de onttrekking wordt verklaard door hogere lasten. De lasten voor riolering zijn hoger als gevolg van extra kosten die gemaakt zijn voor onder andere het reguliere beheer en onderhoud van de riolering, gemalen en pompinstallaties. Door het uitstellen van vervangingsinvesteringen wordt de technische levensduur van riolering in Voorschoten op de proef gesteld. Dit zorgt ervoor dat er vaker ad hoc reparatie- en onderhoudswerkzaamheden moeten plaatsvinden aan het riool. Dit heeft gezorgd voor extra lasten (€ 144.000) die niet begroot waren. Bij de najaarsnota werd rekening gehouden met een extra storting in de egalisatievoorziening van € 105.000. Daar deze niet wordt uitgevoerd, maar een onttrekking noodzakelijk is, leidt dit tot een voordelig effect op de lasten van dit taakveld.

Taakveld 7.3 Afval (voordeel € 238.000)
Het taakveld Afval kent, na storting (€ 114.000) in de egalisatievoorziening, per saldo een voordeel van € 238.000. Dit wordt grotendeels verklaard door de afwijking op de geraamde storting van de bijbehorende egalisatievoorziening. Bij de najaarsnota werd rekening gehouden met een dotatie van € 522.000 in de voorziening, maar deze is per saldo lager uitgevallen. Dit verklaart een voordeel van € 408.000 op de lasten van dit taakveld. Het voordeel wordt verkleind door de hogere lasten op andere onderdelen. Door hogere onderhoudskosten en incidentele reparaties vallen de lasten van de tractie € 62.000 hoger uit. Ook zijn er hogere lasten (€ 98.000) voor beleid als gevolg van de inhuur van een afvalcoach en extra campagnes voor afvalscheiding. Tot slot zijn de kosten van het afvalbrengstation hoger uitgevallen door hogere verwerkingskosten (€ 27.000 nadeel) en meer bezoekers (€ 9.000 nadeel) dan begroot. Het restantnadeel (€ 1.000) wordt verklaard door overige verschillen.
Aan de batenkant is sprake van een voordeel van € 25.000. Dit wordt verklaard door een tweetal factoren. Door de verkoop van oude tractiemiddelen en afvalcontainers van afval zijn niet voorziene verkoopopbrengsten gerealiseerd van € 20.000 (voordeel). Daarnaast zijn er hogere afvalopbrengsten bij de gescheiden fracties zoals glas, papier en textiel ontstaan van € 5.000 (voordeel).

Taakveld 7.4 Milieubeheer (voordeel € 226.000)
Het taakveld sluit af met een positief saldo van € 226.000 waarbij er een voordeel is op de baten van € 43.000 en een voordeel op de lasten van € 183.000. Het voordeel op de lasten worden grotendeels (€ 111.000) verklaard door onderuitputting op de doorgeschoven middelen uit 2022 voor de uitvoeringskosten van het klimaatakkoord. Daarnaast ontstaat er een voordeel (€ 54.000) door niet uitgegeven middelen voor fonds duurzaamheid. Bij de jaarrekening zal worden voorgesteld om deze niet bestede budgetten opnieuw beschikbaar te stellen voor 2024. Daarnaast waren er ook lagere lasten (€ 47.000) dan geraamd voor de bijdrage aan de Warmtelinq. Hier tegenover staan hogere bijdrage voor respectievelijk Omgevingsdienst West Holland (€ 19.000) en Holland Rijnland (€ 11.000) met betrekking tot de afrekening 2022. Deze extra bijdragen waren bij de jaarrekening 2022 nog niet bekend. Het restantvoordeel op de lasten (€ 1.000) wordt verklaard door overige kleine verschillen.
Voorgesteld wordt om de drie budgetten met onderuitputting door te schuiven naar 2024, waarbij € 111.000 ten laste van de bestemmingsreserve Klimaatgelden, € 54.000 ten laste van bestemmingsreserve duurzaamheid en € 47.000 ten laste van de concernreserve.

Het voordeel op de baten heeft betrekking op een subsidie van de Provincie inzake de Dobbewijk (€ 21.000) welke uit voorzichtigheid niet was geraamd. Bij de SPUK Klimaat is een hoger subsidiebedrag (€ 22.000) in 2023 gerealiseerd, doordat er meer kosten zijn gemaakt dan begroot.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria (nadeel € 1.006.000)
Het taakveld sluit af met een negatief saldo van € 1.006.000 waarbij er een nadeel is op de baten van € 8.000 en een nadeel op de lasten van € 998.000. Het nadeel op de lasten wordt voor € 995.000 veroorzaakt door de vorming van een nieuwe voorziening ten behoeve van meerjarig afgekocht onderhoud door nabestaanden. Het is al jarenlang gemeentelijke beleid dat nabestaanden het meerjarenonderhoud kunnen afkopen. De gemeente is conform het geldende BBV verplicht om hiervoor een voorziening te vormen zodat aan deze toekomstige onderhoudsverplichtingen voldaan kan worden. De noodzakelijke vorming van de voorziening is aan het licht gekomen naar aanleiding van een recent onderzoek omtrent de toekomstvisie van begraafplaats Rosenburgh dat begin 2024 is uitgevoerd. De lagere baten van € 8.000 wordt veroorzaakt doordat er in 2023 minder begrafenissen hebben plaatsgevonden dan ingeschat.

P8 Wonen en bouwen

Doelstelling: "Wat wilden we bereiken ?"

Er moet een goede balans zijn in het woningaanbod, daardoor kan Voorschoten verschillende doelgroepen aan zich binden. Ook bevordert de voldoende beschikbaarheid van woningen de doorstroming;

We willen het dorpse groene karakter behouden, de ruimtelijke opgave voor de komende jaren richt zich daarom op de instandhouding en het beheer van de ruimtelijke structuur van Voorschoten.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 8.1 Ruimte en leefomgeving

Belangrijkste ontwikkelingen

- Inwerkingtreding Omgevingswet per 1-1-2023.

Beoogde resultaten

- Per 1-1- 2023 werken we volgens de minimale eisen van de Omgevingswet.
- Woningbouwopgave: zichtbare voortgang op diverse locaties.

(Invoering) Omgevingswet
De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. 2023 stond in het teken van de voorbereiding op de inwerkingtreding van deze wet. Het resultaat van onze inzet in 2023 is dat we:

- reguliere aanvragen en meldingen kunnen behandelen;
- de database met bestemmingsplannen hebben opgeschoond en daarmee een goede basis hebben voor het tijdelijk omgevingsplan;
- vragenbomen in het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) hebben toegespitst op de meest voorkomende activiteiten in Voorschoten;
- de legesverordening hebben aangepast aan de Omgevingswet en in besluitvorming hebben gebracht;
- voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen algemene informatie op de website hebben geplaatst.

We voldoen hiermee aan de minimale eisen van de VNG.

Voortgang ontwikkeling woningbouwprojecten
Om de raad actief te informeren over de voortgang van woningbouwprojecten is op 6 september 2023 een raadsinformatiebrief (nr. 062) uitgegaan met een actuele weergave van de voortgang en fasering van de projecten. Met deze raadsinformatiebrief is een start gemaakt met het halfjaarlijks informeren van de gemeenteraad over de voortgang op de woningbouwprojecten. Ten tijde van de vaststelling van de jaarrekening 2023 is de raad tussentijds via de raadsinformatiebrief voortgang woningbouwprojecten van maart 2024 actief geïnformeerd over de voortgang van de projecten over de periode 1 juli 2023 tot 31 december 2023. Aangezien beide raadsinformatiebrieven een volledig beeld geven van de voortgang op de projecten wordt voor meer informatie naar deze brieven verwezen.

Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)

Belangrijkste ontwikkelingen	Beoogde resultaten
• Uitwerken en uitvoeren van het betreffende deel van het (nieuwe) coalitieakkoord.	• Afsluiten van intentieovereenkomsten met een duidelijk beeld van de economische haalbaarheid; • Afsluiten van anterieure overeenkomsten bij (her)ontwikkelingen incl. passend kostenverhaal; • Op transparante wijze samenwerken met marktpartijen; • Actualiseren van de Grondexploitatie Duivenvoordecorridor.

Volgens het huidige grondbeleid kiest de gemeente voor een vorm van gebiedsontwikkeling, waarbij duidelijk niet gekozen is voor een ondernemende, maar voor een, in meer of mindere mate, faciliterende rol.
De gemeente beperkt zich grotendeels tot het vaststellen van het bestemmingsplan, het uitvoeren van toezicht op activiteiten van derden en het uitvoeren van verplicht kostenverhaal.

Lopende projecten met beschikbare budgetten als gevolg van afgesloten anterieure of intentie overeenkomsten omvatten Foreschate, Starrenburg III, Intratuin, Segaar/Arsenaal, Einsteinlaan en Raadhuislaan waarvan van de laatste de intentieovereenkomst is verlengd via een allonge.
De anterieure overeenkomst voor Segaar/Arsenaal en Starrenburg III is voorbereid in 2023 en zal in 2024 ondertekend worden. In het project Wagtendonkstraat zal met de nieuwe woningcorporatie Rijnhart Wonen ook een intentieovereenkomst gesloten worden. Bij de Jan Evertsenlaan is de intentieovereenkomst opgesteld.

Voor het project Duivenvoorde Corridor is een grondexploitatie vastgesteld en voert de gemeente actief grondbeleid. De onteigening, op basis van het exploitatieplan, van het laatste deel, Noortveer, is uitgesproken in 2021. Tot ver in 2023 heeft de vorige eigenaar (voortgezet) gebruik mogen maken van de grond. Daarna is gestart met de voorbereiding van de gunning en aanbesteding. Ook zijn de kassen gesloopt, de gronden geëgaliseerd en overgedragen en is begonnen met het archeologie-traject. De jaarrekening geeft de financiële voortgang van het project weer.

In 2020 is – conform advies van de commissie bezwaarschriften – het besluit genomen geen subsidievoorschot te verstrekken voor het project Deltaplein, omdat een transparant inzicht in de achterliggende boekhouding vooralsnog ontbreekt. De voorziening voor dit project wordt in stand gehouden omdat de subsidie pas na afloop van de juridische procedures definitief kan worden vastgesteld. Eind 2023 heeft Deltaplein BV beroep ingesteld tegen de beslissing op bezwaar om de subsidie op nihil vast te stellen. De gemeente Voorschoten wil de rechter laten (be)oordelen of bovengenoemd besluit juridisch houdbaar is. De gemeente krijgt de mogelijkheid verweer te voeren tegen het ingediende beroep.
Deze procedure zal uiteindelijk tot een finaal oordeel leiden. Hoe lang dat zal duren, hangt mede af of Deltaplein BV gebruik zal maken van de mogelijkheid hoger beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

In 2023 is een onderzoek gestart naar het mogelijk instellen van een recht van eerste koop van vastgoed voor de gemeente, de resultaten volgen in de loop van 2024.

Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen

Belangrijkste ontwikkelingen

- De maatschappelijke opgave vraagt meer betaalbare woningen. De nationale en regionale woon- en bouwagenda zullen een hogere taakstelling bij de gemeenten neerleggen. Vanuit het coalitieakkoord gaan we hierop anticiperen.
- Ontwikkelvisie centrum.

Beoogde resultaten

- Een nieuwe regionale – en lokale visie op Wonen, die aansluit bij de nieuwe landelijke ontwikkelingen.
- De onderzoeken naar realisatie van meer betaalbare woningen op gemeentegrond (o.a. erfpacht) en regulering van toewijzing moeten een effectief instrumentarium opleveren.
- We maken inzichtelijk hoe speculatie van de woningvoorraad tegengegaan kan worden (hoe houden we betaalbare woningen ook echt betaalbaar).
- We maken jaarlijks prestatieafspraken met alle corporaties binnen de Voorschotense woningmarkt.

Plan van Aanpak opstellen nieuwe woonvisie 2023
Begin 2023 is een startnotitie naar de raad gegaan om het proces vast te leggen om tot een nieuwe woonvisie te komen. Er is actief geparticipeerd om te komen tot een nieuwe woonvisie, zo zijn er gesprekken gevoerd met de corporaties, huurdersvertegenwoordigers, de Participatiegroep Wonen en Bouwen, ontwikkelaars, maar zijn ook inwoners gevraagd een enquête in te vullen en mee te denken over wat er in de woonvisie moet komen te staan. Als tussenfase zijn beleidsuitgangspunten vastgesteld door de raad en op 7 december 2023 is de nieuwe woonvisie vastgesteld. Tijdens de vaststelling van de beleidsuitgangspunten heeft de raad het college opgeroepen de opkoopbescherming in te voeren. Dit punt is ook opgenomen in de woonvisie, alsmede het burgerinitiatief voor realisatie van een Knarrenhof in Voorschoten.

Voorbereidingen Meerjaren Prestatieafspraken 2024
Er is een activiteitenoverzicht (voorheen jaarschijfafspraken) met de corporaties en huurdersvertegenwoordigers gemaakt in 2023 en in het laatste kwartaal van 2023 zijn de voorbereidingen gestart voor een procesplanning om te komen tot nieuwe meerjaren prestatieafspraken in 2024 en zijn er externe bedrijven benaderd om de partijen onafhankelijk te begeleiden om tot meerjaren prestatieafspraken te komen. Hiervoor is €15.000 opgenomen in de begroting 2024. De prestatieafspraken gaan over de beschikbare en betaalbare woningvoorraad, duurzaamheid, wonen en zorg en leefbaarheid.

Meer betaalbare woningen en regulering van toewijzing
Het zoeken naar en realiseren van meer betaalbare woningen is een doorlopend proces. Hierbij is de gemeente ook regelmatig afhankelijk van derden, waarbij in samenspraak met de raad zoveel mogelijk ambities meegenomen zijn in de nieuwe woonvisie. Met betrekking tot het reguleren van toewijzing is college in afwachting geweest van de herziening Huisvestingswet 2014, om na te gaan welk instrumentarium de gemeenten krijgen om meer sturing te geven aan het toewijzen van woningen aan onder andere eigen inwoners. Ten tijde van de vaststelling van de woonvisie waren er nog geen nieuwe toewijzingsregels van kracht. Daarom zijn daar geen afspraken over gemaakt, anders dan intenties. In relatie tot betaalbaarheid is in september 2023 een eerste wijzigingsbesluit van de doelgroepenverordening Voorschoten vastgesteld waarbij de instandhoudingstermijnen

aangepast zijn in lijn met de Regionale Woonagenda Holland Rijnland en is de betaalbaarheidsgrens overgenomen zoals door het Rijk is vastgesteld.

Er worden stappen gemaakt met de corporaties met betrekking tot de betaalbare woningvoorraad. College kan melden dat Woonzorg Nederland het laatste gedeelte van de verkoop heeft afgerond en 106 woningen zijn overgedragen aan Rijnhart Wonen en niet aan een commerciële partij zoals een institutionele belegger. Dit in lijn met het collegebeleid en het draagt bij aan de gewenste mogelijkheid tot regulering van de betaalbare woningvoorraad, ook in de middenhuur.
Tot slot heeft de raad besloten een mogelijkheid tot het realiseren van 120 Flexwoningen nader uit te werken, in het kader van het streven naar meer (en sneller) bouwen van sociale huurwoningen. De samenwerking met de wooncorporatie is in lijn met hun positie van preferred partners, zoals in de Woonvisie is vastgelegd.

Kerngroep Wonen en Bouwen
In 2023 is aan inwoners gevraagd om mee te denken over de woonvisie en is er parallel een vacature uitgezet voor leden van de participatiegroep Wonen en Bouwen (voorheen kerngroep). Daar is enthousiast op gereageerd en inmiddels heeft de groep 15 leden die de inwoners vertegenwoordigen en zijn er ook werkafspraken gemaakt. De betrokken partijen komen gemiddeld 4 keer per jaar bij elkaar.

Regionale ontwikkelingen
In 2023 is de Regionale Realisatieagenda (de Woondeal) ondertekend door o.a. de provincie, BZK en de 13 gemeenten van de regio Holland Rijnland, waaronder Voorschoten. Hier zijn afspraken in opgenomen over het realiseren van meer betaalbare woningen, waarbij 67% betaalbaar het uitgangspunt is. In de regio is dit doorvertaald naar 30% sociale huurvoorraad en 35% middensegment.

In juni 2023 is de Regionale Woonagenda Holland Rijnland vastgesteld, daar heeft de raad een zienswijze periode voor doorlopen. De regionale woonagenda is eveneens input geweest voor de lokale woonvisie die de raad in december heeft vastgesteld. Een van de taakstellingen vanuit de regio is de realisatie van woonwagenstandplaatsen. Vanuit het project Segaar – Arsenaal is er een definitief besluit genomen over de standplaats waar woonwagens gerealiseerd zullen gaan worden, waarmee de huisvesting van een specifieke bewonersgroep geborgd wordt. Er is bij de nieuwe locatie ook rekening gehouden met mogelijke uitbreiding.

Beleidsplan vergunningverlening, toezicht en handhaving
Het college heeft het evaluatieverslag en de jaarrapportage 2023 alsook het uitvoeringsprogramma 2024 vastgesteld. Hiermee wordt voldaan aan de verplichting uit het Omgevingsbesluit omgevingsrecht. De gemeenteraad is geïnformeerd via de raadsinformatiebrief van 5 maart 2024.

Overige ontwikkelingen
In het vastgestelde herijkte IHP is opgenomen dat de nieuwe Fortgensschool met mogelijk een (I)HP op de locatie Marijkelaan 2/4 gerealiseerd gaat worden. Daarmee wordt ook de mogelijke realisatie van goedkope (gereguleerde) woningen op die locatie gefaciliteerd.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2023	Landelijk 2023
35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	486 (2023)	368 (2023)
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2,0 (2022)	9,3 (2022)

37	Demografische druk	%	CBS	89,2% (2023)	70,3% (2023)
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	€ 1.340 (2023)	€ 860 (2023)
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	€ 1.430 (2023)	€ 942 (2023)

Wat heeft het gekost?

P8 Wonen en bouwen bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		**Begroting 2023 primair**	**Begroting 2023 na wijziging**	**Rekening 2023**	**Verschil 2023 Begr. na wijzing / rekening**
8.1 Ruimte en leefomgeving	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-913	-1.197	-1.202	-5
	Saldo	-913	-1.197	-1.202	-5
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)	Baten	2.305	938	182	-756
	Lasten	-2.391	-984	-160	824
	Saldo	-86	-46	22	68
8.3 Wonen en bouwen	Baten	686	512	468	-44
	Lasten	-1.230	-1.827	-1.773	54
	Saldo	-545	-1.315	-1.305	10
Totaal baten		2.991	1.450	650	-800
Totaal lasten		-4.535	-4.007	-3.135	872
Saldo van baten en lasten		**-1.544**	**-2.558**	**-2.485**	**72**

Onttrekking reserves	57	772	675	-97
Toevoeging reserves	0	-75	-75	0
Mutaties reserves	**57**	**697**	**600**	**-97**

Programma resultaat	**-1.487**	**-1.861**	**-1.885**	**-24**

Toelichting op verschillen begroot actueel/werkelijk in taakvelden >= € 50.000

Taakveld 8.2 Grondexploitaties (voordeel € 68.000)
De grote verschillen in baten en lasten op taakveld 8.2 zijn inherent aan een grondexploitatie (grex). Dit wordt voornamelijk verklaard door het doorschuiven van de geplande activiteiten en kosten (€ 821.000 in totaal) naar 2024:

Plankosten	€ 400.000
Verwervingen	€ 120.000
Bouwrijp maken	€ 114.000
Sloop en sanering	€ 110.000
Toegerekende rente	€ 47.000
Woonrijp maken	€ 30.000

Daar de grondexploitatie budgettair neutraal is, verklaard dit ook grotendeels de afwijking aan de batenkant.

Het voordeel op het taakveld ontstaat voornamelijk door een gedeeltelijk vrijval van de voorziening. De grondexploitatie zelf sluit af met een (balans) saldo van € 583.000. Dit is ten opzichte van de jaarrekening 2022 een verbetering van € 31.000, waardoor dit uit de voorziening kan vrijvallen. Aangezien er bij de begroting 2023 rekening gehouden was met een storting (€ 6.000) in de voorziening, geeft dit nog eens een extra voordeel. Het restantvoordeel ontstaat door een lagere doorbelasting van uren (€ 30.000).

Verplichte paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Voorschoten geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten. De heffingsbevoegdheid ontleent de gemeente aan een wettelijke grondslag, zoals de Gemeentewet en de Wet milieubeheer. Het invoeren, wijzigen en afschaffen van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Onder de belastingen vallen de onroerende-zaakbelastingen, de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, de hondenbelasting, de toeristenbelasting, de precariobelasting en de reclamebelasting.

Wat betreft de bestemmingsheffingen, hieronder vallen de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De rechten omvatten een zeer grote groep belastbare feiten. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie. Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt voor de dekking van gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

'Inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen.' Zo is het beleid van de gemeente Voorschoten op het gebied van lokale heffingen samen te vatten. De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk, waarbij er van wordt uitgegaan dat leges en rechten kostendekkend blijven of worden. De OZB wordt, anders dan de gebruikelijke indexering en de gemaakte afspraken, niet verder verhoogd.

1.2.1 Aanpassing belastingen

De geraamde opbrengsten van belastingen zijn voor 2023 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 3,1% (geharmoniseerde consumenten-prijzenindex). Onderstaand wordt een aantal aanpassingen nader toegelicht.

OZB

Bij het vaststellen van de begroting 2023 is het inflatiepercentage van 3,1% toegepast en zijn de opbrengsten OZB woningen en niet-woningen hiermee verhoogd. Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2023 is rekening gehouden met bovenstaande uitgangspunten en bij de waardeontwikkeling is uitgegaan van een waardestijging van 12,4% voor de woningen en een waardedaling van 1,4% voor de niet-woningen.

Precariobelasting

De tarieven voor de precariobelasting zijn met het inflatiepercentage van 3,1% verhoogd.

Reclamebelasting

De opbrengst van de reclamebelasting wordt in overleg met de centrumondernemers vastgesteld en is voor 2023 niet verhoogd. Het variabele tarief is gelijk gebleven waarbij ook het minimumtarief (€ 400) en maximumtarief (€ 900) ongewijzigd zijn gebleven.

Hondenbelasting

De opbrengst voor de hondenbelasting is met het inflatiepercentage van 3,1% verhoogd.

Toeristenbelasting

De opbrengst van de toeristenbelasting is met het inflatiepercentage van 3,1% verhoogd.

1.2.2 Aanpassing leges en rechten

Volgens de uitgangspunten in de begroting zijn de leges en rechten voor 2023 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 3,1% (consumentenprijsindex). Hierop zijn de volgende uitzonderingen:

- Voor de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk is het tarief ongewijzigd gebleven op een percentage van 5,3% van de bouwkosten;
- Tarieven die door het Rijk worden vastgesteld zijn voor dat bedrag opgenomen.

Riool en Afval

Voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing geldt dat de tarieven, rekening houdend met de egalisatievoorziening, maximaal 100% kostendekkend zijn. Bij het vaststellen van de begroting 2023 zijn de tarieven niet verhoogd ten opzichte van 2022. Bij het vaststellen van de begroting 2023 is de opbrengst afvalstoffenheffing met 8% verhoogd (inclusief 3,1% inflatiecorrectie). De tarieven afvalstoffenheffing zijn hierdoor ook met 8% gestegen ten opzichte van 2022.

1.3 Overzicht tarieven

De belangrijkste tarieven voor belastingjaar 2023 zijn:

Belastingen	Tarief 2023
Onroerende zaakbelasting voor woningen	
Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde)	0,1226 %
Onroerende zaakbelasting voor niet-woningen	
Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde)	0,2336 %
Tarief gebruiker (% van de WOZ-waarde)	0,1986 %
Afvalstoffenheffing	
• Aanleunwoning	€ 292,38
• Etagewoning met eenpersoonshuishouden	€ 328,80
• Etagewoning met meerpersoonshuishouden	€ 418,87
• Overige woonruimte met eenpersoonshuishouden	€ 388,93
• Overige woonruimte met meerpersoonshuishouden	€ 479,26
Rioolheffing	
• Afvoer afvalwater	€ 235,32
• Afvoer ander water dan afvalwater	€ 13,92
Hondenbelasting	
• Eerste hond	€ 92,04
• Tweede hond	€ 138,36
• Elke volgende hond	€ 182,52

1.4 De opbrengsten van de gemeentelijke belastingen

In onderstaand overzicht staan de geraamde en werkelijke baten voor 2023 voor de belangrijkste belastingen.

	Belastingen	Begroting na wijziging 2023	Werkelijk 2023
1	OZB Eigenaren	€ 7.413.821	€ 7.543.940
2	OZB Gebruikers	€ 482.609	€ 570.763
3	Roerende ruimte belastingen	€ 6.231	€ 6.376
4	Hondenbelasting	€ 138.876	€ 142.624
5	Precariobelasting	€ 11.000	€ 10.300
6	Toeristenbelasting	€ 235.654	€ 208.274
7	Reclamebelasting	€ 81.000	€ 92.442
8	BIZ-Dobbewijk	€ 27.000	€ 27.333

1.5 De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen

In onderstaand overzicht staan de geraamde en werkelijke baten voor 2023 voor de belangrijkste heffingen.

	Heffingen	Begroting na wijziging 2023	Werkelijk 2023
9	Afvalstoffenheffing	€ 4.758.734	€ 4.759.560
10	Rioolheffing	€ 2.848.193	€ 2.798.842
11	Marktgelden	€ 37.179	€ 27.747
12	Begrafenisrechten	€ 338.974	€ 322.935
13	Leges wabo	€ 199.213	€ 219.448

1.5.1 Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van percelen waarvoor een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen bestaat. De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de afvalstoffenheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekkendheid altijd 100%. Voor de afvalstoffenheffing is over 2023 uiteindelijk € 114.000 toegevoegd aan de egalisatievoorziening.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Raming	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	3.569.000	3.338.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen*	-167.000	-189.000
Netto kosten taakveld(en)	**3.402.000**	**3.149.000**
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	841.000	1.040.000
BTW	516.000	444.000
Totaal toerekenbare kosten	**1.357.000**	**1.484.000**
Totale kosten	**4.759.000**	**4.633.000**
Totale opbrengsten	**4.759.000**	**4.747.000**
Dotatie ultimo 2023		**114.000**
Kostendekkendheid	**100%**	**100%**

* betreft inkomsten en onttrekking uit voorziening afvalstoffenheffing.

1.5.2 Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de rioolheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekkendheid altijd 100%. Voor de rioolheffing is over 2023 uiteindelijk € 343.000 onttrokken aan de egalisatievoorziening. De lasten voor riolering zijn hoger als gevolg van extra kosten die gemaakt zijn voor onder andere het reguliere beheer en onderhoud van de riolering, gemalen en pompinstallaties. Door het uitstellen van vervangingsinvesteringen wordt de technische levensduur van riolering in Voorschoten op de proef gesteld. Dit zorgt ervoor dat er vaker ad hoc reparatie- en onderhoudswerkzaamheden moeten plaatsvinden aan het riool.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	Raming	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	2.124.000	2.390.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen		-3.000
Inkomsten taakveld(en) onttrekking		
Netto kosten taakveld(en)	**2.124.000**	**2.387.000**
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	340.000	398.000
BTW	284.000	334.000
Totaal toerekenbare kosten	**624.000**	**732.000**
Totale kosten	**2.748.000**	**3.119.000**

Totale opbrengsten	**2.748.000**	**2.776.000**
Onttrekking ultimo 2023		**343.000**
Kostendekkendheid	**100%**	**100%**

1.5.3 Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. De opbrengst is afhankelijk van de daadwerkelijke bezetting van de weekmarkt. De uiteindelijke kostendekkendheid komt over 2023 uit op 37%.

Berekening kostendekkendheid marktgeld	Raming	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	78.000	72.500
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld(en)	**78.000**	**72.500**
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	24.000	26.000
BTW	11.000	8.500
Totaal toerekenbare kosten	**35.000**	**34.500**
Totale kosten	**113.000**	**107.000**
Totale opbrengsten	**42.000**	**39.000**
Kostendekkendheid	**37%**	**37%**

1.5.4 Begraafplaatsrechten

Begraafplaatsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. De gerealiseerde opbrengst is al een aantal jaar relatief stabiel en is hoofdzakelijk afhankelijk van het aantal begrafenissen. De uiteindelijke kostendekkendheid komt over 2023 uit op 46%.

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	Raming	Realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	335.000	384.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-8.000	-7.000
Netto kosten taakveld(en)	**327.000**	**377.000**
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	236.000	302.000
BTW	17.000	24.000
Totaal toerekenbare kosten	**253.000**	**326.000**
Totale kosten	**580.000**	**703.000**
Totale opbrengsten	**339.000**	**323.000**
Kostendekkendheid	**58%**	**46%**

Naar aanleiding van een recent onderzoek omtrent de toekomstvisie van begraafplaats Rosenburgh en de kostendekkendheid, is geconstateerd dat de gemeente geen voorziening heeft voor meerjarig onderhoud welke door nabestaanden wel voldaan en afgekocht is. De gemeente is conform het geldende BBV verplicht hiervoor een voorziening te vormen zodat aan deze toekomstige onderhoudsverplichtingen voldaan kan worden. Er is hiervoor dan ook een voorziening gevormd, welke per 31 december 2023 een waarde vertegenwoordigd van € 994.000.

1.5.5 Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels: Algemene dienstverlening, Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen) en Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn (specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De uiteindelijke kostendekkendheid komt over 2023 voor de drie titels uit op respectievelijk 84%, 83% en 114%. Voor de leges omgevingsvergunning is in de najaarsnota 2023 een lagere opbrengst van € 450.000 vermeld, dit komt doordat er

minder aanvragen voor verbouwingen zijn onder andere door de hogere huizenprijzen en stijgende hypotheekrentes.

Kostendekkendheid Titel 1: Leges Algemene dienstverlening	Raming	Realisatie
Kosten taakvelden	364.000	405.000
Toe te rekenen overhead	157.000	213.000
Totale kosten	**521.000**	**618.000**
Totale opbrengsten	**294.000**	**521.000**
Kostendekkendheid	**56%**	**84%**

Kostendekkendheid Titel 2: Leges omgevingsvergunning	Raming	Realisatie
Kosten taakvelden	365.000	410.000
Toe te rekenen overhead	259.000	331.000
Totale kosten	**623.000**	**741.000**
Totale opbrengsten	**619.000**	**614.000**
Kostendekkendheid	**99%**	**83%**

Kostendekkendheid Titel 3: Leges Europese dienstenrichtlijn	Raming	Realisatie
Kosten taakvelden	13.000	13.000
Toe te rekenen overhead	11.000	14.000
Totale kosten	**24.000**	**27.000**
Totale opbrengsten	**6.000**	**31.000**
Kostendekkendheid	**23%**	**114%**

1.6 Kwijtschelding

In de raadsvergadering van 8 december 2022 is de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Voorschoten 2023 vastgesteld. Hiermee is een verruimde vermogensnorm opgenomen in de verordening. Kwijtschelding is in Voorschoten mogelijk voor de onroerende-zaakbelastingen, de roerende-ruimtebelastingen, de hondenbelasting (alleen eerste hond), de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en het begraafplaatsrecht (onderhouden begraafplaats). Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privé-personen voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

In 2023 zijn de volgende bedragen uitgegeven voor kwijtschelding in het jaar 2023.

Belastingen	Raming 2023	Werkelijk 2023
OZB	€ 2.000	€ 535
Hondenbelasting	€ 3.000	€ 5.308
Afvalstoffenheffing	€ 172.000	€ 162.292
Rioolheffing	€ 113.000	€ 101.697
Totaal	**€ 290.000**	**€ 270.067**

1.7 Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar *t* te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar *t-1* (zoals geproduceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Totale woonlasten gezin Voorschoten in jaar t	€ 1.236	€ 1.429	€ 1.429
Woonlasten gemiddelde voor gezin in t-1	€ 811	€ 904	€ 904
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (x 100%)	**152,4%**	**158,1%**	**158,1%**

Deze vergelijking laat voor Voorschoten zien dat de woonlasten hoger liggen dan het landelijk gemiddelde. De lokale lasten calculator, afkomstig van Coelo 2023, vergelijkt de woonlasten in de verschillende gemeenten binnen Nederland en deze worden gerangschikt van laagste naar hoogste gemeentelijke woonlasten, de gemeente Voorschoten staat op vijfde positie.

1.8 Samenwerking diverse gemeenten en het Hoogheemraadschap Rijnland

De volledige heffing en invordering, inclusief de waardering in het kader van de Wet WOZ, is overgedragen aan belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Voor de gemeente Voorschoten geldt dit voor de onroerendezaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en de BIZ-bijdragen. Verzoeken om kwijtschelding worden ook vanuit de BSGR afgehandeld.

1.9 Algemene ontwikkelingen

Verruiming lokaal belastinggebied

De gemeente is voor de inkomsten voor het overgrote deel afhankelijk van inkomsten vanuit de rijksoverheid. Daarbij zorgt de huidige financieringssystematiek voor schommelingen in inkomsten bij de gemeenten en biedt beperkte ruimte voor autonomie. Vanuit het VNG is er overleg met het Rijk voor meer mogelijkheden voor de gemeente om belasting te heffen. De lastenverzwaring voor inwoners dient vervolgens teruggesluisd te worden via lagere inkomstenbelastingen. In het meest recente regeerakkoord (december 2021) staat: 'Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssystematiek voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Op 29 januari 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Voorschoten. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement. Uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten uitstekend is. De vergelijking tussen het benodigde weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit levert immers een ratio weerstandsvermogen op van 4,1.

Risico's
Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen.

Onderdeel van het proces van totstandkoming van de jaarrekening is de risico-inventarisatie. Daarbij is organisatiebreed een uitvraag gedaan om alle risico's in kaart te brengen. Voor ieder risico is een risicoprofiel opgesteld. De inventarisatie heeft een lijst met in totaal 24 risico's opgeleverd.

Conform de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" toont het onderstaande overzicht de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het overzicht is aangevuld met de getroffen beheersmaatregelen. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaat het college uit van deze 'top 10'. De top 10 behelst circa 70% van de totale financiële omvang van de geïnventariseerde risico's. Om voldoende dekking te hebben voor deze kleinere risico's, wordt daarnaast een buffer van 30% (van de benodigde weerstandscapaciteit) van de 10 grootste risico's gehanteerd. Met de opslag van 30% wordt afgeweken van het opslagpercentage van 10% dat is opgenomen in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen". Reden hiervoor is dat een opslag van 10% onvoldoende is om de overige risico's af te dekken.

Omschrijving	Maximale omvang	Kans (in %)	Gemiddelde omvang	Risicoprofiel
1. Onvoorziene prijsstijgingen door economische ontwikkelingen	2.500	70	1.250	875
2. Algemene uitkering Gemeentefonds	1.700	70	850	595
3. Technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan	2.000	50	1.000	500
4. Verantwoordelijkheid Sociaal Domein (incl. Jeugd)	3.242	30	1.621	486
5. Schade Vuilwateroverlast	2.500	30	1.250	375
6. Garantstellingen	58.599	1.3	29.299	381
7. Grondexploitatie Duivenvoordecorridor	1.226	25	1.226	306
8. Uitkeringen sociaal domein	531	70	265	186
9. Ontsluiting het Fortuyn van Voorschoten op Leids grondgebied	700	50	350	175
10. Personele bezetting	500	70	250	175
Totaal				**4.054**

(bedragen x € 1.000)

De ‘top 10’ risico's tellen op tot € 4.054.000 Voor de overige risico's is het uitgangspunt dat deze geschat worden op 30% van de totale omvang van deze ‘top 10’. Dit komt neer op € 1.212.000. Inclusief de opslag voor de overige risico's komt het totaal geactualiseerde risicoprofiel uit op € 5.266.000.

Exogene ontwikkelingen, zoals de hoge inflatie zorgen voor toename van de financiële omvang van het risicoprofiel. Per saldo zijn de financiële risico's van de gemeente fors afgenomen ten opzichte van de risicoparagraaf in begroting 2024. De begroting 2024 is het laatste P&C instrument waarin het gemeentelijk risicoprofiel was geactualiseerd. In deze jaarrekening komt het risicoprofiel circa € 1,5 miljoen lager uit.

De daling van het risicoprofiel komt door veranderde omstandigheden veroorzaakt door exogene ontwikkelingen (risico Grondexploitatie Duivenvoordecorridor en risico op garanties) en genomen beheersmaatregelen (Risico Algemene uitkering, risico Ontsluiting het Fortuyn van Voorschoten, en Risico staat van het riool).

De ‘top 10’ risico’s zijn hieronder toegelicht.

1. Onvoorziene prijsstijgingen door economische ontwikkelingen
Door de aantrekkende economie in de afgelopen jaren is er over het algemeen sprake van hogere prijzen voor materiaal en arbeid. Door de oorlog in Oekraïne zijn de energieprijzen en grondstofprijzen fors gestegen. Daarnaast is sprake van schaarste op de arbeidsmarkt. Deze ontwikkelingen zorgen voor hoge en lastig te voorspellen inflatiecijfers. Dit zien we onder andere terug in de aanbestedingen en met name in het ruimtelijk domein. Prijsstijgingen zijn van alle tijden. Echter, sinds begin 2022 zien we een versnelling van buitenproportionele prijsstijgingen. Het risico bestaat dat de aanneemsom het beschikbare budget structureel significant overschrijdt. Dit heeft dan ook effect op het begrotingssaldo en de financiering van de gemeente: de benodigde externe financiering en de rentelasten nemen toe. Daarnaast ontstaat het risico dat bepaalde ambities en beleidsdoelstellingen niet, later of moeizaam gerealiseerd kunnen worden.

<u>Toelichting</u>

Projecten maar ook reguliere (onderhoud) activiteiten ondervinden hinder van schaarste aan personeel en materialen, wat een prijsopdrijvend effect heeft. Gehanteerde indexeringen zijn onvoldoende om de stijging van de prijzen voor (infrastructurele) werken door hoogconjunctuur op te vangen. Daarnaast kan dit ook resulteren in aanbestedingen die fors duurder uit dreigen te vallen dan begroot. De gemeentelijke uitgaven op inkopen bedragen op jaarbasis gemiddeld € 25 miljoen. Bij een prijsstijging die gemiddeld 10% hoger ligt dan het prijsniveau waarmee in de begroting rekening is gehouden komt dit neer op € 2,5 miljoen aan hogere uitgaven. De kans dat de gemeente in 2024 en de jaren erna een dergelijke prijsstijging zal moeten opvangen beschouwen wij als zeer reëel. Vandaar dat de kans op dit risico op 70% wordt gesteld. Dit risico is daarmee onveranderd t.o.v. de vorige actualisatie.

<u>Beheersmaatregelen</u>

Gedurende de verschillende fasen van de projecten en/of activiteiten worden kostenramingen zo goed mogelijk geactualiseerd op basis van de laatste marktontwikkelingen. Ontwikkelingen omtrent, aanneemsommen, indexeringen, inflatie en de eventuele overschrijdingen volgen we op de voet om de financiële risico’s te beoordelen. Aan de hand hiervan worden afwijkingen gesignaleerd en waar mogelijk aangepast bij nieuwe begrotingsramingen.

2. Algemene uitkering Gemeentefonds
De gemeente loopt het risico op lagere inkomsten algemene uitkering gemeentefonds door exogene ontwikkelingen zoals:

- Nadelige herverdeeleffecten bij wijzigingen in het verdeelmodel;
- Een lagere uitkering van de onderbesteding van het BTW compensatiefonds. (Het BTW compensatiefonds is een fonds dat is gevoed door een onttrekking uit het gemeentefonds. Gemeenten kunnen de BTW die zij hebben betaald voor het uitvoeren van overheidstaken bij dit

fonds declareren. Indien er na het verstrijken van een boekjaar nog middelen resteren in dit fonds, dan worden deze teruggestort naar het gemeentefonds en over de gemeenten verdeeld via de algemene uitkering. Bij het opstellen van de begroting dienen de ramingen van inkomsten uit deze onderbesteding gebaseerd te zijn op het laatste realisatiejaar. Het risico bestaat dat er minder uit dit fonds naar de algemene uitkering terugvloeit terug vloeit dan in het voorgaande jaar.);

· Ontwikkelingen in de uitkeringsbasis.

Toelichting

De ontwikkelingen op het gebied van de herverdeling van het gemeentefonds worden op de voet gevolgd. Met de meicirculaire 2022 is bekend geworden wat de herverdeeleffecten zijn van de wijzigingen van het objectief verdeelmodel. Voor gemeente Voorschoten pakt het herverdeeleffect structureel nadelig uit met een korting die uiteindelijk kan oplopen tot € 140 per inwoner. Het rijk heeft in de meicirculaire 2022 besloten een ingroeipad te hanteren, waarbij het tekort per gemeente in deze kabinetsperiode maximaal mag oplopen tot € 37,50 per inwoner in 2025. Dit is dan ook zo verwerkt in voorliggende begroting.

Hoe dit herverdeeleffect uit zal pakken vanaf 2026, hangt af van een evaluatie van het gewijzigde verdeelmodel, en besluiten over een eventueel nieuw ingroeipad door een volgend kabinet. Het risico bestaat dat het tekort vanaf 2026 nog verder zal oplopen tot maximaal € 140 per inwoner (een verdere daling van de inkomsten met € 102,50 per inwoner). Dit risico loopt de gemeente vanaf 2026 en bedraagt maximaal jaarlijks structureel € 2,6 mln. (25.627 inwoners * € 102,50).

Het maximale risico op de overige beschreven ontwikkelingen wordt geraamd op € 0,2 miljoen.

Beheersmaatregelen

In de raming van de algemene uitkering gemeentefonds is in de begroting met ingang van 2026, een stelpost opgenomen voor inkomstenderving algemene uitkering als gevolg van een verdere oplopende korting/ als gevolg van het herverdeeleffect. Daarbij is uitgegaan dat ook in 2026 en verder het huidige ingroeipad wordt voorgezet, wat betekent dat de korting in 2026 oploopt met €15 per inwoner. Hiervoor is in de begroting m.i.v. 2026 een stelpost opgenomen van € 385.000. In 2027 loopt de stelpost op naar € 770.000 en in 2028 naar € 1.154.000.

Rekening houdend met genomen beheersmaatregelen is het maximale risico op een nadeel uit de herverdeling € 1,5 miljoen (€ 2.6 mln. – € 1,1 mln.) Het maximale risico op de overige beschreven ontwikkelingen wordt geraamd op € 0,2 miljoen. Hiermee wordt het maximale risico algemene uitkering gemeentefonds geschat op € 1,7 miljoen. De kans op dit risico wordt hoog ingeschat en daarom geraamd op 70%.

3. Technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan

De kwaliteit van het beton bij de Tunnel Horst en Voordelaan ter hoogte van de toeritten West en Oost, verkeren in slechte staat. De onzekerheid over de eventuele hoogte van deze kosten voor herstel, brengt een financieel risico met zich mee, welke nog niet begroot is door de gemeente. Eventueel herstel hiervan vormt een kostenpost voor de gemeente die nog niet begroot is binnen de begroting.

Toelichting

ProRail heeft IV infra opdracht gegeven voor betononderzoek aan de toeritten, West en Oost. Op basis van de verzamelde gegevens uit het onderzoek wordt een herbeoordeling uitgevoerd. Na de resultaten van het betononderzoek worden de acties en kosten i.o.m. ProRail en gemeente Voorschoten besproken (medio Q3-2024). De gemeente moet nog met ProRail in gesprek over de hoogte van de daadwerkelijke gemeentelijke bijdrage in de kosten. Verwacht wordt dat de kosten voor de gemeente maximaal op 2 miljoen uit zullen komen. De kans hierop is 50%.

Beheersmaatregelen

De ontwikkelingen en onderzoeken vanuit ProRail omtrent de technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan worden nauwlettend door de gemeentelijke projectleider in de gaten gehouden. Indien noodzakelijk dient de begroting, de kostenraming en de kans hierop aangepast te worden.

4. Verantwoordelijkheid Sociaal Domein (incl. Jeugd)
De gemeente loopt het risico op hogere uitgaven binnen het sociaal domein door het open einde karakter van onder andere de jeugdhulp en de Wmo. Factoren die hierbij een rol spelen zijn de stijging van de omgang van de doelgroep, de stijging van de zorgkosten en de toenemende complexiteit van zorgvragen.

Toelichting

Bij het bepalen van het maximale risico wordt uitgegaan van 20% van het totale budget van € 16,2 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat op redelijk klein (30%), omdat de begroting in de reguliere P&C-cyclus wordt aangepast op basis van de laatste prognoses.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus wordt gerapporteerd over de eventuele ontwikkelingen die zich voor hebben gedaan. Eventuele financiële consequenties worden in de reguliere P&C-cyclus verwerkt. Daarnaast bestaat er sinds 2021 een dashboard voor zowel jeugdhulp als de Wmo, waarmee de sturing is verbeterd. Ten slotte wordt er gewerkt aan het implementeren van kostenbesparende maatregelen.

5. Schade Vuilwateroverlast
Als gevolg van storingen, menselijk handelen, verstoppingen, breuk of ander externe onverwachte situaties (stroomstoring/hevige regenval/uitval hoofdgemalen van hoogheemraden) kan het sprake zijn van een niet goed functionerend rioolstelsel waardoor vuil water in het openbaar gebied loopt.

Toelichting

Door klimaatveranderingen neemt de kans op extreme regenval en stroomuitval toe. Het risico daarbij is dat het riool het water niet goed kan verwerken. Het riool in Voorschoten is grotendeels een gemengd stelsel; schoon en vuil water worden door dezelfde rioolbuis getransporteerd. In geval van overstromingen van het riool zal daardoor vervuild water aan de oppervlakte komen. Verwacht wordt dat in dat geval enkele straten onder zouden kunnen lopen. Geschat wordt dat het herstel van de milieuschade de gemeente maximaal € 2,5 miljoen zal kosten. De kans dat dit gebeurt, is de afgelopen jaren door de klimaatveranderingen toegenomen en wordt geschat op 30%.

Beheersmaatregelen

Tijdig onderhoud aan de riolering. Door daarbij een programma op te zetten dat het gemende stelsel wordt vervangen door een gescheiden stelsel kan de kans op vuilwateroverlast aanzienlijk worden verkleind.

6. Garantstellingen
Het financiële risico dat de gemeente loopt als een garantienemer niet aan zijn of haar betalingsverplichtingen kan voldoen en de geldverstrekker een beroep doet op de door de gemeente afgegeven garantie.

Toelichting

Conform de Financiële Verordening artikel 8 besluit het college niet over het verstrekken van garanties groter dan € 75.000 dan nadat de raad gelegenheid heeft gehad wensen en bedenkingen te uiten. Een actief garantiebeleid vergt ook een actieve sturing op de risico's van afgegeven garanties. Tot op heden zijn er geen signalen binnengekomen dat partijen niet aan hun betalingsverplichtingen konden voldoen en is er nooit door geldverstrekkers aanspraak gemaakt op eerder afgegeven garanties.
De maximale omvang van alle nog openstaande bankgaranties aan instellingen en particulieren bedraagt ultimo 2023 € 58,6 miljoen. Hiervan heeft € 1,7 miljoen betrekking op directe garanties en € 56,9 miljoen indirecte garanties staat. De indirecte garanties betreffen leningen van de woningbouwcorporaties waar het waarborgfonds Sociale Woningbouw eerst zal worden aangesproken voordat een beroep gedaan zal worden op de garantstelling door de gemeente.
Door herschikkingen van bestaande garanties door de WSW over de gemeenten en doordat partijen hebben afgelost op de openstaande leningen is het totale bedrag waar de gemeente garant voor staat in 2023 meer dan gehalveerd ten opzichte van 2022. Omdat het risico in eerste aanleg is afgedekt door het waarborgfonds wordt de kans op het optreden van dit risico laag ingeschat, namelijk maximaal 1%.
Omdat de gemeente bij directe garantstellingen direct zelf aan de lat staat wordt de kans dat daar ooit een beroep op zal worden geschat hoger ingeschat: 10%.
De financiële impact kan wel heel groot zijn. Op basis van bovenstaande informatie is het gewogen gemiddelde 1,3 %. Vooralsnog kan het totale risicoprofiel van directe en indirecte garanties vastgesteld worden op ca. € 369.000.

Beheersmaatregelen

Het gemeentelijk beleid is erop gericht dat er geen nieuwe garantstellingen zonder waarborg worden afgegeven. Bij de afgifte van garanties door de gemeente wordt er gekeken naar de kredietwaardigheid van de partijen. Daarnaast worden de hiernavolgende beheersmaatregelen toegepast:

- Jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening worden de financiële gegevens van de geld nemende organisaties beoordeeld.
- De financiële instellingen (geldgevers) jaarlijks wijzen op de plicht om betalingsachterstanden op geborgde geldleningen te melden.

7. Grondexploitatie Duivenvoordecorridor

Financieel verlies op de grondexploitatieprojecten en bestuurlijke imago schade.

Toelichting

In bovenstaande tabel is het risicoprofiel op eindwaarde opgenomen. Op basis van de mondiale prijsstijgingen, veroorzaakt door de hoge vraag naar grondstoffen en het beperkte aanbod door o.a. de coronacrisis en de Oekraïnecrisis, is het risicoprofiel geactualiseerd. Daarbij is uitgegaan van onderstaande risico's:

1. Hogere plankosten € 97.000, kans 25%
2. Hogere kosten, slopen, saneren € 20.000, kans 50%
3. Hogere kosten archeologie € 87.000, kans 25%
4. Hogere kosten woonrijp maken € 39.000, kans 25%
5. Conjunctureel-vertraging €500.000, kans 25%
6. Conjunctureel-opbrengstdaling € 465.000, kans 50%
7. Niet ontvangen Provinciale subsidie fase € 18.000, kans 50%

De omvang van het maximale risico bedraagt daarmee op € 2.297.000 en is daarmee € 1.071.000 afgenomen ten opzichte van de laatste actualisatie. Ook de kans dat deze financiële risico's zich zullen verdoen is flink afgeschaald. Deze komt nu uit op gemiddeld 25%. Bij de vorige actualisatie kwam deze nog uit op 35%. De oorzaak van de daling van de risico-omvang en de kans is dat de grondexploitatie Duivenvoordecorridor nu verder in uitvoering is.

Beheersmaatregelen

- Projectrapportages
- Jaarlijkse bijstelling van de grondexploitatie bij de jaarrekening. Eerstvolgende actualisatie zal zijn bij de jaarrekening 2024.

8. Uitkeringen sociaal domein
Door economische ontwikkelingen, onder andere als gevolg van corona, bestaat het risico dat een groter beroep op de uitkeringsregelingen wordt gedaan dan begroot en dan waarvoor de gemeente een bijdrage krijgt van het rijk (BUIG, BBZ en BB).

Toelichting

Met ingang van 2017 wordt het maximale eigen risico niet meer geheel geraamd in de begroting, maar wordt dit reëel geraamd en waar nodig bijgesteld in de reguliere P&C-documenten. Vanaf 2019 geldt er voor de BUIG een 'eigen risico' van 7,5% voor gemeenten. Wanneer de uitgaven voor de BUIG tussen de 7,5% en 12,% hoger zijn dan het budget dat de gemeente hiervan ontvangt voor het rijk, dan wordt dit verschil voor 50% vergoed. Uitgaven boven de 12,5% van het budget worden middels een vangnetuitkering geheel vergoed, mits aan de voorwaarden wordt voldaan. Het maximale tekort komt daarmee op 10% van het budget. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat als hoog (30%), op basis van ervaringscijfers uit het verleden.

Beheersmaatregelen

Er wordt extra ingezet op uitstroombeleid met het re-integratie- en participatiebeleid en reguliere participatiemiddelen waardoor aan de voorwaarden van de vangnetuitkering wordt voldaan. Er zijn goede werkprocessen geïmplementeerd voor poortwachtersfunctie, beheer lopende uitkeringen, beëindigingen etc.

9. Ontsluiting het Fortuyn van Voorschoten op Leids grondgebied
Met de vaststelling van het bestemmingsplan voor de Intratuinlocatie was duidelijk dat de ontsluiting van de nieuwe wijk aan de Leidse kant uitgewerkt en afgestemd moet worden met de gemeente Leiden. Inmiddels zijn hierover de gesprekken met Leiden gevoerd en is bekend welke bijdrage de gemeente moete leveren. Met de ontwikkelaar is in een anterieure overeenkomst afgesproken dat zij 50% van de bijdrage van Voorschoten voor haar rekening neemt. Het risico bestaat dat de ontwikkelaar zich niet aan deze afspraak houdt.

Toelichting

In de ondertekende anterieure overeenkomst 'Herontwikkeling Intratuinlocatie Leidseweg 518', met de projectontwikkelaar, zijn financiële afspraken gemaakt over de verdeling van kosten met betrekking tot de beide verkeersontsluitingen aan Het Fortuyn van Voorschoten. Deze bedragen 50% voor gemeente Voorschoten en 50% voor de ontwikkelaar. Vooralsnog wordt deze verdeling aangehouden, echter vanuit de ontwikkelaar is er (nog) geen toezegging over de extra financiële bijdrage. Het risico bestaat dat deze niet of niet geheel over de brug komt. In dat geval draait de gemeente voor die kosten op. Dit risico bedraagt maximaal € 700.000. De kans wordt geschat op 50%. Door genomen beheersmaatregel is zowel de financiële omvang van het risico, als de kans op het risico naar beneden bijgesteld.

Beheersmaatregelen

Voor het eigen aandeel in de kosten van de ontsluiting van het Fortuyn van Voorschoten heeft de gemeente met het raadsvoorstel van 7 maart 2024 gelden gereserveerd. Voor het overige deel staat de ontwikkelaar aan de lat. In geval de ontwikkelaar zich niet aan de afspraken van de anterieure overeenkomst houdt, zal de gemeente noodgedwongen zijn hier een juridische procedure op aan te spannen.

10. Personele bezetting
Het aantrekken en behouden van voldoende en kwalitatief goed personeel is afhankelijk van de aantrekkingskracht van de gemeente op nieuwe medewerkers en het aanbod op de arbeidsmarkt. Op het moment dat vacatures niet kunnen worden ingevuld kan het noodzakelijk zijn gebruik te maken van duurdere inhuur.

Toelichting

Voor steeds meer functies zijn moeilijk of geen geschikte kandidaten te vinden. De krapte op de arbeidsmarkt neemt steeds meer toe. De vergrijzing van het personeelsbestand, de tendens dat medewerkers sneller van baan wisselen en nieuwe gemeentelijke opgaven zoals verduurzaming, inburgering, opvang van Oekraïners en statushouders zorgen voor een toegenomen vraag naar nieuw personeel.
Om de bedrijfsvoering en/of de voortgang van de collegeprogramma's niet in gevaar te brengen, is het op bepaalde functies steeds vaker noodzakelijk om in te huren. Soms levert ook dat een probleem op, omdat goede inhuurkrachten ook steeds schaarser worden. Het risico raakt de financiën (de noodzaak om in te huren wordt steeds groter, wat hogere kosten met zich meebrengt) en de bedrijfsvoering (taken kunnen in het gedrang komen en kennis kan verdwijnen uit de organisatie). De maximale omvang van dit risico wordt geschat op € 500.000. De kans dat dit risico zich zal voordoen wordt geschat op 70%.

Beheersmaatregelen

De gemeente heeft de ambitie medewerkers te werven en aan zich te binden om minder afhankelijk te zijn van inhuur. Daarvoor hebben we een aantrekkelijk aanbod aan uitdagingen, opgaven en ambities met passende arbeidsvoorwaarden neergezet en wordt stevig ingezet op het werven van eigen personeel. Om de bedrijfsvoering en/of de voortgang van de collegeprogramma's niet in gevaar te brengen, is inhuur onvermijdelijk. Daarbij is in 2024 extra geld beschikbaar voor een arbeidsmarktoffensief en arbeidsmarktcommunicatie om de positie als werkgever aantrekkelijker te maken. Daarnaast worden in 2024 diverse projecten opgepakt die moeten leiden tot een effectievere gemeentelijke organisatie; een organisatie met een heldere organisatiestructuur die aantrekkelijk is en blijft voor het personeel om bij te werken en die die zich op de arbeidsmarkt onderscheidt van andere gemeentelijke organisaties. Daarbij kan er in 2024 nog een beroep gedaan worden op de resterende middelen van de bestemmingsreserve reorganisatie.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€\ 21.478.000}{€\ 5.253.000} = 4{,}1$$

De raad heeft bepaald om als beschikbare weerstandscapaciteit mee te nemen: de Algemene reserve (bestaande uit de vrij besteedbare concernreserve en de reserve weerstandsvermogen) en de Begrotingspost onvoorzien. De stand van de algemene reserves is per balansdatum 31-12-2023 € 21.478.000. De begrotingspost onvoorzien bedraagt € 0, deze is bij de najaarsnota vrijgevallen. Daarmee komt de beschikbare weerstandscapaciteit uit op € 21.478.000.

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 1,0 te hanteren met een streefratio van 1,4 wat staat voor voldoende weerstandscapaciteit. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	2,0 < x	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x< 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	X < 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten is door de afgenomen risico's hoger dan in 2022 met 4,1. Dit komt overeen met het oordeel uitstekend.

Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening worden een zestal kengetallen opgenomen. De kengetallen maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Indicatoren Voorschoten VNG

	Indicatoren Voorschoten (%)			Normen VNG (%)		
Kengetallen:	**2022**	**2023**		Voldoende	Matig	Onvoldoende
	Verslag	Begroting	Verslag			
1a. Netto schuldquote	21	55	19	<100	>100 / <130	>130
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	16	49	17			
2. Solvabiliteitsratio	43	32	39	>50	<50 / >20	<20
3. Structurele exploitatieruimte	6,3	0,8	4,0	>0,6	<0,6 / >0	0
4. Grondexploitatie	5	10	5	Geen norm		
5. Belastingcapaciteit	152,4	158,1	158,1	<100	>100 / <120	>120

1. Netto schuldquote
De netto schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug, bijv. SVN-startersleningen.

2. Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen).

3. Structurele exploitatieruimte
De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen.

4. Grondexploitatie
Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

5. Belastingcapaciteit
De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Voorschoten liggen hoger dan het landelijk gemiddelde en ook de ontwikkeling van de woonlasten ligt hoger dan gemiddeld. Dit laatste wordt voornamelijk veroorzaakt door de hoge OZB. De structurele weerstandscapaciteit; maw, over welke capaciteit beschikt de gemeente om structureel tegenvallers op te vangen, is daarmee onvoldoende.

Conclusie voor de financiële positie
De uitkomsten van de kengetallen geven aan dat de financiële positie van de gemeente voldoende/redelijk is. Uit de netto schuldquote blijkt dat de rente en aflossingen gedekt zijn. De solvabiliteit blijft volgens de VNG-normering "matig" maar bij verkoop van de in exploitatie genomen gronden "Duivenvoorde Corridor" zal een aanzienlijk deel van de leningen die zijn aangegaan voor de financiering van de grondexploitatie worden afgelost. Hierdoor zal de solvabiliteit gaan verbeteren. De structurele exploitatieruimte laat zien dat de structurele lasten in 2023 volledig gedekt worden door structurele baten. Daarnaast moet geconcludeerd worden dat de gemeentelijke woonlasten hoger liggen dat het landelijk gemiddelde.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen binnen de gemeente -zoals wegen, riolering, groen en gebouwen- zijn onderdeel van de taakvelden 2.1 Verkeer en vervoer, 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie en 7.2 Riolering. Het beleidsmatige deel van vastgoed staat beschreven onder 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden.

Voor het goed functioneren van de samenleving is het noodzakelijk dat de gemeente haar eigendommen in goede staat onderhoudt. In samenwerking met betrokken partijen streven wij naar een aantrekkelijke en groene leefomgeving en gemeentelijke gebouwen die optimaal de maatschappelijke functies faciliteren. In samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen wordt hier invulling aan gegeven. De kapitaalgoederen worden beheerd op basis van beheerplannen en worden onderhouden op een beeldkwaliteitsniveau C (laag). Dit houdt een sobere kwaliteit in waarbij de veiligheid is gewaarborgd en kapitaalvernietiging zoveel als mogelijk wordt voorkomen. De professionalisering van het beheer van de openbare ruimte is het afgelopen jaar voortgezet.

Doelstellingen
De openbare ruimte van Voorschoten ontwikkelt zich de komende jaren steeds verder naar een groenere, duurzame, inclusieve en klimaatbestendige leefomgeving. We willen die ontwikkeling vormgeven terwijl er ook gebouwd en onderhouden moet worden. De beheervisie legt de verbinding tussen het strategisch en tactisch beleidskader naar in dit geval de beheerplannen. De huidige visie op beheer is in de praktijk ingebed in de bestaande en de nieuwe beheerplannen 2023-2026. De ontwikkeling van de leefomgeving vraagt om aanpassingen van het dagelijkse beheer van de openbare ruimte. De gemeente Voorschoten heeft hierin de afgelopen jaren ook ontwikkelingen doorgemaakt. In het verleden werd gestuurd op activiteiten en frequenties in het onderhoud. Tegenwoordig sturen we op beeldkwaliteit via de (CROW) Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek CROW systematiek. Voor Voorschoten is de gewenste (beeld)kwaliteit C-niveau vastgelegd. In de beheervisie ligt de nadruk op risicogestuurd beheer, ook wel levensverlengend beheer genoemd. Bij risicogestuurd beheer worden op basis van een weging van risico’s beheerkeuzes voorgelegd aan het bestuur. Deze keuzes vinden plaats op basis van resultaten uit inspecties. Deze manier van beheren biedt de kans om opgaven beter te combineren en verder vooruit te plannen. Zo kan nog beter worden aangegeven welke budgetten nodig zijn voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Beheerplannen
Elke gemeente dient te beschikken over actuele beheerplannen, dit is onder andere een eis van de provincie. Begin 2023 zijn de volledig nieuwe beheerplannen voor Wegen, Kunstwerken, Groen, Spelen, Straatmeubilair/RVV vastgesteld voor de jaren 2023 -2027. Voor de Openbare Verlichting (OVL) is een financiële vertaalslag opgesteld. Voor de verkeersregelinstallatie’s (VRI’s) is geen nieuw beheerplan opgesteld aangezien de gemeente bezig is om het dagelijks beheer (operationeel, technisch, functioneel) van de VRI’s van de gemeente Voorschoten voor onbepaalde tijd over te dragen aan de gemeente Leiden. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het afsluiten van een Service Level Agreement (SLA) en staat de formele overdracht voor Q2-2024 op de planning. Het beheer van de begraafplaats is vooralsnog ondergebracht in het beheerplan Groen. Gelet op het specifieke karakter en de maatschappelijke vraag wordt voor de begraafplaats een separaat beleids- en beheerplan, genaamd "Toekomstigbestendig begraven" opgesteld, Q2 - 2024. Tenslotte wordt binnen het Integraal Waterketenplan (vastgesteld Q1-2024) nader ingegaan op het beheerplan rondom water, waterkwaliteit, pers- en vrijvervalriolering en bijkomende aspecten. Bij het opstellen van de beheerplannen is uitgegaan van het vastgestelde onderhoudsniveau C en is bij de financiële doorrekening uitgegaan van het actuele prijspeil.

Onderhoudsplannen
In onderstaande tabel zijn de diverse onderhoudsplannen (gebaseerd op de laatst actuele informatie) en de status van het areaal weergegeven.

Onderhoudsplan	Kwaliteits-niveau	Areaal- gegevens	Toelichting
Civieltechnische kunstwerken 2023-2026	C	107 stuks	In 2023 hebben hiernavolgende werkzaamheden plaatsgevonden: • Vervangen houten brug Tuinderspad; • Vervangen hoofdoverspanning en groot onderhoud brug Bertus van Akenlaan; • Conserveren balusters bruggen Krimwijk; • Div. beton reparaties bruggen Rembrandtlaan, Kon. Marinelaan en JF. Kennedyplantsoen; • Vervangen slijtlagen bruggen Koeriersterpad, Zwaluwweg, Tuinderspad. Een aantal kunstwerken gepland in 2023 is doorgeschoven naar 2024 in verband met o.a. werkzaamheden nutsbedrijven, inspraak, vergunningprocedures, integrale aanpak zoals: • Brug Hofweg; • Brug Horstlaan.
Groen 2023-2026	C	Groen: circa 103 ha Bomen: circa 12.000 stuks	Het groen is conform het nieuw vastgestelde beheerplan groen uitgevoerd. Mede hierdoor is de kwaliteit van de openbare ruimte op peil gebleven. Als gevolg van integraal werken zijn de geplande uitvoeringswerkzaamheden van de projecten Adegeest en Raadhuislaan met bijbehorende budgetten doorgeschoven in de tijd. Diverse gazons en beplatingsvakken zijn gerenoveerd. Op een aantal locaties, waaronder het Burgemeester Berkhoutpark zijn 23 extra bomen aangeplant. Ook worden bij structurele vervangingen de mogelijkheden om extra bomen aan te planten benut. Langs het Frans Halsplantsoen zijn Canadese populieren vervangen en opnieuw ingericht met aandacht voor biodiversiteit. Op basis van Europese wetgeving wordt de duizendknoop en de reuzenberenklauw bestreden. Het frequent maaien en het maaisel van de duizendknoop afvoeren heeft ervoor gezorgd dat de oppervlakte op enkele locaties is afgenomen.
Integraal waterketenplan 2019-2023 (IWKP)	Basis	Riool: circa 144 km Gemalen: circa 100 stuks	In afwachting van de nieuwe programmering op basis van Integraal Gebiedsgericht Werken (IGW) en het ontwerpen van robuust rioolstelsel is de eerste stap gezet naar een uitvoering die een bijdrage levert aan de verbetering van de waterkwaliteit. Dit gaat o.a. gedaan worden door middel van het Integraal Waterketen plan 2024-2028 (IWKP). In het IWKP is de keuze gemaakt om naast de wijkgerichte aanpak voor Adegeest, het

			rioleringssysteem waar mogelijk te repareren door relinen toe te passen en een nieuwe centrale persleiding aan te leggen. In 2023 is voor de rioleringsprojecten Adegeest en Raadhuislaan, Oranjeboomstraat e.o. verder gegaan met de voorbereidende werkzaamheden en eind 2023 zijn de definitieve ontwerpfases afgerond.
Openbare verlichting (Notitie exploitatiekosten Openbare Verlichting)	C	Lichtmasten: 4.439 stuks Armaturen, ABRI's, MUPI's, en digitale informatieborden: 4.589 stuks Lampen: 4.628 stuks Kabel: 56 km Voedingskasten: 14 stuks	Van het areaal zijn de lichtmasten en armaturen op orde en voldoen aan het kwaliteitsniveau C. Verlichting boven de VOP's is vervangen door LED verlichting en van alle armaturen is 55% uitgevoerd in een energiezuinige LED variant. Van deze LED armaturen is 30% voorzien van een dimscenario, de overige 70% is een ongedimd LED armatuur. Vrijwel alle conventionele armaturen zijn ongedimd.
Spelen 2023-2026	C	422 stuks, 91 speelplekken	Het speelruimteplan en het daarbij horende uitvoeringsplan is vastgesteld. De periodieke veiligheidsinspecties zijn uitgevoerd alle speelvoorzieningen voldoen hierdoor aan het gewenste kwaliteitsniveau. Speeltoestellen die kapot of verouderd waren zijn 1 op 1 vervangen. De speelplek Havikserf is na participatie met omwonende opnieuw ingericht.
Tractie	Sober	Er zijn 26 tractiemiddelen met een kenteken, hierbij zijn ook 5 zgn. MMBS-voertuigen (Motorvoertuig Met Beperkte Snelheid) inbegrepen.	In 2023 zijn er 3 nieuwe voertuigen geleverd, bestaande uit twee elektrische personenvoertuigen voor de BOA's en de toezichthouders en een vuilniswagen. Bij het aanschaffen van de voertuigen wordt waar mogelijk rekening gehouden met het milieu door te kiezen voor elektrische varianten. Momenteel wordt er gewerkt aan het tractiebeheerplan, welke in Q2-2024 aan de raad wordt aangeboden.

Vastgoed	Sober	Maatschappelijk & commercieel:13 Sport & bewegen:5 Eigen huisvesting: 5 Woningen: 3 Bijzondere objecten: 6 Panden die worden afgestoten: 3	In 2020 heeft de raad het beheerplan vastgoed 2021-2024 vastgesteld waarbij een indeling is gemaakt naar een kern- en strategische portefeuille. De kernportefeuille is volgens de geactualiseerde meerjarenplanning onderhouden. Voor panden in de strategisch portefeuille is het hoogstnoodzakelijke onderhoud uitgevoerd. Een uitzonderingspositie in de strategische portefeuille nemen de Sporthal Vliethorst en het gemeentehuis in. In het gemeentehuis zijn in 2023 maatregelen doorgevoerd die als doel hadden om het gebruikscomfort te verhogen. De Sporthal Vliethorst valt onder het beheer van Sportfondsen Voorschoten BV en wordt in hun meerjarenonderhoudsplan aangehouden. Voor Sporthal 'De Vliethorst' was in 2023 gepland om de luchtbehandelingskast te vervangen. De noodzakelijke werkzaamheden konden echter niet worden uitgevoerd omdat er van de 6 uitgenodigde partijen uiteindelijk geen partijen waren die in wilden schrijven op de offerte uitvraag. Inmiddels lijkt er een geïnteresseerde partij te zijn gevonden en we hopen de werkzaamheden dus komend jaar te kunnen uitvoeren/afronden. Ondanks dit zijn de panden conform wet- en regelgeving onderhouden. Het welzijn en veiligheid van bezoekers en gebruikers is niet in het geding geweest. In 2023 is de herijking van het beheerplan ingezet. Bij de bibliotheek zijn volgens afspraak de werkzaamheden met een terugverdientijd van 5 jaar in uitvoering gezet.
Verkeersregel-installaties	C	11 stuks	Alle 11 VRI's binnen de gemeente Voorschoten zijn aangesloten op MobiMeastro en hierdoor lid van het provinciale netwerk. In aanvulling op MobiMeastro moet bij 9 van de 11 VRI's (2 kleine oversteek-plaatsen uitgezonderd) flankerend aan en ter ondersteuning van de SLA beheerscamera's geplaatst worden. Deze camera's zijn uitsluitend bedoeld om de verkeersstromen waar en indien gewenst real time te kunnen monitoren en – in overleg met de gemeente – bij te sturen in de regelgeving van de automaten, bijvoorbeeld bij calamiteiten maar ook voor lange termijn optimalisering. De laatste hand wordt nu gelegd aan het afsluiten van een Service Level Agreement (SLA) met de gemeente Leiden om het dagelijks beheer (operationeel, technisch, functioneel) van de VRI's van de gemeente Voorschoten voor onbepaalde tijd (met opzegtermijn van 1 jaar) over te dragen aan de gemeente Leiden. De formele overdracht staat voor Q2-2024 op de planning.
Water BHP 2016-2020 IWKp 2019-2023	-	circa 22,4 km	In afwachting van de nieuwe programmering op basis van Integraal Gebiedsgericht Werken en het nieuw vast te stellen IWKP 2024-2028 is de vervanging van waterbouwkundige kunstwerken

			waar mogelijk uitgesteld. Bij waterkeringen en afwateringen heeft de gemeente Voorschoten te maken met een cyclus voor het baggeren van de watergangen. Het grootste gedeelte van de geplande uitvoeringswerkzaamheden in 2023 hebben plaatsgevonden, behalve de watergangen bij het Buizerderf en Huize Bijdorp. Deze baggerwerkzaamheden zullen gaan plaatsvinden in 2024.
Wegen 2023-2026	C	1.0790.000 m2	<u>Asfaltverharding:</u> Er is klein onderhoud uitgevoerd op diverse locaties binnen de gemeente en groot onderhoud aan asfaltverharding op ca. 9.000 m2 o.a.: • Vervanging deklaag geluidreducerend asfalt Leidseweg (Bachlaan-Krimkade); • Div. herstel aan fietspaden o.a. snelfietsroute Velostrada en Roosenburgherlaan; • Div. asfalt herstel klinkervakken rioolaansluitingen en kabels- en leidingen; • Herstel kruising Leidseweg/Trompweg en Hofweg; • Bruggen Bertus van Akenlaan en Rembrandtlaan. <u>Open verharding:</u> Er is klein onderhoud uitgevoerd op diverse locaties binnen de gemeente en diverse groot onderhoud aan het straatwerk uitgevoerd op ca. 10.000 m2 van het wegenareaal elementen van ca. 820.000 m2.
Wegmeubilair en RVV-bebording 2023-2026	C	Circa 7.600 stuks	Alle borden zijn gereinigd. Verspreid over Voorschoten is er diverse onderhoud uitgevoerd zoals het vervangen van verkeers- en straatnaamborden, vervangen diverse fietsbewegwijzering, vervangen schrikhekplanken en het schilderen en vervangen van fietsnietjes.

Budgettair kader

Exploitatie

Kapitaalgoed	Begroot na wijziging	Werkelijk	Restant	Toelichting
Wegen	1.122	1.089	34	Herstelwerkzaamheden asfalt, bestrating, markeringen en inspecties
Civieltechnische kunstwerken	1.273	1.260	13	Reinigingen, schilderen, herstel-werkzaamheden en inspecties
Openbare verlichting	614	591	23	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen, elektrakosten

Verkeersregelinstallaties	187	179	8	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen
Wegmeubilair	59	43	16	Reinigen, herstellen en vervanging
Riolering (IWKP)	1.295	1.436	-141	Reparaties, verhelpen storingen, reiniging en inspecties
Oppervlaktewater	569	446	123	Maaien en krozen, baggeren, reparaties beschoeiingen
Groen & bomen	1.373	1.347	25	Onderhoud beplanting, bomen, maaien gras, verwijderen onkruid en zwerfvuil, herstellen en vervanging van beplanting en bomen
Speelvoorzieningen	349	318	31	Veiligheidscontroles, reparaties en onderhoud
Voertuigen	552	684	-133	Belastingen, verzekeringen, brandstof en onderhoud
Vastgoed	1.415	1.324	91	Dagelijks en planmatig onderhoud, elektra, water

Bedragen x € 1.000 (incl. dotatie voorziening en kapitaallasten, excl. interne uren)

Investeringen

Kapitaalgoed	Begroot na wijziging	Werkelijk	Restant
Wegen	0	0	0
Civieltechnische kunstwerken	506	233	-273
Riolering (IWKp)	826	598	-228
Waterbouwkundige kunstwerken	150	137	13
Tractie	531	392	139
Verduurzaming vastgoed	315	234	81

Bedragen x € 1.000 (toelichting: een groot aantal investeringen zijn bij de najaarsnota 2023 doorgeschoven naar toekomstige jaren)

In de tabel met de beheerplannen en areaalgegevens is aangegeven wat er het afgelopen jaar is uitgevoerd en hiermee wordt het grootste deel van de afwijkingen verklaard.

Onttrekking Voorzieningen

Kapitaalgoed	Begroot na wijziging	Werkelijk	Restant
Wegen	737	583	154
Civieltechnische kunstwerken	193	115	78
Openbare verlichting	134	75	59
Verkeersregelinstallaties	81	0	81
Speelvoorzieningen	88	67	21
Vastgoed	419	198	221

Bedragen x € 1.000

Paragraaf Financiering

Inleiding
Het beleid voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het door burgemeester en wethouders op 29 juni 2021 vastgestelde treasurystatuut 2021. Het statuut geeft de kaders aan voor de invulling van de financieringsfunctie en sluit aan bij de aanscherping van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden.

Nota Schuldenbeheersing
In de geactualiseerde Nota schuldenbeheersing, vastgesteld in de raadsvergadering van 30 juni 2022, is besloten om niet meer te sturen op een schuldenplafond van € 53 miljoen, maar om de netto schuldquote leidend te maken. Hierbij is gekozen om de grens te leggen op een netto schuldquote van 130%. Wanneer de grenswaarde van 130% wordt bereikt vinden in principe geen investeringen meer plaats, ook geen vervangingsinvesteringen, tenzij dit leidt tot onveilige situaties.

De netto schuldquote wordt berekend door te kijken naar de realisatie van acht onderdelen. Eerst wordt gekeken naar de schulden, het totaal van de vaste schulden (A), netto-vlottende schulden (B) en de overlopende passiva (C). Vervolgens wordt gekeken naar de bezittingen, het totaal van financiële vaste activa (D), uitzettingen < 1 jaar (E), het totaal van liquide middelen (F) en het totaal van overlopende activa (G). De bezittingen worden van de schulden afgetrokken. Als laatst wordt gekeken naar het gerealiseerde totaal van de baten exclusief mutaties reserves (H). De uitkomst van de schulden, afgenomen door de bezittingen wordt dan gedeeld door de gerealiseerde baten. In formulevorm ziet dit er als volgt uit: (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%. De cijfers voor de berekening van de netto schuld quote zijn te herleiden uit de balans en het overzicht baten en lasten in de jaarrekening. Hieronder wordt de berekening van de netto schuldquote schematisch weergegeven:

	Netto Schuldquote	Rekening 2023 (x €1.000)
A	Vaste schulden	27.602
B	Netto vlottende schulden	5.596
C	Overlopende passiva	11.003
D	Financiële vaste activa	0
E	Uitzettingen	25.619
F	Liquide middelen	259
G	Overlopende activa	3.365
H	Totale baten exclusief mutaties reserves	78.779
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G) / H x 100%	19,0%

Schatkistbankieren
Volgens de Wet fido (financiering decentrale overheden) moeten gemeenten hun overtollige kasmiddelen boven het drempelbedrag van 2% van het begrotingstotaal over 2023 bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën aanhouden. Het drempelbedrag over 2023 was € 1.447.058. In 2023 is deze drempelwaarde niet overschreden omdat met de huisbankier de afspraak is gemaakt om het surplus boven een bepaalde omvang van het rekeningcourantstelsel automatisch af te romen naar de bankrekening bij het Ministerie van Financiën. Voor de berekening van de onderschrijding van het drempelbedrag wordt verwezen naar de toelichting op de balans onderdeel kortlopende schulden met een looptijd korter dan een jaar.
Het bij het Rijk aangehouden overtollige kassaldo bedroeg over 2023 gemiddeld € 17,0 miljoen, dit zorgde voor een rentevergoeding van € 594.000. Het gemiddelde rentepercentage ontvangen over de middelen op de schatkist betrof 3,20%. Aan het begin van het jaar bedroeg het rentepercentage 1,89%, aan het einde van het jaar 3,88%.

Terugblik op de renteontwikkeling
In 2023 is veel gebeurd op het gebied van rente. De belangrijkste ontwikkeling is het verder verhogen van de rente door de Europese Centrale Bank (ECB). Vanwege de aanhoudende hoge inflatie gedurende 2023, uitkomende op 3,8% waar 4,3% werd verwacht, voelde de ECB zich genoodzaakt om de rente ook in 2023 meermaals te verhogen. Ten opzichte van 2022 is de inflatie een stuk lager uitgevallen. De grootste oorzaken hiervan zijn de renteverhogingen van de ECB en de lagere energieprijzen. Mede door schaarste, veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne, blijft de inflatie wel boven de doelstelling van 2% van de ECB.

Het verhogen van de rente door de ECB heeft zijn doorwerking gehad op zowel de korte als lange rentetarieven. De korte rente (1 maand Euribor) is in 2023 meer dan verdubbeld. Begin 2023 lag deze rond de 1,9%, eind 2023 is dit opgelopen tot 3,9%. De lange rente is gedaald in 2023. Aan het begin van het jaar lag deze rond de 3,20%, eind 2023 is dit afgenomen tot 2,49%. In mei 2023 is een lening van € 5.000.000 gestort die aangetrokken is, tegen een rentepercentage van 1,197%, in 2023. Voor leningen die in de nabije toekomst aangetrokken zullen moeten worden gaat een hoger rentetarief gelden en zullen de rentelasten ook flink hoger worden. Voor de berekening van de kapitaallasten van investeringen is, na correctie, over 2023 een lange termijn rente van 0,0% gehanteerd (zie berekening omslagrente 2023).

Berekening renteresultaat 2023		
a. Externe rentelasten over de lange en korte financiering		469.413
b. Externe rentebaten		691.420 -
Totaal door te rekenen externe rente		-222.007
c1. Rente toe te rekenen aan GREX	0 -	
c2. Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakveld	0 -	
c3. Rentebaat van doorverstrekte lening bij projectfin. toe te rekenen aan taakveld	0 +	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-222.007
d1. Rente over eigen vermogen	0	
d2. Rente over voorzieningen	11.660 +	
Aan taakvelden toe te rekenen rente		-210.347
e. Werkelijk aan taakvelden toerekende rente		0 -
f. Renteresultaat op taakveld Treasury		-210.347

Berekening omslagrente 2023
De aan de taakvelden toe te rekenen rente bedraagt -/- € 210.347. Dit komt doordat er per saldo sprake was van meer rentebaten dan rentelasten door een hoog positief saldo op de gemeentelijke rekening schatkistbankieren. Afgezet tegen een boekwaarde van de geactiveerde investeringen van ca. € 68,1 miljoen resulteert dit in een werkelijke omslagrente van -0,31%. De werkelijke omslagrente wijkt meer dan 25% af van de begrote omslagrente. Deze moet conform Commissie BBV gecorrigeerd worden naar 0%.

Liquiditeitsontwikkeling
De jaarrekening over 2022 liet een liquiditeitsoverschot zien van € 12,3 miljoen, deze jaarrekening laat een liquiditeitsoverschot zien aan het eind van 2023 van € 15,9 miljoen. In 2023 was na het ontvangen van de aangetrokken lening uit 2022 geen behoefte meer om extra liquiditeit aan te trekken.
Het saldo op de BNG was aan het eind van 2023 nog positief, er werd dus geen beroep gedaan op de rekening courant faciliteit. Het saldo op de rekening van het schatkistbankieren bedroeg per eind 2023 ca. € 15,7 miljoen. De voornaamste reden van het hoge liquiditeitssaldo is het planningsoptimisme binnen de gemeente. In de begroting werd voorspeld dat er in 2023 sprake zou zijn van een financieringstekort van € 11,8 miljoen, echter is maar voor € 5,0 miljoen aan liquiditeit aangetrokken voor 2023.

Financieringspositie
In de oorspronkelijke begroting voor 2023 werd een aanvullende financieringsbehoefte verwacht van € 11,8 miljoen. Met name door het achterblijven van investeringsuitgaven bij de verwachtingen is voor 2023 maar voor € 5,0 miljoen aan liquiditeit aangetrokken. Eind 2022 bedroeg de omvang van de lange financiering € 24,4 miljoen. Door een combinatie van aflossing en de ontvangen geldlening is de omvang van de lange financiering gestegen met € 3,2 miljoen tot € 27,6 miljoen eind 2023.

Tabel Uitgezette / opgenomen middelen

Uitgezette / opgenomen middelen	Looptijd	Bedrag 31-dec-23 (x €1.000)	Gemiddeld rente-percentage	Expiratie
Uitgezette gelden				
Lang				
Startersleningen SVN	revolving fund	714	0,000	div.
Duurzaamheidsleningen SVN	revolving fund	973	0,000	div.
Stichtingen & verenigingen	div.	257	div.	div.
Alliander	60 jaar	2.479	2,075%	15-02-2081
Kort				
Schatkistbankieren	dag. opvraagbaar	15.686	3,202%	n.v.t.
Opgenomen gelden				
Lang				
BNG € 10,0 miljoen	40 jaar	- 7.250	3,790	30-1-2052
NWB € 7,0 miljoen	10 jaar	- 700	1,719	27-3-2024
BNG € 6,0 miljoen	20 jaar	- 4.800	1,100	14-2-2039
BNG € 6,0 miljoen	20 jaar	- 5.100	0,120	6-3-2040
BNG € 5,0 miljoen	20 jaar	- 4.750	0,997	24-02-2042
BNG € 5,0 miljoen	20 jaar	- 5.000	1,197	02-05-2043
Kort				
BNG-rek.courant	dag.opvraagbaar	- 0		n.v.t.
Saldo totaal		**- 27.600**		
Saldo lang		- 27.600		
Saldo kort		0		

Renteresultaat
In de gewijzigde begroting is een renteresultaat geraamd van € 46.158.

Tabel Renteresultaat 2023

Renteresultaat 2023	Begroting		Jaarrekening	verschil
	Primitief	Gewijzigd		
Rentevergoeding	0	-597.915	-711.788	113.878
Rentelasten	465.223	450.746	506.358	-55.612
Rentevergoeding grondexploitaties	66.141	46.923	0	46.923
Rentebijschrijving vz. Grondexploitaties	0	54.088	0	54.088
Renteresultaat	**531.374**	**-46.158**	**-205.430**	**159.272**

Het renteresultaat over 2023 komt afgerond € 159.000 voordeliger uit dan de verwachting van € 46.000 aan renteresultaat. Dit verschil wordt voornamelijk verklaard door hogere rentebaten dan in de begroting rekening mee was gehouden. Het gaat om rentebaten vanuit het Schatkistbankieren.

Vermogenswaarden
De gemeente was op 31 december 2023 in het bezit van aandelen van NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Duin- en waterleidingbedrijf Dunea en het netwerkbedrijf Alliander.
In de begroting wordt het dividend structureel behoudend geraamd op basis van uitkering in voorafgaande jaren gecorrigeerd voor incidentele ontwikkelingen. Van Alliander en BNG wordt dividend ontvangen, Dunea keert geen dividend uit. In 2023 is aan dividend € 338.000 ontvangen van Alliander en € 103.000 van de BNG. Ter vergelijking, in 2022 is aan dividend € 418.000 ontvangen van Alliander en € 94.000 van de BNG. Het dividend van Alliander is lager omdat de winst van Alliander gedaald is van € 242 miljoen in 2021 naar € 198 miljoen in 2022. Voornaamste oorzaak hiervan is dat het kostenniveau ruim € 75 miljoen hoger is uitgevallen. Het dividend van de BNG is hoger omdat de winst van de BNG gestegen is van € 236 miljoen naar € 300 miljoen. Voornaamste oorzaken hiervan zijn het gestegen renteresultaat en een hoger positief resultaat financiële transacties.

Leningenportefeuille
In 2023 is € 1.800.000 regulier afgelost op de bestaande portefeuille. Verder is een eerder aangetrokken langlopende geldleningen gestort van € 5.000.000. Hiermee bedraagt de omvang van de extern aangetrokken lange financiering aan het eind van 2023 € 27,6 miljoen.

Tabel Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000.000)

Leningenportefeuille	31/12/2023	31/12/2022
(Uitgezette) Leningenportefeuille	4,4	3,8
Aangetrokken leningen	27,6	24,4

De omvang van de door de gemeente Voorschoten geborgde geldleningen nam af van € 125,4 miljoen naar € 58,6 miljoen. De afname wordt voornamelijk veroorzaakt door herschikkingen van bestaande garanties door de WSW over de gemeenten en doordat partijen hebben afgelost op de openstaande leningen.
De garanties hebben betrekking op leningen aan woningbouwverenigingen. Via de tertiaire achtervangconstructie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat de gemeente mede garant (nadat het vermogen van de corporaties zou zijn aangesproken).

Tabel Gewaarborgde leningenportefeuille (bedragen x € 1.000.000)

Gewaarborgde leningenportefeuille	31/12/2023	31/12/2022
Gewaarborgde leningenportefeuille:	58,6	125,4
waarvan direct garant:	1,7	1,9
waarvan indirect garant:	56,9	123,5

Risicobeheer
Debiteurenrisico
Bij debiteuren loopt de gemeente het risico dat een vordering geheel of gedeeltelijk oninbaar blijkt. Op basis van ervaringscijfers wordt een inschatting gemaakt van dat deel van het debiteurensaldo dat oninbaar is. Voor deze niet inbare vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Dit komt er op neer dat de gemeente het verlies op deze vorderingen daarmee al heeft genomen. Daarmee is het risico op debiteuren afgedekt. De voorziening valt eind 2023 lager uit dan eind 2022.

Tabel Saldo voorziening dubieuze debiteuren

	31/12/2023	31/12/2022
Saldo van de voorziening	€ 343.351	€ 344.181

Liquiditeitsrisico
Het liquiditeitsrisico wordt beperkt door de treasury activiteiten te baseren op een liquiditeitsplanning voor het meerjarenperspectief van de begroting. De rekening courant-faciliteit bij BNG bedraagt € 6,4 miljoen. De gemeente moet volgens de wet fido in 2023 de overtollige kasmiddelen aanhouden bij de schatkist, de drempelwaarde hiervoor is € 1,4 miljoen. Daarnaast mag maximaal € 6,2 miljoen aan kort geld worden aangetrokken, dit is de kasgeldlimiet. Overschrijding van onderstaand te behandelen kasgeldlimiet gedurende 3 opeenvolgende kwartalen is niet toegestaan.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de netto-vlottende schuld en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een looptijd van maximaal 1 jaar en bedraagt 8,5% van het primaire begrotingstotaal (lasten).
Uitgaande van een begrotingstotaal van circa € 72,4 miljoen bedroeg de kasgeldlimiet voor 2023 circa € 6,2 miljoen. Gedurende het jaar is gestuurd op het niet overschrijden van de kasgeldlimiet. Uit onderstaand overzicht blijkt dat deze in 2023 niet is overschreden. Voor meer inzicht in het liquiditeitssaldo wordt verwezen naar de liquiditeitsontwikkeling.

Tabel Ontwikkeling kasgeldlimiet 2023 (bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling kasgeldlimiet 2023	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1. Liquiditeitssaldo (netto; - = tekort)	12.299	5.760	20.941	25.415
2. Kasgeldlimiet	6.150	6.150	6.150	6.150
3a. Ruimte onder de kasgeldlimiet (2.+1.>0)	**18.449**	**11.910**	**27.091**	**31.565**
3b. Overschrijding van de kasgeldlimiet (2.+1.<0)				

Het renterisico op de lange financiering (langer dan een jaar) is begrensd door de renterisiconorm. Die norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal (lasten) en geeft aan in hoeverre er sprake is van een verantwoord geachte spreiding van aflossing en herfinanciering in de leningenportefeuille. De renterisiconorm is in 2023 niet overschreden. Op basis van de toekomstige geplande aflossingen op de huidige leningenportefeuille zijn de aflossingen gespreid over de jaren en zal de renterisiconorm in het meerjarenperspectief evenmin worden overschreden.

Tabel Renterisico vaste schuld 2023-2027 (bedragen x € 1.000)

Renterisico vaste schuld 2023						
		2023	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
1	Renteherzieningen	0	0	0	0	0
2	Aflossingen	1.800	2.050	1.350	1.362	1.950
3	Renterisico (1 + 2)	1.800	2.050	1.350	1.362	1.950
4	Renterisiconorm	14.471	16.595	15.446	14.437	14.539
5a	**Ruimte onder renterisiconorm**	**12.671**	**14.545**	**14.096**	**13.075**	**12.589**
5b	Overschrijding renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal	72.353	82.977	77.228	72.185	72.696
4b	percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	14.471	16.595	15.446	14.437	14.539

EMU-saldo
Gemeenten moeten het kastekort van hun exploitatie beperken tot de overeengekomen percentages van hun totale begroting. Met het EMU-saldo wordt gecontroleerd of de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De VNG adviseert gemeenten om niet heel strak te sturen op het maximaal toegestane kastekort. Dat staat een uitruil van over- en onderschrijdingen tussen gemeenten in de weg en leidt daardoor mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld. Voor 2023 is voor Voorschoten de referentiewaarde voor het EMU-saldo vastgesteld op ongeveer € 2,6 miljoen. Deze waarde is gebaseerd op een macro-norm voor het totaal van gemeenten van 0,27% van het bruto binnenlands product. Bij overschrijding van de landelijke norm kunnen sancties/maatregelen worden opgelegd al naar gelang gemeenten mede verantwoordelijk zijn voor de overschrijding. Het herziene BBV schrijft voor dat ook in het jaarverslag wordt gerapporteerd over het EMU-saldo.

Tabel Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)

	Begroting	Rekening	Verschil
EMU-SALDO	-9.906	1.100	11.006
EMU-SALDO referentiewaarde	-2.920	-2.573	347
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde	-6.986	3.673	10.659

Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	0	616	616
			Uitzettingen	0	0	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	0	3.904	3.904
			Liquide middelen	0	196	196
			Overlopende activa	0	811	811
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	8.827	3.195	-5.632
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	1.079	413	-666
			Overlopende passiva	0	819	819
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				0	0	0

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is het geraamde EMU-saldo fors afgenomen van een tekort van € 9,9 miljoen tot een overschot van € 1,1 miljoen. In andere woorden: Van de begroting ging een aanmerkelijke toename van de geldhoeveelheid uit, terwijl deze volgens de jaarrekening juist flink verminderd is en uiteindelijk € 3,7 miljoen onder de referentiewaarde blijft.
De verbetering van € 11,0 miljoen ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt door de verdere toename van de middelen op het Schatkistbankieren. Ook de storting van de eerder aangetrokken geldlening in 2022 speelt een rol. Verder is de vaste schuld veel minder sterk gestegen dan verwacht.

Tabel staat van herkomst en besteding

Staat van herkomst en besteding

Bedragen x € 1.000			Jaarrekening 2023
Stand liquide middelen* per 1 januari			62
Toename:			
Afschrijvingen	2.103		
Toename kortlopende schulden	413		
Storting in reserves (per saldo)	2.935		
Storting in voorzieningen (per saldo)	2.695		
Nog te bestemmen rekeningsaldo 2023	1.686		
Toename langlopende schulden	3.195		
Toename overlopende passiva	819		
totale toename		13.847	
Afname:			
Netto investeringen	-2.327		
Toename uitgezette leningen	-616		
Toename overlopende activa	-811		
Afname vorderingen / uitzettingen < 1 jaar	-3.904		
Toename boekwaarde bouwgrondexploitatie	-58		
Bestemming resultaat voorgaande jaar	-5.934		
totale afname		-13.650	
Mutatie liquide middelen			197
Stand liquide middelen per 31 december			259

* Liquide middelen zijn de geldelijke bezittingen van een gemeente, zoals bank- en kasgeld.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding
De gemeente is verantwoordelijk voor de taken die zij door verbonden partijen laat uitvoeren. Het is daarom van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de benodigde informatie krijgt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen en te laten meewegen in het proces van horizontale sturing en verantwoording.

Bij verbonden partijen kan het zowel gaan om publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen als om de deelneming in of inschakeling van privaatrechtelijke rechtspersonen. Voor wat betreft de private partijen gaat het om organisaties en instellingen waarin de gemeente zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. In geval van gemeenschappelijke regelingen gaat het om samenwerkingsvormen met rechtspersoonlijkheid, met name openbare lichamen en bedrijfsvoering organisaties ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Voor een adequate verantwoording hoe verbonden partijen bijdragen aan de realisatie van de doelstelling van de programma's is het niet alleen noodzakelijk inzicht te hebben in de beleidsmatige prestaties van verbonden partijen, maar ook in hun financiële positie.

Inzicht in de bijdragen van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's zijn in de respectievelijke programma's voor de realisatie waarvan ze worden ingezet opgenomen.

Tabel Verbonden partijen

LIJST VERBONDEN PARTIJEN	
GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland	€ 681.023
Veiligheidsregio Hollands Midden	€ 1.465.208
Hecht (Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden)	€ 1.579.970
Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)	€ 438.497
Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden	€ 224.098
Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH)	€ 363.082
Totale gemeentelijke bijdrage	**€ 4.751.878**
VENNOOTSCHAPPEN	Dividend
BNG N.V.	€ 102.960
Alliander N.V.	€ 338.405
Dunea N.V.	-
Totaal ontvangen dividend	**€ 441.365**

Overzicht verbonden partijen

Naam	Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Leiden	
Webadres	hollandrijnland.nl	
	Publiek belang	
Doelstelling	Holland Rijnland draagt binnen de regio zorg voor een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied. Holland Rijnland faciliteert de gemeenten om in staat te zijn om tijdig analyses te maken van nieuwe, strategisch belangrijke ontwikkelingen en hier naar te kunnen acteren en draagt daardoor bij aan een krachtige regiosamenwerking.	
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd door een raadslid en een collegelid. Daarnaast wordt Voorschoten ook door een wethouder vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.	
	Financieel belang	
		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 681.023
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 1.609.000	€ 1.148.000*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 43.800.000	€ 34.844.000*
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat		- € 616.550*
Toelichting	* De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de concept jaarrekening 2023.	
	Visie, beleidsdoelstelling en risico's	
Visie en beleidsvoornemens	Door gezamenlijk op te treden, vergroot Holland Rijnland de slagkracht en de impact van projecten. Denk hierbij aan uitdagingen die te complex zijn voor individuele gemeenten, die de gemeentegrenzen overschrijden of waarbij samenwerking tot meer efficiëntie leidt. Verder lobbyt Holland Rijnland bij de provincie, het rijk en externe partijen om de ambities van de samenwerkende gemeenten te realiseren. Hiernaast voert Holland Rijnland ook verschillende taken uit op het gebied van leerplicht, jeugdhulp, woonruimteverdeling en doelgroepenvervoer.	

Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Regionaal samenwerken is voor veel opgaven noodzakelijk, waaronder mobiliteit, energie en de woonruimteverdeling. Ook biedt het meerwaarde om maatschappelijke en economische waarden in Voorschoten te versterken. HRL is een stevige partner in de lobby (en subsidiewerving) bij hogere overheden en in de samenwerking met het bedrijfsleven in de regio. Samenwerken in HRL levert schaalvoordelen op bij de inkoop en uitvoering van diensten op het onderdeel Maatschappij en jeugd, Voorschoten is nu al betrokken bij een deel van de WMO-voorzieningen, onder andere volwasseneneducatie. Gemeente Voorschoten werkt binnen HRL, in lijn met het vastgestelde werkprogramma 2022-2026, samen met de andere gemeenten op de gebieden: • Regionale opgaven ruimte en Energie; • Regionale opgaven Maatschappij; N.B. vanaf 1-1-'24 zal Voorschoten ook voor Jeugdzorg samenwerken in HRL, dit wordt ondergebracht in een onafhankelijke GR: SOZ Holland Rijnland.
Risico's	De risicobepaling wordt bepaald aan de hand van het aandeel wat de gemeente heeft t.o.v. van de overige gemeenten. Dit aandeel in de GR is voor de gemeente Voorschoten: 4,7%.

Naam	**Veiligheidsregio Hollands Midden**
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	vrhm.nl
	Publiek belang
Doelstelling	Het doel van de VRHM is regionale bestuurlijke en operationele integratie van de bij de veiligheidsregio ondergebrachte brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. Lokale verankering blijft van belang. De integratie moet leiden tot doelmatige en slagvaardige hulpverlening, op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De Veiligheidsregio Hollands Midden wil door samenwerking met en tussen allerlei partners de veiligheid en het gevoel van veiligheid in de regio vergroten.
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het Algemeen Bestuur van de VRHM (art. 11.1 WVr).

	Financieel belang	
		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 1.465.208
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 5,7 miljoen*	€ 6,4 miljoen*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 68,3 miljoen*	€ 79,5 miljoen*
		Hele jaar 2023

Gerealiseerde resultaat	€ 935.000*
Toelichting	* De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de concept jaarrekening 2023.

	Visie, beleidsdoelstelling en risico's
Visie en beleidsvoornemens	De VRHM is een samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet publieke gezondheid en de Wet veiligheidsregio's. Achttien gemeenten en de hulpverleningsdiensten werken in de veiligheidsregio nauw samen aan de taken op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening en handhaving van openbare orde en veiligheid.
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	In het Regionaal Beleidsplan VRHM 2020-2023 staan de ambities beschreven. Wij kennen en duiden de risico's uit het regionaal risicoprofiel en vertalen deze naar maatregelen voor de hele veiligheidsketen. • Wij maken burgers meer zelfredzaam en richten ons op risicogroepen. • Wij zijn competente adviseurs binnen het nieuwe omgevingsrecht. • Wij maken meer en slimmer gebruik van informatie. • Wij vergroten het inzicht in ons presteren. • Wij kennen onze partners (partnerprofiel). • Wij werken met en voor gemeenten aan (fysieke) veiligheid. Doel voor bevolkingszorg: • Werken aan een voor en meer slagvaardige gemeentelijke crisisorganisatie.
Risico's	• De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) en het brandweerpersoneel (Er bestaat een reëele kans dat brandweervrijwilligers als deeltijdmedewerkers moeten worden aangemerkt. Dat betekent dat zij een arbeidscontract moeten hebben, pensioen opbouwen etc.); • Evaluatie van de Wet veiligheidsregio's; • Nieuwe Omgevingswet; • Project Overdracht werkgeverschap centralisten brandweermeldkamer Hollands Midden van politie naar Veiligheidsregio Haaglanden.

Naam	**Hecht (Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden)**
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	https://www.rdoghm.nl/
	Publiek belang

Doelstelling	Hecht bestaat uit: de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden (GGD HM), de Regionale Ambulancevoorziening Hollands Midden (RAV HM), de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR HM), het Zorg- en veiligheidshuis (ZVH) Hollands Midden. Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden, in zowel reguliere als crisisomstandigheden.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van Hecht bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de achttien gemeenten. De gemeente Voorschoten is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder.

Financieel belang

		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 1.579.970
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 5.889.000*	€ 631.000*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 33.780.000*	€ 38.346.000*
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat		n.n.b.b.

Toelichting *De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de concept jaarstukken 2023.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens	Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden. Daarnaast probeert Hecht de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken. De missie is om die opdracht resultaatgericht op een innoverende manier in samenwerking met betrokkenen vorm te geven.

Bijdrage aan beleidsdoelstelling

Economische ontwikkelingen hebben geleid tot hogere kosten bij o.a. leveranciers. Daarnaast is er in 2023 een flinke cao-stijging geweest waardoor de loonkosten voor personeel zijn toegenomen. Dit heeft grote impact gehad op de exploitatie van Hecht. Deze kosten manifesteerden zich in 2023 terwijl de eerste compensatie van deze indexering via de FKGR pas in de begroting van 2025 te zien gaat zijn. Gezien het grote aandeel in de personele kosten en de beperkte ruimte in de jaarbegroting is Hecht niet in staat deze gestegen kosten in 2023 en 2024 zelf op te vangen. Dit zal leiden tot een tekort.

Sinds begin 2022 is Hecht betrokken bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Hecht levert hiervoor jeugdgezondheidszorg (intake, consulten, Rijksvaccinatieprogramma) en op aanvraag andere diensten. Medio 2022 kwam de vraag vanuit het Rijk en COA om asielzoekers op te vangen. Hecht heeft vanuit de Veiligheidsregio ondersteuning geboden door het leveren van de dagelijkse triage op het gebied van zorg. Hoewel dit een taak van het COA is, constateerde Hecht dat het huidige aanbod van de Gezondheidszorg Asielzoekers (een praktijklijn) niet voldoende was om basiszorg te kunnen leveren. Derhalve heeft Hecht de vangnetfunctie die al in gebruik was bij de Oekraïense vluchtelingen verlengd naar de asielzoekers. Deze inzet is ook in 2023 onverminderd voortgezet.

Bij de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) zijn de kosten voor personele inzet, met name van tijdelijk personeel, hoger dan begroot. Dit heeft onder andere te maken met twee inhaalcampagnes van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), de zorg voor Oekraïense vluchtelingen, de toename in nieuwkomers en meer gebruik van de ruimere ouderschapsverlofregelingen.

De werkzaamheden van Gezondheidsbevordering en Onderzoek (GBO) zijn over het algemeen volgens planning uitgevoerd. Het ziekteverzuim is iets toegenomen als gevolg van griep en Coronagolven. Ook de ruime ouderschapsverlofregelingen hebben veel invloed op de inzet van deze relatieve jonge personeelsleden.

Binnen de Regionale Ambulance Voorziening (RAV) bleef het een uitdaging om binnen de acute zorgketen de zorgvraag te verbinden met het juiste zorgaanbod, juiste plaats en juiste hulpverlener. De interimmanager is inmiddels vervangen met de aanstelling van twee vaste managers. Zij zijn in het derde kwartaal van 2023 gestart en druk bezig met de doorontwikkeling en verdere integratie van de RAV bij Hecht. Dat blijft een lastig punt gezien de RAV formeel onder de directie en bestuur van Hecht valt, maar in opdracht van de zorgverzekeraars (vanuit de wet ambulancevoorziening) opereert.

Bij Veilig Thuis binnen het Zorg en Veiligheidshuis (ZVH) zijn het aantal meldingen t.o.v. 2022 iets toegenomen (2%). Er heeft een reorganisatie plaatsgevonden en er is een flink verloop in personeel geweest, zo’n 10%. Er is veel geworven, maar om wachtlijsten te voorkomen, was de inhuur hoger dan begroot. Verder is in 2023 geïnvesteerd in interne en externe samenwerking met een groot aantal organisaties op het gebied van Zorg en Veiligheid. Collega's van het ZVH hebben op verzoek geparticipeerd in een diversiteit aan overleggen, werkgroepen, themagroepen en projectgroepen, waarvan de meesten in 2024 door zullen lopen. Ook zijn we in 2023 op verzoek van een paar gemeenten gestart met de inzet van Veilig Thuis dicht bij de lokale teams om die hoogfrequente samenwerking en ondersteuning te

verstevigen

De inzet voor de coronabestrijding is in 2023 verder afgeschaald waarbij er nog wel paraatheid en inzet bij de najaarscampagne gewenst was. Ook heeft deze afdeling de vaccinaties voor HPV uitgevoerd.

In 2023 stond het programma Hecht24 (voorheen RDOG2024) in het teken van de integratie in de lijn en het uitvoeren van enkele omvangrijke projecten. Naar het einde van dit omvangrijke investeringsprogramma constateerde Hecht dat de beloofde resultaten van de projecten uit de programmalijnen Organisatieontwikkeling en Strategisch Vermogen vrijwel allemaal zijn geleverd. In andere projecten uit de lijn Strategisch Vermogen heeft Hecht gewerkt aan instrumenten en werkwijzen voor doelgerichtere netwerksamenwerking, relatiebeheer en employer branding. Deze ontwikkelingen zijn in gang gezet. De programmalijn Datagedreven heeft een nieuwe impuls gekregen door het opstarten van een regiegroep en een datateam, die gezamenlijk verder vormgeven aan de hernieuwde visie op datagedreven werken. In 2023 is ook het Moderne Werken doorgevoerd. Door de migratie naar Office365 en de oplevering van de nieuwe open kantoortuinen in het kantoor in Leiden, faciliteren we het moderne hybride werken optimaal.

Risico's	Uitgangspunt is dat Hecht naar aanleiding van deze programmabegroting voor de komende jaren met een dusdanige reële indexering en algemene reserve kan werken dat RDOG niet meer met een begrotingswijziging terug hoeft naar de gemeenten.

Naam	**Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)**
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	bsgr.nl
	Publiek belang
Doelstelling	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de beleidsuitvoering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen, bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Bestuurlijk belang	De gemeente Voorschoten is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder.

	Financieel belang	
		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 438.497
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 781.000*	€ 1.446.000*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 16.205.000*	€ 11.196.000*
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat		€ 665.000*

Toelichting	*De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de concept jaarrekening 2023.

	Visie, beleidsdoelstelling en risico's
Visie en beleidsvoornemens	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren.
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Door het juist, tijdig en volledig opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingen worden de geraamde opbrengsten gerealiseerd.
Risico's	De BSGR betreft een uitvoeringsorganisatie. Op grond van artikel 32 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (GR BSGR), zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken.

Het grootste ingeschatte risico is het uittreden van één van de deelnemers. Op grond van artikel 38 van de GR BSGR wordt voor uittreding een opzegtermijn van ten minste een jaar in acht genomen en vindt uittreding plaats aan het einde van het kalenderjaar. Uittreding gedurende de eerste 5 jaar na toetreding is niet mogelijk. Er zijn geen deelnemers die te kennen hebben gegeven uit de gemeenschappelijke regeling te willen treden.

Naam	**Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden**
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	https://sbjh.nl/
	Publiek belang
Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein.
Bestuurlijk belang	Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Pijnacker-Nootdorp lid van het bestuur.

	Financieel belang	
		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 224.098
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 84.000*	€ 122.000*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 1.338.000*	€ 2.120.000*
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat		n.n.b.b.

Toelichting	*De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de jaarrekening 2022.

	Visie, beleidsdoelstelling en risico's
Visie en beleidsvoornemens	De betrokken gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beleidsvorming. Het Servicebureau Jeugd Haaglanden voert de technische inkoop uit. Door gezamenlijke inkoop en afhandeling facturering zijn efficiency voordelen (door synergie-effecten) te behalen.
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Door gezamenlijke op een efficiënte manier inkoop voor jeugdhulp beschikbaar krijgen.
Risico's	In de begroting 2022 heeft de GR Serviceorganisatie Jeugdhulp Haaglanden de risico's niet gekwantificeerd. Als zich binnen de gemeenschappelijke regeling tegenvallers voordoen zijn de deelnemende gemeenten verantwoordelijk voor de financiële gevolgen. De GR heeft een beperkt

weerstandsvermogen. Het aandeel van de gemeente in deze risico's bedraagt ca 2,24%.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	https://www.odwh.nl/
	Publiek belang
Doelstelling	Doel en taken zijn geformuleerd in artikel 5 van de gemeenschappelijke regeling. Deze is getroffen ter ondersteuning van de belangen van de deelnemers op het gebied van omgeving en milieu, met name ter behartiging van het gemeentelijk belang van de beleidsontwikkeling op het gebied van omgeving en milieu, alsmede gericht op een efficiënte en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke en provinciale taken en bevoegdheden als bedoeld in artikel 6, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland.
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Voorschoten zijn 2 wethouders lid van het algemeen bestuur.

	Financieel belang	
		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 363.082
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 1.408.000*	€ 1.940.000*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 11.244.000*	€ 13.340.000*
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat		n.n.b.b.
Toelichting	*De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de vastgestelde jaarrekening 2022.	

	Visie, beleidsdoelstelling en risico's
Visie en beleidsvoornemens	Het gaat om regionaal afgestemd beleid waaraan inbreng wordt geleverd en dat indien nodig en mogelijk lokaal wordt vastgesteld.
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	De ODWH voert een overeengekomen takenpakket uit op het beleidsveld milieu met name op het vlak van toetsing en vergunningverlening, toezicht en handhaving.
Risico's	Er is een volledige inventarisatie van de risico's nader uitgewerkt. Vervolgens is de verwachte omvang van de risico's ingeschat, rekening houdend met doorgevoerde beheersmaatregelen. Op basis van de spelregels in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, is de financiële impact van het risico bepaald. De omvang van de risico-impact geeft uiteindelijk de benodigde omvang van de algemene reserve weer. Met de algemene reserve

kunnen de geïnventariseerde risico's van € 650.500 voor 91% gedekt worden. Door de verhuizing is de algemene reserve verminderd. Dit is echter incidenteel en vanaf 2021 zal de algemene reserve versneld worden opgehoogd tot een optimaal vermogen.

Naam	**BNG NV**	
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Webadres	bngbank.nl	
	Publiek belang	
Doelstelling	De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.	
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (41.184 aandelen a € 2,50 nominaal). Via dit aandelenbezit wordt 0,07%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van BNG.	
	Financieel belang	
		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 102.960 dividenduitkering
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 4,6 miljard*	€ 4,7 miljard*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 107,5 miljard*	€ 110,8 miljard*
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat		In 2023 is € 102.960 aan dividend over 2022 ontvangen.
Toelichting	*De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de jaarrekening 2023.	
	Visie, beleidsdoelstelling en risico's	
Visie en beleidsvoornemens		
Bijdrage aan beleidsdoelstelling		
Risico's	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.	

Naam	**Alliander NV**
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats	Amsterdam
Webadres	alliander.com
	Publiek belang
Doelstelling	• Voortdurend beter presteren op dienstverlening, leveringszekerheid en kosten; • Verbeteren van beheersing van energiestromen; • Inzicht in energieverbruik; • Klanten helpen energie te besparen en over te schakelen naar duurzame energiebronnen.
Bestuurlijk belang	Voorschoten heeft een belang van 565.227 aandelen van € 5,- nominaal per aandeel in NV Alliander. Via dit aandelenbezit wordt 0,4%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van Alliander.
	Financieel belang

		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		€ 338.405 dividenduitkering
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 4,6 miljard*	€ 4,7 miljard*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 6,1 miljard*	€ 6,9 miljard*
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat		In 2023 is € 338.405 aan dividend over 2022 ontvangen.

Toelichting	*De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de jaarrekening 2023.
	Visie, beleidsdoelstelling en risico's
Visie en beleidsvoornemens	
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	
Risico's	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam	**Dunea NV**
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	www.dunea.nl
	Publiek belang

Doelstelling	Het doel van Dunea is het voorzien in de behoefte van drinkwater en industriewater zowel binnen als buiten het distributiegebied. Daarbij moet Dunea voldoen aan de eisen van verantwoord natuurbeheer van het toevertrouwde duingebied met de inachtneming van de eisen van een verantwoorde waterwinning. Tevens beheert Dunea andere onderdelen van de waterketen zoals riolering en afvalwaterzuivering zowel binnen als buiten het distributiegebied. Eind 2019 heeft de algemene vergadering van aandeelhouders er mee ingestemd de infrastructuur en kennis van Dunea verder in te zetten om bij te dragen aan de energietransitie met wat Dunea van nature al in huis heeft: duurzame warmte en koude uit water.
Bestuurlijk belang	Het aandelenbezit is groot 77.218, met een nominale waarde van € 5,- per aandeel. Via het aandelenbezit kan 1,9% zeggenschap worden uitgeoefend op de besluitvorming van Dunea.

	Financieel belang	
		Bijdrage 2023
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)		n.v.t.*
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Eigen vermogen	€ 245,3 miljoen**	€ 251,6 miljoen**
	Beginstand per 1-1-2023	**Eindstand per 31-12-2023**
Vreemd vermogen	€ 366,9 miljoen**	€ 371,2 miljoen**
		Hele jaar 2023
Gerealiseerde resultaat	Het resultaat na belasting bedroeg over 2022 € 6,3 miljoen.	

Toelichting	* Dunea kent een statutaire beperking op de uitkering van winst aan de aandeelhouders. De winst blijft in het bedrijf om daarmee een betere solvabiliteit en een lagere financieringsrente te bewerkstelligen. ** De betreffende cijfers zijn afkomstig uit de vastgestelde jaarrekening 2022.

	Visie, beleidsdoelstelling en risico's
Visie en beleidsvoornemens	
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Belangrijke voorwaarde bij de winstbestemming is dat de kernactiviteiten door de activiteiten van de warmtedochter niet negatief beïnvloed worden, zelfs niet bij een volledig verlies. De meerjarenbegroting is al gebaseerd op nieuw in te slane wegen als de rivierwaterinname en een multibronnenprogramma. De solvabiliteit is dusdanig dat in het onwaarschijnlijke geval dat de warmtedochter-gelden volledig verloren zouden gaan (met een 1%-afname van de solvabiliteit tot gevolg) de risico-opslag op vreemd vermogen niet verhoogd wordt. De invloed op de wateractiviteiten is daarmee nihil.
Risico's	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Voor een goede dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en instellingen maar ook het bestuur van de gemeente Voorschoten is een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. De bedrijfsvoering ondersteunt de organisatie in de publieke dienstverlening, bij haar toezichthoudende en handhavende taken, in de realisatie van beleidsdoelen in het sociaal en ruimtelijk domein. Daarnaast ondersteunt bedrijfsvoering ook het politieke proces.

Organisatieontwikkeling
In 2023 zijn onder andere door het houden van een medewerkerstevredenheidsonderzoek, data, een risico-inventarisatie en evaluatie en gesprekken met het MT en college diverse verbeterpunten boven tafel gekomen. De verbeterpunten betreffen zowel de structuur, cultuur, werkomstandigheden als processen binnen de organisatie. Mede door de splitsing van het sociaal domein in 2024 was er aanleiding om kritisch te kijken naar de identiteit van Voorschoten het huidige organisatieplan en te onderzoeken of aanpassingen nodig zijn om de organisatie beter te laten functioneren. Een duidelijke, identiteit ondersteunt met een onderscheidende arbeidsmarktpropositie is voorwaardelijk om succesvol te zijn in een krappe, complexe arbeidsmarkt.
Eind 2023 is gestart met de identiteit van de organisatie bloot te leggen op basis van wat de medewerkers, MT en het college uitspreken. Liefst 175 medewerkers hebben door middel van werkateliers meegedacht over de gewenste identiteit van de gemeente Voorschoten als werkgever. Dit wordt vastgelegd in de visie, missie en kernwaarden. Daarmee is de identiteit zowel een cultureel onderdeel als wat je naar buiten uitstraalt. Naast de identiteit van Voorschoten zijn er nog een aantal projecten benoemd waar de ambtelijke organisatie in 2023 een start mee heeft gemaakt. Denk onder andere aan de organisatie- en procesinrichting (sturing collegeprogramma), communicatie, onboarding, leergangen, een concurrerend arbeidsvoorwaardenpakket en belonen en waarderen. De projecten behelzen de structuur, processen en cultuur van de ambtelijke organisatie, waardoor de organisatie beter is toegerust op een zelfstandige bestuurlijke toekomst. Doelstellingen zijn onder andere een duurzame organisatie met een eigen identiteit, kernwaarden en structuur die zich vertalen naar een herkenbare en onderscheidende positionering in de arbeidsmarkt en het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Deze investering heeft een tweeledig effect zowel bij de werving van nieuwe medewerkers als bij het behoud van bestaande werknemers in een lastige en krappe arbeidsmarkt.

Beëindiging DVO Sociaal domein
Per 1 mei 2023 heeft Voorschoten de dienstverleningsovereenkomst Maatschappelijke Ondersteuning Taken tussen de gemeente Voorschoten en gemeente Wassenaar opgezegd. Gedurende het jaar heeft een projectorganisatie waarin de beide gemeenten vertegenwoordigd waren inzet gepleegd om per 1 mei 2024 de personele transitie te realiseren. Later dat jaar worden alle andere nog bestaande verplichtingen afgewikkeld.
De opzegging betekent dat taken die Voorschoten nu voor Wassenaar uitvoert weer bij Wassenaar worden ondergebracht. Denk aan taken op het gebied van gezondheid, sport, kunst, cultuur, bibliotheek, welzijn, zorg, jeugd, subsidiebeleid, statushouders, participatie, kinderopvang en onderwijs. Voor Voorschoten blijven deze taken in Voorschoten, nu op kleinere schaal georganiseerd. Daarmee kunnen de medewerkers hun focus volledig richten op de gemeente Voorschoten en de beloften vanuit het coalitieakkoord 2022-2026. Voor Voorschoten betekent het ook dat de gerichtheid op samenwerking in de Leidse regio de bestuurlijk gewenste aandacht kan krijgen.

Verzuim
We hebben in 2023 een verzuimpercentage van 7,3%. Dit is een hoog percentage t.o.v. het gemiddelde in de sector dat ruim 6 % bedraagt (6,7% in 2022). Het verzuimpercentage wordt mede veroorzaakt door een behoorlijk aantal langdurig zieken (ca. 5,9%). De oorzaak van het verzuim van de langdurig zieken is deels werkgerelateerd. Dit komt deels door de veranderingen in

de organisatie en in een enkel geval ook door de werkdrukbeleving. Daar waar er een relatie is met het werk kijken we goed naar de oorzaken van het verzuim waarbij we uiteraard inzetten op een succesvolle re-integratie. Met behulp van de inzet van een vitaliteitscoach en geïntensiveerde aandacht vanuit HR is er aandacht voor het tegengaan van ziekteverzuim en (te) hoge werkdruk. Er zijn ook workshops gegeven over het verminderen van stress en meer veerkracht.

Vacatures en werving
Er is nog altijd sprake van een krappe arbeidsmarkt. Het afgelopen jaar zijn er 50 medewerkers in dienst en 37 medewerkers uit dienst getreden. Door de krapte op de arbeidsmarkt duurt het langer om nieuw personeel te werven en is ook het aanbod aan tijdelijk personeel beperkt. Daarbij is het steeds lastiger kwalitatief goede externe medewerkers te vinden tegen een acceptabel uurtarief. Een situatie die naar verwachting nog een aantal jaar gaat duren.

Inwonersparticipatie en bewonersinitiatieven
Voorschoten is van ons allemaal. Samen maken we Voorschoten. Dat vraagt om een instelling waarbij we als Voorschotense samenleving met elkaar ons verdiepen in elkaar. Dat is een voortdurende respectvolle interactie waarbij we inzicht krijgen in onze leefomgeving. Het besef van urgentie en 'geloof in participatie' bij de politiek, de ambtelijke organisatie en bij inwoners en ondernemers van Voorschoten helpt ons daarbij. In 2023 is een traject gestart om participatie daadwerkelijk en zichtbaar te versterken en te verankeren in de organisatie en samenleving. Daarvoor is structuur, menskracht en know how nodig. We wisselen ervaringen uit en leren van elkaar. Ook verplichtingen als gevolg van de Omgevingswet en de Wet participatie op decentraal niveau versterken de impact van participatie voor Voorschoten. De Inspraakverordening uit 2015 verbreden we naar een Participatieverordening die voldoet aan deze wetten. Ook wordt de Participatienota 'Samen maken we Voorschoten' uit 2019 (technisch) aangepast aan deze wetten. De Raad zal in 2024 beide documenten vaststellen. Daarnaast gaan we verder met de uitvoering van de actiepunten uit de genoemde participatienota uit 2019. Een van de actiepunten is invulling geven aan het Uitdaagrecht waarbij inwoners de ruimte krijgen de gemeente 'uit te dagen' om taken over te nemen.

Huisvesting
Het interieur van het gemeentehuis aan de Leidseweg 25 en het interieur van de gemeentewerf op de Koninklijke Marinelaan 21 zijn in 2023 aangepast. In het gemeentehuis zijn onder andere de vloeren van de kamers en gangen voorzien van een pvc-vloer en zijn de wanden geverfd. Bij de gemeentewerf ligt er een nieuwe pvc vloer en zijn de douches gemoderniseerd. In 2023 is de aanbesteding gestart voor het gemeentehuis voor nieuw meubilair en geluidsinstallatie in zowel de raadszaal als ook de kamers van de wethouders. Als budget resteert betreffende deze aanbesteding dan worden middelen aangeschaft voor onze ambtenaren zodat een beperkt aantal werkplekken aangepast kan worden aan de huidige normen van het hybride werken. Deze aanpassingen zijn echter verre van voldoende om de huisvesting van onze ambtenaren naar het huidige gangbare niveau te brengen en in lijn met onze omliggende gemeentes.

Met het vaststellen van de startnotitie in de raad van 28 september 2023 heeft de raad groen licht gegeven om vast van start te gaan met de businesscase huisvesting gemeentehuis en bibliotheek. De startnotitie is bedoeld om de raad kaders mee te geven voor het proces van beleidsvorming en de onderwerpen die daarin worden meegenomen. De eerste fase van de businesscase (het bepalen van uitgangspunten) is grotendeels uitgewerkt in 2023. Onderzoek betreft onder andere:

- Medewerkersenquête: Werkplekken, voorzieningen en overige ruimtes
- Werkgroepen met diverse stakeholders (o.a. raadsleden en griffie, directie bibliotheek, uitvoering ontwikkelvisie centrum)
- Interviews met ambtelijke teams en inwoners
- Deskresearch en onderzoek naar bestaande beleidsstukken, visies en uitgevoerde onderzoeken m.b.t. het gemeentehuis
- Werk/inspiratiebezoeken en ophalen best practices bij andere gemeenten en gehuisveste bibliotheken

Het onderzoek resulteert in uitgangspunten op thema's zoals duurzaamheid, aansluiting met het centrum, werkplekken, en de gezamenlijke huisvesting met de bibliotheek. Deze uitgangspunten worden ingezet in de volgende fase van de businesscase (het maken van concept ontwerpen).

Het onderzoek naar de huisvesting van onze ambtenaren van de locatie op de Koninklijke Marinelaan en de begraafplaats gaat in 2024 van start. Vast staat inmiddels dat ook deze beide locaties niet voldoen aan de geldende normen en wettelijke vereisten.

ICT
De gemeente Wassenaar voert de ICT-diensten uit voor Voorschoten. Er is twee keer per jaar een bestuurlijk overleg waarin de stand van zaken wordt besproken, zowel qua uitvoering als qua financiën. In november 2023 is tijdens het bestuurlijk overleg geconstateerd dat er geen afwijkingen zijn, ook niet op financieel gebied. Het bedrag dat Voorschoten aan Wassenaar moet betalen over 2023 is tijdens dit bestuurlijk overleg bevestigd.

In februari 2024 is de eindafrekening door Wassenaar aan Voorschoten gestuurd. Hieruit bleek een overschrijding van € 117.000 Deze overschrijding is op geen enkel moment in 2023 gemeld door de gemeente Wassenaar, en op dat moment ook niet inhoudelijk onderbouwd. Tijdens de bestuurlijke overleggen van april en mei is gebleken dat de overschrijdingen het gevolg zijn van fors meer licenties aanvragen vanwege meer personele wisselingen bij Voorschoten dan dat rekening mee was gehouden. Daarmee is vast komen te staan dat de overschrijding aan Voorschoten is toe te schrijven. Indien de gemeente Wassenaar meerwerk verricht voor diensten in Voorschoten, dan moet daar altijd eerst een bestuurlijk akkoord op komen. Dat is in 2023 niet gebeurd.

Kwalijk is dat deze overschrijding niet tussentijds aan de raad gemeld kon worden, omdat deze informatie vanuit Wassenaar ontbrak. Tijdens de bestuurlijke overleggen in april en mei 2024 is vast komen te staan dat het college van Wassenaar op het punt van ICT-budget over 2023 niet in control was. Er is tijdens deze bestuurlijke overleggen aangegeven dat er op geen enkel moment is gekeken naar de stand van zaken voor wat betreft de uitgaven. Op vragen tijdens de bestuurlijke overleggen in 2023 over de stand van zaken inzake de financiën, werd het antwoord gegeven dat er geen bijzonderheden waren.

Het college was en is van mening dat een dergelijke afrekening niet op deze manier mag plaatsvinden. Dat is niet alleen bestuurlijk onbehoorlijk, maar het maakt het invullen van de politieke verantwoordelijkheid in de richting van de raad onmogelijk. Het college van Wassenaar heeft tijdens de bestuurlijke overleggen van april en mei aangegeven dat indien Voorschoten niet de voltallige rekening betaalt van de overschrijding, de ICT-diensten met onmiddellijke ingang zouden worden gestaakt. Het college heeft daarop besloten om de gehele overschrijding op het ICT-budget van 2023 alsnog te betalen, omdat anders de dienstverlening aan de inwoners direct in gevaar zou komen. Dat is onacceptabel. Juridisch gezien mag de gemeente Wassenaar niet zo maar de ICT-diensten stopzetten van de een op de andere dag. Echter, de periode tussen het stopzetten van de ICT-diensten en een uitspraak in een rechterlijke zaak, is altijd te lang gelet op de noodzakelijke continuïteit van de diensten aan de inwoners.

Deze situatie heeft ertoe geleid dat het college tevens heeft besloten om de ICT-samenwerking met Wassenaar in 2024 te laten evalueren. De resultaten hiervan worden in het najaar van 2024 verwacht. Op basis daarvan wordt besloten hoe de toekomst er op dit punt uit ziet. Daar waar mogelijke wijzigingen in de ICT-samenwerking de bevoegdheden van de raad raken, wordt u hier uiteraard over geïnformeerd.

Doelmatigheid en doeltreffendheid
Op 28 september 2023 heeft de gemeenteraad de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid vervangen. Dat was nodig door het in werking treden van de Wet versterking

decentrale rekenkamers. Deze verordening is per 1 oktober 2023 in werking getreden.
De nieuwe verordening stelt dat in de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op het onderzoek dat het college in dat kader in het betreffende begrotingsjaar zal uitvoeren. In 2023 is een start gemaakt met het bestuurskrachtonderzoek.

Rechtmatigheidsverantwoording College 2023
Het jaar 2023 is het eerste jaar waarover het college de rechtmatigheidsverantwoording aflegt bij de jaarrekening. Tot en met verslagjaar 2022 vormde de accountant zich een oordeel over de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.
Het college legt verantwoording af over drie van de negen rechtmatigheidscriteria, namelijk begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)-criterium.

Om de verantwoording voor het onderdeel voorwaardencriterium vorm te kunnen geven is in 2023 een Verbijzonderde Interne Controle (VIC)-plan opgesteld. In dit plan is het doel, de opzet en de werking van de VIC over het jaar 2023 vastgelegd en is inzichtelijk gemaakt aan welke processen individuele transacties verbonden zijn, gericht op financiële beheershandelingen. Voor een adequate procesbeheersing is de VIC namelijk een uitermate geschikt middel om een beeld te krijgen van de kwaliteit van de interne controle maatregelen binnen de werkprocessen. De afgelopen jaren zijn door de gemeente al stappen gezet op dit gebied. De bevindingen en conclusies van de VIC vormen onder andere de onderbouwing voor de rechtmatigheids-verantwoording van de gemeente bij de jaarrekening 2023.

Begrotingscriterium
Van een begrotingsonrechtmatigheid is sprake als het College van B&W bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves doet die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld (2) en als bij onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast (3).

In een in november 2023 door de Commissie BBV uitgebracht gewijzigde Kadernota Rechtmatigheid 2023 is eveneens bepaald dat onderschrijdingen van de begrote lasten per programma en onderschrijdingen van uitgaven op gevoteerde investeringskredieten en lagere/hogere baten per programma dan begroot als begrotingsonrechtmatig moeten worden aangemerkt indien deze niet 'tijdig' aan de Raad zijn gemeld.
Het begrip 'tijdig' is in artikel 5 lid 3 van de Financiële verordening 2023 van Voorschoten als volgt verwoord: het College informeert de Raad tussentijds bij de voor- en najaarsnota als het College verwacht dat de (werkelijke) lasten of baten op programmaniveau de geautoriseerde lasten of baten met meer dan € 50.000 zullen over- dan wel onderschrijden, of de investeringsuitgaven de geautoriseerde investeringskredieten zullen over- dan wel onderschrijden.

De Najaarsnota is in de raad van december, de laatste raad dat begrotingswijzigingen kan doorvoeren behandeld. In september, bij het opstellen van Najaarsnota, werden de gerealiseerde over- en onderschrijdingen op de programmabudgetten nog niet verwacht.

Voor het begrotingscriterium is onderzocht:
1. of de exploitatielasten per programma of investeringsuitgaven in het begrotingsjaar 2023 binnen de begroting (inclusief wijzigingen) respectievelijk gevoteerde investeringskredieten zijn gebleven;
2. er geen toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zonder Raadsbesluit hebben plaatsgevonden; en
3. of alle afwijkingen groter dan € 50.000 van de begrote lasten, baten of investeringskredieten tijdig aan de aan de Raad zijn gemeld. Voor investeringskredieten geldt dat uitsluitend in 2023 afgesloten kredieten op overschrijdingen zijn beoordeeld.

* 1.000

Begrotingscriterium	Bedrag
1A. Overschrijding lasten op de programma's (programmaniveau)	€ 611
1B. Overschrijdingen van investeringsbudgetten (investeringskredieten)	€ 63
2. Ongeautoriseerde reservemutaties.	n.v.t.
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten op de programma's en onderschrijdingen investeringskredieten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de Raad zijn gemeld (niet tijdig gemeld i.o.m. intern vastgelegde spelregels in de financiële verordening Voorschoten 2023).	n.v.t.
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€ 674**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid van de Raad en past binnen de vooraf vastgestelde afspraken met de Raad zoals opgenomen in artikel 13 van de financiële verordening Voorschoten 2023 en daarmee vooraf als "acceptabel" is geduid. Deze begrotingsafwijkingen zijn meer uitgebreid toegelicht bij de toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening en bij de programma's en investeringen.	€ 674
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden.	**€ -**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er geen sprake is van 'onacceptabele' begrotings-onrechtmatigheden individueel groter dan de rapportagegrens van € 50.000 die nader moeten worden toegelicht in deze paragraaf.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Met andere woorden met het voorwaardencriterium wordt onderzocht of alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving.
Met de VIC wordt opzet, het bestaan en de werking van de interne controle getoetst in de processen. Bij het bepalen van de meest significante processen voor de VIC is gekeken naar de processen met een financiële impact.

x 1.000

Voorwaardencriterium	Bedrag
Gecontroleerde Financiële processen volgens VIC-plan (Recht, Hoogte en Duur)	
1. Factuurverwerking en betalingen	N.v.t.
2. Europese aanbestedingen (spend- of inkoopanalyse)	€ 135
3. Burgerzaken	N.v.t.
4. Jeugdhulp (Sociaal Domein)	N.v.t.
5. Wmo verstrekkingen (Sociaal Domein)	N.v.t.
6. Subsidieverstrekkingen	N.v.t.
7. Leges omgevingsvergunningen	N.v.t.
8. Verhuuropbrengsten (pachten en huren)	N.v.t.
9. Personeelskosten	N.v.t.
10. Algemene uitkering	N.v.t.
11. Investeringen (onderdeel factuurverwerking en betalingen)	N.v.t.
12. Verbonden partijen	N.v.t.
TOTAAL	**€ 135**

Alle rechtmatigheidsafwijkingen groter dan € 50.000 worden hieronder toegelicht.

2. Europese aanbestedingen (spend-of inkoopanalyse), € 135.000.
Op alle betalingen die aan 2023 zijn gedaan is op crediteurenniveau een spend- of inkoopanalyse uitgevoerd. Bij één crediteur is sprake van een mogelijke onrechtmatige aanbesteding.
De betalingen voor brandstofgebruik die in 2023 zijn gedaan aan een leverancier van tankpassen worden aangemerkt als onrechtmatig. Niet als een onrechtmatigheidsfout maar als een onrechtmatigheidsonduidelijkheid.
Onder de inkoopspecialisten is sprake van een meningsverschil of de brandstofuitgaven aan deze leverancier beschouwd mogen worden als een jaarlijks nieuwe opdracht, of dat deze moet worden beschouwd als een meerjarige opdracht. In het laatste geval zou sprake zijn van een onrechtmatige uitgave en had deze opdracht niet onderhands maar Europees moeten zijn aanbesteed. Omdat er geen eenduidig oordeel is over de rechtmatigheid van deze uitgaven worden alle betalingen aan deze leverancier van 2023 geduid als een rechtmatigheidsonduidelijkheid.
Inclusief BTW waren de betalingen aan deze leverancier € 135.000.

Om deze rechtmatigheidsafwijking te corrigeren zal in de tweede helft van 2024 een nieuwe aanbesteding op tankpassen worden uitgevoerd. De consequentie hiervan is wel dat ook in de jaarrekening van 2024 de betalingen bij deze crediteur als onrechtmatig zullen worden beoordeeld. Vanaf 2025 is deze onrechtmatigheid opgelost.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O)-criterium
Het is aan de gemeente om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen. De gemeente beziet in eerste plaats welke eisen de wet- en regelgeving stelt ten aanzien van M&O, wat daarin is geregeld omtrent de handhaving en hoe zich dat heeft vertaald naar de opzet van de interne organisatie.

In december 2023 heeft het college de Notitie Misbruik en oneigenlijk, tezamen met de Notitie Frauderisicobeleid en de bijbehorende Frauderisico-analyse vastgesteld. Met deze notities schept het college één integraal beleidskader om invulling te geven aan haar verantwoordelijkheid om fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen, op te sporen en te bestrijden. In de Frauderisco-analyse is een onderscheidt gemaakt in financieel en niet financieel, plus in kans en impact.

Uit de analyse is gebleken dat er risicogebieden zijn met een hoog risico zijn die aandacht vragen, dit zijn: Informatieveiligheid, bijstandsuitkeringen, prestatieleveringen WMO en Jeugdzorg. Daarnaast zijn ook de reguliere risicogebieden zoals inkopen en aanbesteding, vergunningverlening, subsidieverstrekking et cetera met een profiel middel in beeld. Wat alle geïnventariseerde risico's gemeen hebben is dat er maatregelen zijn of nog worden getroffen die de risico's op fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik moeten voorkomen of beheersen. Dat geldt overigens ook voor de risico's die zijn opgenomen in de risicoparagraaf van zowel de begroting als de jaarrekening.
Het beleid is erop gericht om met de managers alle risicogebieden tweemaal per door te lopen en te beoordelen of het risicoprofiel nog juist is en/of er eventueel aanscherping van de beheersmaatregelen moet plaatsvinden.

Geconstateerde afwijkingen misbruik en oneigenlijk gebruik
In 2023 zijn geen incidenten op het gebied van misbruik en oneigenlijk gesignaleerd. Zoals in de vastgestelde notities is beschreven blijft de organisatie actief in het detecteren, voorkomen en bespreken van risico's op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik en het bevorderen van een cultuur van risicobewustzijn en integer handelen.

Totaaloverzicht
De Raad van de gemeente Voorschoten heeft op 28 september 2023 het controleprotocol (inclusief normen- en toetsingskader) 2023 vastgesteld. Met het vaststellen van dit protocol heeft de Raad ten behoeve van de interne en externe toetsing aanwijzingen gegeven over de reikwijdte, de normstellingen en de door de accountant te hanteren goedkeurings- en rapporteringstolerantie voor de getrouwheidscontrole van de jaarrekening en de door het College te hanteren verantwoordings- en rapportagegrens voor de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording is door de Raad vastgesteld op 2% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan de reserves. De rapportagegrens, voor nadere toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering, is door de Raad vastgesteld op € 50.000.

* 1.000

Omschrijving	Realisatie 2023
Totale lasten	€ 80.092
Toevoegingen aan de reserves	€ 1.141
Basis voor berekening verantwoordingsgrens rechtmatigheid	**€ 81.233**

Verantwoordingsgrens rechtmatigheid (%)	2%
Verantwoordingsgrens rechtmatigheid (bedrag)	€ 1.624

* 1.000

Rechtmatigheidsafwijkingen	Rechtmatigheids-fout	Rechtmatigheids-onduidelijkheid	Totaal afwijking	Waarvan acceptabel	Waarvan niet acceptabel
- Begrotingscriterium	€ 674		€ 674	€ 674	€ 0
- Voorwaardencriterium		€ 135	€ 135	n.v.t.	n.v.t.
- Misbruik & Oneigenlijk gebruik	€ 0		€ 0	n.v.t.	n.v.t.
	€ 674	**€ 135**	**€ 809**	**€ 674**	**€ 0**

Verantwoordingsgrens	**€ 1.624**

Bevinding
Uit het onderzoek is gebleken dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten van de gemeente inclusief de toevoegingen aan de reserves.

Paragraaf informatieveiligheid en privacy

Informatiebeveiliging & Privacy
Beveiliging van de informatie is van belang voor de bedrijfsvoering van de gemeente. Om te borgen dat informatie en informatiesystemen optimaal worden beveiligd, vormt risicomanagement een belangrijk onderdeel in dit proces.
Voor de risicobepaling wordt een inschatting gemaakt van mogelijke schade als informatiesystemen (tijdelijk) niet beschikbaar zijn, de informatie niet integer is en/of deze informatie in verkeerde handen valt. Ook wordt een inschatting gemaakt van de dreigingen waartegen de overheid beschermd moet worden. Dit leidt tot beveiligingseisen om de risico's te beperken, die met passende maatregelen worden afgedekt.
Gemeente Voorschoten heeft informatieveiligheid hoog in het vaandel staan en heeft doorlopende activiteiten op het gebied van cybersecurity om de gemeentelijke processen, systemen en de informatie die daarin verwerkt wordt te beschermen. De jaarlijkse PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) wordt uitgevoerd om te borgen dat de gemeente voldoet aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Wet Politie Gegevens (WPG) en overige specifieke wet- en regelgeving.
Het uitvoeren van interne en externe audits waarin verantwoording wordt afgelegd op bovenstaande aan toezichthouders (ministerie van Binnenlandse Zaken, ministerie van Sociale Zaken).
De uitkomsten van de zelfevaluatie en genoemde audits geven input voor het jaarlijkse informatiebeveiligingsplan.
In 2023 hebben verschillende projecten plaatsgevonden om de organisatie beter te beschermen tegen ransomware. Met behulp van aanbestedingen GGI-Veilig Percelen via de VNG zijn gerealiseerd:

- De aanschaf van DDI Management: een toepassing voor netwerkbeheer wat zich richt op bescherming van de hele infrastructuur;
- De vervanging van de firewalls: waarmee het netwerk beter wordt beschermd voor de buitenwereld;
- Actieve monitoring van het netwerk op bedreigingen middels SIEM/SOC;
- Aanschaf van een nieuw antivirusprogramma;
- Publieke wifi en BYOD apparaten zijn gescheiden van het netwerk.

Veilig Personeel
Een van de grootste risico's voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie is de mens. Het vergroten van het bewustzijn voor informatieveiligheid en privacy is dan ook erg belangrijk. Iedere medewerker die nieuw in dienst komt doorloopt verplicht een online training en een workshop gericht op basiskennis over informatiebeveiliging & privacy. Eenmalige bewustzijnsacties zijn echter niet voldoende. Om deze reden krijgen alle medewerkers wekelijks een vraag toegestuurd met betrekking tot een actueel thema over digitale veiligheid. De antwoorden op deze vragen worden geanalyseerd en daar waar aandacht op een onderwerp nodig is vertaald naar een intranetbericht.

Privacy
In het jaar 2023 zijn er drie meldingen gemaakt van een datalek. Alle drie de meldingen zijn door de privacyfunctionaris als zodanig gekwalificeerd en afgehandeld, waarbij in alle gevallen corrigerende maatregelen zijn getroffen. Geen van deze meldingen zijn bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) gemeld. De eerste melding betrof het niet-zwartlakken van de voor- en achternaam van een bestuurslid op een raadsvoorstel. Dit document werd gepubliceerd op de website van de gemeente en stond twee weken online alvorens de fout gecorrigeerd werd. Het tweede lek ging om verkeerd gestuurde e-mail met een nog te ondertekenen overeenkomst. In deze overeenkomst stonden de NAW-gegevens van de betrokkene. Tot slot is er een melding

gedaan van een WMO-gespreksverslag dat naar een verkeerd adres was verzonden. De gelekte persoonsgegevens waren NAW-gegevens, enkele gezondheidsgegevens en BSN. De corrigerende maatregelen zijn snel na het incident genomen.
In 2023 is ook een langlopende zaak over de verwerking van persoonsgegevens in de uitvoering van het gemeentelijk afvalbeleid tot een einde gekomen. Deze zaak was sinds 2019 onderhanden bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De uitspraak van de AP in deze zaak heeft ertoe geleid dat de gemeente maatregelen heeft doorgevoerd om te voldoen aan de AVG. Dit hield in dat de bewaartermijn van geregistreerde persoonsgegevens is teruggebracht. Daarnaast zijn alle huishoudens geïnformeerd over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van afvalinzameling. Ondanks dat deze maatregelen tijdig en overeenkomstig de afspraken met de AP zijn doorgevoerd, heeft de AP toch besloten een boete op te leggen van € 30.000. De gemeente is hiertegen niet in beroep gegaan. De zaak is daarmee nu afgedaan.

WPG-Audit
In 2023 heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) bij de gemeente Voorschoten aangegeven dat de uitgevoerde WPG audit door de auditor is beoordeeld en dat deze heeft geconcludeerd dat nog niet werd voldaan aan de gestelde normen.
Uit de audit is gebleken dat de gemeente nog niet geheel voldeed aan de wet. Toch heeft de auditor in zijn rapportage geoordeeld dat de getroffen beheersingsmaatregelen om te voorzien in de borging van de wettelijke eisen met betrekking tot de verwerking van politiegegevens door BOA's op afdoende wijze zijn opgezet, dat deze bestaan en effectief hebben gewerkt gedurende de verslagperiode. De gemeente Voorschoten is niet de enige gemeente die niet voldeed aan alle normen. Uit het rapport van de AP 'WPG-audit Onderzoek aanlevering auditrapporten' blijkt dat slechts 42% van de BOA-werkgevers heeft voldaan aan de plicht uiterlijk 2022 het externe auditrapport bij de AP aan te leveren.
Naar aanleiding van de auditresultaten is in 2023 een verbeterplan opgesteld. Dit is begin 2024 door het college vastgesteld. Het verbeterplan ziet er op toe dat de gemeente de komende jaren maatregelen doorvoert om bij de eerstvolgende externe audit in 2025 te voldoen aan alle gestelde normen.
Het is niet realistisch om alle noodzakelijke verbeteringen in één jaar tijd te hebben doorgevoerd. Hiervoor ontbreekt de ambtelijke capaciteit. Ook grote gemeenten kennen een meerjarig verbeterplan. Het verbeterplan is besproken met de medewerker van de Helpdesk van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de VNG. De IBD ondersteunt de gemeenten bij het uitvoeren van de WPG-audit taak. Volgens de IBD voldoet het voorgestelde verbeterplan aan de wet- en regelgeving.

Paragraaf Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid beschrijft de visie op het grondbeleid en de manier waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert. Dit in relatie tot de doelstellingen die in de begroting zijn opgenomen, met een aanduiding van de wijze waarop het grondbeleid is uitgevoerd. Grondbeleid richt zich op het gebruik van de grond als bepalende factor voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om het ruimtelijk beleid op een bestuurlijk en economisch verantwoorde wijze te realiseren. Het biedt instrumenten om de regie over de ruimtelijke ontwikkelingen te kunnen voeren. De Nota Grondbeleid is een 'toolbox' voor het door de gemeente Voorschoten te voeren grondbeleid.

Beleidsstukken
Het grondbeleid in 2023 is gevoerd aan de hand van een tweetal beleidsstukken:

Nota Grondbeleid
De Nota Grondbeleid geeft inzicht in het gemeentelijk beleid op een breed scala aan aspecten die samenhangen met het grondbeleid. Onze voorkeur is: op basis van het beperken van risico's en gemeentelijke investeringen, faciliteren waar kan en actief waar nodig.

Grondprijsbrief
In de Grondprijsbrief worden, voor zover mogelijk, concrete (minimum) grondprijzen benoemd. De in de Nota Grondbeleid genoemde grondprijsmethodieken zullen dan als uitgangspunt gelden voor de concreet te benoemen grondprijs. Er zijn verschillende tarieven voor verschillende functies. Zo is in het algemeen de grondprijs voor sociale woningbouw lager dan voor maatschappelijke/commerciële functies.

Grondexploitatie
Eind 2023 is het project Duivenvoorde Corridor de enige actieve grondexploitatie. De jaarrekening geeft hiervan de financiële voortgang weer.

Risico's
De risico's die zich tijdens de uitvoering van de nakomende werkzaamheden kunnen voordoen worden op de gebruikelijke manier opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en jaarrekening. Zo ook de risico's voor het project Duivenvoorde Corridor. De mutaties die volgen uit de jaarlijkse actualisatie van de risico's van dit project worden verrekend met de concernreserve. De grondexploitatie (inclusief risico's en verliesvoorziening) wordt minimaal één keer per jaar geactualiseerd namelijk ten tijde van de jaarrekening. Ook via de voor- en najaarsnota wordt over dit project gerapporteerd.

Wettelijke/landelijke grondslagen:
- Omgevingswet;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Gemeentewet (Gemw);
- Wet Markt en Overheid (Wet MenO).

Intentieovereenkomst (zie ook 8.1 en 8.2)
Voor potentieel grotere initiatieven en/of projecten maakt de gemeente Voorschoten, daar waar nodig, gebruik van een intentieovereenkomst. Veelal is het wenselijk voor zowel de gemeente als de ontwikkelaar om voordat een project wordt uitgewerkt een aantal inhoudelijke punten te verkennen om te kunnen komen tot een haalbaar plan, zowel financieel als ruimtelijk. In deze periode wordt er al een aanzienlijke inzet van de ambtelijke capaciteit gevraagd. Onderdeel van de intentieovereenkomst is een afspraak over vergoeding voor deze ambtelijke inzet. Dit maakt het voor de gemeente mogelijk om capaciteit beschikbaar te stellen om ontwikkelende partijen te begeleiden in de initiatieffase van een project. De intentieovereenkomst kent over het algemeen

een beperkte looptijd. En heeft als doel de haalbaarheid van een gewenste ontwikkeling te onderzoeken. Voor het geval dat partijen niet meer met elkaar verder willen, is er in de intentieovereenkomst meestal een exit-regeling beschreven, al dan niet met een regeling over vergoeding van kosten of overhandiging van geproduceerde stukken. Met het afsluiten van een (privaatrechtelijke) intentieovereenkomst wordt nadrukkelijk nog geen besluit genomen over de uitvoering van een project. Dit komt pas later in de (publiekrechtelijke) ruimtelijke procedure.

Anterieure Overeenkomst en kostenverhaal (zie ook 8.1 en 8.2)
Indien de gemeente zelf eigenaar is van de ontwikkellocatie worden de kosten voor de verwerving van de grond, waarbij de prijzen uit de grondprijsbrief leidend zijn, in de uitgifteprijs van de grond verwerkt. Daarbij komen kosten voor bouw- en woonrijp maken voor rekening van de koper. Voor plankosten en/of overige kosten (zoals afkoop beheerkosten) wordt gelijktijdig een anterieure overeenkomst afgesloten. Kostenverhaal vindt hierdoor plaats bij verkoop en is dus anderszins verzekerd. Als de ontwikkellocatie in eigendom is bij een derde, dan kunnen de kosten op twee manieren verhaald/verzekerd worden. Door het sluiten van een anterieure overeenkomst voordat de gemeente het ruimtelijk besluit neemt die de bouwplannen van de eigenaar mogelijk maakt (privaatrechtelijke weg). Of door gelijktijdig met het ruimtelijk besluit een exploitatieplan vast te stellen (publiekrechtelijke weg).

Paragraaf Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen

In deze paragraaf wordt de raad geïnformeerd over de bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen die waren opgenomen in de begroting 2023 en voor 2023 nog verder uitgewerkt moesten worden.

De volgende definities zijn van toepassing op deze paragraaf:

Een bezuiniging wordt rechtstreeks op de baten en lasten van de begroting verwerkt. Bij de kadernota wordt vaak aangekondigd op welke posten wordt bezuinigd, in de begroting die de raad vervolgens vaststelt zijn deze bezuinigingen verwerkt.

Een taakstelling is een opgave die de organisatie voor de langere termijn wordt opgelegd. Hieronder valt bijvoorbeeld het voornemen om het personeelsbestand terug te brengen met een opgelegd bedrag of percentage. Om dit te kunnen realiseren moet er nog een plan worden opgesteld en moet er nog rekening gehouden worden met frictiekosten en dergelijke. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.

Ombuigingen hebben een beleidsinhoudelijk overweging en hebben daardoor een politieke lading. Een voorbeeld hiervan is de afweging of de gelden van het sociaal domein voor andere zaken dan het sociaal domein zouden kunnen worden ingezet.
De realiteitswaarde is hieraan gekoppeld:
• Een op programma verwerkte bezuiniging is reëel. Het budget is verlaagd en er is een verantwoordelijk budgethouder.
• Bij een taakstelling is de onderliggende toelichting van belang, het realiteitsgehalte kan pas later beoordeeld;
• Een ombuiging vergt een beleidsinhoudelijke afweging, de besluitvorming in de raad is hiervoor van belang.

Er waren in 2023 geen bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen meer te realiseren. De effecten van het niet realiseren van de kostenbesparende maatregelen voor Jeugd (€ 332.000) en WMO (€ 150.000) zijn bij de najaarsnota 2023 al meegenomen. Tot op heden blijken de uitgaven op WMO en Jeugd alleen maar toe te nemen.

Openbaarheidsparagraaf WOO

De Wet open overheid (hierna: Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het doel van de wet is overheden transparanter te maken. De Woo-contactpersoon is een nieuwe rol ingevolge deze wet. De Woo-contactpersoon beantwoordt op laagdrempelige wijze vragen over de bij de gemeente beschikbare informatie. Per 1 januari 2023 is een contactpersoon aangesteld door de gemeente Voorschoten.

De Woo legt de nadruk op actieve openbaarmaking: het uit eigen beweging (digitaal) publiceren van overheidsinformatie. De Woo stelt de verplichting om 17 gespecificeerde informatiecategorieën gefaseerd openbaar te maken. Door stopzetting van het landelijke publicatiekanaal Platform Open Overheidsformatie is de plicht tot openbaar maken nog niet in werking getreden. De gemeente is desalniettemin in 2023 begonnen met het uit eigen beweging openbaar maken van informatie: Woo-verzoeken en de daarop genomen besluiten worden na afhandeling gepubliceerd op de gemeentelijke website. De pagina waarop Woo-informatie wordt verstrekt, is verbeterd en nog toegankelijker gemaakt voor inwoners.

Een actieve openbaarmakingsplicht vergt een aanpassing van de interne informatiehuishouding en de administratieve processen binnen de organisatie. Daartoe behoort dus ook de technische aansluiting op een platform op internet, al dan niet van de gemeente zelf. Het proces van actieve openbaarmaking zal op efficiënte en veilige wijze worden ingericht met waarborgen voor de privacy. De gemeente heeft hiertoe eind 2023 een projectmanager aangesteld. De gemeente heeft zich voorts in 2023 aangesloten bij de landelijke Woo-index, een overzicht van actief openbaar gemaakte documenten van verschillende bestuursorganen. Het gaat daarbij alleen om de toekomstige verplichte informatiecategorieën uit de wet. In de Woo-index vindt men ‘klikbare’ verwijzingen naar de documenten (die zelf op een andere omgeving staan).

De Woo-coördinator heeft binnen de gemeente in 2023 door het geven van presentaties een begin gemaakt met het informeren van het college en alle ambtenaren over de Woo. Om het bewustwordingsproces van de Woo onder de medewerkers verder te vergroten, worden vervolg campagnes georganiseerd.

Jaarrekening 2023

Balans per 31 december 2023

Activa Bedragen * € 1.000	31 december 2023		31 december 2022	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		**9.000**		**9.000**
-Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.000		9.000	
Materiële vaste activa		**54.379**		**54.156**
- Investeringen met economisch nut	23.956		24.494	
- Investeringen met economisch nut heffingen	21.220		20.749	
- Investeringen met maatschappelijk nut	9.204		8.912	
Financiële vaste activa		**4.712**		**4.096**
- Kapitaalverstrekkingen aan:				
* deelnemingen	290		290	
- Leningen aan:				
* deelnemingen	2.479		2.479	
- Overige langlopende leningen u/g	1.943		1.327	
Totaal vaste activa		**68.091**		**67.251**
Vlottende activa				
Voorraden		**3.807**		**3.749**
- Onderhanden werk (incl. gronden in expl.)	3.807		3.749	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**25.619**		**21.715**
- Vorderingen op openbare lichamen	6.056		5.753	
- Rekening-courantverhouding met het Rijk	15.686		12.252	
- Rekening-courantverhouding niet-financiële instellingen	204		0	
- Overige vorderingen	3.673		3.710	
Liquide middelen		**259**		**62**
- Kas	7		15	
- Bank	251		47	
Overlopende activa		**3.365**		**2.555**
- de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	1.246		552	
- overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.119		2.002	
Totaal vlottende activa		**33.049**		**28.081**
TOTAAL ACTIVA		**101.141**		**95.332**

PASSIVA Bedragen * € 1.000	31 december 2023		31 december 2022	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**39.753**		**41.065**
Algemene reserve	21.478		18.509	
Bestemmingsreserves	16.588		16.622	
Gerealiseerde resultaat	1.686		5.934	
Voorzieningen		**17.187**		**14.493**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		**27.602**		**24.407**
- Onderhandse leningen o/g van				
* banken en overige financiële instellingen	27.600		24.400	
- Waarborgsommen	2		7	
Totaal vaste passiva		**84.542**		**79.965**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**5.596**		**5.183**
- Banksaldi	0		0	
- Overige schulden	5.596		5.183	
- Overige kasgeldleningen	0		0	
Overlopende passiva		**11.003**		**10.184**
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	8.445		8.039	
- de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2.558		1.789	
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0		356	
Totaal vlottende passiva		**16.599**		**15.367**
TOTAAL PASSIVA		**101.141**		**95.332**
Waarborgen en garanties		58.599		125.385

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening 2023 is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 2 november 2023 (raadsbesluit Z/23/078688/360812) de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling van de gemeente Voorschoten.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Investeringen die tot 2003 hebben plaatsgevonden zijn inclusief BTW geactiveerd. De investeringen die vanaf 2003 hebben plaatsgevonden zijn, mits deze compensabel zijn in het kader van de Wet op het BTW- compensatiefonds, exclusief BTW geactiveerd.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengst van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend wordt vastgesteld.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die door het CAK worden vastgesteld en geïnd en in de jaarrekening worden verantwoord geldt de onzekerheid over de omvang en hoogte van deze eigen bijdragen door het ontbreken van de inkomensgegevens.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.
Voor overige arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume is geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten 4 jaar.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de Financiële verordening gemeente Voorschoten 2023, het Controleprotocol gemeente Voorschoten 2023 (inclusief normen- en toetsingskader) en op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV van november 2023.

Dat betekent dat:
1. De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
2. De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

- Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normen- en toetsingskader 2023 zoals op 28 september 2023 door de raad is vastgesteld;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten op programmaniveau en overschrijdingen van uitgaven op investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de Financiële verordening gemeente Voorschoten 2023 (artikel 13 lid 4 en 5) is beschreven wanneer deze overschrijdingen 'acceptabel' zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten op programmaniveau, onderschrijdingen van lasten op programmaniveau en onderschrijdingen van uitgaven op gevoteerde investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld (conform artikel 5 lid 3 van de Financiële verordening gemeente Voorschoten 2023).
- Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de echtmatigheids-verantwoording.

3. De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023 alsmede onze eigen Financiële verordening 2023 en Controleprotocol (inclusief normen- en toetsingskader) 2023. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 1.624.000) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapportagegrens van € 50.000 is gehanteerd waarboven individuele rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonduidelijkheden in de paragraaf Bedrijfsvoering worden opgenomen en nader worden toegelicht.

Vaste activa

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief. Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:
- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:
- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa
Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten (waaronder overheadkosten)) verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Conform de bijlage 1 van de financiële verordening Voorschoten worden activa met een verkrijgingsprijs van minder dan €20.000 niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen (worden altijd geactiveerd).

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Op kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde wordt niet afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het jaar volgend op de voltooiing, oplevering, verwerving of het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.
Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
In het verslagjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

Op grond van artikel 15 lid 1 van de financiële verordening Voorschoten worden materiële vaste activa afgeschreven volgens de methodiek en de afschrijvingstermijnen zoals vermeld in bijlage 1 'afschrijvingsbeleid' van de financiële verordening.
De volgende materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

a. Maximaal 60 jaar: rioleringen;
b. Maximaal 40 jaar:

- tunnels, viaducten en bruggen;
- parken, sportvelden en groenvoorzieningen;
- kades en waterkeringen;
- waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing;
- nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen;
- nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen;

c. Maximaal 30 jaar:
- wegen, pleinen en rotondes;
- openbare verlichting;

d. 25 jaar:
- Geluidswallen (maximaal 25 jaar);
- renovatie, restauratie en aankoop woonruimten;
- renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen;
- aanleg tijdelijke terreinwerken.

e. 15 jaar:
- technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- pompen en gemalen;

f. 10 jaar:
- nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke bedrijfsgebouwen;
- veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen;
- kantoormeubilair en schoolmeubilair;
- straatmeubilair;
- aanhangwagens en schaftwagens;

g. 7 jaar:
- zware transportmiddelen;
- personenauto’s en lichte motorvoertuigen;
- toplaag kunstgrasvelden;

h. 5 jaar:
- telefooninstallaties;
- automatiseringsapparatuur.

<u>Investeringen met een economisch nut</u>
Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

<u>Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut</u>
Dit betreft investeringen in de openbare ruimte, zoals wegen, bruggen en openbaar groen. Deze investeringen genereren geen middelen en er is geen markt voor. Het vernieuwde BBV bepaalt dat vanaf het begrotingsjaar 2017 deze investeringen, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd worden en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven worden. Voor een aantal investeringen is ter dekking van de afschrijvingsbedragen een kapitaallastenreserve beschikbaar.

<u>Buiten gebruik gestelde vaste activa</u>
Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

(Het gebruiksrecht voor onbepaalde duur op) Software is als afzonderlijk actief opgenomen onder de materiële vaste activa als investering met economisch nut.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Erfpacht
In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Warme gronden
Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiele vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:
- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV' s en BV´s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De

vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion (POC) methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op contante waarde. De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2023: 2%).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is bepaald op basis van de geschatte individuele inningskansen.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan ter vrije beschikking van de gemeente Voorschoten.

Overlopende activa
De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:
1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst

Vaste passiva

Eigen vermogen
De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:
1) Reserves, gespecificeerd naar:
- algemene reserve;
- bestemmingsreserve;

2) Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Reserves
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de raad van de gemeente Voorschoten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming (beklemming) heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het de algemene reserve genoemd. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is worden personele voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde.
De backservice verplichting (pensioenen) ten behoeve van de wethouders is gewaardeerd op de berekening van de verzekeraar (actuariële berekening). De wachtgeldverplichting ten behoeve van wethouders is gewaardeerd op een interne berekening.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een actuele meerjarenraming (beheerplan) van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor geformuleerd zijn. In de paragraaf ‘onderhoud kapitaalgoederen’ die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid hiervoor nader uiteengezet. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:
– Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
– Op de balansdatum bestaande risico’s ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
– Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
– Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
– Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar
De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Afgeleide financiële instrumenten
Gemeente Voorschoten maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courantbankrekeningen en schatkistbankieren bij het Ministerie van Financiën.

Waarborgen en garanties
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Algemene uitkering
De algemene uitkering is verantwoord op basis van de laatst ontvangen betaalspecificatie van het Ministerie van BZK van het uitkeringsjaar en conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie van het Ministerie van BZK. Ten aanzien van de component aangaande de accresmededeling wordt deze opgenomen conform de in verslagjaar 2023 laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercirculaire. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Toelichting op de balans per 31 december 2023

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa
Immateriële activa zijn vaste activa die niet tastbaar zijn. Het betreft bezittingen die wel een rol spelen in het financiële proces, maar nooit in het fysieke bedrijfsproces. Immateriële activa kunnen alleen dan op de balans opgevoerd worden, wanneer zij een objectief bepaalbare waarde hebben. De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.000	9.000
Totaal	**9.000**	**9.000**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023
Bijdragen aan activa in eigendom van derden:Rijnlandroute	9.000	0	0	0	9.000
Totaal	**9.000**	**0**	**0**	**0**	**9.000**

Materiële vaste activa
De post materiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023
Investeringen met economisch nut	24.494	23.956
Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	20.749	21.220
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	8.912	9.204
Totaal	**54.156**	**54.379**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de materiële vaste activa met een economisch nut:

Materiele vaste activa met economisch nut	Boekwaarde per 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023
Gronden en terreinen	2.703	0	0	0	2.703
Woonruimten	12	0	0	6	6
Bedrijfsgebouwen	19.940	0	0	841	19.099
Grond-, weg- en waterbouwkundig economisch nut	5	0	0	1	4
Vervoermiddelen	566	74	0	60	616
Machines, installaties en apparaten economisch nut	204	253	0	25	432
Overige	1.065	123	0	57	1.095
Totaal	**24.494**	**451**	**0**	**989**	**23.956**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Materiele vaste activa met economisch nut / heffingen	Boekwaarde per 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023
Bedrijfsgebouwen	162	0	0	16	147
Grond-, weg- en waterbouwkundig economisch nut	19.973	778	219	669	19.863
Vervoermiddelen	31	299	0	3	326
Machines, installaties en apparaten economisch nut op heffingsbasis	415	86	0	44	456
Overige	168	282	0	23	428
Totaal	**20.749**	**1.444**	**219**	**755**	**21.220**

De belangrijkste in het boekjaar 2023 gedane (des) investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht:

	Investeringen 2023
Verduurzaming vastgoed	234.000
Adegeest riolering	486.000
Waterbouwkundige kunstwerken	137.000
Zijlader DAF	299.000
Ondergrondse containers	255.000
	1.411.000

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een maatschappelijk nut weer:

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	**Boekwaarde per 31-12-2022**	**Vermeerdering**	**Vermindering**	**Afschrijving**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Grond-, weg- en waterbouwkundig maatschappelijk nut	8.890	947	295	358	9.183
Ov. mat. vaste act. maatschappelijk nut	22	0	0	1	21
Totaal	**8.912**	**947**	**295**	**359**	**9.204**

De belangrijkste in het boekjaar 2023 gedane (des) investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht:

	Investeringen 2023
Steiger Hofvliet Starrenburg II	111.000
Bruggen Horstlaan	109.000
Kruising Trompweg-Leidseweg	113.000
Verkeersinstallatie herontwikkeling Intratuin	485.000
Brug Bertus van Akenlaan	124.000
	942.000

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

Financiële vaste activa	**Boekwaarde per 31-12-2022**	**Vermeerdering**	**Vermindering**	**Afschrijving**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen:					
- Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten	102	0	0	0	102
- Aandelen NV Alliander	188	0	0	0	188
Leningen aan deelnemingen:					
- Allliander	2.479	0	0	0	2.479
Overige langlopende leningen					
- Renteloze leningen div. personen	257	0	0	0	257
- Startersleningen	310	0	77	0	233
- Toegewezen Startersleningen	389	92	0	0	481
- Duurzaamheidsfonds	37	644	0	0	681
- Toegewezen Duurzaamheidsfonds	334	0	42	0	292
Totaal	**4.096**	**736**	**119**	**0**	**4.712**

In de raadsvergadering van 2 november 2023 is besloten het budgetplafond voor duurzaamheidsleningen te verhogen met € 600.000.

De post kapitaalverstrekking aan deelnemingen bestaat uit:

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023	Aantal aandelen	Nominale waarde/ aandeel
Aandelen NV Bank Nederlandsen Gemeenten	102	102	102	100
Aandelen NV Alliander	188	188	188	100
Totaal	**290**	**290**	**290**	

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraden	Boekwaarde per 31-12-2022	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde per31-12-2023
Onderhanden werk (gronden in exploitatie)	4.363	151	123	4.390
AF: Voorzieningen verlieslatende complexen	614	0	31	583
Handelsgoederen	0			0
Totaal	**3.749**	**151**	**92**	**3.807**

Betreft grondexploitatie Duivenvoorde Corridor.

Parameters Grondexploitatie 1-1-2024

Conform uitgangspunten in de BBV-regelgeving mag het rentepercentage niet meer bedragen dan de werkelijke rente. Er wordt aangesloten op het gewogen gemiddelde van de gemeentelijke leningenportefeuille, deze is per 1-1-2024 0,50% en wordt gehanteerd voor de resterende looptijd. Op grond van dezelfde regelgeving dient de disconteringsvoet bij grondexploitaties die sluiten op een negatief saldo 2,0% te zijn.

	GREX 2024	GREX 2023
Prijspeildatum ramingen	1-1-2024	1-1-2023
Startdatum	1-1-2024	1-1-2023
Einddatum	31-12-2026	31-12-2026
Index Opbrengstenstijging Kostenstijging	0,00% 2,00%	0,00% 2,00%
Rente Lasten Baten	0,50% 0,50%	0,98% 0,98%
Discontovoet	2,00%	2,00%

Grond-exploitaties	Balans-waarde 1-1-2024	Geraamde nog te maken kosten 2024 t/m 2026	Rente-toereke-ning	Geraamde nog te realiseren opbrengsten 2024 t/m 2026	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
OHW GREX Duivenvoorde corridor	-4.390	-920	-41	4.731	619	583

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:	**Boekwaarde per 31-12-2022**	**Voorziening oninbaarheid**	**Balanswaarde per 31-12-2023**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Vorderingen op openbare lichamen	5.753		6.056	6.056
Rekeningcourantverhouding met het Rijk	12.252		15.686	15.686
Rekeningcourantverhouding met niet-financiële instellingen	0		204	204
Overige vorderingen	3.710	343 *)	4.016	3.673
Totaal	**21.715**	**343**	**25.962**	**25.619**

****) Voorziening oninbaarheid***

Het opvangen van het (risico van het) niet betalen van facturen en verplichtingen jegens de gemeente door debiteuren.

Oninbaar in 2023: € 4.813

Toelichting op de mutaties in euro	**Saldo 2022**	**Storting**	**Aanwending**	**Saldo 2023**
Debiteuren algemeen	13.965	26.649	4.813	35.801
Debiteuren belastingen	36.934	18.848	22.841	32.941
Debiteuren SoZa	293.283	46.968	65.641	274.610
Totaal	**344.181**	**92.465**	**93.295**	**343.351**

Schatkistbankieren

De wet 'verplicht schatkistbankieren' schrijft voor dat decentrale overheden hun overtollige (liquide) middelen, boven een bepaald drempelbedrag, moeten aanhouden in de schatkist van het Rijk. Gerekend over een heel kwartaal, mogen de gemiddelde overtollige middelen per dag niet hoger zijn dan deze drempel. In 2023 is voldaan aan deze regeling.

In de onderstaande tabel is de benutting drempelbedrag schatkistbankieren opgenomen.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.447**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**161**	**222**	**230**	**240**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.286	1.225	1.217	1.207
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	72.353			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	72.353			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.447			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.450	20.202	21.126	22.040
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	161	222	230	240

Liquide middelen.
Deze activa wordt tegen nominale waarde opgenomen en zijn niet beklemd. De gemeente beschikt over een kredietfaciliteit in de vorm van een rekening-courant van € 6,4 miljoen bij de BNG.

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023
Kassaldo	15	7
Banksaldo	47	251
Totaal	**62**	**259**

Overlopende Activa	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	552	1.246
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.002	2.119
Totaal	**2.555**	**3.365**

De in de balans opgenomen overlopende activa kan als volgt gespecificeerd worden:

Overlopende Activa	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Nog te ontvangen bedragen	2.525
Diversen/vooruitbetaalde contributies e.d.	839
Nog uit te zoeken betalingen	1
Totaal	**3.365**

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Nog te ontvangen bedragen overheid	**Saldo 31-12-2022**	**Toevoegingen**	**Ontvangen bedragen**	**Saldo 31-12-2023**
Rijk:				
Algemene Uitkering o.b.v. dec circulaire	0	72	0	72
G3 BBZ Budgetdeel en declaratiedeel	24	0	3	21
Huisvesting statushouders	43	21	43	21
G12 Toeslagenaffaire	12	8	12	8
C62 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	6	13	4	14
A16 Huisvesting Oekraïne	55	3.287	2.940	402
B2 Toeslagenaffaire	0	67	0	67
Overige overheid:				
Gemeente Wassenaar - DVO	164	43	164	43
Gemeente Leidschendam-Voorburg	0	190	0	190
Gemeente Leiden	0	53	0	53
Provincie Zuid-Holland	43	0	13	30
Holland Rijnland	13	0	13	0
VRHM	0	0	0	0
BSGR	194	326	194	326
Totaal	**552**	**4.079**	**3.385**	**1.246**

De post overige nog te ontvangen bedragen kan als volgt worden gespecificeerd:

Nog te ontvangen bedragen overig	
Sportfondsen Overschot Exploitatiebijdrage	265
Sportfondsen Overschot Planmatig Onderhoud	328
Rente schatkistbankieren 4e kwartaal 2023	235
Vergoeding ITK Kruispuntkerk	121
Anterieure overeenkomst Bijdorp	70
Degeneratievergoedingen kabels en leidingen	64
Afrekening openbare verlichting 2023	58
Treinongeval	45
Overig	93
	1.279

De post vooruitbetaalde bedragen kan als volgt worden gespecificeerd:

Diversen/vooruitbetaalde contributies e.d.	
RDOG- Voorschotten gemeentelijke bijdrage 1e kwartaal 2024	418
Service Organisatie Zorg - Voorschot begroting 2024	203
Centraal Beheer - Verzekeringen 2024	93
VNG - Contributie 2024	47
Overig	80
	840

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	**Boekwaarde per 31-12-2022**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Algemene reserve	18.509	21.478
Bestemmingsreserves	16.622	16.588
Gerealiseerde resultaat	5.934	1.686
Totaal	**41.065**	**39.753**

Overzicht reserves

Overzicht reserves per 31 december	Saldo 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat 2022	Saldo 31-12-2023
Algemene reserves					
Concernreserve	13.309	0	-1.864	4.834	16.278
Reserve weerstandsvermogen	5.200	0	0	0	5.200
Totaal algemene reserves	**18.509**	**0**	**-1.864**	**4.834**	**21.478**
Bestemmingsreserves					
Best.res. bovenwijkse voorzieningen	520	0	-25	0	495
Best.res. Volkshuisvesting	399	0	0	0	399
Best.res. egalisatieres. sociaal domein	1.899	80	-959	0	1.021
Best.res. regionale investeringen	756	0	-378	0	378
Best.res. duurzaamheid	84	0	-11	0	72
Best.res. Gemeentewerf	805	0	0	0	805
Best.res. rekenkamercommissie WVO	92	0	0	0	92
Best.reserve monumenten	290	0	0	0	290
Best.res. kapitaallasten (Hoofdrekening)	3.199	20	-206	0	3.014
BR Accommodaties gemeentelijk personeel	142	0	0	0	142
BR Reorganisatie	1.274	0	0	0	1.274
BR egalisatiereserve omgevingsvergunning	1.900	0	-399	0	1.501
BR invoering Omgevingswet	337	0	-158	0	179
BR Maatschappelijke agenda	120	0	-40	0	80
BR Klimaatgelden	187	0	0	0	187
BR Brede adviesraad	19	0	0	0	19
BR Exploitatiebijdrage zwembad	901	0	-100	0	801
BR Culturele accommodatie	3.000	0	0	0	3.000
BR Groot onderhoud zwembad	500	0	0	0	500
BR Verevening sociale woningbouw	100	75	0	0	175
BR Onderwijshuisvesting	0	800	0	232	1.032
BR Noodfonds	100	0	0	0	100
BR Opvang Oekraïners	0	0	0	687	687
BR Sporthal de Vliethorst	0	166	0	181	347
BR Sportaccommodaties	0	0	0	0	0
BR Centrumvisie	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	**16.622**	**1.141**	**-2.276**	**1.100**	**16.588**
Totaal Reserves	**35.131**	**1.141**	**-4.140**	**5.934**	**38.066**

Toelichting op de reserves

Soort reserve	Algemene reserve

Naam	Concernreserve
Doelstelling	Het verwerken van incidentele baten en lasten en resultaatbestemming van de jaarrekening. De reserve heeft een directe relatie met het weerstandvermogen.
Functie	Bufferfunctie
Vervaldatum	n.v.t.

Onttrekking	Totaal onttrekkingen in 2023: € 1.864.333 Resultaatbestemming 2022: - Energietoeslag € 546.082 - Doorbelasting personeelskosten Oekraïne € - Milieubeleidsplan € 15.000 - Woonvisie € 80.000 - Klimaatakkoord € 55.437 - Motie 227 € 49.468 - Storting giro 555 € 25.627 - Verduurzaming vastgoed € 11.885 Samenwerking Warmtelinq € 53.129 Beheerplan Civiele kunstwerken € 1.000.000 Actualisatie GREX Duivenvoorde Corridor € 5.990
Toevoeging	Totaal toevoegingen in 2023: € 4.833.676 Resultaat 2022 € 4.833.676
Omvang per 1-1-2023	€ 13.309.068
Omvang per 31-12-2023	€ 16.278.412
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve weerstandsvermogen**
Doelstelling	Financiële buffer voor algemene en onbenoemde risico's.
Functie	Bufferfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 5.200.000
Omvang per 31-12-2023	€ 5.200.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Soort reserve	**Bestemmingsreserve**

Naam	**Reserve bovenwijkse voorzieningen**
Doelstelling	Ter aanwending voor (verkeerskundige) bovenwijkse voorzieningen na afsluiting van de grondexploitatieprojecten.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Totaal onttrekkingen in 2023: € 25.000 Resultaatbestemming 2022: - Deelnemersbijdrage Intratuin € 25.000

Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 520.094
Omvang per 31-12-2023	€ 495.094
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve volkshuisvesting**
Doelstelling	Het verrekenen van bijdragen uit grondexploitaties en boetes opgelegd aan projectontwikkelaars waarmee specifieke investeringen ten behoeve van het volkshuisvestingbeleid van de gemeente worden gefinancierd.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 398.825
Omvang per 31-12-2023	€ 398.825
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve egalisatiereserve Sociaal Domein**
Doelstelling	Dekking toekomstige overwachte uitgaven binnen het Sociaal Domein.
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Totaal onttrekkingen in 2023: € 958.871 Capaciteitsuitbreiding € 332.000 Herindicaties Wmo € 30.000 Omklappen sociaal domein € 596.871
Toevoeging	Storting Energietoeslag € 80.000
Omvang per 1-1-2023	€ 1.899.458
Omvang per 31-12-2023	€ 1.020.587
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve regionale investeringen (RIF)**
Doelstelling	Het financieren van de uitvoering van grootschalige infrastructurele werken in regionaal verband.
Functie	Financieringsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.

Onttrekking	RIF bijdrage 2023 € 378.000
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 755.580
Omvang per 31-12-2023	€ 377.580
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve duurzaamheid**
Doelstelling	Het realiseren van de ambitie om Voorschoten CO2-neutraal te maken.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Fonds duurzaamheid € 11.207
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 83.589
Omvang per 31-12-2023	€ 72.382
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve gemeentewerf**
Doelstelling	Dekking van de kapitaallasten huisvestingsvoorzieningen.
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 804.747
Omvang per 31-12-2023	€ 804.747
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve rekenkamercommissie WVO**
Doelstelling	Het egaliseren van de jaarrekeningresultaten van de gezamenlijke rekenkamercommisie van de gemeenten Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest en Leidschendam Voorburg
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen

Omvang per 1-1-2023	€ 91.634
Omvang per 31-12-2023	€ 91.634
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve Monumenten**
Doelstelling	Het restaureren, rehabiliteren, reconstrueren en in standhouden van monumentale panden in Voorschoten.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 290.020
Omvang per 31-12-2023	€ 290.020
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve kapitaallasten**
Doelstelling	Ter de dekking van kapitaallasten van reeds gerealiseerde investeringen meer dan € 20.000, waarvan bepaald wordt deze niet te laten drukken op de begroting. De kapitaallasten worden berekend van de bruto-investering en de reserve wordt gedurende de afschrijvingstermijn aangewend om de kapitaallasten (geheel dan wel gedeeltelijk) af te dekken.
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Onttrekking kapitaallasten 2023 € 205.585
Toevoeging	Instellen reserve kapitaallasten Sportvelden € 20.322
Omvang per 1-1-2023	€ 3.198.763
Omvang per 31-12-2023	€ 3.013.500
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve accommodaties gemeentelijk personeel**
Doelstelling	Om de huidige huisvesting van ambtenaren op een adequaat niveau te onderhouden of op niveau te brengen.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen

Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 141.545
Omvang per 31-12-2023	€ 141.545
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve reorganisatie**
Doelstelling	Bestemmingsreserve ter dekking van de frictiekosten ontvlechting werkorganisatie per 31-12-2022
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 1.273.855
Omvang per 31-12-2023	€ 1.273.855
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Egalisatiereserve omgevingsvergunning**
Doelstelling	Egalisatiereserve ter borging van stabiliteit van tarieven en opbrengsten
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Bouwvergunningen 2023 € 399.235
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 1.900.100
Omvang per 31-12-2023	€ 1.500.865
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve Invoering Omgevingswet**
Doelstelling	Dekking van de incidentele kosten voor de invoering van de omgevingswet vanaf 2020.
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Invoering Omgevingswet € 158.046
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 336.910

Omvang per 31-12-2023	€ 178.864
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve maatschappelijke agenda**
Doelstelling	Het verlenen van subsidies voor de uitvoering van niet-wettelijke taken binnen de kaders van het subsidieplan 2020-2023.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	31-12-2023
Onttrekking	Sportcoördinator € 40.000
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 120.000
Omvang per 31-12-2023	€ 80.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve klimaatgelden**
Doelstelling	Opstellen van transitievisies voor warmte en de informatievoorziening via energieloketten
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 187.100
Omvang per 31-12-2023	€ 187.100
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Reserve brede adviesraad**
Doelstelling	Het dekken van de kosten die gemoeid zijn met de vorming van een brede adviesraad die over het sociaal en ruimtelijk domein heengaat.
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 18.790
Omvang per 31-12-2023	€ 18.790
Minimale omvang	

Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	Reserve exploitatiebijdrage zwembad
Doelstelling	
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	31-12-2030
Onttrekking	Exploitatiebijdrage zwembad € 100.000
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 901.196
Omvang per 31-12-2023	€ 801.196
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	Reserve culturele accommodatie
Doelstelling	het dekken van de kosten die gemoeid zijn met de realisatie van een duurzame oplossing voor culturele voorzieningen
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 3.000.000
Omvang per 31-12-2023	€ 3.000.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	Reserve groot onderhoud zwembad
Doelstelling	Het dekken van de kosten die gemoeid zijn met het onderhoud van het zwembad
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 500.000
Omvang per 31-12-2023	€ 500.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	Reserve verevening sociale woningbouw
Doelstelling	Verevening van alle bijdragen en uitnamen die ten grondslag liggen aan de Beleidsregel Woningbouw Voorschoten
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Vrijval bijdrage Synchroon € 75.000
Omvang per 1-1-2023	€ 100.000
Omvang per 31-12-2023	€ 175.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	Reserve onderwijshuisvesting
Doelstelling	Dekking toekomstige lasten onderwijshuisvesting
Functie	Egalisatiefunctie
Vervaldatum	
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Totaal toevoegingen in 2023: € 1.032.378 Resultaatbestemming 2023: - Vrijval voorziening buitenonderhoud onderwijs € 232.378 Storting tlv begrotingsresultaat € 500.000 Extra storting tlv begrotingssaldo (zie Najaarsnota) € 300.000
Omvang per 1-1-2023	€ 0
Omvang per 31-12-2023	€ 1.032.378
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Geen

Naam	Reserve noodfonds
Doelstelling	Dekking van lasten die samenhangen met maatschappelijke crises
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 100.000
Omvang per 31-12-2023	€ 100.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	

Bijzonderheden	Geen

Naam	Reserve Opvang Oekraïners
Doelstelling	Dekking van de financiële risico's door onzekerheden rondom de opvang van ontheemden uit de Oekraïne
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Resultaatbestemming 2022: - Instellen bestemmingsreserve € 687.000
Omvang per 1-1-2023	€ 0
Omvang per 31-12-2023	€ 687.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Sporthal de Vliethorst
Doelstelling	
Functie	
Vervaldatum	
Onttrekking	
Toevoeging	Totaal toevoegingen in 2023: € 346.900 Resultaatbestemming 2022: - Storting vrijvallende gelden in reserve € 181.000 Luchtbehandelingskast € 165.900
Omvang per 1-1-2023	€ 0
Omvang per 31-12-2023	€ 346.900
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Sportaccommodaties
Doelstelling	
Functie	
Vervaldatum	
Onttrekking	
Toevoeging	
Omvang per 1-1-2023	€ 0
Omvang per 31-12-2023	€ 0
Minimale omvang	

Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Centrumvisie
Doelstelling	
Functie	
Vervaldatum	
Onttrekking	
Toevoeging	
Omvang per 1-1-2023	€ 0
Omvang per 31-12-2023	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Overzicht voorzieningen

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende posten:

Voorzieningen	**Boekwaarde per 31-12-2022**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.408	5.785
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	4.777	6.213
Voorziening van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (art.44 lid 2 BBV)	4.307	5.189
Totaal	**14.493**	**17.187**

Overzicht voorzieningen per 31 december	**Saldo 31-12-2022**	**Toevoeging**	**Aanwending**	**Vrijval**	**Saldo 31-12-2023**
Voorzieningen verplichtingen, verliezen					
Voorz. pensioenen & wachtgelden bestuur	2.124	45	-161	0	2.009
Voorz. spaarcontracten	40	0	0	0	40
Voorz. parkeergarage Rabobank Deltaplein	3.226	0	0	0	3.226
Voorziening verlofsparen	0	492	0	0	492
Voorzieningen voor risico's					
Voorz. Vd Hoevenpark stimul.subs. woning	19	0	0	0	19
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**5.408**	**537**	**-161**	**0**	**5.785**
Voorzieningen voor onderhoudsegalisatie					
Voorziening openbare verlichting	335	107	-75	0	367
Voorziening baggerwerkzaamheden	51	11	0	0	61
Voorziening speelplaatsen	524	243	-67	0	699
Voorziening onderhoud wegen	2.187	703	-583	0	2.307
Voorziening onderhoud VRI	351	69	0	0	420
Voorziening onderhoud bruggen	85	1.165	-115	0	1.135

Voorziening onderhoud zwembad	741	46	-186	0	601
Voorziening planmatig onderhoud vastgoed	504	316	-198	0	623
Totaal voorzieningen voor onderhoudsegalisatie	**4.777**	**2.659**	**-1.224**	**0**	**6.213**
Voorzieningen vervangingsinvesteringen					
Totaal voorzieningen vervangingsinvesteringen / heffing	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Voorziening middelen derden					
Voorziening riolering	2.359	0	0	-343	2.016
Voorziening afvalstoffenheffing	1.948	114	0	0	2.062
Voorziening Degeneratie vergoeding	0	116	0	0	116
Voorziening begraven	0	995	0	0	995
Totaal voorzieningen middelen derden waarvan de bestemming gebonden is	**4.307**	**1.225**	**0**	**-343**	**5.189**
Totaal voorzieningen	**14.493**	**4.421**	**-1.384**	**-343**	**17.187**

Toelichting op de voorzieningen

VZ verplichtingen, verliezen en risico's

Naam	Voorziening pensioenen en wachtgelden bestuurders
Doelstelling	Ter dekking van de opgebouwde pensioenrechten en wachtgeldverplichtingen van (voormalige) bestuurders.
Toevoeging	Totaal toevoegingen in 2023: € 45.058 Jaarlijkse dotatie € 1.575 Aanvulling voorziening pensioenen € 43.483
Vermindering	Totaalbedrag pensioenen en wachtgeld in 2023 € 160.541
Omvang per 1-1-2023	€ 2.124.288
Omvang per 31-12-2023	€ 2.008.805
Onderhoudsplan	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening spaarcontracten
Doelstelling	Om bij langdurige afwezigheid van medewerkers die een spaarcontract hebben afgesloten, de loonkosten te kunnen bekostigen.
Toevoeging	Geen
Vermindering	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 40.106
Omvang per 31-12-2023	€ 40.106
Onderhoudsplan	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening van der Hoevenpark stimuleringsfonds woningen
Doelstelling	Nog uit te keren stimuleringssubsidies 11 woningen Van der Hoevenpark.
Toevoeging	Geen
Vermindering	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 18.500
Omvang per 31-12-2023	€ 18.500
Onderhoudsplan	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening parkeergarage Rabobank - Deltaplein
Doelstelling	Ter dekking van het door de gemeente verschuldigde bedrag inzake parkeergarage Rabobank - Deltaplein.
Toevoeging	Geen
Vermindering	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 3.225.584
Omvang per 31-12-2023	€ 3.225.584
Onderhoudsplan	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening verlofsparen
Doelstelling	Met verlofsparen kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld
Toevoeging	Storting 2023: € 492.127
Vermindering	
Omvang per 1-1-2023	€ 0
Omvang per 31-12-2023	€ 492.127
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

VZ onderhoudsegalisatie

Naam	Voorziening onderhoud openbare verlichting
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten die gepaard gaan met het onderhoud en vervanging van de openbare verlichting.
Toevoeging	Dotatie in 2023 € 107.000
Vermindering	Onderhoud in 2023 € 75.093
Omvang per 1-1-2023	€ 334.764

Omvang per 31-12-2023	€ 366.671
Onderhoudsplan	Beheerplan openbareverlichting 2019-2023
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening onderhoud baggerwerkzaamheden
Doelstelling	Egalisatie van kosten groot onderhoud op basis van het meerjaren beheerplan.
Toevoeging	Dotatie in 2023 € 10.570
Vermindering	Geen
Omvang per 1-1-2023	€ 50.929
Omvang per 31-12-2023	€ 61.499
Onderhoudsplan	Beheerplan water 2019-2023
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening onderhoud speelplaatsen
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten die gepaard gaan met het onderhoud en vervanging van speelvoorzieningen.
Toevoeging	Dotatie in 2023 € 243.000
Vermindering	Onderhoud in 2023 € 67.3624
Omvang per 1-1-2023	€ 523.564
Omvang per 31-12-2023	€ 699.240
Onderhoudsplan	Beheerplan spelen 2019-2023
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening onderhoud wegen
Doelstelling	Egalisatie van kosten van groot onderhoud o.b.v. het meerjaren beheerplan.
Toevoeging	Dotatie in 2023 € 703.000
Vermindering	Onderhoud in 2023 € 583.128
Omvang per 1-1-2023	€ 2.187.364
Omvang per 31-12-2023	€ 2.307.236
Onderhoudsplan	Beheerplan wegen 2019-2023
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening onderhoud VRI
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten die gepaard gaan met het onderhoud en vervanging van voetgangersoversteekplaatsen en verkeersinstallaties.
Toevoeging	Dotatie in 2023 € 69.000
Vermindering	Geen onderhoud in 2023

Omvang per 1-1-2023	€ 350.826
Omvang per 31-12-2023	€ 419.826
Onderhoudsplan	Beheerplan VRI 2019-2023
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening onderhoud bruggen
Doelstelling	Exploitatie van kosten groot onderhoud o.b.v. het meerjaren beheerplan Bruggen.
Toevoeging	Dotatie in 2023 € 1.164.500
Vermindering	Onderhoud in 2023 € 114.977
Omvang per 1-1-2023	€ 85.041
Omvang per 31-12-2023	€ 1.134.563
Onderhoudsplan	Beheerplan bruggen 2019-2023
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening onderhoud zwembad
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten die gepaard gaan met het onderhoud van het zwembad
Toevoeging	BTW verrekening planmatig onderhoud € 46.300
Vermindering	Onderhoud in 2023 € 185.548
Omvang per 1-1-2023	€ 740.504
Omvang per 31-12-2023	€ 601.256
Onderhoudsplan	Onderhoudsplan zwembad 2021-2030
Bijzonderheden	Geen

Naam	Voorziening planmatig onderhoud vastgoed
Doelstelling	Het egaliseren van de kosten planmatig onderhoud vastgoed.
Toevoeging	Dotatie in 202 € 316.016
Vermindering	Planmatig onderhoud in 2023 € 197.506
Omvang per 1-1-2023	€ 504.051
Omvang per 31-12-2023	€ 622.561
Onderhoudsplan	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

VZ middelen derden / bestemming gebonden

Naam	Voorziening riolering
Doelstelling	Het egaliseren van de uitgaven op het product Riolering.

Toevoeging	
Vermindering	Saldo riolering 2023: € 342.521
Omvang per 1-1-2023	€ 2.358.955
Omvang per 31-12-2023	€ 2.016.434
Onderhoudsplan	VGRP 2019-2023
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing**
Doelstelling	Ter voorkoming van grote tariefflucuaties wordt het saldo van het product afvalverwerking verrekend met het saldo van de voorziening.
Toevoeging	Saldo afvalstoffenheffing 2023: € 113.963
Vermindering	
Omvang per 1-1-2023	€ 1.948.371
Omvang per 31-12-2023	€ 2.062.334
Onderhoudsplan	n.v.t.
Bijzonderheden	Geen

Naam	**Voorziening degeneratievergoeding openbare ruimte**
Doelstelling	Deze voorziening voorziet in de dekking van de kosten van herstelwerkzaamheden van verharding in de openbare ruimte (wegen, groen, etc.) die zijn ontstaan door werkzaamheden van nutsbedrijven in de openbare ruimte.
Toevoeging	Storting 2023: € 116.000
Vermindering	
Omvang per 1-1-2023	€ 0
Omvang per 31-12-2023	€ 116.000
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	Toevoegingen zijn afhankelijk van de aanvragen van nutsbedrijven.

Naam	**Voorziening afkoop onderhoud begraven**
Doelstelling	De voorziening afkoop onderhoud begraven heeft als doel om ervoor te zorgen dat de betaalde rechten voor onderhoud graven beschikbaar is, voor de periode dat voor een grafonderhoud is betaald, zodat aan de toekomstige verplichtingen kan worden voldaan. Concreet betekent dit dat iemand voor bijvoorbeeld 20 jaar afkoopt. Dit bedrag wordt in de voorziening gestort. Jaarlijks wordt 1/20e deel uit de voorziening onttrokken om de kosten voor het grafonderhoud te dekken.
Toevoeging	Storting 2023: € 994.622
Vermindering	
Omvang per 1-1-2023	€ 0

Omvang per 31-12-2023	€ 994.622
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Vaste schulden

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer is als volgt:

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**Boekwaarde per 31-12-2022**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Onderhandse leningen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	24.400	27.600
	24.400	27.600
Waarborgsommen	7	2
Totaal	**24.407**	**27.602**

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer over het jaar 2023.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**Saldo 31-12-2022**	**Vermeerdering**	**Aflossing**	**Saldo 31-12-2023**
Onderhandse leningen	24.400	5.000	1.800	27.600
Waarborgsommen	7	0	5	2
Totaal	**24.407**	**5.000**	**1.805**	**27.602**

Op 2 mei 2023 is bij de BNG een nieuwe 20-jarige geldlening opgenomen van € 5 miljoen tegen een rentepercentage van 1,197 %.

De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De totale werkelijke rentelast in 2023 bedroeg € 437.549 (in 2022: € 428.132).

Vlottende passiva

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva	**Boekwaarde per 31-12-2022**	**Boekwaarde per 31-12-2023**
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.183	5.596
Overlopende passiva	10.184	11.003
Totaal	**15.367**	**16.599**

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023
Banksaldi	0	0
Overige schulden	5.183	5.596
Kasgeldleningen	0	0
Totaal	**5.183**	**5.596**

Overige schulden is opgebouwd uit crediteuren, te betalen loonheffing en sociale premies.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	8.039	8.445
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	1.789	2.558
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van de volgende begrotingsjaren	356	0
Totaal	**10.184**	**11.003**

De post nog te betalen bedragen 2023 kan als volgt worden gespecificeerd:

Woonzorg infrastructuur	1.880
Deltaplein Ontwikkeling B.V.	363
Sportfondsen	871
Afrekening RTA 2023 en voorgaande jaren	1.056
Duurzaamheidsleningen SVN	600
Algemene uitkering gemeentefonds	381
SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	274
SPUK Sport	123
Afrekening LTA 2023 en voorgaande jaren	340
Transitorische rente	393
Afrekening BBZ_TOZO	228
Afrekening Zorglokaal Wmo 2023	145
Gemeente Wassenaar - DVO ICT	84
Afrekening Avalex	108

SPUK Stimulering sport	259
Gemeentelijke bijdrage WSW	116
Inhuur personeel 2023	435
Gemeente Leiden - Nieuwe ontsluiting Voorschoten	75
SPUK Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	74
Overige posten <50k	640
	8.445

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel dienen ter dekking van lasten van volgernde begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	**Saldo 31-12-2022**	**Ontvangen bedragen**	**Vrijgevallen bedragen of de terugbetalingen**	**Saldo 31-12-2023**
Ministerie OCW				
- D8 Subsidie GOAB	59	255	240	73
- D19 Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	39	45	84	0
- D14 Nationaal Programma Onderwijs	154	85	54	185
Ministerie SOZA				
- G10 Wet inburgering 2021	100	265	252	113
- G13 inburgering onderwijsroute	22	23	22	23
Ministerie VWS				
- H4 Stimulering sport	18	0	18	0
- H12 Preventieakkoorden	2	20	22	0
- H30 Versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis	0	313	258	55
- H32 Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	0	360	360	0
Ministerie BIZA				
- C55 Energiearmoede	303	145	67	381
- C92 Informatiepunten Digitale Overheid	0	24	24	0
- C94 Lokale aanpak isolatie	0	357	34	323
Rijksdienst Ondernemend Nederland				
- C32 SUVIS	16	0	16	0
- C97 Huisvesting Grote Gezinnen Vergunningshouders	0	16	16	0
- F28 Tijdelijke regeling Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	0	491	112	378
Overig	0	226	226	0
Provincie				
- Duivenvoorde Corridor wandelpaden	317	0	0	317
- Energiek Dobbewijk	21	0	21	0
- Huize Bijdorp	221	0	0	221
- Jan Wagtendonkstraat	120	0	0	120
- Raadhuislaan-Churchillplein	200	0	0	200
- Project Intratuin	40	0	40	0
- Fietsparkeren station de Vink	156	0	0	156
Gemeente Leiden				
- SiSa Reductie Energieverbruik	0	11	0	11
Totaal	**1.789**	**2.639**	**1.870**	**2.558**

Overige vooruitontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of de terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
Overig				
- Kabels en leidingen	173	0	173	0
- Toeristenbelasting COA	183	0	183	0
Totaal	**356**	**0**	**356**	**0**

Waarborgen en garanties

Aan de passiefzijde van de balans is buiten de balansopstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt. Dit kan als volgt naar aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Waarborgen en garanties	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant 1-1-2023	Restant 31-12-2023
Verenigingen op terreinen sport, cultuur en recreatie	350	div.	0	0
Instellingen ziekenzorg en ouderenzorg	2.360	div.	681	605
Natuurlijke personen (gem. garanties woningen)	17.672	div.	0	0
Woningbouwcorporaties (WSW)	146.062	div.	124.705	57.994
Totaal	**166.444**		**125.385**	**58.599**

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huur- en lease verplichtingen 2023

Leverancier	Product	Bedrag x €1,-	Frequentie	Einddatum
Mercedes-Benz / Daimler Truck	Huisvuilwagen	30.768	jaar	18-6-2025
Econocom Nederland BV	Huisvuilwagen	34.819	jaar	31-3-2028
ABC Finance	Huisvuilwagen	2.670	maand	31-3-2031
Frans Spendel Makelaardij	Woning	2.250	Maand	31-12-2025
De Wekker Makelaardij	Woning	2.825	Maand	25-7-2024
A. de Jong	Woning	2.400	Maand	30-6-2024
Josne Exploitatie	Woning	1.650	Maand	4-3-2024
Interveste Housing B.V.	Woning	686	Maand	4-3-2024
Makelaarskantoor Groot/Leidseweg 29B	Kantoorruimte	2.238	Maand	31-7-2024
Kruispunt Voorschoten B.V.	Kantoorruimte	1.400	maand	30-9-2024

Exploitatiebijdrage Sportfondsen Voorschoten B.V.
De gemeente Voorschoten verstrekt jaarlijks op basis van een exploitatieovereenkomst met Sportfondsen Voorschoten B.V. een exploitatiebijdrage aan Sportfondsen Voorschoten B.V. In de overeenkomst zijn partijen overeengekomen dat een positief exploitatieresultaat in enig jaar in de jaarrekening van Sportfondsen Voorschoten B.V. zal worden toegevoegd aan de post 'Nog te besteden exploitatiebijdrage'. Een eventueel nadelig exploitatieresultaat zal allereerst worden verrekend met deze post. Via de jaarrekening heeft Sportfondsen Voorschoten B.V. zich verantwoord over de omvang van deze post. Feitelijk is sprake van een niet uit de balans blijkend recht en is deze situatie op deze wijze toegelicht.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo
Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een (eigen) bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De accountant neemt dit dan ook niet mee in hun oordeel.

Gebeurtenissen na balansdatum

Artikel 29 van het BBV schrijft voor dat inzichten van belang voor de financiële positie, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december 2023, maar vóór het vaststellen van de jaarstukken. Alle gegevens die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum tot de formele opmaakdatum door het college zijn verwerkt in deze jaarstukken. Gegevens die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, maar belangrijke financiële gevolgen kunnen hebben, dienen te worden toegelicht. Indien noodzakelijk wordt dit hoofdstuk hiervoor benut.

Een belangrijke ontwikkeling na balansdatum is dat het college met gemeente Wassenaar in mei 2024 tot een afspraak is gekomen t.a.v. de definitieve afrekening over 2023 voor de door Wassenaar uitgevoerde ICT-diensten.
Ten opzichte voor de in deze jaarrekening opgenomen cijfers zorgt dit voor een nadeel van € 59.000. Dit staat nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma's	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	574	-6.626	-6.051	528	-3.829	-3.301	572	-3.800	-3.228
P1 Veiligheid	218	-2.171	-1.953	439	-2.471	-2.032	423	-2.459	-2.036
P2 Verkeer en vervoer	150	-3.346	-3.196	412	-4.695	-4.283	470	-4.751	-4.281
P3 Economie	42	-554	-511	69	-562	-492	70	-528	-458
P4 Onderwijs	472	-2.406	-1.933	741	-2.354	-1.613	696	-2.096	-1.400
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.033	-6.358	-5.325	3.103	-8.970	-5.867	2.688	-8.493	-5.805
P6 Sociaal Domein	5.473	-24.322	-18.849	9.330	-30.910	-21.580	9.735	-29.165	-19.430
P7 Volksgezondheid en milieu	8.075	-8.294	-219	8.410	-9.048	-638	8.761	-9.602	-841
P8 Wonen en bouwen	2.991	-4.535	-1.544	1.450	-4.007	-2.558	650	-3.135	-2.485
Totaal programma's	19.030	-58.612	**-39.582**	24.482	-66.846	**-42.364**	24.065	-64.029	**-39.964**
Algemene dekkingsmiddelen	48.680	-926	47.754	50.920	-944	49.976	50.645	-983	49.661
Overhead	3.895	-12.269	-8.375	4.274	-15.817	-11.543	4.070	-14.582	-10.512
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	-6	-6
Onvoorzien	0	-26	-26	0	0	0	0	-492	-492
Saldo van baten en lasten	71.604	-71.833	**-228**	79.676	-83.607	**-3.931**	78.779	-80.092	**-1.313**
Reserves									
P0 Bestuur en ondersteuning	378	0	378	1.362	0	1.362	416	0	416
P2 Verkeer en vervoer	116	0	116	1.116	0	1.116	1.116	0	1.116
P3 Economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P4 Onderwijs	0	-500	-500	0	-500	-500	0	-800	-800
P5 Sport, cultuur en recreatie	197	-20	177	336	-186	150	223	-186	37
P6 Sociaal Domein	387	0	387	1.671	-80	1.591	1.580	-80	1.500
P7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	387	0	387	130	0	130
P8 Wonen en bouwen	57	0	57	772	-75	697	675	-75	600
Mutaties reserves	1.135	-520	**615**	5.644	-841	**4.803**	4.140	-1.141	**2.999**
Gerealiseerde resultaat	72.739	-72.353	**386**	85.320	-84.448	**872**	82.920	-81.233	**1.686**

* De Algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.5, 0.61, 0.62, 0.64, 0.7 en taakveld 3.4, de overhead (taakveld 0.4), de heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9) en het bedrag voor onvoorzien (taakveld 0.8 alleen bedrag onvoorzien) zijn in deze tabel apart zichtbaar gemaakt en met regels onder het totaal van programma's opgenomen. De bedragen van deze taakvelden horen bij programma 0 en programma 3 en zijn in deze tabel anders dan in de overige tabellen in deze begroting in mindering gebracht op de bedragen in te tabelregel van programma 0 en programma 3.

Een toelichting op de verschillen per programma is opgenomen in het jaarverslag.

Bij de jaarrekening is een voorziening Verlofsparen gevormd. De storting in deze voorziening (€ 492.000) is ten laste van de post onvoorziene uitgaven geboekt.

Incidentele baten en lasten

INCIDENTELE LASTEN				INCIDENTELE BATEN			
Omschrijving	Begroting 2023	Begr. Na wijziging	Rekening 2023	Omschrijving	Begroting 2023	Begr. Na wijziging	Rekening 2023
P0 Bestuur en ondersteuning				**P0 Bestuur en ondersteuning**			
RIF bijdrage Holland Rijnland	-378.000	-378.000	-378.411	Onttrekking RES Regionale investeringen	378.000	378.000	378.000
Ontvlechting WODV	-	-447.732	-	Onttrekking RES Reorganisatie	-	447.732	-
Storting Giro 555 Aardbevingsramp	-	-25.627	-25.627	Onttrekking Concernreserve	-	25.627	25.627
Verduurzaming vastgoed	-	-40.000	-11.885	Onttrekking Concernreserve	-	40.000	11.885
Doorbelasten personeelskosten Oekraïne	-	-270.728	-	Onttrekking Concernreserve	-	270.728	-
Arbeidsmarktproblematiek	-	-200.000	-	Onttrekking Concernreserve	-	200.000	-
Dotatie VZ Verlofsparen	-	-	-492.127				
P1 Veiligheid				**P1 Veiligheid**			
Treinongeval	0	-45.000	-45.190	Vergoeding kosten treinongeval	0	45.000	45.000
P2 Verkeer en vervoer				**P2 Verkeer en vervoer**			
Dotatie VZ Civiele kunstwerken	0	-1.000.000	-1.000.000	Onttrekking Concernreserve	0	1.000.000	1.000.000
				Subsidie Multatulilaan	0	36.970	36.970
P3 Economie				**P3 Economie**			
P4 Onderwijs				**P4 Onderwijs**			
BR Onderwijshuisvesting	-500.000	-500.000	-800.000				
SPUK Ventilatie in scholen	0	-15.800	-15.800	Rijksbijdrage Ventilatie in scholen	0	15.800	12.569
P5 Sport, cultuur en recreatie				**P5 Sport, cultuur en recreatie**			
Sportcoördinator	-40.000	-40.000	-40.000	Onttrekking RES Maatschappelijke agenda	40.000	40.000	40.000
Extra bijdrage zwembad	-100.000	-100.000	-100.000	Onttrekking RES Exploitatiebijdrage zwembad	100.000	100.000	100.000
Wandelpaden Duivenvoorde Corridor	0	-5.000	0	Bijdrage wandelpaden Duivenvoorde Corridor	0	5.000	0
Planmatig onderhoud sporthal Vliethorst	0	-30.000	-26.192	Onttrekking Concernreserve	0	30.000	26.192
Onderhoud beeld buitenruimte	0	-27.000	0	Onttrekking Concernreserve	0	27.000	0
Baggeren watergangen	0	-82.000	0	Onttrekking Concernreserve	0	82.000	0
Dotatie BR Sporthal Vliethorst	0	-165.900	-165.900				
P6 Sociaal Domein				**P6 Sociaal Domein**			
Incidentele capaciteitsuitbreiding M&L	-332.000	-332.000	-332.000	Onttrekking RES Egalisatie sociaal domein	332.000	332.000	332.000
Herindicaties Wmo	-30.000	-30.000	-30.000	Onttrekking RES Egalisatie sociaal domein	30.000	30.000	30.000
Omklappen sociaal domein	0	-646.000	-596.871	Onttrekking RES Egalisatie sociaal domein	0	646.000	596.871
Opvang ontheemden	0	-2.896.642	-2.039.063	Rijksbijdrage Opvang ontheemden	0	2.896.642	3.308.616
Energietoeslag	0	-1.275.720	-978.181	Onttrekking Concernreserve	0	546.082	546.082
Dotatie RES Egalisatie sociaal domein	0	-80.000	-80.000				
Motie 227	0	-91.000	-49.468	Onttrekking Concernreserve	0	91.000	49.468
Vooronderzoek scheve huisjes	0	-20.000	0	Vergoeding onderzoek scheve huisjes	0	20.000	0
P7 Volksgezondheid en milieu				**P7 Volksgezondheid en milieu**			
Samenwerking Warmtelling	0	-100.000	-53.129	Onttrekking Concernreserve	0	100.000	53.129
Projectbudget Klimaatakkoord	0	-222.000	-65.960	Onttrekking Concernreserve	0	222.000	65.960
Fonds Duurzaamheid	0	-65.000	-11.207	Onttrekking RES Duurzaamheid	0	65.000	11.207
SPUK Klimaat en energiebeleid	0	-90.677	-112.443	Rijksbijdrage Klimaat en energiebeleid	0	90.677	112.443
Instellen voorziening begraven	0	0	-994.622				
P8 Wonen en ruimte				**P8 Wonen en ruimte**			
Dotatie VZ Duivenvoorde Corridor	-49.477	-5.990	-5.990	Onttrekking Concernreserve	49.477	5.990	5.990
Bijdrage Intratuin	0	-25.000	-93.259	Onttrekking RES Bovenwijkse voorzieningen	0	25.000	25.000
Budget invoeren Omgevingswet	0	-200.000	-158.046	Onttrekking RES Invoeren omgevingswet	0	200.000	158.046
Wet Kwaliteitsborging Bouwen	0	0	0	Onttrekking Concernreserve	0	34.000	0
Woonvisie	0	-80.000	-184.884	Onttrekking Concernreserve	0	80.000	80.000
Dotatie RES Verevening sociale woningbouw	0	-75.000	-75.000	Vrijwillige bijdrage Synchroon	0	75.000	75.010
SPUK Energiearmoede	0	-148.266	-114.497	Rijksbijdrage Energiearmoede	0	148.266	114.497
				Onttrekking RES Egalisatie omgevingsvergunningen	0	420.000	399.235
Totaal	**-1.429.477**	**-9.756.082**	**-9.075.752**	**Totaal**	**929.477**	**8.771.514**	**7.639.797**
Saldo	**-500.000**	**-984.568**	**-1.435.955**	**Saldo**			

Om te kunnen beoordelen of een begroting materieel in evenwicht is (structurele lasten worden door structurele baten afgedekt) moeten de incidentele baten en lasten inzichtelijk worden gemaakt. De commissie BBV heeft in 2018 een notitie Structurele en incidentele baten en lasten gepubliceerd. Het doel van de notitie is het verduidelijken wat de begrippen 'structureel' en 'incidenteel' precies inhielden, zodat deze begrippen meer eenduidig toegepast worden. In de praktijk werd dit onderscheid nog niet altijd volledig conform de notitie gemaakt, vandaar dat in

2021 een nieuwe notitie is opgesteld ter verduidelijking van deze begrippen. Bij de beoordeling van de baten en lasten worden de volgende drie criteria gehanteerd:
- Aard van de baten en lasten
- Looptijd van de baten en lasten
- Materiële omvang van de incidentele baten en lasten

Tevens is aangegeven dat als incidentele baten en lasten in relatie staan tot elkaar en per saldo in evenwicht zijn, deze niet worden meegenomen. Uitzondering vormen de incidentele stortingen in en onttrekkingen aan reserves.

In de rekening is sprake van een nadelig saldo van € 1.436.000 op de incidentele baten en lasten. Dit betekent dat er per saldo meer incidentele lasten dan baten zijn verantwoord in de jaarrekening.

Materieel resultaat 2023

Presentatie van het structureel saldo (bedragen x € 1.000)	**2023**
Saldo baten en lasten	-1.313.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.999.000
Gerealiseerde resultaat	1.686.000
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.436.000
Materieel resultaat	3.122.000

Het jaar 2023 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 1.686.000. Uit het overzicht incidentele baten en lasten is te zien dat per saldo € 1.436.000 meer incidentele lasten dan incidentele baten in de jaarrekening 2023 zijn verwerkt. Omdat in de resultaten per saldo meer baten zijn opgenomen, dient dit incidentele saldo uit het resultaat gehaald te worden. Hierdoor wordt duidelijk dat ook het materieel resultaat positief is. Het materieel resultaat voor 2023 is € 3.122.000.

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Analyse begrotingsafwijkingen
In de jaarrekening is toelichting gegeven op de programma's en de algemene dekkingsmiddelen.

Verantwoording en goedkeuringstolerantie
De goedkeuringstolerantie speelt een belangrijke rol bij het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring. Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden dan wordt in beginsel een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Wordt de goedkeuringstolerantie wel overschreden dan kan dit gevolgen hebben.
Voor de financiële of begrotingsrechtmatigheid (getrouwheid en rechtmatigheid van de wetsuitvoering) is de goedkeuringstolerantie gesteld op 1% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Het bedrag van onzekerheden mag niet meer zijn dan 3% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Uitgaande van een lastentotaal in de jaarrekening van € 81,2 miljoen, betekenen deze percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van € 0,81 miljoen en een totaal van onzekerheden van € 2,43 miljoen de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Analyse begrotingsrechtmatigheid
Op grond van BBV-artikel 28, lid a moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Deze verplichte analyse is ook bruikbaar om een analyse inzake de begrotingsrechtmatigheid te vervaardigen. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van deze onrechtmatige lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang.

Omdat het budgetrecht van de gemeenteraad formeel van toepassing is op het niveau van programma's wordt in de onderstaande tabel een overzicht gegeven van alle begrotingsafwijkingen op programmaniveau.

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid (bedragen x € 1.000)

bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel "+" = voordeel)

Programma	Begroting na wijziging			Realisatie 2023			Begrotingsafwijking			
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten
P0 Bestuur en ondersteuning	-20.590	55.487	34.896	-19.863	55.079	35.216	727	-408	319	
P1 Veiligheid	-2.471	439	-2.032	-2.459	423	-2.036	12	-16	-3	
P2 Verkeer en vervoer	-4.695	412	-4.283	-4.751	470	-4.281	-56	59	2	-56
P3 Economie	-562	305	-257	-528	278	-249	34	-27	7	
P4 Onderwijs	-2.354	741	-1.613	-2.096	696	-1.400	258	-45	212	
P5 Sport, cultuur en recreatie	-8.970	3.103	-5.867	-8.493	2.688	-5.805	477	-415	62	
P6 Sociaal Domein	-30.910	9.330	-21.580	-29.165	9.735	-19.430	1.745	405	2.150	
P7 Volksgezondheid en milieu	-9.048	8.410	-638	-9.602	8.761	-841	-554	351	-204	-554
P8 Wonen en bouwen	-4.007	1.450	-2.558	-3.135	650	-2.485	872	-800	72	
Resultaat voor mutatie reserves	**-83.607**	**79.676**	**-3.931**	**-80.092**	**78.779**	**-1.313**	**3.514**	**-896**	**2.618**	**-611**
Mutatie reserves:										
P0 Bestuur en ondersteuning	-	1.362	1.362	-	416	416	-	-947	-947	-
P1 Veiligheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P2 Verkeer en vervoer	-	1.116	1.116	-	1.116	1.116	-	-	-	-
P3 Economie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P4 Onderwijs	-500	-	-500	-800	-	-800	-300	-	-300	-
P5 Sport, cultuur en recreatie	-186	336	150	-186	223	37	-	-113	-113	-
P6 Sociaal Domein	-80	1.671	1.591	-80	1.580	1.500	-	-91	-91	-
P7 Volksgezondheid en milieu	-	387	387	-	130	130	-	-257	-257	-
P8 Wonen en bouwen	-75	772	697	-75	675	600	-	-97	-97	-
Subtotaal mutatie reserves	**-841**	**5.644**	**4.803**	**-1.141**	**4.140**	**2.999**	**-300**	**-1.503**	**-1.803**	**-**
Resultaat na bestemming	**-84.448**	**85.320**	**872**	**-81.233**	**82.920**	**1.686**	**3.214**	**-2.400**	**815**	**-611**

In paragraaf Bedrijfsvoering is een analyse van de begrotingsafwijkingen opgenomen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Hieronder staat een overzicht van de mutaties in de reserves. Van zowel de begrote als de werkelijke mutaties is weergegeven welk deel een structureel karakter kent.

(bedragen x € 1.000)

Toevoeging aan de reserves	Raming Begrotingsjaar Na wijziging	Waarvan Structureel	Realisatie Begrotingsjaar	Waarvan Structureel
P4 Onderwijs	500		800	
P5 Sport, cultuur en recreatie	186	20	186	20
P6 Sociaal domein	80		80	
P8 Wonen en bouwen	75		75	
Totaal	**841**	**20**	**1.141**	**20**
Onttrekking aan de reserves	**Raming Begrotingsjaar Na wijziging**	**Waarvan Structureel**	**Realisatie Begrotingsjaar**	**Waarvan Structureel**
P0 Bestuur en ondersteuning	1.362		416	
P2 Verkeer en vervoer	1.116	116	1.116	116
P5 Sport, cultuur en recreatie	336	57	223	57
P6 Sociaal Domein	1.671	25	1.580	25
P7 Volksgezondheid en milieu	387		130	
P8 Wonen en bouwen	772	7	675	7
Totaal	**5.644**	**206**	**4.140**	**206**

In het overzicht zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de concernreserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Conform de geldende voorschriften BBV zijn stortingen en onttrekkingen in de jaarrekening opgenomen in overeenstemming met de genomen raadsbesluiten. Alleen toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve kapitaallasten hebben een structureel karakter.

Voor een uitgebreide toelichting op de reservemutaties wordt verwezen naar de toelichting op de balans per 31 december 2023 (onderdeel toelichting op de reserves).

Specificatie gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen

Realisatie algemene dekkingsmiddelen	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.5 Treasury	922.787	-466.682	**456.105**	1.408.790	-452.195	**956.595**	1.136.391	-511.260	**625.132**
0.61 OZB Woningen	6.883.611	-313.498	**6.570.113**	6.883.611	-346.259	**6.537.352**	6.939.045	-333.390	**6.605.655**
0.62 OZB Niet-Woningen	1.133.539	-52.651	**1.080.888**	1.133.539	-52.651	**1.080.888**	1.200.903	-52.651	**1.148.251**
0.64 Belastingen overig	250.803	-92.793	**158.010**	237.107	-92.793	**144.314**	251.742	-86.074	**165.668**
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	39.320.518	0	**39.320.518**	41.021.273	0	**41.021.273**	40.908.362	0	**40.908.362**
3.4 Economische promotie	168.654	0	**168.654**	235.654	0	**235.654**	208.274	0	**208.274**
Totaal gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen	48.679.912	-925.624	**47.754.288**	50.919.974	-943.898	**49.976.076**	50.644.717	-983.374	**49.661.342**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma: P0 Bestuur en ondersteuning	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	160.000	-2.640.880	-2.480.880	160.000	-2.644.186	-2.484.186	171.939	-2.593.567	-2.421.628
0.2 Burgerzaken	375.069	-908.169	-533.100	326.069	-997.616	-671.547	335.228	-1.021.824	-686.596
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	39.151	-207.780	-168.629	42.227	-187.622	-145.395	65.102	-139.216	-74.114
0.4 Overhead	3.894.661	-12.269.161	-8.374.500	4.273.899	-15.816.871	-11.542.972	4.069.995	-14.581.569	-10.511.573
0.5 Treasury	922.787	-466.682	456.105	1.408.790	-452.195	956.595	1.136.391	-511.260	625.132
0.61 OZB Woningen	6.883.611	-313.498	6.570.113	6.883.611	-346.259	6.537.352	6.939.045	-333.390	6.605.655
0.62 OZB Niet-Woningen	1.133.539	-52.651	1.080.888	1.133.539	-52.651	1.080.888	1.200.903	-52.651	1.148.251
0.64 Belastingen overig	250.803	-92.793	158.010	237.107	-92.793	144.314	251.742	-86.074	165.668
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	39.320.518	0	39.320.518	41.021.273	0	41.021.273	40.908.362	0	40.908.362
0.8 Overige baten en lasten	0	-2.894.723	-2.894.723	0	0	0	0	-537.625	-537.625
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	-5.891	-5.891
Saldo van baten en lasten programma	52.980.139	-19.846.337	33.133.802	55.486.515	-20.590.193	34.896.322	55.078.708	-19.863.067	35.215.640
Programma: P1 Veiligheid	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	116.050	-1.638.472	-1.522.422	163.827	-1.711.329	-1.547.502	164.958	-1.708.912	-1.543.954
1.2 Openbare orde en veiligheid	102.235	-532.906	-430.671	274.867	-759.809	-484.942	258.075	-749.836	-491.761
Saldo van baten en lasten programma	218.285	-2.171.378	-1.953.093	438.694	-2.471.138	-2.032.444	423.033	-2.458.748	-2.035.715
Programma: P2 Verkeer en vervoer	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	111.450	-3.217.879	-3.106.429	408.897	-4.599.182	-4.190.285	467.929	-4.643.252	-4.175.323
2.2 Parkeren	38.736	-127.863	-89.127	3.000	-95.481	-92.481	2.568	-107.883	-105.315
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten programma	150.186	-3.345.742	-3.195.556	411.897	-4.694.663	-4.282.766	470.497	-4.751.134	-4.280.638
Programma: P3 Economie	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	0	-319.279	-319.279	0	-327.718	-327.718	0	-298.752	-298.752
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	42.376	-103.977	-61.601	69.376	-138.153	-68.777	68.274	-115.147	-46.873
3.4 Economische promotie	168.654	-130.519	38.135	235.654	-95.842	139.812	209.864	-113.685	96.179
Saldo van baten en lasten programma	211.030	-553.775	-342.745	305.030	-561.713	-256.683	278.138	-527.584	-249.446
Programma: P4 Onderwijs	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	73.311	-358.021	-284.710	268.657	-504.970	-236.313	300.760	-424.199	-123.439
4.2 Onderwijshuisvesting	45.305	-1.131.501	-1.086.196	61.105	-1.043.861	-982.756	57.874	-946.978	-889.104
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	353.723	-916.037	-562.314	411.490	-804.948	-393.458	337.404	-725.038	-387.634
Saldo van baten en lasten programma	472.339	-2.405.559	-1.933.220	741.252	-2.353.779	-1.612.527	696.038	-2.096.215	-1.400.177
Programma: P5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.1 Sportbeleid en activering	0	-364.502	-364.502	135.421	-454.774	-319.353	-5.317	-411.726	-417.043
5.2 Sportaccommodaties	848.459	-1.762.487	-914.028	2.687.037	-3.510.206	-823.169	2.403.649	-3.279.883	-876.234
5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip	30.700	-296.555	-265.855	85.311	-352.730	-267.419	85.811	-315.434	-229.622
5.4 Musea	0	-18.410	-18.410	0	-9.477	-9.477	0	-9.477	-9.477
5.5 Cultureel erfgoed	26.605	-301.846	-275.241	30.384	-424.208	-393.824	33.731	-421.643	-387.912
5.6 Media	63.660	-544.782	-481.122	96.491	-528.413	-431.922	96.491	-526.387	-429.896
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	63.610	-3.069.895	-3.006.285	68.610	-3.690.071	-3.621.461	73.253	-3.528.162	-3.454.909
Saldo van baten en lasten programma	1.033.034	-6.358.477	-5.325.443	3.103.254	-8.969.879	-5.866.625	2.687.619	-8.492.712	-5.805.093

Programma: P6 Sociaal Domein	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	362.667	-2.069.111	-1.706.444	3.726.435	-6.402.254	-2.675.819	3.999.638	-5.190.933	-1.191.295
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	30.668	-503.049	-472.381	73.766	-1.464.976	-1.391.210	98.476	-1.430.805	-1.332.329
6.3 Inkomensregelingen	4.919.073	-6.969.465	-2.050.392	5.211.467	-8.916.704	-3.705.237	5.306.434	-8.510.020	-3.203.586
6.4 WSW en beschut werk	0	-253.847	-253.847	0	-213.481	-213.481	0	-195.063	-195.063
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-829.100	-829.100	0	-771.032	-771.032	0	-701.087	-701.087
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	-1.095.486	-1.095.486	166.736	-937.112	-770.376	169.080	-1.059.205	-890.124
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	146.167	-3.592.330	-3.446.163	0	0	0	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	-184.422	-184.422	0	-166.383	-166.383
6.71d Overige maatwerkarrangement (WMO)	0	0	0	0	-374.148	-374.148	0	-410.905	-410.905
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	-6.715.822	-6.715.822	0	0	0	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	-1.017.651	-1.017.651	0	-910.334	-910.334
6.72b Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	-674.651	-674.651	0	-612.841	-612.841
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	-534.651	-534.651	0	-517.231	-517.231
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	-1.461.365	-1.461.365	0	-1.474.070	-1.474.070
6.73a Pleegzorg	0	0	0	0	-245.651	-245.651	0	-251.885	-251.885
6.73b Gezinsgericht	0	0	0	0	-200.651	-200.651	0	-197.056	-197.056
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	-782.651	-782.651	0	-662.302	-662.302
6.74a Jeugd behandel GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	-1.790.651	-1.790.651	0	-1.656.484	-1.656.484
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	-791.651	-791.651	0	-954.186	-954.186
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0	0	-87.651	-87.651	0	-168.226	-168.226
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	14.700	-487.215	-472.515	0	0	0	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	104.000	-173.970	-69.970	110.692	-149.489	-38.797
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	0	0	0	47.513	-152.024	-104.511	50.813	-151.943	-101.130
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	-1.459.871	-1.459.871	0	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	0	0	0	0	-362.151	-362.151	0	-352.135	-352.135
6.82b Jeugdreclassering	0	0	0	0	-102.151	-102.151	0	-98.720	-98.720
Saldo van baten en lasten programma	5.473.275	-23.975.296	-18.502.021	9.329.917	-27.641.649	-18.311.732	9.735.134	-25.821.303	-16.086.169
Programma: P7 Volksgezondheid en milieu	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.1 Volksgezondheid	62.230	-1.943.731	-1.881.501	194.371	-1.915.442	-1.721.071	189.822	-1.830.110	-1.640.288
7.2 Riolering	2.748.193	-1.709.382	1.038.811	2.848.193	-1.875.852	972.341	3.144.307	-1.914.642	1.229.666
7.3 Afval	4.925.934	-3.355.671	1.570.263	4.937.734	-3.415.297	1.522.437	4.962.421	-3.202.082	1.760.339
7.4 Milieubeheer	0	-959.081	-959.081	90.677	-1.453.818	-1.363.141	133.589	-1.270.902	-1.137.313
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	338.974	-326.514	12.460	338.974	-387.332	-48.358	330.593	-1.384.456	-1.053.863
Saldo van baten en lasten programma	8.075.331	-8.294.379	-219.048	8.409.949	-9.047.741	-637.792	8.760.733	-9.602.191	-841.458
Programma: P8 Wonen en bouwen	Begroting primair 2023			Begroting na wijziging 2023			Rekening 2023		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	-912.885	-912.885	0	-1.196.700	-1.196.700	0	-1.201.859	-1.201.859
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)	2.305.135	-2.391.459	-86.324	937.771	-983.580	-45.809	181.524	-159.713	21.811
8.3 Wonen en bouwen	685.538	-1.230.280	-544.742	511.771	-1.827.101	-1.315.330	468.068	-1.773.460	-1.305.392
Saldo van baten en lasten programma	2.990.673	-4.534.624	-1.543.951	1.449.542	-4.007.381	-2.557.839	649.592	-3.135.031	-2.485.440
Totaal saldo van baten en lasten programma's	71.604.292	-71.832.567	-228.275	79.676.050	-83.606.902	-3.930.852	78.779.490	-80.092.175	-1.312.685
Reserves	Onttrekking	Toevoeging	Mutaties	Onttrekking	Toevoeging	Mutaties	Onttrekking	Toevoeging	Mutaties
P0 Bestuur en ondersteuning	378.000	0	378.000	1.362.087	0	1.362.087	415.512	0	415.512
P2 Verkeer en vervoer	115.926	0	115.926	1.115.926	0	1.115.926	1.115.926	0	1.115.926
P3 Economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P4 Onderwijs	0	-500.000	-500.000	0	-500.000	-500.000	0	-800.000	-800.000

P5 Sport, cultuur en recreatie	197.159	-20.322	**176.837**	336.159	-186.222	**149.937**	223.351	-186.222	**37.129**
P6 Sociaal Domein	387.434	0	**387.434**	1.670.516	-80.000	**1.590.516**	1.579.855	-80.000	**1.499.855**
P7 Volksgezondheid en milieu	0	0	**0**	387.000	0	**387.000**	130.296	0	**130.296**
P8 Wonen en bouwen	56.543	0	**56.543**	772.056	-75.000	**697.056**	675.337	-75.000	**600.337**
Totaal reserves	1.135.062	-520.322	**614.740**	5.643.744	-841.222	**4.802.522**	4.140.277	-1.141.222	**2.999.055**
Resultaat	Baten	Lasten	**Saldo**	Baten	Lasten	**Saldo**	Baten	Lasten	**Saldo**
Gerealiseerde resultaat	72.739.354	-72.352.889	**386.465**	85.319.794	-84.448.124	**871.670**	82.919.767	-81.233.397	**1.686.370**

Specifieke uitkeringen: Single information, Single Audit

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: A16/01*	*Aard controle R* *Indicator: A16/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	*Aard controle R* *Indicator: A16/04*	*Aard controle R* *Indicator: A16/05*	*Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 3.080.711			€ 64.659	€ 0	€ 67.641
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
			Aard controle R *Indicator: A16/07*	*Aard controle R* *Indicator: A16/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 85.260	€ 3.298.271	€ 5.519.974		

FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	28	4	4	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			2024	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 52.772	€ 52.772			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 0	€ 10.260	€ 13.872	€ 13.872	€ 7.180	€ 7.180
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 66.644	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-01209594	€ 12.569	€ 12.569	Ja		Ja
		2						
		100						
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-01209594	Ja				
		2						
		100						

BZK	C41B	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	030008 provincie Zuid-Holland	€ 0	€ 17.544	€ 4.386	1	1
		2						
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
		1	030008 provincie Zuid-Holland	187	Ja			
		2						

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			274	€ 43.701	€ 43.701	16	€ 2.764	€ 2.764
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			290	€ 20.300	€ 20.300			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			658	1.023	0	0	290	197

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*	
			€ 12.082	Nee	

BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 23.580	€ 0	1	627	55	

BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03525822*	€ 33.712	0	0	0	€ 0
		2						
		100						

	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*
1	€ 33.712	€ 0	€ 0	Nee
2				
100				

BZK	C97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C97/01*	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C97/02*	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C97/03*	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle D1* *Indicator: C97/04*	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C97/05*	Plaatsingeenheidsnummer van het grote gezin dat in het object is gehuisvest *Aard controle D2* *Indicator: C97/06*
		1	HGGV23-03611796	€ 12.447	€ 12.447	Ja	nvt	200465528
		2						
		10						

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C97/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C97/08*
1	*HGGV23-03611796*	Ja
2		
10		

OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 240.584	€ 0	€ 0	€ 0	€ 58.944	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		2						
		100						
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 52.221	€ 0	€ 2.000	€ 0	€ 154.397	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						
OCW	D19	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 12.075	€ 17.675	Ja			

IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	060626	IENW/BSK-2023/379653	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		20						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	060626	IENW/BSK-2023/379653	Nee			
		20						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	060626	IENW/BSK-2023/379653	Waterberging/infiltratie en Water vasthouden en benutten	Nee		
		20						
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 0	€ 110.211	€ 2.233	€ 112.443	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
		€ 4.738.627	€ 79.136	€ 174.682	€ 1.679	€ 31.503	€ 0
		Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
		€ 101.883	€ 54.470		€ 182.377	€ 0	€ 1.799
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
		€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
		€ 0	€ 14.435	€ 11.234	€ 0	€ 0	€ 0
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
			Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	-€ 7.153	€ 15.022	€ 1.536
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	-€ 3.273		€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	-€ 646	€ 11.644	€ 1.350
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15	€ 112
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	-€ 11.072	€ 26.681	€ 2.998
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
		6	Totaal	0	0	N.v.t.		

			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Aard controle R Indicator: G4/12	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing Aard controle R Indicator: G4/13	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig Aard controle R Indicator: G4/14	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Aard controle R Indicator: G4/15
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	0	0	0

			Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	€ 126.676	€ 0	Ja

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 1.799	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 15.240	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 3.385	€ 0				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Mengpercentage	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2						
		100						

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042435	€ 37.717	€ 0	€ 17.716	€ 13.500	€ 142.858
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042435	Ja				
		2						
		3						
		4						

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*
			€ 22.447	€ 62.447	Ja	Ja

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 13.601	€ 11.241	€ 2.361	€ 11.241	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 93.641	€ 74.914	€ 18.727	€ 74.914	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 20.925	€ 15.668	€ 4.185	€ 15.668	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 15.694	€ 13.680	€ 2.014	€ 13.680	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 7.324	€ 6.000	€ 1.324	€ 6.000	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 18.310	€ 15.901	€ 2.409	€ 15.901	Ja
			7	Valpreventie	€ 53.883	€ 44.674	€ 9.209	€ 44.674	Ja
			8	Leefomgeving	€ 10.463	€ 10.228	€ 235	€ 10.228	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 2.616	€ 2.100	€ 516	€ 2.100	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 38.189	€ 28.300	€ 7.638	€ 28.300	Ja
			11	Mantelzorg	€ 10.463	€ 8.500	€ 1.963	€ 8.500	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 10.463	€ 8.500	€ 1.963	€ 8.500	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 5.754	€ 5.000	€ 754	€ 5.000	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 2.616	€ 2.616	€ 0	€ 2.616	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 9.312	€ 7.450	€ 1.862	€ 7.450	Ja

			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
			1 Lokaal Sportakkoord	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja
			4 Kansrijke Start	Ja
			5 Mentale Gezondheid	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	Ja
			7 Valpreventie	Ja
			8 Leefomgeving	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja
			10 Versterken sociale basis	Ja
			11 Mantelzorg	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	Ja
			13 Welzijn op recept	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*	
			Nee	

			Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*		
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	*MEOZ23023*	€ 359.681	€ 0		
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*
			1 *Zwembad 'Het Wedde'*	€ 359.681	€ 0	Ja	
			2				
			20				

			Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	060626 Gemeente Voorschoten	€ 13.076

Wet normering Topinkomens

WNT-verantwoording 2023 Gemeente Voorschoten

De WNT is van toepassing op gemeente Voorschoten. Het voor gemeente Voorschoten toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Het betreft hier het algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Tabel 1a

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	**B.J. Urban**	**A.R. de Graaf**
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	1-9-2019	1-7-2018
In dienst tot en met (Datum einde functievervulling)	heden	14-10-2023
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Deeltijdfactor (minimaal 0.025fte)	100%	100%
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.510	84.995
Voorziening ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	16.915	15.689
Totale bezoldiging uit hoofde van functie van topfunctionaris	*122.425*	*100.684*
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	174.345
Bezoldiging uit hoofde van nevenwerkzaamheden bij de WNT-instelling	0	0
Bezoldiging voor werkzaamheden bij gelieerde rechtspersoon	0	0
Totale bezoldiging	122.425	100.684
Vergelijkende cijfers 2022		
bedragen x € 1	**B.J. Urban**	**A.R. de Graaf**
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Deeltijdfactor (minimaal 0.025 fte)	100%	100%

Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	98.742	116.001
Beloningen betaalbaar op termijn	17.105	20.471
Totale bezoldiging uit hoofde van de functie van topfunctionaris	*115.847*	*136.472*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000

Het bezoldigingsmaximum voor de Gemeente secretaris bedraagt voor 2023 €174.345 en voor de Griffier €223.000. Deze maxima worden niet overschreden.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

Tabel 1b

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	**E. van Wattingen***	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	
Kalenderjaar	**2023**	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-8-2023 t/m 31-12-2023	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	5	
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	738	
Individueel toepasselijke Bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212	206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	147.500	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	81.125	
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	81.125	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	**0**	
Bezoldiging	**81.125**	

** De bedragen zoals opgenomen in dit overzicht betreft de vergoeding die wordt afgerekend aan een externe partij voor de inhuur van de gemeentesecretaris. Het betreft niet het werkelijke salaris/ bezoldiging dat de gemeentesecretaris ontvangt.*

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen.

Niet van toepassing.

1d. Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.900 of minder.

Niet van toepassing.

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900

Niet van toepassing.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.900 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

Niet van toepassing.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Bezoldiging niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen (zijnde niet-topfunctionarissen) met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheids-verantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 28 september 2023 vastgestelde normen- en toetsingskader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.
Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de rechtmatigheidsverantwoording hoeven te worden betrokken. Deze verantwoordingsgrens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.624.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

* 1.000

Rechtmatigheidsafwijkingen	Rechtmatigheids-fout	Rechtmatigheids-onduidelijkheid	Totaal afwijking	Waarvan acceptabel	Waarvan niet acceptabel
- Begrotingscriterium	€ 674		€ 674	€ 674	€ 0
- Voorwaardencriterium		€ 135	€ 135	n.v.t.	n.v.t.
- Misbruik & Oneigenlijk gebruik	€ 0		€ 0	n.v.t.	n.v.t.
	€ 674	**€ 135**	**€ 809**	**€ 674**	**€ 0**

Verantwoordingsgrens	**€ 1.624**

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens.

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV van november 2023 en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie is of zal worden ondernomen om de geconstateerde en vermelde (onacceptabele) rechtmatigheidsafwijkingen boven de vastgestelde rapportagegrens van € 50.000 in de toekomst te voorkomen.

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten

Bijlage A: Afgesloten investeringskredieten					
bedragen x € 1					
Omschrijving investeringskrediet	**Begrote investering t/m 2023**	**Geïnvesteerd t/m 2023**	**Restant krediet Ultimo 2023**		**Omschrijving**
Wegen/verkeer					
2023: Parkeerdek Hofweg	140.000	0	140.000		Krediet komt te vervallen.
Bruggen:					
2021: Steiger Hofvliet Starrenburg II	241.901	241.901	0		Bij NJN afgesloten
2023: Brug Bertus van Akenlaan	123.689	123.689	0		Bij NJN afgesloten
2023: Investering in bruggen Tuinderspad	30.000	12.991	17.009		Afsluiten, project is afgerond
Tractie:					
2022: Bestelbus BOA's	41.906	32.154	9.752		Bij NJN afgesloten
2023: Zijlader DAF 80-BVG-6	298.560	298.560	0		Bij NJN afgesloten
2023: Auto toezichthouder	40.000	41.843	-1.843		Afsluiten, project is afgerond
Containers:					
2022: Containers	85.535	85.535	0		Bij NJN afgesloten
2023: Perscontainer	42.200	42.200	0		Bij NJN afgesloten
2023: Ondergrondse containers	220.000	254.692	-34.692		Afsluiten, project is afgerond
2023: Bovengrondse containers	30.000	27.624	2.376		Afsluiten, project is afgerond
Riolering en water (IWKP):					
2020: IWKP19-23 Adegeest Oost	325.000	326.495	-1.495		Afsluiten, project is afgerond
2022: Waterkundige kunstwerken (IWKP)	150.000	176.944	-26.944		Afsluiten, project is afgerond
Overige investeringen:					
2023: Koffiemachines	71.500	71.993	-493		Afsluiten, project is afgerond
2023: Investering raadszaal - A Audio	55.000	51.398	3.602		Afsluiten, project is afgerond
Totaal	**1.895.291**	**1.788.019**	**107.272**		

Bijlage B Doorlopende investeringskredieten conform activabeleid				
bedragen x € 1				
Omschrijving investeringskrediet	**Begrote investering t/m 2023**	**Geïnvesteerd t/m 2023**	**Restant krediet Ultimo 2023**	**Omschrijving**
Wegen/verkeer:				
2022: Investeringen wegen	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven (€ 300.000).
2022: Verkeersveiligheid rotonde Raadhuislaan	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven (€ 155.000).
2023: Herinrichting kruising Trompweg-Leidseweg	84.574	71.543	13.031	Project loopt door in 2024.
2023: Fietsveiligheid kruisingen Leidseweg	0	0	0	Bij VJN/NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 125.000).
2023: Fietsveiligheid rotonde Wijngaardenlaan	0	0	0	Bij VJN/NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 25.000).
2023: Verkeersaansluiting Trompweg-Leidseweg	310.000	41.787	268.213	Project loopt door in 2024.
Bruggen:				
2022: Bruggen Horstlaan	140.000	145.681	-5.681	Bij NJN is te veel krediet doorgeschoven naar 2024 (€ 210.000). Resteert € 204.319.
2023: Investering in bruggen Hofweg	0	0	0	Bij NJN is krediet doorgeschoven naar 2024 (€ 182.221).
Tractie:				
2022: Knijperwagen	50.000	0	50.000	Revisie gaat pas in 2024 plaatsvinden.
2022: Grafdelfmachine	100.000	19.248	80.752	Leverancier heeft problemen met uitlevering machine.
2023: Transporter T5 (1)	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 50.000)
2023: Transporter T5 (2)	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 50.000)
Riolering en water (IWKP):				
2022: IWKP 19-23 Adegeest onderzoek	275.000	333.572	-58.572	Bij NJN is te veel krediet doorgeschoven naar 2024 (€ 150.000). Resteert € 91.428.
2022: IWKP 19-23 Oranjeboom/Raadhuislaan	0	84.179	-84.179	Bij VJN is krediet doorgeschoven naar 2024 (€ 1.505.000).
2022: Waterbouwkundige kunstwerken	0	0	0	Doorschuiven naar 2023, project loopt door. Bij NJN krediet doorgeschoven (€ 150.000).
Overige investeringen:				
2022: Voorbereidingskosten Fortgensschool	0	0	0	Bij NJN krediet doorgeschoven naar 2024 (€ 300.000).
2023: Aula begraafplaats Rosenburgh	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 25.000).
2023: Noodaggregaat	150.000	0	150.000	Project heeft een 1/2 jaar vertraging opgelopen.
2023: Stoelen raadszaal	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 75.000).
2023: Investeringen raadszaal - A Overig	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 105.000).
2023: Investering bestuursvleugel - Deel B	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 153.400).
2023: Investering hybride werkplekken Marinelaan - Onderdeel C	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 24.750).
2023: Investering hybride werkplekken Leidseweg - Onderdeel C	0	0	0	Bij NJN doorgeschoven naar 2024 (€ 238.300).
Totaal	**1.109.574**	**696.010**	**413.564**	

Bijlage C: Doorlopende investeringskredieten afwijkend van activabeleid					
bedragen x € 1					
Omschrijving investeringskrediet	**Begrote investering t/m 2023**	**Geïnvesteerd t/m 2023**	**Restant krediet Ultimo 2023**		**Omschrijving**
Wegen/verkeer:					
2021: Verkeersinstallatie herontwikkeling Intratuin	300.000	414.273	-114.273		Krediet moet open blijven. Verwachte baten zijn ook nog niet volledig.
Tractie:					
2020: Fuso Canter gesloten ow 239 (tr)	0	0	0		Bij NIN doorgeschoven naar 2024 (€ 55.000)
2020: Fuso Canter gesloten ow 242 (tr)	0	0	0		Bij NIN doorgeschoven naar 2024 (€ 55.000)
Riolering en water (IWKP):					
2019: Riolering Koninklijke Marinelaan	75.000	0	75.000		Project heeft vertraging opgelopen en wordt in 2024 opgepakt.
2021: IWKP19-23 Oranjeboom/Raadhuislaan	151.000	94.298	56.702		Doorschuiven naar 2024.
Overige investeringen:					
2021: Verduurzaming vastgoed	315.430	295.405	20.025		Project loopt door in 2024.
Totaal	**841.430**	**803.976**	**37.454**		
Totaal ABC	**3.846.295**	**3.288.005**	**558.290**		

Bijlage 2: Algemene uitkering

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	1.935.500,00	-0,279600	-541.165,80
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	1.865.500,00	-0,212700	-396.791,85
1a Waarde woningen eigenaren	45.060.000,00	-0,085700	-3.861.642,00
Subtotaal			**-4.799.599,65**

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
8a-3 Bijstandsontvangers	296,00	5.168,82	1.529.970,72
2 Inwoners	25.665,00	376,01	9.650.296,65
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	1.235,40	3.794,12	4.687.255,85
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	2.756,00	386,50	1.065.194,00
3c Eenpersoonshuishoudens	3.986,00	166,54	663.828,44
8b Loonkostensubsidie	12,00	5.168,82	62.025,84
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	5.286,00	567,04	2.997.373,44
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	115,00	1.045,55	120.238,25
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	1.593,10	1.329,41	2.117.883,07
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	793,50	264,38	209.785,53
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	21.670,00	10,86	235.336,20
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	5.940,00	155,46	923.432,40
14c-2 Landelijke centrumfunctie	6.370,00	45,41	289.261,70
15h-3 Onderwijsachterstand	478,51	150,84	72.178,45
38 Bedrijfsvestigingen	3.098,00	134,78	417.548,44
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	891,00	42,27	37.662,57
36 Kernen	1,00	114.583,97	114.583,97
36a Kernen met 500 of meer adressen	1,00	75.166,66	75.166,66
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.156,05	31,40	36.299,97
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	35.457,00	13,42	475.832,90
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	21.614,98	86,40	1.867.533,93
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	3,03	2.935,95	8.895,93
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	109,08	10.743,51	1.171.902,07
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	3,00	7.925,10	23.775,30
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	101,00	6.818,51	688.669,51
19 Oppervlakte binnenwater	47,00	126,10	5.926,70
16 Oppervlakte land	1.109,00	39,00	43.251,00
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	1.164,45	25,72	29.949,65
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	11.646,00	11,81	137.539,26
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	12.577,68	52,99	666.491,26
39 Vast bedrag	1,00	980.357,93	980.357,93
Subtotaal			**31.405.447,59**

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)	
Uitkeringsfactor	1,3040
Subtotaal (B x C (=uf))	**40.952.703,65**

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	**Berekende Aantallen**	**Uitkering**
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	3.394.861,00	3.394.861,00
Subtotaal		**3.394.861,00**

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	**Berekende Aantallen**	**Uitkering**
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	10.215,00	10.215,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	38.643,00	38.643,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	84.475,00	84.475,00
266 Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	16.590,00	16.590,00
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	862,00	862,00
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur (DU)	7.062,00	7.062,00
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	3.000,00	3.000,00
409 Einde lening inburgeringsplichtig (DU)	4.073,00	4.073,00
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	33.113,00	33.113,00
427 Invoeringskosten Omgevingswet (DU)	143.630,00	143.630,00
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	13.716,00	13.716,00
431 Leerlingenvervoer Oekraïne (DU)	30.818,00	30.818,00
438 Meerkosten Oekraïne sociaal domein (DU)	23.699,00	23.699,00
441 Wet goed verhuurderschap (DU)	8.360,00	8.360,00
443 Taal voor ontheemden uit Oekraïne (DU)	16.281,00	16.281,00
448 Energietoeslag (DU)	809.638,00	809.638,00
449 Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak (DU)	6.693,00	6.693,00
Subtotaal		**1.250.868,00**

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein		
Maatstaf	**Berekende Aantallen**	**Uitkering**
260 Participatie (IU)	75.098,00	75.098,00
Subtotaal		**75.098,00**

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker		
Aanvullingen van de gebruiker	**Opgave**	**Uitkering**
Gemeenteposten:		
Vrijval BCF cf realisatie 2017		0,00
Maatschappelijke begeleiding statushouders		21.330,00
NTO Jeugdzorg 2022 e.v.		0,00
Herverdeeleffect algemene uitkering gemeentefonds		0,00
Correctie WOZ-waarden		0,00
Voorschot uitkering energietoeslag		0,00

Lagere uitkeringsfactor 2025 e.v.	0,00
Subtotaal	**21.330,00**

Totaal uitkering 2023:	**40.895.261,00**

Bijlage 3: Subsidies

Overzicht gerealiseerd subsidieplan 2023
Dit overzicht betreft alleen de subsidies die voortkomen uit het subsidieplan.

Thema / organisatie	Plafond	Subsidie in €
Preventie jeugdcriminaliteit		
Stichting Halt	6.994	6.994
Reddingswerk		
Reddingsbrigade Leidschendam	1.221	1.221
Discriminatievoorzieningen		
Stichting iDb	18.460	14.284
Sport, scouting, cultuur en cultureel erfgoed		
Badmintonvereniging EVBC-Vlietwijk		975
Club de Pétanque De Six Prêt		1.070
Eerste Voorschotense Zwemvereniging		1.500
Gymnastiekvereniging Slank en Kwiek		1.200
Handbalvereniging Voorschoten '70		2.500
Schaakvereniging Voorschoten		450
Stichting Panta Rhei		4.975
Subtotaal sport		**12.670**
Scouting Impeesa		1.000
Scoutinggroep Leif Erikson		5.000
Stichting Scouting Kimball O'Hara		5.000
Stichting Scouting Mauritsgroep		1.500
Subtotaal scouting		**12.500**
Harmonie Voorschoten		3.560
Muziekvereniging Laurentius Voorschoten		5.000
Oranjevereniging Koningin Wilhelmina		5.000
Podium Jong Professionals Jazz		2.000
Sinfonietta Voorschoten		3.860
Speelotheek Bij Tante Leen		1.600
Stichting Filmtheater Voorschoten		3.700
Stichting Het Weekend van Voorschoten		2.000
Stichting Museum Voorschoten		5.000
Stichting Musica Antica da Camera		4.000
Stichting Paardensport Voorschoten		5.000
Stichting Poëzie Voorschoten		1.200
Toneelgroep voorschoten		2.725
Vereniging Cultuurfabriek Voorschoten		1.000
Vox Clara Vocaal Vrouwenensemble		1.500
Subtotaal cultuur		**47.145**
Kasteel Duivenvoorde*		2.500
Stichting 'Spuit 41' Voorschoten		800
Vereniging tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten dl 1		2.100

Vereniging tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten dl 2*		2.019
Subtotaal cultureel erfgoed		**7.419**
Subtotaal Sport, scouting, cultuur en cultureel erfgoed	**93.419**	**79.734**
Media		
Stichting Agglomeratieomroep Holland Centraal		15.063
Stichting Openbare Bibliotheek Voorschoten-Wassenaar		417.971
Subtotaal	**n.v.t.**	**433.034**
Welzijn		
Stichting Voorschoten voor Elkaar dl1		2.139.377
Stichting Voorschoten voor Elkaar dl2*		369.000
Subtotaal	**2.508.377**	**2.508.377**
Totaal	**2.628.471**	**3.043.644**

Het college heeft in een aantal gevallen de hardheidsclausule toegepast. Dit omdat de termijn voor het doen van een subsidie aanvraag was verstreken en het afwijzen van de aanvraag op die grond onevenredige gevolgen zou hebben in verhouding tot de met de betrokken bepalingen te dienen doelen. Het gaat om de volgende partijen:

- Voorschoten voor Elkaar – een aanvullende subsidie van € 369.000 voor de activiteit Buurtbuddies, dagactiviteiten, waarborging zorgcontinuïteit jeugdteam (incidenteel en structureel) en cao-compensatie welzijn;
- Stichting Duivenvoorde – een subsidie van € 2.500 voor het organiseren van lezingen en een audiotour;
- Vereniging tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten – een subsidie van € 2.019 voor het opstellen van flyers en verhalen in aanvulling op de eerder verstrekte subsidie van € 2.100 voor het organiseren van de gemeentelijke Open Monumentendag.

Het college is op grond van artikel 16 van de Algemene subsidieverordening Voorschoten 2019 (ASV) bevoegd om gebruik te maken van deze hardheidsclausule.

Bijlage 4: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deze volgt na afronding van de accountantscontrole.